

BROWEN BOOK ONLY

**PAGES MISSING
WITHIN THE
BOOK ONLY**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200171

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY	
Call No.	V 83 V 24 N
Name of Book.	సం. సం. త. సం.
Name of Author.	—

ನರವೀರ ಕಾಸೀಮು.

(ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿ)

ಈ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಾಶಕ:—

ಬಿ. ಎ. ಕಾಳಿ

೧೯೧೧

ಇದರ
ಮಾ. { ಬೆಲೆ }

ಎರಡನೇ ಭಾಷೆ

ಇದನ್ನು ಭಿ. ಪ ಕಾಲೆ, ಇವರು ಅನಂದವನ-ಅಗಡಿಯೊಳಗಿನ
ತಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಮುದ್ರಿಸಿದರು.

ನವಂಬರ ೧೯೩೨

ದರೂ, ಅವನು ಯಾವನೊಬ್ಬ ಉಚ್ಚಪ್ರತಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಿರುವನೆಂದು ತಟ್ಟನೆ ಹಿಡೆದು ಕಾಣುವಷ್ಟು ಅವನ ಮುಖಚರ್ಯೆ-ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳು ಭವ್ಯವಾಗಿದ್ದವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕಾಗುವದು.

ಹಿಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಆ ಕುದುರೆಯ ಸವಾರನು— ಅಬ್ಬಲರಹಿ ಮಾನಖಾನನು—ಆ ಮೈದಾನಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಳ್ಳೇ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಜನರ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆತನೊಬ್ಬನೇ ಸಾಕೆಂದು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಅನಿಸದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ಆ ಜನರಲ್ಲಿ ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನಂತೆಯೇ ಕತ್ತಿ-ಕರಾರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಸಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ವಾರು ಮಂದಿ ವೀರರು ಆ ಜನರಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲ ಅಬ್ಬಲರಹಿಮಾನನ ಸೇವಕರಾಗಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಅವರ ಕುದುರೆಗಳಾಗಲಿ, ಪೋಷಾಕಾಗಲಿ ಖಾನನಂತೆ ಭವ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಖಾನನ ಹಾಗೆಯೇ ಶೂರರಿದ್ದರೆಂಬ ಮಾತು ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿತ್ತು.

ಆ ಸವಾರರ ಹಿಂದೆ ತುಸ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂದು ಬುರುಕೆ ಹಾಕಿದ ಮೇಣೆಯು ಸಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮೇಣೆಯು ಬಹು ಭಾರವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು; ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಹೊರಲಿಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರಲ್ಲ-ನಾಲ್ವರಲ್ಲ; ಹದಿನಾರು ಜನ ಬೋಯಿಗಳು ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೆಗಲು ಬದಲು ಮಾಡಿ ಆ ಮೇಣೆಯನ್ನು ಹೊಂಡು ನಡೆದಿದ್ದರು. ಆ ಹದಲಿನೊಳಗಿಂದ ಕಾಲು ಮೇಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ಯುವಾಗ ಅವರು ಹೊರಗಿತ್ತು. ಆ ಬೋಯಿಗಳ ಹಿಂದಿಂದೆ ಕೆಲವು ನರು ನಡೆದಿದ್ದು, ಅವರು ಆ ಬೋಯಿ ಜನರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡುವ ದನಿಯಿಂದ ಹಿಡರುತ್ತ ಸಾಗಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಅವರ ಆ

ಉತ್ತೇಜನದ ಪ್ರಯತ್ನವು ಇನ್ನು ಎಷ್ಟನ್ನೂ ನಾಟುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಆ ಬೋಯಿಗಳು ಆಗ ತೀರ ದಣದಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೇನು? ಹಿಡೆಯನ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅವರು ಬೀಳುತ್ತ-
 ಳುತ್ತ ಹೇಗಾದರೂ ನಡೆದಿದ್ದರು.

ಆ ಎಲ್ಲ ಜನರ ಹಿಂದೆ ಐದು ಹಿಂಟೆಗಳು ಸಾಲಾಗಿ ನಡೆದಿದ್ದವು. ಆ ಹಿಂಟೆಗಳ ಮೇಲೆ ಭಾರವಾದ ಗೋಣಿಗಳು ಹೇರಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಮೊದಲೇ ಹಿಂಟೆಯ ನಡಿಗೆ! ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ಪರಿ ಹುದಲಿಸುವಾರ್ಗ! ಕೇಳುವದೇನು? ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವವರ ಗಂಟಲಿಗೆ ಗಾಣವೇ ಬಂದಂತಾಗಿತ್ತು. ಆ ಹಿಂಟೆಗಳು ಬೇಸತ್ತು ಅರಲಲ್ಲಿ ಸಿಗಿಬಿದ್ದರೆ, ಅವುಗಳ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲಿಕ್ಕೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಸಹಾಯಕರಾಗಬೇಕೆಂದು ಆ ಹಿಂಟೆಯ ಸಾಲಿನ ಸಂಗಡ ಕೆಲ ಜನ ತಲೆ ಹೊರೆ ಹೊರುವ ಕೂಲಿ ಆಳುಗಳು ನಡೆದಿದ್ದರು; ಹಾಗೂ ಆ ಖಾನನ ಕೆಲವು ಜನ ಅಡಿಗೆ-ನೀರಿನಂಪುಕೀಳುತ್ತರದ ಹೋರೆಯ ನೌಕರರು ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ತಟ್ಟಿಕ್ಕುಡುರೆ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಹಿಳ್ಳೇ ಜಂಬದಿಂದ ನಡೆದಿದ್ದರು. ಆಗ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾಗಿ ಕತ್ತಲು ಬೀಳಹತ್ತಿದ್ದು, ಅದು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಭೀಕರವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅದರೂ ಅವರಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ತಮ್ಮ ಸಂಗಡಗರಿಗೂ, ಕುದುರೆ ಮೊದಲಾದ ವಾಹನಗಳಿಗೂ ಬೇಗಬೇಗನೆ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದು ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡುತ್ತಲೇ ಸಾಗಿದ್ದನು.

ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಆ ಜನರ ಬಾಹ್ಯದೃಶ್ಯದ ವರ್ಣನೆಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವರು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಯವರು? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಸಾಗಿರುವರು ಎಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ನಡೆಸಿರುವ ಸಂಭಾಷಣವನ್ನೇ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವದು. ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಕೊಳ್ಳಲಪೇಕ್ಷಿಸುವ ನಮ್ಮ ವಾಚಕರು ಅದೇ ಮಾರ್ಗವ

ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಆಗೋ, ಅತ್ತ ನೋಡಿರಿ; ಆ ಖಾನನ ಅಡಿಗೆ ಯವನು ಏನೋ ಮಾತಾಡಹತ್ತಿರುವನು. ಅದನ್ನೇ ನಾವು ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳೋಣ ನಡೆಯಿರಿ.

ಹಿಂದು ಟೊಣಪ ತಟ್ಟು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಖಾನನ ಅಡಿಗೆಯವನು:—“ಅಲ್ಲಾ! ಅಲ್ಲಾ!! ಈ ಝುಲಫೀಕರ ನಿಗೆ ಇಂಥ ಈ ಭಯಂಕರ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದ ಬಿಟ್ಟು ಬರುವ ಒದ್ದಿಯನ್ನೇಕೆ ಕೊಟ್ಟಿ? ಛೇ ನಿನ! ಓ ಮೌಲಾಲಿ, ಖುದಾ ವಂದ! ನಮ್ಮನ್ನು ಈ ಹುದಲೊಳಗಿಂದ ಯಾವಾಗ ಪಾರು ಮಾಡು ವಿಯೋ ತಿಳಿಯದು. ಈಗ ಮತ್ತೆ ಮಳೆ ಹತ್ತದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು! ನೊದಲೇ ನಮ್ಮ ಕುದುರೆಗಳು ನಡೆಯಲೊಲ್ಲವು. ಅದರಲ್ಲಿ ದೂರಿನ ದಾರಿಯು. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಮುಂಚೆ ನಾನೇನಾದರೂ ನಮ್ಮ ತಾಣ್ಯಕ್ಕೆ ತಲುಪುವೆವೋ? ಅಥವಾ ಈ ಅರಲಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ತಾಣ್ಯವಾಗುವದೋ, ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಛೇ! ಇಂಥ ಪ್ರವಾಸ ವನ್ನು ಇನ್ನೆರಡು ದಿನ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೆ, ನಾವು ಬದುಕಿ ಉಳಿಯುವ ಆಶೆಯೇ ಬೇಡ. ಇಡಿ ಜಗತ್ತಿನೊಳಗಿನ ಹುದುಲೆಲ್ಲ ಹಿಟ್ಟುಗೂಡಿ ಬಂದು ಈ ನಮ್ಮ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ? ಯಾಕೋ ದಾವಲಸಾ, ಜೀವದಿಂದಿರಲಿಕ್ಕೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಆ ಮುಂದಿನ ತಾಣ್ಯಕ್ಕೆ ತಲುಪಬಹುದೇನೋ? ಾಕಪ್ಪಾ ಸಾಕು; ಈ ನರಕಯಾತನೆಯ ಪ್ರವಾಸವು ಇಂದಿಗೆ [redacted] ವಕ್ಕೆ ಜೀವಂತ ನರಕವಾಸವೆನಬೇಕು. ಯಾಕೋ [redacted] ತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಯೇ ಇಲ್ಲೇನು? ಹೊರಡುವಾಗ ನೀನಂದಿದ್ದೆಯಲ್ಲವೇ, ನನಗೆ ಈ ದಾರಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಚಯ ವಾಗಿದೆಯೆಂದು. ಯಾಕೆ, ಈಗ ಮಾತೇ ಏಕೆಲೊಲ್ಲವು?” ಎಂದು ಕೂಗಲು,

“ಎಲೇ, ಹೌದು. ನನಗೆ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಮಾಹಿತಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಂಜುಬರುಕ ಹೆಣ್ಣೇ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಳೆಗಳನ್ನಾದರೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದೇ? ಮಗನೇ, ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಅತ್ತನು ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ? ಖಾನಸಾಹೇಬರ ಮೆಹೆರಬಾನಿಗೆಯಿಂದ ಇಂಥ ಟೊಣಪ ತಟ್ಟುವಾದರೂ ದೊರೆತಿರುವದು ಮಗನೇ, ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಪೈಗಂಬರರ ಕೃಪೆಯೇ ಎಂದು ತಿಳಿ. ಝುಲಪ್ಯಾ, ಇನ್ನು ಹೀಗೆ ಆಕ್ರೋಶ ಮಾಡಿ ಫಲವೇನು? ಖಾನ ಸಾಹೇಬರು ಆ ಆದವಾನೇ ಕೊಟಿಯೊಳಗೇ ಇಂದು ಮುಕ್ಕಾಮು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ್ದರೆ, ಈ ಸಂಕಟವು ನಿನಗೆಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು? ಆದರೆ ಧಣೀರ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವದು ನಮ್ಮ-ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸವಲ್ಲವೇ? ಮಗನೇ, ಖಾನಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಬೀಬೀಸಾಹೇಬರನ್ನು ಕೂಡ ಇಂಥ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸಿರಲು, ನಮ್ಮ-ನಿಮ್ಮ ಪಾಡೇನು? ಹುಚ್ಚು.....ಮಗನೇ, ಉಪ್ಪುಂಡವರ ಚಾಕರಿ ಮಾಡುವ ಸಂಸಂಗ ಬಿದ್ದಾಗ ಹೀಗೆ ಕಿರಿ-ಕಿರಿ ಮಾಡುವದೇಕೆ? ನೀನು ಮತ್ತೆ

ಗೆ ನುಡಿಯಬೇಕಾದರೆ ಬಹು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ನುಡಿ. ನಾವು ನಿನ್ನ ಅಂಜುಬರುಕ ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕೋ, ನಮ್ಮ ದಾರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಡಬೇಕೋ?” ಎಂದು ಸಂಗಡಿನಾದ ದಾವಲ ಸಾಹೇಬನು ಝುಲಫೀಕರಿನಿಗೆ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಲು, ಆತನು ಸುಮ್ಮನೆ ನೆಡೆದನು.

ಆದರೆ ಆ ವಾಚಾಳಪಂಥನಿಂದ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನೆ ಪಡೆಯುವದು ಹೇಗಾಗಬೇಕು? ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆ ಝುಲಫೀಕರನು ಮತ್ತೆ:—ದಾವಲ ಸಾಬಾ, ನೀನು ಏನೇ ಹೇಳು. ನಾ: ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಇಂದು ನಮ್ಮ ರಾಣ್ಯವನ್ನು ಸೇರಲಾರೆವೆಂದು ನ: ಮನೋದೇವತೆಯು ನನಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದುವೇಳೆ ಹೋದರ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು; ಅಲ್ಲಿ ಮದ್ಯ-ಮಾ

ನರವೀರ ಕಾಸೀಮ.

ಸಂಕಟದ ಸಿದ್ಧತೆ.

ದವಾನೀ ಕೋಟೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿಸ್ತೃತ ವಾದ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದಾರಿ ನಡೆ-ನಡೆದು ಬೇಸ ತಿದ್ದ ಕೆಲವು ಜನರು ಮಂದಗತಿಯಿಂದ ಸಾಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಆ ವಿಶಾಲವಾದ ಮರುಭೂಮಿಯೆಲ್ಲ ಬೆಣ್ಣೆಯಂಥ ಮೆತ್ತನ್ನ ಹದಲಿನಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಆ ಜನರು ಅಷ್ಟು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಏಕೆ ಸಾಗಿದ್ದರೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳುವ ಕಾರಣವುಳ್ಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಆ ಜನರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮುಂದೆ ಹಿಟ್ಟು ಹುರಿಕಟ್ಟಿನ ಶರೀರದ ಗೃಹಸ್ಥನು ನಡೆದಿದ್ದನು. ಆತನು ಸರಾಸರಿ ಐನತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿರಬಹುದು. ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಹಾಗೂ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದ ಹಿಂದು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ, ಆತನೂ ಅವನ ಕುದುರೆಯೂ ಅಂದು ಮಲಿನ ಮುಖರಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾಕಂದರೆ, ಅಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಆರು ತಾಸಿನ ಮೊದಲು ಅವರು ಆ ಕೆಸರ ದಾರಿಯನ್ನು ತುಳಿಯ ಹತ್ತಿದ್ದರು. ಹುಡುಗೊಳಗಿಂದ ಓಡೆಯುವಾಗ ಎಷ್ಟು ಶ್ರಮವಾಗುವದೆಂಬದು ಪಟ್ಟಣ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ಹಳ್ಳಿ-ಪಳ್ಳಿಗಳ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಬರೆದು ತಿಳಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಆ ದಣುವಿನ ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನದ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿ, ನಾಚಕರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ರಂಜನೆ ಮಾಡುವದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸವೇ ಸರಿ. ಆ ಸರದಾರನ ಆ ತೇಜಃಪುಂಜ ಕುದುರೆಯು ದಣೆದು ನಡೆದು ಹಣ್ಣಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅದರ ಕಾಲುಗಳು ಮೊಳಕಾಲ

ವರೆಗೆ ಕೆಸರೊಳಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದವು; ಆದರೂ ಆ ಪ್ರಾಣಿಯು ಬಹು ಜಾಣವಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ, ಶತ್ಕವಿದ್ದಷ್ಟು ಹೇಗೂ ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಹುದಲಿ ನೊಳಗಿಂದಲೇ ಮಾರ್ಗ ತೆಗೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಕುದುರೆಯು ಯಜಮಾನನ ಮೈಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಕಡೆಗೆ ಕೆಸರು ಸಿಡಿದಿತ್ತೆಂಬದರ ಲೆಕ್ಕವೇ

ಆರಲಿಲ್ಲ

ಆ ಐವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಗೃಹಸ್ಥನು ಬಿಸಿಲ ತಾಪವಾಗಬಾರದೆಂದು ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಮುಖಮಲಿನ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಚನ್ನಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದನು; ಆ ವಸ್ತ್ರವು ಎಷ್ಟು ನಯನಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದಿತೋ, ಆ ಸರದಾರನ ಮುಖಮಂಡಲವು ಅಷ್ಟೊಂದು ಮನೋಹರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ಕಪ್ಪು ವರ್ಣದವನಿದ್ದು, ನೋರೆಯು ಮೇಲೆ ಆಳವಾಗಿ ನೆಟ್ಟದ್ದು ಮೈಲಿಯು ಕಲೆಗಳಿದ್ದವು; ಆದರೆ ಆತನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಮಾತ್ರ ಹಿಳ್ಳೇ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ಆತನ ಕಣ್ಣುಗಳು ವಿಶಾಲವಿದ್ದು, ಹಿಳ್ಳೇ ಕಪ್ಪಾಗಿದ್ದವು ದಾರಿಯು ದಣುವಿನಿಂದ ತ್ರಸ್ತನಾಗಿದ್ದ ಆತನು, ಕುದುರೆಯು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹಿಮ್ಮೆ ಮುಕ್ಕುರಿಸಿದಾಗ ಕಡಿವಾಣವನ್ನು ಜಗ್ಗಿ-ಜಗ್ಗಿ, ಆ ಕೆಸರ ದಾರಿಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಬೆಯ್ಯುವಾಗ ಆತನ ಮುಖಚರ್ಯದ ಕ್ರೂರತೆಯು ಚನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆತನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಪೋಷಾಕು ಬಹು ಮೂಲ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅಂದಿನ ಪ್ರವಾಸದೊಳಗಿನ ಕೆಸರಿನ ಸಿಡಿಕಿನಿಂದ ಅದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಆತನು ಮಾರ್ಗದೊಳಗಿನ ಯಾವದೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ ಆತನ ಪೋಷಾಕಿನ ರೀತಿಯಿಂಥಲೇ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ ಇವನು ಯಾವನೊಬ್ಬ ಸರದಾರನಾಗಿ ಬಹುದೆಂದು ಸಹಜವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯದ ನಿಧಿಯು ಎಷ್ಟಿದ್ದರೂ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕಾರದ ದರ್ಶನವಿಶೇಷಪ್ರಕಾರದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಆ ಸರದಾರನನ್ನು ದೂರದಿಂದ ನೋಡ

ಗಲಾಗಲಿ, ಕುರಿ-ಕೋಳಿಗಳಾಗಲಿ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಸಿಗಲಾರವು. ಹಿಂಡಿ-
ರೊಟ್ಟಿಯಾಗಲಿ, ಅಕ್ಕಿಯ ಗಂಜಿಯಾಗಲಿ ಸಿಗಲಿಕ್ಕೇ ಸಾಕು-ಸಾಕಾ
ದೀತು. ಇಷ್ಟು ದಣಿದವರಾದ ನಮಗೆ, ಆ ತರದ ರುಕ್ಷಕೂಳಿನಿಂದೇ
ನಾಗಬೇಕು? ಎನ್ನಲು, “ಛೂ ನಿನ್ನ ಮೋರೆಗೆ ಬೆಂಕೀ ಹಚ್ಚಲಿ!
ಝುಲವ್ಯಾ, ನಿನ್ನಂಥ ಕೂಳಬಕ್ಕನೆನ್ನ ನಾನೆಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಲಿಲ್ಲ
ನೋಡು; ನೀನು ನಿಜವಾದ ದಂಡಾಳುವಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಂದ
ಇಂಥ ಹೇಡಿ ಮಾತುಗಳೇ ಹೊರಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲೇ ಮಗನೇ,
ಮೂರು-ಮೂರು ನಾಲ್ಕು-ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ಉಪವಾಸದ ನಂತರ
ಹಿಂದು ಹಿಣರೊಟ್ಟಿಯ ತುಣುಕಾಗಲಿ, ಹಿಡಿ ಹಳಸಿದ ಅನ್ನವಾಗಲಿ
ಸಿಕ್ಕರೆ, ದಂಡಾಳುಗಳಿಗೆ ಅದೇ ಅಮೃತವಾಗಿ ತೋರುವದು. ಇಂಥ
ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಹಿಂದೆರಡು ಸಾರೆಯಾದರೂ ನಿನಗೆ ಬಂದರೆ, ಕ್ಯಾಂಬೇ-
ಕ್ಯಾಂ; ನಿನ್ನ ಗತಿಯೇನಾದೀತು?” ಎಂದು ನಾಸರಖಾನನೆಂಬ
ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಿಪಾಯಿಯು ಝುಲಫೀಕರನಿಗೆ ಚೇಷ್ಟೆಯಿಂದ ಅಂದನು.

“ನಾಸರ, ಮಾಫ ಕರೋ-ಮಾಫ ಕರೋ. ಇನ್ನು ಹಿಂದು
ತಬ್ಬ ಕೂಡ ಆ ಬಗ್ಗೆ ನುಡಿಯಬೇಡ. ಮೊದಲೇ ನನ್ನ ಹೌಹಾರ
ಹತ್ತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಈ ತರದ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ, ನನ್ನ
ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಡೊಂಬರೇ ಆಡಹತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿಯೇ
ಹಿಂದಿಷ್ಟು ಗೋದೀ ಹಿಟ್ಟಿನ ಚೊಂಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತರಲಿಕ್ಕೆ ನನ
ಗಿಂದು ಏಕೆ ಮರವಾಯಿತೋ. ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಉಪವಾಸ
ಬೀಳುವದೆಂದರೆ ನನ್ನ ಮೈ ಮೇಲೆ ಮುಳ್ಳು ಏಳುತ್ತವೆ. ರಮಯಾ
ದ ಹಿಂದೊತ್ತನ್ನು ಕೂಡ ನಾನು ಸ್ವತಃ ಮಾಡದೆ, ಮಂದಿಗಾರಿ
ರಾದರೂ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಂದ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಪರ
ರದಿಗಾರ! ನನ್ನನ್ನು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ಷಮಿಸು. ನಾನು ಈಗ ಅಲ್ಲಾ
ನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವದೇನೆಂದರೆ, ಈಗಲೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ

ಬೀಡು ಬಿಡುವ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಖಾನಸಾಹೇಬರಿಗೆ ದಯೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡು. ಯಾ ಅಲ್ಲಾ, ಯಾ ಖುದಾ, ಕ್ಯಾ ಎ ಪೇಟಿಕಾ ಗತ ಹೋಗಯಾ ದೇಖೊ!”

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಸೇವಕರ ಭಾಷಣವು ನಡೆದಿರಲು, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ್ದ ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನಖಾನನು ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆಗ ಕಾರ್ಗತ್ತಲೆಯು ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಉದ್ಯೋಗ ನಡೆಸಿತ್ತು. ಈಕಾನ್ಯದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಗೆ ಹಿಂದೆರಡು ಚಿಕ್ಕ ಮೋಡಗಳು ತಲೆದೋರಹತ್ತಿದ್ದವು. ಪರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳೊಳಗಿಂದ ಮಿಂಚು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಯಿತು. ಕ್ಷಣ-ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಆ ಮೋಡಗಳ ಆಕಾರವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತ ನಡೆದು, ಗುಡುಗು-ಮಿಂಚುಗಳ ಆಭರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅಗಿನ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಎಂಥ ಎದೆಗಾರ ಮನುಷ್ಯನಿದ್ದರೂ, ಮುಂದೆ ಹೋಗಬೇಕೋ-ಹೋಗಬಾರದೋ? ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವುಂಟಾಗದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದುನೇಳೆ ರಾಜಮಾರ್ಗವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವನ ಆ ಅನುಮಾನಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ತಡೆಯುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ದಾರಿಯು ಈ ಮೊದಲಿನ ದಾರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕರ್ದಮಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದಿನ ದಾರಿಯು ಹೇಗಿದೆ? ಎತ್ತ ಕಡೆಯಿಂದ ಹೋದರೆ ಪ್ರವಾಸಿಕರಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ತ್ರಾಸವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಎಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದಿದ್ದ ಆ ದಂಡಾಳುಗಳ ಮುಂದಾಳುವು, ದಾರಿ ಸಿಗದೆ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿರುವದು ಆ ಖಾನನಿಗೆ ಕಂಡು ಬರಲು, ತಾವು ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಅಲೋಚನೆಯು ಅವನಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದುದು ಅಚ್ಚರಿಯಲ್ಲ!

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಖಾನನು ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹಿತ್ತಟ್ಟೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೀಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು.

“ನನ್ನಂಥ ಮೂರ್ಖನು ಈ ಜಗತ್ತಿನೊಳಗೆ ಮತ್ತಾರೂ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನಾನು.....ಮಗನು ಅದವಾನಿಯ ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಇಂದು ಅಪರಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊರಡಬೇಕೇ? ಇನ್ನು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಹಳಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಅವಿರ, ಇಂದು ನಿನಗೆ ಬಹಳ ತ್ರಾಸವಾಯಿತು. ನೀನು ಬಹಳ ದಣಿದಿರುವಿಯೆಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ; ನೀನು ಮೂಕಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಈ ವರಿಗೆ ಕೊಂಚವೂ ತಕರಾರು ಮಾಡದೆ ನಡೆದಿರುವೆ, ಎಂದೆಂದು ಕೊಂಡು, ಖಾನನು ಆ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕುದುರೆಯ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಮಮತೆಯಿಂದ ಸೈಯಾಡಿಸಿದನು.

ಆ ಉಚ್ಚ ಪ್ರತಿಯ ಮೂಕಪ್ರಾಣಿಗೆ- ಕುದುರೆಗೆ- ತನ್ನ ಯಜಮಾನನ ಆ ಅಂತಃಕರಣಪೂರ್ವಕ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವು ತಿಳಿದಂತೆ ಅದು ಖೇಕರಿಸಿ, ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನಿತ್ತಿತು. ಆಗ ಖಾನನು ತನ್ನ ಹಿಂದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ಇಬ್ರಾಹಿಮನನ್ನು ಕುರಿತು:—ಎನೋ ಇಬ್ರಾಹಿಮಾ, ಸವಿವಿವದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ದರೂ ಯಾವುದೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯಿರುವಂತೆ ನಿನಗೆ ತೋರುವದೇನು?

“ಅಲ್ಲಾ ಜಾನೆ! ನಾನಂತೂ ಈ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹಿಮ್ಮೆಯೇ ಬಂದಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ಆ ಮಾತಿಗೆ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಾದವು. ಅದರಿಂದ ಖಾನಸಾಹೇಬ, ನನಗೆ ಆಗಿನ ನೆನಪು ಹೇಗೆ ಉಳಿಯಬೇಕು?”

“ನಿನ್ನ ಮಾತೇನೋ ನಿಜವು; ಆದರೆ ಈಗ ಅತ್ತ ನೋಡು. ಮಹಮ್ಮದ ರಸೂಲಿಲ್ಲಾ! ಅಗೋ ಆ ಮೋಡಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ದೇವಿಡೆದು ನೀರಾಗುವದು. ನಾವು ಬರೇ ಗಂಡಸರಿದ್ದರೆ, ಇಷ್ಟುಂಜುವ ಕಾರಣವಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಬೀಬೀಸಾಹೇಬ ರುವರಲ್ಲವೆ? ಆಕೆಗೆ ಈ ಭಯಂಕರ ಪ್ರಸಂಗದ ರೂಢಿಯಿಲ್ಲ; ದರೆ ಈಗ ಅವಳು ದಂಡಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿರುವಳಾ

ದ್ದರಿಂದ ಆಕೆಗೆ ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ರೂಢಿಯಾಗಲೇಬೇಕು.”

“ಖಾನಸಾಹೇಬ, ಮೇಣೆಯು ತೀರ ಸವಿವಿಧವು. ಆ ಬೋಯಿಜನರಿಗೆ ಇತ್ತಣ ಮಾರ್ಗವು ಚನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿರಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ, ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಬೇಕು” ಎಂದು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸವಾರನು ನುಡಿದನು

“ಹೌದಲ್ಲೇ-ಹೌದು. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಈ ವರೆಗೆ ನನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ ನಮ್ಮಂಥ ‘ಹಡೇ-ರಪ್’ ಶಿಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಇಂಥ ಹೇಳು-ಪೇಚುಗಳ ಭೋರಣವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು? ಅದಿರಲಿ ಅವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತುಸ ವಿಶ್ರಮಿಸಲಿ ಅವರ ವಿಚಾರದಿಂದ ಮುಂದಿನ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸೋಣ” ಎಂದಂದು, ಖಾನನು ಕುದುರೆಯಿಂದ ಇಳಿದನು

ಖಾನನು ಹೀಗೆ ಅನ್ನವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಮೇಣೆಯು ತೀರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಖಾನನು ಅಧೀರತೆಯಿಂದ ಬೋಯಿಗಳಿಗೆ: “ಮುಂದಿನ ಹಳ್ಳಿಯು ಇಲ್ಲಿಂದ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದೂರವಿದೆ? ಆ ಊರು ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಿವೆ? ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಬೀಡಾರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವದೋ-ಹೇಗೆ? ದಾರಿಯು ಹೇಗಿದೆ?” ಇತ್ಯಾದಿ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದೇಸವನೆ ಕೇಳಿದನು

ಖಾನನ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಆ ಬೋಯಿಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನು:—
“ಹಜರತ್, ಈ ಮಾರ್ಗವು ಇಷ್ಟು ಕಟ್ಟಿರಬಹುದೆಂಬದು ನಮ್ಮ ಕನಸು-ಮನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಈ ದಾರಿಯು ಹೀಗೆ ಕಟ್ಟಿದೆಯೆಂಬದು ನಮಗೆ ನೊದಲೇ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ, ಅದವಾನಿಯ ಕೂಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡಲು ನಾವು ನಿಮಗೆ ನಮ್ಮ ಸಲಹೆಯು ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಅದರೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಈಗ ಹಳಹಳಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗವೇನು? ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಇನ್ನು ಈ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಲೇಬೇ

ಇನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಆದವಾನಿಗೆ ಹೋಗುವ ಆಲೋಚನೆ ಕೂಡ ಮಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಆದವಾನಿಯು ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಹು ದೂರ ಉಳಿದಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನಡುವೆ ಹಿಂದು ಹಳ್ಳಿ ಕೂಡ ಇರುವದಿಲ್ಲೆಂಬದು ತನುಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಎರಡು ಹಳ್ಳಿಗಳಿವೆ. ಹಿಂದಂತೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಹು ಸವಿಸು; ಇಗೋ, ಇತ್ತ ಕಾಣುವಂಥ ಈ ಗಿಡಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ ಎರಡನೆಯದು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂದು ಹರದಾರಿಯ ಮೇಲಿರುತ್ತದೆ ಬೀಬೀ ಸಾಹೇಬರು ಇನ್ನು ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಈ ಪ್ರವಾಸದ ತ್ರಾಸನ್ನು ಸಹಿಸಿದರೆ, ನಾವು ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಸವಿಸದ ಹಳ್ಳಿಗೆ ತಲುಪುವೆವು. ಆ ಊರು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ದೊಡ್ಡದಿದೆ; ಸಂತೆ-ಪೇಟೆಗಳೂ ಇವೆ; ಆದರೆ ಖಾವಂದರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ನಮಗೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಇನಾಮು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಮರೆಯಲಾಗದು" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಯಾ ಅಲ್ಲಾ! ಯಾ ಖುದಾ!

ಕ್ರಿಸ್ತ-ಅಲ್-ಬತ್! ನಿಮಗೆ ಹಿಂದೇ ಏಕೆ, ನಾಲ್ಕು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಇನಾಮಾಗಿ ಕೊಡುವೆನು; ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಐದೈದು ಹೊನ್ನುಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವೆನು, ಎಂದು ಖಾನನು ಆ ಬೋಯಿಗಳಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಮೇಣೆಯ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ:—“ಮೇರಿ ಜಾಣ್! ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಹೋದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬೀಡಾರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದರೆ, ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಈಗ ಮತ್ತೆ ಬರಬಹುದಾದ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಬೀರಾದೀತು. ನೋಡಿದೆಯಾ, ದಂಡಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನ ಕೆಲಗ್ಗವಾಗುವ ಸುಖದ ಮಾದರಿಯನ್ನು? ಎಂದು ಬೀಬಿಯನ್ನು ಕು ನುಡಿದನು.

ಆಗ ಬೀಬಿಯು:— ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಚಿಂತಿಸಬಾರದು. ತಾವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವಿರೋ, ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹಿಪ್ಪಿಗೆಯಿರುತ್ತದೆ.

ಖಾನನು:— ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ. ನಾಯಕ, ನಿನ್ನ ಮತವೇನು? ಎಂದು ಬೋಯಿಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಲು,

“ಹುಜೂರ, ಈಗ ನಮಗೆ ಕ್ಷಣಕಾಲ ವಿಶ್ರಮಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞೆ ದೊರೆಯಬೇಕು. ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ತಲಬು ಮಾಡಿ, ಹಾ-ಹಾ ಅನ್ನು ವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಸವಿಸವದ ಊರಿಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಲುಪಿಸುತ್ತೇವೆ.”

“ಅಚ್ಛ-ಅಚ್ಛ; ಆದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ತಡಮಾಡಬೇಡಿರಿ.”

ಹೀಗೆ ಹುಕಮು ದೊರೆತೊಡನೆ ಕೇಳುವದೇನು? ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಹು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಾಹನಗಳಿಂದ ಇಳಿದು ಹಿಟ್ಟುಗೂಡಿ, ಹಿತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಸಿದರು. ಕೆಲವರು ಗುಡುಗುಡಿಯನ್ನೂ, ಕೆಲವರು ಚಲಿಮಗಳನ್ನೂ, ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಎಕ್ಕೆಯ ಎಲೆಯ ಬತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಸಜ್ಜು ಮಾಡಿ ಸೇದಹತ್ತಿದರು. ದಣೆದ ಜನರ ದಣುವಾರಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹುರಪನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂಥ, ಅಂಥ ಯಾವ ಸಂಜೀವಿನಿಶಕ್ತಿಯು ಆ ತಮಾಲಪತ್ರದಲ್ಲಿರುವದೋ, ಅದಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಬಹಳ ದಣೆದಾಗ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಸೇದಿದರೆ, ತಂಬಾಕು ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ ಹಾಕಿದರೆ ಇಲ್ಲವೆ ನಾಶೀ ಪುಡಿಯನ್ನು ಏರಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲ ದಣುವು ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದೆಂದು ತಂಬಾಕದ ಚಟದವರಿಗನಿಸುತ್ತಿದೆ. ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಗುಡುಗುಡಿಯವರ ‘ಗುಡು-ಗುಡು’ ಶಬ್ದವೂ, ಬತ್ತಿ ಸೇಗೇ ‘ಸೊರ್-ಸೊರ್’ ಶಬ್ದವೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಈ ಪ್ರಕಾರವು ಪ್ರತ್ತು ಮಿನೀಟುಗಳ ವರೆಗೆ ಆ ಜನರೆಲ್ಲ ಸ್ನಾನದ ಸಾಕ್ಷಿ ದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಡವಾಯಿತೇಳಿರೆಂದು ಖ

ಗದ್ದರಿಸಲು, ಆ ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೇವರ ಹೆಸರನ್ನು ಜ್ಞರಿಸುತ್ತ ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ತಲಬಿನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದ ಅವರಾರ ಲಕ್ಷ್ಯವೂ ಆಕಾಶದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನೋಡಲು ಅವರಿಗೆ ಹಿಂದರಡು ಚಿಕ್ಕ ನೋಡಗಳು ಈಶಾನ್ಯದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು; ಆದರೆ ಈಗ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ನೋಡಗಳು ಧ್ವನಿಸಿ, ಆಕಾಶದ ಬಣ್ಣವು ಬದಲಾಗ ಹತ್ತಿತು ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಿರುಗಾಳಿಯೂ, ಭಯಂಕರ ಮಳೆಯೂ ಬರುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ತೋರಿದವು. ಕೋಲಮಿಂಚುಗಳು ಹಿಂದೇಸವನೆ ಮಿಂಚತೊಡಗಿದವು. ಸಿಡಿಲುಗಳಂತೂ “ಖಟ್‌ಖಟ್‌ ಖಡಲೆ” ಎಂದು ಕರ್ಣಕರ್ಣೀರ ತಬ್ಬನೆಸಗಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಆಗಿನ ಆಕಾಶದ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಕಣ್ಣುಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಹಿಬ್ಬನೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಪಿಟ್ಟೆಂದುಸುರದೆ, ಖಾನನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಯಾ ಅಲ್ಲಾ! ಇಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯು ಭಯಂಕರವಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮಿಸುವದು” ಎಂದು ಖಾನನು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಅಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕುದುರೆಯನ್ನು ನೇಗದಿಂದ ಬಿಟ್ಟನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಾವುದ ಸಾಬನು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಖಾನನನ್ನು ಕುರಿತು:— “ಖಾನಸಾ ಹೇಬ, ಇಗೋ, ಇತ್ತ ಕಾಣುವ ಈ ಗಿಡಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗುಡಿಸಲುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಮಿಂಚಿನ ಬೆಳಕು ಬಿದ್ದಾಗ ತಾವು ಅತ್ತ ನೋಡಿ ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಈಗ ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಇಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಗಾದರೂ ಕಳೆಯ ಬೆಳಗಾದ ಬಳಿಕ ಮುಂದಿನ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬಹುದು” ಅಂದನು.

‘ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನದೇನೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ದಾವುದ,

ನೀನು ಮುಂದಾಗು" ಎಂದು ಖಾನನು ಸಮ್ಮತಿಸಿದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಗುಡಿಸಿಲುಗಳ ಕಡೆಗೇ ಸಾಗಿದರು. ಇಷ್ಟೊತ್ತಾದರೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬರೇ ಗುಡುಗು-ಮಿಂಚುಗಳೂ, ಕಾರ್ಮೋಡಗಳೂ ತಲೆದೋರುತ್ತಿದ್ದವಲ್ಲದೆ, ಗಾಳಿಯು ಅಂಕವು ಕೂಡ ಸುಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ವಿಶಾಲವಾದ ಬೈಲಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮಾರ್ಗ ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ನಾಯುವು ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ, ಹಗೆಯಲ್ಲಿಳಿದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ತ್ರಾಸವುಂಟಾಗುವದೋ, ಅಷ್ಟು ತ್ರಾಸವು ಹವೆಯ ಅಭಾವದ ಮೂಲಕ ಆ ಪ್ರವಾಸಿಕರಿಗೆ ಆಗ ಆಗಹತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಡೋಣಗನಾದ ಯುಲಫೀಕರನಂತೂ ತನ್ನ ಕರವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಗಾಳೀ ಬೀಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ:—ಅಲ್ಲಾ, ಅಲ್ಲಾ, ಇನ್ನು ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುಳಿಗಾಳಿಯಾದರೂ ಸುಳಿಯದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳೇ ಹಾರಿ ಹೋಗುವವು, ಎಂದು ಅಳುಮೋರೆಯಿಂದ ನುಡಿದನು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರವಾಹದ ಸ್ಪರ್ಶವು ಕೇಳಬರುವಂತೆ ಶಬ್ದವಾಗಹತ್ತಿತ್ತು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಂತೂ ಎತ್ತ ನೋಡಿದರೂ ಕಾರ್ಮೋಡಗಳೇ ತುಂಬಿದ್ದವು! ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಕರೇ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯನ್ನು ಡಬ್ಬ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ ಅಖಂಡವಾದ ಹಿಂದೇ ಹಿಂದು ಕವು ಮೋಡವಾಗಿ ತೋರಿತು. ದಾವಾದ ಖಾನನು ತೋರಿಸಿದ ಗುಡಿಸಿಲುಗಳನ್ನು ತಲುಪುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಜನರು ಒಳ್ಳೇ ಒತ್ತರದಿಂದ ನಡೆದರು; ಆದರೆ ಅವು ಇನ್ನು ಕಾಲುವೈಲು ಅಂತರದ ಮೇಲಿದ್ದವು. ಏನು ತಿಳಿಯಿತೋ, ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಕುದುರೆಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಗಿನ ಹೊರಳೆಗಳನ್ನು ಉಬ್ಬುಬ್ಬಿಸಿ ನಿರಂಭಿಸಿದವು. ಕೆಲಕೆಲವು ಕುದುರೆಗಳಂತೂ ಭಯಸ್ಸು, ದಂತೆ, ಹಿಂದು ಪ್ರಕಾರದ ಕರ್ಕಶದನಿಯಿಂದ ಖೇಕರಿಸು ಪರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಂಧೂಳವಡಗಿತು. ಗಿಡಗಳ ಮೇಲೆ

ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕಿಲಿಬಿಲಿ ಶಬ್ದ ಮಾಡಿದವು. ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶವಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಮುಂಗಾರಿಯ ಮಳೆಯ ಕಾಲವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ವಾಲುಕಾ ಸ್ತಂಭಗಳು ಆಕಾಶದ ವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿ, ಮಿಂಚಿನ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ತೋರಹತ್ತಿದವು. ಆ ಬಿರುಗಾಳಿಯು ಈ ದಂಡಿನವರಿಗೆ ತೀರ ಸವಿಸಿಕ್ಕಿತು. ಅದು ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಾವು ಆ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ತಲುಪಿದರೆ, ಅಲ್ಲಾ ನ ಕೈಪೆಯೇ! ಎಂದು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮನದಲ್ಲಿ ಅಂದರು. ಆಗಿನ ಆ ಕಠಿಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಝುಲಪ್ಪಾನ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನಂತೂ ಹೇಳಲಾಸಲ್ಲ.

ಬಿರುಗಾಳಿಯು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಬೀಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಬಿರುಗಾಳಿ, ಕಾರ್ವೋಡ ಹಾಗೂ ಮಿಂಚು ಇವುಗಳಿಂದ ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಭೀಕರತೆಯು ಉಂಟಾಯಿತು. ಎದೆಗಾರರಾದ ಆ ಶಿಪಾಯಿಗಳೂ ಆಗಿನ ಆ ಭಯಂಕರತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನಡುಗಿದರು. ಖಾನನ ಬೀಬಿಯಾದ ಖಾನಮಳಂತೂ ಆ ಭಯಂಕರಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಹೌಹಾರಿ ಚಿಟ್ಟನೆ ಚೀರಿದಳು! ಆ ಚೀರುವಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಖಾನನು ಮೇಣೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ:—ಐ ಮೇರಿ ಗುಲಾಬಕಿ ಕಲೀ, ನೀನು ಹೀಗೆ ಅಂಜಬೇಡ. ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ನಮ್ಮ ರಾಣ್ಯಕ್ಕೆ ತಲುಪುತ್ತೇವೆ, ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳಿ ಬೋಯಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು:—ಎಲೋ, ಬೇಗಬೇಗನೆ ನಡೆಯಿರಿ. ಬಿರುಗಾಳಿಯು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೀವು ಈ ಮೇಣೆಯನ್ನು ಆ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿದರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹತ್ತು ಹತ್ತು ವರಹಗಳ ಇನಾಮ್ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದನು.

ಬೋಯಿಗಳು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿವಿೂರಿ ನೇಗದಿಂದ ನಡೆಯಹತ್ತಿದರು. ಆ ಗುಡಿಸಿಲುಗಳು ಇನ್ನು ಒಂದೇ ಒಂದು ಫರ್ಲಾಂಗಿನ ಅಂತರದ ಮೇಲಿರಬಹುದು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಬಿರುಗಾಳಿಯು

ಬೀಸಿ, ಧೋ-ಧೋ ಎಂದು ಮುಸಲಧಾರವಾದ ಮಳೆಯು ಸುರಿಯ ಹತ್ತಿತು. ಅದರೂ ಬೋಯಿಗಳು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಸಿಡಿಲು ತೀರ ಸವಿೂವದಲ್ಲಿ ಬಡೆಯಿತು. ಅದರ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಕತ್ತಲುಗೊಡಿಸಿದವು. ಕುದುರೆಗಳೂ, ಹಿಂಟೆಗಳೂ ದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಗೊಟ್ಟು, ಗಾಳಿಯ ಕಡೆಗೆ ಬೆನ್ನು ಮಾಡಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟವು ಹೀಗೆ ಆ ಭಯಂಕರ ಮಳೆಯು ಹಿಂದೇಸವನೆ ಎರಡು ತಾಸುಗಳ ವರೆಗೆ ಸುರಿಯಿತು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ವೋಣಕಾಲಮುಟೆ, ಕೆಲವರಿಗೆ ಟೊಂಕಮುಟೆ ವಾಗಿ ನೀರು ಹರಿಯಹತ್ತಿತು. ಎತ್ತ ನೋಡಿದರೂ ನೀರೇ-ನೀರಾಗಿ ಕಾಣಹತ್ತಿತು. ಮುಂದೆ ಹೋಗದೆ ಬೋಯಿಗಳು ಸರತಿಯಂತೆ ಹೆಗಲು ಬದಲಿಸುತ್ತ ಮೇಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಮೇಣೆಯ ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹವು ಸೋಂಕ ಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಇನ್ನು ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಈ ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸತ್ತು ಹೋಗುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಅವರ ಆ ಅರ್ತಧ್ವನಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ದೇವರಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿದ್ದ ರಿಂದಲೋ ಏನೋ-ಎಂಬಂತೆ, ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಳೆಯು ನಿಂತಿತು. ಆಕಾಶವು ಸ್ವಚ್ಛವಾಯಿತು. ಚಂದ್ರಪ್ರಕಾಶವು ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು ಬಿದ್ದು, ಹರಿಯುವ ನೀರಲ್ಲಿ ಅದರ ಸಾವಿರಾರು ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಗಳು ತೋರಹತ್ತಿದವು ಖಾನನು ಗುಡಿಸಿಲುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಳುವಾಗಿ ನಡೆದಿದ್ದ ದಾವುದನನ್ನು ಕುರಿತ್ಲಿಲ್ಲದಿಹತ್ತಿ ದನು. ದಾವುದನಿಂದ ಪ್ರತಿಶಬ್ದವೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸವಾರನನ್ನು ಕಳಿಸಿ, ದಾವುದನು ಎತ್ತ ಹೋದನೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಶೋಧ ನಡೆಸಿದನು. ಆ ಸವಾರನು ತುಸ ದೂರ ಹೋಗಿ ಅಂಜಿ, ಕೆಟ್ಟ

ದನಿಯಿಂದ ಚೀರಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಖಾನನೂ ಆತನ ಮತ್ತೆ ಇಬ್ಬರು ಸಂಗಡಿಗರೂ ಅತ್ತ ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ, ಈ ವೊದಲು ಸವಿಸದಲ್ಲಿಯೇ ಬಡಿದಂತೆ ಭಾಸವಾದ ಸಿಡಿಲು ದಾವುದ್‌ಖಾನನಿಗೂ ಆತನ ಕುದುರೆಗೂ ಬಡೆದು, ಸವಿಸದ ಮರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಆ ಮರವು ಧಗಧಗನೆ ಉರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತ್ತು. ದಾವುದನ ಪ್ರೇತವನ್ನು ಕಂಡು, ಖಾನನು ಬಹು ದುಃಖಿಸಿದನು:—ದಾವುದ್, ನಿನ್ನಂಥ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಸೇವಕನು ನನಗೆ ಇನ್ನು ಹೇಗೆ ದೊರೆತಾನು! ನಿನ್ನ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ನಾನು ಎಷ್ಟೋ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆನು. ಪರವರದಿಗಾರ! ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯು ಮುಂದೆ ಯಾರ ಆಟವು ಸಾಗುವಂತಿದೆ?

ಬಳಿಕ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ಎತ್ತ ನೋಡಿದತ್ತ ನೀರೇ-ನೀರಾದ್ದರಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗವೇ ಸಿಗದಂತಾಯಿತು. ಆದರೂ ಅವರು ಆ ಕೆಸರು ಮಿಶ್ರಿತ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ದಾಟುತ್ತ ಆ ಗುಡಿಸಲುಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ-ದೊಡ್ಡ ನಾಲಕ್ಕಾರೇ ಗುಡಿಸಲುಗಳಿದ್ದು, ಅವೆಲ್ಲ ತೊಯ್ದು ಹೋದದ್ದರಿಂದ, ಅಲ್ಲಿ ಖಾನನ ಇಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ವಾಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವು ಎಲ್ಲಿಂದ ದೊರೆಯಬೇಕು? ಖಾನನು ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಪಟೇಲನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ:—“ಮುಂದಿನ ಹಳ್ಳಿಯು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿದೆ? ಮಾರ್ಗವು ಹೇಗಿದೆ? ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ಅವನು:—ಮುಂದಿನ ಹಳ್ಳಿಯು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂದೇ ಹರದಾರಿಯ ಮೇಲಿರುವದೆಂದೂ, ದಾರಿಯು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಿ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬನನ್ನು ದಾರಿ ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಖಾನನ ನೆರವಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಅವನು ಹಿಂದು ಮುಂದು ಹಿಲಾಲನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಖಾನನ ಸಂಗಡ ಬಂದನು. ಖಾನನ ಜನರು ಮತ್ತೆ ದಾರಿ ತುಳಿಯ

ಹತ್ತಿದರು. ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಗೌಡನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆ ಮಾರ್ಗವು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ದಾರಿ ತೋರಿಸುವವನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆ ಜನರು ತಾಸೆ ರಡು ತಾಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ಮುಂದಿನ ಊರ ಹತ್ತರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆ ಊರೊಳಗಿನ ದೀಪಗಳೂ ಮಂದಮಂದವಾಗಿ ಕಾಣಹತ್ತಿದವು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭೋರೆಂದು ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹದ ಸಪ್ಪಳವು ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಖಾನನೂ ಆತನ ಜನರೂ ಮೆಟ್ಟಿ ಬಿದ್ದರು ಮೂರೂಸಂಜೆಯಂತೆ ಮತ್ತೆ ಮಳೆ ಬರುವದೇನೋ ಎಂದು ಅವರು ಶಂಕಿಸಿದರು. ಆಗ ಖಾನನು ಆ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವವನನ್ನು ಕುರಿತು:— ಕ್ಯಾಂ ಬೇ ಮಕಾಲಿ, ಏ ಕ್ಯಾ ಸೈತಾನ ಅರಡತಾ ಹೈ ಕಿ ಕ್ಯಾ? ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾವದೊಂದು ಸೈತಾನನ ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿರುವಿಯೋ ಏನು? ಎಂದು ಗದ್ದರಿಸಿ ಕೇಳಲು,

ಆ ಮನುಷ್ಯನು:-ಖಾವಿಂದಿ, ಸೈತಾನ-ಗಿಯ್ತಾನಗಳು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಎದುರಿಗೆ ದೀಪ ಕಾಣುವದೇ ಆ ಊರು. ನಡುವೆ ಇರುವ ಈ ಹೊಳೆಯನ್ನಷ್ಟು ದಾಟಿದರೆ ತೀರಿತು, ಎಂದು ಸರಳತನದಿಂದ ನುಡಿದನು.

ಖಾನ:-“ಕ್ಯಾ! ನದ್ದೀ! ಯಾ ಅಲ್ಲಾ! ಕಂಹಾಕೀ ನದ್ದೀ?”

ದಾರಿ ತೋರಿಸುವವ:-ಖಾನಸಾಹೇಬ, ಇದೇನು ಹಿರೇ ಹೊಳೆ(ಕೃಷ್ಣಾನದಿ)ಯಲ್ಲ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಹೊಳೆಗೆ ತುಂಗಭದ್ರಾ, ಎಂದು ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಿರೇಹೊಳೆಯನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ನೀರಿರುವದಿಲ್ಲ. ಈಗಂತೂ ಇನ್ನೂ ಮಳೆಗಾಲದ ಪ್ರಾರಂಭ, ಸೊಂಟಮಟ ಇಲ್ಲವೆ ಎದೆಮಟ ನೀರಿದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

ಹೊಳೆಯು ಸಮಿ-ಸಮೀಪಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಪ್ರವಾಹದ ಸಪ್ಪಳವು ಕರ್ಣ-ಕರ್ತೋರವಾಗಿ ಕೇಳಹತ್ತಿತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ದಂಡಿನವರ

ಹೌಹಾರಿ ಹೋಯಿತು. ದಾರಿ ತೋರಿಸ ಬಂದ ಈ ಸ್ವತಾಸನು ಇದೆಲ್ಲಿಯ ಹಾಳು ಮಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದನೋ, ಎಂದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಆತನಿಗೆ ಬಯ್ಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು

ಆಗ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವವನು:—ಖಾನಸಾಹೇಬ, ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಂಜುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಈ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾದ ಕಾಲುದಾರಿಯಿದೆ.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತಾಪದಿಂದ ಖಾನನು:— ಎ ಕಾಫೀರಕೆ ಕುತ್ತೀ, ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಊ-ಲ್ಲಿ ನಾವು ತಳವೂರಬಾರದೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಪಟೇಲನೊ ನೀವೊ ನಮ್ಮನ್ನು ಈ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವಿರಾ? ನೀನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದೆಯೆಂದರೆ ನಿನಗೆ ಅಲ್ಲಾನ ಆಣೆಯಿರುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಈ ಕಪಟಾಚಾರವು ಬಗ್ಗೆ ಈಗಲೆ ನಿನ್ನ ರೂಂಡವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವೆನು.....

ಆ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವವನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳೆದ: — ಖಾನಸಾಹೇಬ, ನನ್ನ ಜೀವವಂತೂ ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಬೇಕಾದಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಹುದು; ಆದರೆ ನಾನಂದದ್ದು ನಿಜವೋ-ಉಳ್ಳೊ ಎಂಬದನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೀಗ ಈ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿಳಿಯುವೆನು, ನೋಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲಿಯ ಯಾವನೊಬ್ಬನನ್ನು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಕಳಿಸಿರೆಂದರಾಯಿತು. ಯಾಕೆ, ಯಾರೂ ಬರುವದಿಲ್ಲವೆ? ನಿಮ್ಮಂಥ ಶೂರ ದಂಡಾಳುಗಳು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹಿಂದೆಗೆಯುವುಂಟೆ? ಎಂದು ಆತನು ಖಾನನ ಜನರನ್ನೆದ್ದೇಶಿಸಿ ನುಡಿಯುತ್ತ, ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿಳಿದನು.

ಅಪರಿಚಿತ ಸ್ಥಳ, ಅರಿಯದ ದಾರಿ, ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು; ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ ಮುಂಚೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಮಳೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಹೊಳೆಗೆ ಹೊಸ ನೀರು ಬಂದು ಭೋರ್ಗಟ್ಟ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದ್ದರಿಂದ ಆ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಆ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವವನ ಸಂಗಡ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ

ಖಾನನ ದಂಡಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೂ ಮುಂದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಖಾನನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ತನ್ನ ಜನರನ್ನು ಕುರಿತು:—“ಎಲೈ ಹೇಡಿಗಳೇ, ಉಪ್ಪುಂಡವರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ ಸಮಯವೊದಗಿರಲು, ಹಿಂದೆಗೆಯುವಿರಾ? ಆ ದಾರಿತೋರಿಸುವವನಿಗೆ ನಾನು ಬರೇ ಸಿಟ್ಟಿನ ಮಾತಾಡಿದರೆ, ಅತನು ಹೊಳೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ನಡೆದನು ಸಹ. ಆದರೆ ಹರಾಮಖೋರಾ, ಹೆಂಗಸರಂತೆ ಹಿಂದೆ ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲವೆ?”

ಎಂದ ಕೂಡಲೆ ಒಬ್ಬ ಸವಾರನು ಆ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವವನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಆ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅವರಿವರೂ ಬಹು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ನಡೆದು ಆ ನದಿಯ ಆಚೆಯ ಧಡವನ್ನು ತಲುಪಿದರು. ಆ ಕೂಡಲೆ ಅವರು ಖಾನನಿಗೆ ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದರು.

ಖಾನನು ತನ್ನ ಬೀಬಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಚೆಯ ಧಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದನು; ಆದರೆ ಬೀಬಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಬೋಯಿಗಳು ತಾವು ಬೀಬೀಸಾಹೇಬರನ್ನು ನೀರಿನ ಹನಿ ಕೂಡ ಹತ್ತದ ಹಾಗೆ ಆಚೆಯ ದಂಡೆಗೆ ತಲುಪಿಸುವೆವೆಂದು ಎದೆ ತಟ್ಟಿ ಹೇಳಲು, ಖಾನನು ಆ ಬೋಯಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಳ್ಳೇ ಟೊಣಪರಾದವರನ್ನು ಮೇಣೆ ಹೊರಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ, ಉಳಿದ ಬೋಯಿಗಳು, ಕುದುರೆಯ ಸವಾರರು ಹಾಗೂ ಸ್ವತಃ ತಾನು ಕೂಡ ಆ ಮೇಣೆಯು ಅತ್ತಿತ್ತ ಒಲಿಯದ ಹಾಗೆ ಅದನ್ನು ಹಿಡಕೊಂಡು ಆ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ನಡೆದರು. ಪರತೀರವು ಸಮೀಪಿಸಿತು; ಇನ್ನು ಹಿಂದೆರಡು ಮಾರು ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ದಾಟಿದ್ದರೆ, ಆ ಮೇಣೆಯು ದಂಡೆಗೆ ತಲುಪುತ್ತಿತ್ತು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಖಾನನ ಕುದುರೆಯು ಹಿಂದು ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗಿಬೀಳಲು, ಖಾನನು ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳು

ಗಿದನು. ಖಾನನು ಮುಳುಗಿದನೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಖಾನನ ಬೀಬಿಯು ಬುರುಕಿ ತೆಗೆದು ಖಾನನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದಳು. ಮೇಣೆಯು ಈ ಬದಿಯಿಂದ ಆ ಬದಿಗೆ ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ಭಾರವಾಗಲು, ಬೋಯಿಗಳ ಹೆಗಲು ತಪ್ಪಿ ಅದು ನೀರಲ್ಲಿ ಡಬ್ಬು ಬಿದ್ದಿತು. ಕೂಡಲೆ ಖಾನನು ಸಾಹೇಬಳೂ ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಳು! ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ಖಾನನ ದಂಡಾಳುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಯಾ ಆಲ್ಲಾ! ಯಾ ಖುದಾ!! ಏ ಕ್ಯಾ ಕರೇ, ಏ ಕ್ಯಾ ಕರೇ? ಎಂದು ಅಕ್ರೋಶ ಮಾಡಹತ್ತಿದರು.

—೦—

ಬೇಟಾ, ತುಮ ತೊ ಬಡಾ ಉಮದಾ ಆದಮಿ ಹೋ!

ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತವಾಸನನು ಕುದುರೆಯು ಮಡುವಿಗೆ ಬೀಳಲು, ಅವನು ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದೇನೋ ನಿಜ; ಅದರೆ ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆತನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಕುದುರೆಯೂ ಈ ಸಮಯದ ವನ್ನು ಸೇರಿತು. ಆಗ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಮೇಣೆ ಸಹಿತ ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಖಾನನು ಬಹು ದುಃಖಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಶೋಕಾತೀತದಿಂದ ಆತನ ಹೌಹಾರಿ, ಅವನು ಪುನಃ ನೀರಲ್ಲಿ ದುಮುಕಿ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಲು, ಆತನ ದಂಡಾಳುಗಳಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವರು ನೀರ ಮೇಲೆ ತೇಲ ಹತ್ತಿದ್ದ ಮೇಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಖಾನನನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಆ ಹೊಳೆಯಾಚೆಯ ಹಳ್ಳಿಗೆ ನೆಡೆದರು.

ಖಾನನನ್ನು ಕರೆಕೊಂಡು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಆ ಹೊಳೆಯ ಧಡದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಸೀಮೆಯೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದು ಒಬ್ಬರಿಗೂ ತಿಳಿಯದ್ದರಿಂದ, ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ತಬ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಲೆತಿದ್ದ ಜನರಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬ

ತರುಣ ಸಾಹಸಿಯು ತನ್ನ ವೈವೇಚಿನ ಒಟ್ಟಿಗಳನ್ನಿಳುಹಿ, ಕಾಶಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಖಾನನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಖಾನಮಸಾಹೇಬಳು ಮುಳುಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡನು.

ಆ ಯುವಕನು ಆ ಪ್ರಚಂಡ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಮುಂದಿನ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಹಾರಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಧಡದಲ್ಲಿಗ್ದ ಜನರು ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು:—ಸಾಯುವನು, ಈ ತರುಣನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ; ಈತನು ಬದುಕಿ ಬರಲಾರನು! ಎಂದು ಹಿಡರಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕೆಲವು ತರುಣರಂತೂ ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರನು ಆ ಸಂಕಟದೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಬಂದೇಕೆಂದು, ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮುಂಡಾಸಗಳ ತುದಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೊಂದು ಕೂಡಿಸಿ, ಉಂಡೆ ಮಾಡಿ ಆತನು ಮುಳುಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬೀಸಿದರು ಸಹ. ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಖಾನಮಸಾಹೇಬಳು ಪ್ರಚಂಡ ಪ್ರವಾಹದ ಸೆಳವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು, ಎತ್ತೋ ಹಿಮ್ಮುಟ್ಟುರಬಹುದೆಂದು ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದವರು ತರ್ಕಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಕಡುಗಲಿಯು ಖಾನಮಸಾಹೇಬಳ ಮೃತವತ್ ಶರೀರವನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ನೀರಿನೊಳಗಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅವನ ಕೈಗೆ ಮುಂಡಾಸದ ಸೆರಗು ಸಿಕ್ಕಿತು ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಈಸುತ್ತ ದಂಡೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬರತೊಡಗಿದನು. ಮುಂಡಾಸದವರೂ ಅವನನ್ನು ಭರದಿಂದ ಜಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದರು ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆ ನಮ್ಮ ಸಾಹಸಿಯಾದ ತರುಣನು ಖಾನಮಸಾಹೇಬಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ತಂದನು.

ಅವನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ಅವನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ ಆತನಿಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಆಗ ಆತನು ಯಾರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಏನೆಂದೂ

ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದೆ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಡೆಯಿರೆಂದು ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂದ ಸೂಚಿಸುತ್ತ, ಖಾನಮಳ ಆ ವೃತವತ್ ಶರೀರವನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋದನು.

ಈ ವೊದಲು ಖಾನನನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ನಡೆದಿದ್ದ ಜನರು ಆ ಮೇಣೆಯನ್ನು ಆ ಊರ ಚಾವಡಿಗೆ ಹಿಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಷ್ಟು ಹಿಣಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಾಸಿ-ಕೊಚ್ಚಿ, ಖಾನನನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ, ಆತನನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಆತನ ಕತ್ತಿ-ಧಾಲುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದರು; ಕೆಲವರು ಆತನ ಜೋಡುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದರು; ಹಾಗೂ ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿಗೆ ಹೊತ್ತಿಸಿ, ಆತನಿಗೆ ಕಾವು ಕೊಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಖಾನನು ನಡುನಡುವೆ ಬಡಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಬಡಬಡಿಸಿದಾಗ ಆತನು ತನ್ನ ಬೀಬಿಯು ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೇ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆ ಎಲ್ಲ ಜನರ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಯಶಬರತೊಡಗಿತು. ಖಾನನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು, ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಶ್ವರ್ಯಚಕಿತ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತ:—“ನಾನೀಗ ಇರುವದೆಲ್ಲಿ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ವರೆಗೆ ಜರುಗಿದ ಸಂಗತಿಯ ಸ್ಮರಣವು ತನಗೇ ಆಗಲು, ಆತನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮೆಯ ಗತಿಯೇನಾಯಿತೆಂದು ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ಚಾವಡಿಯೊಳಗಿದ್ದವರಿಗೆ ಆ ತರುಣನು ಖಾನಮಳನ್ನು ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಸುದ್ದಿಯು ಇನ್ನೂ ತಿಳಿದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಅವರು ಖಾನನಿಗೆ ಆಗ ಏನೆಂದು ಹೇಳುವ ಹಾಗಿತ್ತು? “ಸರಕಾರ, ತಮ್ಮ ಈ ಸೇವಕರಿಗೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಾವು ಗಾಬರಿ ಮಾಡಿದಾಗಿನಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರು ತಮ್ಮ ಶುಕ್ರಾಂಶೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿರುವೆವು....” ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು, ಖಾನನು ನಡುವೇ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ:—“ಏನೆಂದಿ?

ಅವಳನ್ನು ಈ ವರೆಗೆ ಯಾರೂ ತೆಗೆಯಲಿಲ್ಲವೆ? ಎಲೈ ಹೇಡಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಎದುರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಅಬಲೆಯು ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರಲು, ನೀವು ಆಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರೇನು? ಯಾ ಅಲ್ಲಾ! ನನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮೆಯು ನನಗೆ ಲಭಿಸದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹುಚ್ಚನಾಗುವೆನು!” ಎಂದಂದು, ಖಾನನು ನಿಜವಾಗಿ ಹುಚ್ಚ ಹಿಡಿದವರ ಹಾಗೆ ಓಡಾಡ ಹತ್ತಿದನು. ಆತನ ಆಳು-ಹೋಳುಗಳು ಆತನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೂಡಿಸುವ ಯತ್ನ ನಡೆಸಿದರು. ಖಾನನು ಅವರಿಗೆ ಅಸುಗೊಳ್ಳದೆ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿ ಹೊಳೆಗೆ ಬಂದನು ಅಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೇಣವಾದರೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಬಹುದೆಂದು ಶೋಧ ನಡೆಸಿದನು. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹೆಸರುಗೊಂಡು ಕರೆಯುತ್ತ ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗಾಡಹತ್ತಿದನು. “ಇನ್ನು ಖಾನಮಳ ಪತ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಸುಮ್ಮನೆ ತ್ರಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಾತ್ರ ತಾಳದಪ್ಪಬಹುದಾಗಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ತಾವು ಆ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ, ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲೇ ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತದಿಂದ ಬಿದ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು” ಎಂದು ಖಾನನ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನು ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಅತಿ ದುಃಖದಿಂದಲೂ ಅತಿ ಶ್ರಮದಿಂದಲೂ ವಿಹ್ವಲನಾಗಿದ್ದ ಖಾನನು ಬಾಯಿಂದ ಒಲ್ಲೆ-ಒಲ್ಲೆನೆನ್ನುತ್ತ, ಮಂದಗತಿಯಿಂದ ಚಾವಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದನು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆ ತರುಣನು ಖಾನಮಳ ದೇಹವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತೋಡುತ್ತ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಹಿಂದೆ-ಮುಂದೆ ನೋಡದೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಝನಾನಖಾನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಯ್ದ ಹಾಗು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ತೊಯ್ದು ನಿಶ್ಚೇತನ ಹೊಂದಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಪ್ರೇತ ಸಹಿತವಾಗಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬಂದ ಆ ತರುಣನನ್ನು ಕಂಡು, ಆ ಅಂತಃಪುರವಾಸಿನಿಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ-ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಆ ತರುಣನ ತಾಯಿಗೆ-ಬಹಳ ಅಕ್ಷಯವೆನಿಸಿತು ಆ ಝನಾನಖಾನೆ

ಯವಂಗೆ ಹೊಳೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯು ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ ವಿಸ್ತಾರ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೊಳೆಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದ ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಅಸಂಬಂಧ ಮಾತುಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅವರು ಈ ವರೆಗೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

“ಅರೇ ಅಲ್ಲಾ! ಎಲಾ ಕಾಸೀಮ, ಇದೇನು? ನೀನು ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಈ ಕಣ್ಣುಮಗಳು ಯಾರು? ಈಕೆಯಲ್ಲಿಯ ವಳು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಕೇತಂದೆ? ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಇಷ್ಟು ನೆನದಿರುವದೇ?” ಎಂದು ಆ ಕರುಣನ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕುರಿತು ಹಿಂದೇ ಸವನೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು.

“ಇವಳು ಆ ಖಾನಸ ಹೆಂಡತಿಯು; ಈಕೆಯು ಜೀವಂತಳಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಆ ಝನಾನಖಾನೆಯು ಹೊರಗೆ ನೆರೆದಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಹಿಬ್ಬನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. “ಈಕೆಯು ಜೀವಂತಳಿಲ್ಲ!” ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಕಾಸೀಮ-ನಮ್ಮ ಆ ಸಾಹಸಿಗ ತರುಣ-ನು: ಈಕೆಯು ಜೀವಂತಳಿರಲಿ-ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ಅಲ್ಲಾನ ದಯದಿಂದ ಇವಳು ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ನಾನು ಇವಳನ್ನು ನದಿಯೊಳಗಿಂದ ತೆಗೆದು ತಂದಿರುವೆನು; ಆದರೆ ಈಕೆಯ ಮೈಯು ಬೆಚ್ಚಗೆ ಹತ್ತು ತಿರುವದರಿಂದ, ಇವಳಿನ್ನೂ ಸತ್ತಿರಲಾರಳೆಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಯಾವ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ಇವಳು ಜೀವದಿಂದುಳಿಯುವಳೆಂದು ನಿಮಗೆ ಅನಿಸುವದೋ, ಆ ಎಲ್ಲ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ತ್ವರೆಯಿಂದ ಮಾಡಿರಿ. ತಾಯಿ, ನಾನಿಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಿಮಗೆ ಆ ಉಪಾಯ ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚವಾದೀತು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನಿಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುವೆನು, ಎಂದೆಂದು, ಅವನು ಆ ಝನಾನಖಾನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು, ಚಾವಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು ಬಳಿಕ ಆ ಅಂತಃಪುರನಿವಾಸಿನಿಯರು ಆ ಸ್ತ್ರೀಯಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರವುಂಟಾಗಲಿಕ್ಕೆ ತಕ್ಕವಾದ ಅನೇಕ

ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆಕೆಯ ಮೈಮೇಲಿನ ಹಸಿಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು, ಇಟ್ಟಿಂಗಿಗಳನ್ನು ಕಾಸಿ, ಆಕೆಯ ಅಂಗ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಕಾವು ಕೊಟ್ಟರು. ಕೆಲವರು ಆಕೆಯ ನಿಡಿದಾದ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಹಿಂಡಿ, ಕಾಸಿ, ಹಿಣಗಿಸಿದರು. ಬೆಚ್ಚನ್ನಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಆಕೆಯ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಚ್ಚಿದರು. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಆಕೆಯ ಶ್ವಾಸ ಕೂಡ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಆಕೆಯನ್ನು ಡಬ್ಬುಮಲಗಿಸಿ, ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ತ ಇದರು. ಅದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ತುಸು ಗುಣವೆನಿಸಿತು. ಯಾಕಂದರೆ ಆಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ನೀರು ಹೊರಟು ಹೋಗಲು, ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛಾಸವು ಮಂದಮಂದವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಗುಣವೆನಿಸಲು, ಆಕೆಯು ಹಿಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡಿದಳು. ಅದರಿಂದ ಆಕೆಯ ಶುಕ್ರಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ಗರಾದ ಆ ಝನಾನಖಾನೆಯ ಹೆಂಗಳೆಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕತೆಯುಂಟಾಯಿತೆಂದು ಸಮಾಧಾನವೆನಿಸಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಆ ದೀವದ ಪ್ರಕಾಶವು ಸಹನವಾಗದೆ, ಅವಳು ಪುನಃ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಎಚ್ಚರದಪ್ಪಿದಳು!

ಈಗ ಅವಳು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಎಚ್ಚರದಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ, ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛಾಸವು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಡೆದಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಅವಳ ಜೀವಿತದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಈ ಮೊದಲು ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಶಂಕೆಯು ಈಗ ನಿರಸನವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಈ ಅಸಾವಧಾನ್ಕತೆಯು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಎಚ್ಚತ್ತು ಎದ್ದು ಕೂಡ್ರಬಹುದೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಅನಿಸಹತ್ತಿತು. ಅವರ ತರ್ಕದಂತೆ ಆಕೆಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಎಚ್ಚರ ಹೊಂದಿದಳು. ಹಿಂದೆರಡು ಗಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಕೆಯು ಹುಷಾರಾಗಿ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು, ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ, ಮತ್ತೆ ಗ್ಲಾನಿ ಬರಲು

ಮಲಗಿಕೊಂಡಳು ಈಗ ಮಾತ್ರ ಆಕೆಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಗಾಢ ನಿದ್ರೆಯು ಹತ್ತಿತು. ಇಡಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯ ದಾರಿಯು ಶ್ರಮ; ನೀರಿನ ಶೀತ; ಇವುಗಳಿಂದ ಆಕೆಗೆ ಅಂಥ ಆ ಕಠಿಣ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಗಾಢ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿದ್ದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿತ್ತು.

ತಮ್ಮ ಯಜಮಾನತಿಯು ಇನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ದೊರೆ ಯಲಾರಳೆಂದು ಖಾನನ ಸೇವಕರು ಚಾವಡಿಯ ಹತ್ತರ ಗುಣು ಗುಟ್ಟುತ್ತ ಕುಳಿತಿರಲು, “ಖಾನಮಸಾಹೇಬಳು ದೊರೆತಳು, ಖಾನ ಮಳ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತ ಶರೀರವನ್ನು ಈ ನಮ್ಮ ತರುಣ ಕಾಸೀಮನು ನದಿಯಿಂದ ಹೊರದೆಗೆದನು!” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ, ಎಷ್ಟೋ ಜನರ ಹಿಂದು ಟೋಳಿಯು ಆ ಚಾವಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಖಾನನ ಸೇವಕನೊಬ್ಬನು:—“ನಮ್ಮ ಖಾನಮಸಾಹೇಬರು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಬದುಕುವರು? ಈಗಾಗಲೇ ಅವರ ಶರೀರವು ದೊಡ್ಡ ಹೊಳೆಯನ್ನು ಕೂಡ ತಲುಪಿರಬಹುದು” ಎಂದನು.

“ಛೇ! ನಾವು ಸುಳ್ಳು ನುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಖಾನಮಸಾಹೇಬರು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ದೊರೆತಿರುವರು” ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ, ಆ ಜನರ ಗುಂಪು ಅಬ್ದುಲರಹಿಮಾನಖಾನನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು. ಖಾನನು ಪ್ರಿಯಶಕ್ತಿಯ ವಿರಹದುಃಖದಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಜನರ ಸದ್ದು ಅವನ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳಲು, ಅದೇನೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆತನು ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಅವರ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿಸಿದನು. “ಅಲ್ ಅಹಮ್ಮದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ!” ಎಂದು ಖಾನನ ಸೇವಕರೂ ಆ ನೆರೆದ ವರಲ್ಲಿಯ ಕಾಸೀಮಖಾನನನೂ ಖಾನನ ಮೋರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಅನಂದಸೂಚಕವಾಗಿ ನುಡಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿರಾಕಾರದರ್ಶಕ ದನಿಯಿಂದ ಖಾನನು:—“ಎಲೈ ಸೇವಕರೇ, ಸುಮ್ಮನೆ ನನ್ನನ್ನು ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡಿ ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರೇಗಿಗೆಬ್ಬಿಸಬೇಡಿರಿ. ನನ್ನ ದುಃಖವೇ

ನನಗೆ ಸಾಕು-ಸಾಕಾಗಿದೆ. ನಾನು ಎಂಥ ಎದೆಗಾರನು; ಆದರೆ ಇಂದು ನನ್ನ ಕಣ್ಣೊಳಗಿಂದ ಅಶ್ರುಗಳು ಕೂಡ ಉದುರಿದವು ಎಲಾ ನಿಮ; ಈಗ ನೀವೆಷ್ಟೋ ಅನಂದದಲ್ಲಿದಂತೆ ನನಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕಾರಣವೇನು? ಖಾನಮಳು ದೊರೆತಳೋ? ಛೇ ನಿಮ; ಆ ಮಾತು ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಸತ್ಯವಾಗಿ ತೋರೀತು? ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆಗ ಕಾಸೀಮುಮು ಹುರುಪಿನಿಂದ:— “ಖಾನಸಾಹೇಬರೇ, ನೀವಿನ್ನು ಕೊಂಚವೂ ರೋಕ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಅಲ್ಲಾನ ದಯದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯು ನಿರ್ಧಾಸ್ತಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಯುನಾನೆಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖರೂಪವಾಗಿರುವಳು. ಅವಳ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಬಡವರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಾಧನಗಳಿರುವವೋ, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾವು ಅವಳಿಗೆ ಹಿಡಿಸಿರುತ್ತೇವೆ.

ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಖಾನನು ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ಎದ್ದು ನಿಂತನು; ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ಕೈ ನೀಡಿ:—“ಎಲೈ ಪೋರಾ, ನೀನು ನನ್ನ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವ್ವೇ? ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೋಡು, ಈ ಕತ್ತಿಗೆ ಅಹುತಿಯಾದೀ! ನೀನಂದದ್ದೇ ನಿಜವಿದ್ದರೆ, ಯಾ ಅಲ್ಲಾ! ನಾನು ಇಂಥ ಸುದೈವಿಯೆಂಬದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಖಾನಮಳನ್ನು ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಯಾರು ತೆಗೆದರು? ಮೈಗಂಬರನ ಅಣೆ ಮಾಡಿ ಆತನಿಗೆ ಹೇಳುವೆನು; ಈ ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನ್‌ಖಾನನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ಎಷ್ಟು ಉಜ್ಜ ದರ್ಜೆಗೆ ಏರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಿದೆಯೋ, ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಿಸುತ್ತೇನೆ ನನ್ನ ಖಾನಮಳನ್ನು ಜೀವದಿಂದ ತಂದು ಕೊಟ್ಟೆ ಆ ಮಹನೀಯನಿಗೆ, ನಾನು ನನ್ನ ಅರ್ಧ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮೆಯ ಜೀವಕ್ಕಿಂತ ಮತ್ತಾವುದರ ಬೆಲೆಯೂ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೋರುವದಿಲ್ಲ”

ಖಾನನ ಮುಖ್ಯ ಸೇವಕನಾದ ದೌಲತನು:--ಖಾನಸಾಹೇಬ,

ತಮ್ಮ ದುರಿಗೆ ನಿಂತಿರುವ ಈ ತರುಣನೇ ಆ ಬಗೆಯ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿ ದವನು. ಇವನೇ ಆ ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಹಾರಿ, ಖಾನಮ ಸಾಹೇಬರ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊರಗೆ ತಂದವನು.

ಆಗ ಖಾನಮ ತನ್ನ ಉಚ್ಚದರ್ಜೆ, ಮಾನ-ಮರ್ಯಾದೆ ಇವು ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆತು, ಸದ್ಗದಿತ ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ಕಾಸೀಮ ನನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು ಖಾನಮ ಬಾಹುಪಾಶ ವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಡ ಅವಕಾಶವು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಖಾನಮ ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಪ್ರೇಮಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಇನ್ನು ಆತನು ಕಾಸೀಮನ ಕಾಲಿಗೆ ಕೂಡ ಎರಗ ತಕ್ಕವನು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ಖಾನಮನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ: “ಖಾವಿಂದ, ತಾವು ಬಡವರ ಆಧಾರಿಗಳು. ತಮ್ಮ ಈ ಒಂದಾ ಗೆ-ಲಾಮನು ಇಂದು ತಮ್ಮ ವಿರೇಷ ಸೇವೆಯನ್ನೇನೂ ಮಾಡಿರುವ ದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವನೊಬ್ಬ ಪ್ರೇಕ್ಷಕನು ಏನು ಮಾಡ ಬಹುದಾಗಿತ್ತೋ, ಅದನ್ನೇ ನಾನು ಮಾಡಿರುವೆನು. ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಹೆರವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಈ ಕಾಸೀಮಗೌಡನು ಜೀವ ದಿಂದಿದ್ದು ಪ್ರಯೋಜನವೇನು?

ಈ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ನುಡಿಯನ್ನು ನುಡಿಯುವಾಗ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಹಳ್ಳೇ ಸ್ಫುರಣವುಂಟಾದಂತಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಹಾಗೂ ಆತನ ಆವೇಶಯುಕ್ತ ನುಡಿ ಕೇಳಿ, ಖಾನಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆತನ ವಿಷಯಕ ವಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಅನನ್ವಿತವಾದದ್ದೇ ಸರಿ. ಕಾಸೀಮನ ಗಂಭೀರವಾದ ಮುಖಚರ್ಯೆ, ಧೀರೋದಾತ್ತವಾದ ಮಾತಿನವದ್ಧತಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಖಾನಮ ಮನಸ್ಸು ಆತನಲ್ಲಿ ವೇಷಹುಟ್ಟಿಹೋಗಿತ್ತು.

ಕಾಸೀಮನು ಖಾನಮನನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಅವನು ತನ್ನ ಮೈಮೇಲಿನ ಹದ್ದೆಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆ

ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಹಿಡ್ಡೆ ಅರಿವೆಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಅವನು ಹಿಂದು ಗೊಂಗಡಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದನು. ಆತನು ಕೇವಲ ಪ್ರಾಯದವನಿದ್ದು, ಆತನ ಎತ್ತರವಾದ ಶರೀರವು ಹಿಳ್ಳೇ ಹುರಿಕಟ್ಟಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಆತನ ಆ ವಿಶಾಲವಾದ ಎದೆ, ಪುಷ್ಪವಾದ ತೋಳು ಹಾಗೂ ಬಡಕಾದ ನಡು ಇವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಆತನ ಚಾಪಲ್ಯವೂ ಕಸುವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆತನ ಮುಖ ಚರ್ಯೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಈತನು ತನ್ನ ಜೀವಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಅಂಜದೆ, ಮಂದಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆತನಿನ್ನೂ ಯಾವುದೊಂದು ಕೂಸಿನ ತಂದೆಯ ಪಟ್ಟಿಗಟ್ಟರದಿದ್ದರೂ, ಆತನ ಮೋರೆಯ ಮೇಲಿನ ಎಳೆ ಚಿಗುರಿನಂತಹ ವಿಸೇಗಳಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಚ್ಚ ಕಪ್ಪುವರ್ಣದ ತೇಜಃಪುಂಜ ನೇತ್ರಗಳು, ಸರಲ ಹಾಗೂ ಗರುಡಪಕ್ಷಿಯಂತಹ ಚೊಂಚು ಮೂಗು, ದೊಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಅಗಲಾದ ಮೂಗಿನ ಹೊರಳೆ ಮತ್ತು ಗೌರವರ್ಣದ ಮೈಬಣ್ಣ ಇವುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಆತನು ಉಚ್ಚಕುಲದೊಳಗೆ ಜನಿಸಿರುವನೆಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆತನ ಗಂಭೀರವರ್ತನ, ನಡೆ-ನುಡಿ ಇವುಗಳಿಂದಲೂ ಆತನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕುಲದೊಳಗೆ ಜನ್ಮಿಸಿದವನಲ್ಲೆಂದು ಹಿಡೆದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

“ನಾಹವ್ವಾ! ತುಮ ತೊ ಬಡಾ ಉಮದಾ ಅದಮೊ ಹೋ!” ಎಂದು ಖಾನನು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಪ್ರೇಮಪುಸ್ಕರವಾಗಿ ಅನ್ನುತ್ತ:—ತಮ್ಮಾ, ನಿನ್ನನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ತಮ್ಮನೆಂತೆ ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಾನೆ ಆಣೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತೀನೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಇಂದಿನಿಂದ ನನ್ನ ತಮ್ಮನೆಂದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ತಮ್ಮಾ, ನೀನು ನನಗೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ

ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಖಾನಮಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬದುಕಿಸಿದೆಯೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸು ತಮ್ಮಾ, ಬಾ; ನೀನು ಅಷ್ಟು ದೂರ ನಿಲ್ಲಬೇಡ. ಇಗೋ, ಇತ್ತ ತೀರ ಸವಿವಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೂಡುತ್ತ. ಬೇಬಾ, ತುಮ ತೋ ಬಡಾ ಉಮದಾ ಅದವೊ ಹೋ! ಎಂದು ಅಂದನು.

—೦—

ಕಾಸೀಮನ ಪೂರ್ವವೃತ್ತ.

ಕಾಸೀಮನು ಖಾನಮಳನ್ನು ತೆಗೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಖಾನನಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವಾಗ ಆಕೆಯು ತನಗೆ ಕಂಡದ್ದೆಲ್ಲಿ? ತಾನು ಎಲ್ಲಿ ಹಾರಿ ಅವಳನ್ನು ಹೇಗೆ ತೆಗೆದದ್ದು ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದನು ಖಾನಮಳು ಬಿದ್ದ ಸ್ಥಳವು ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನದಿದ್ದ ಮೂಲಕ ಆಕೆಯ ಶರೀರವು ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹದ ಕೂಡ ಹರಿದು ಹೋಗುವ ಹಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ ಅದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಅದೇ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಾರಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ತೆಗೆದನು.

ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಖಾನನಿಗೆ ಕಾಸೀಮನ ಧೈರ್ಯ-ಸಾಹಸಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದವು; ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಕಾಸೀಮನ ಉಪಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಆತನು ಆ ಕೂಡಲೆ ಕಾಸೀಮನೊಡನೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟನು; ಆದರೆ ದಾಲತ ಮೊದಲಾದವರು ಖಾನನನ್ನು ತಡೆದು:— “ನೀವು ಈಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ, ಖಾನಮಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆರಾಮವೆನಿಸುವದರ ಬದಲು ಅವರ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವಾದೀತು. ಆದ್ದರಿಂದ ತುಸು ತಡೆದು ಹೋಗಬಹುದು” ಎಂದಂದರು. ಆ ಮಾತು ಸರಿದೋರಿದ್ದರಿಂದ ಖಾನನು ಪುನಃ ಕುಳಿತನು

ಬಳಿಕ ಕಾಸೀಮನು ಖಾನನಿಗೆ:—ಖಾವಿಂದ, ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಖಾನ ಮಸಾಹೇಬರನ್ನು ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ತಾವು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯೇನು? ಅಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ, ಬಡವನ ಅತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ಅದರದಿಂದ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿ, ಅವನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆಕೊಂಡು ನಡೆದನು.

ಕಾಸೀಮಗೌಡನ ಮನೆಯು ಆ ಊರಲ್ಲಿಯ ಇತರಗ ಮನೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದದ್ದಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಖಾನನ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಇಳಿಕೊಂಡರು. ಇವರು ಬರುವ ಮೊದಲು ಅಲ್ಲಿ ಇವರ ಆಗಮನದ ಸಿದ್ಧತೆಯು ನಡೆದಿತ್ತು. ಹಿಂದು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಜಮಖಾನೆಯು ಪಡಸಾಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಚಿಕ್ಕ ರತ್ನಗಂಬಳಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಗೋಡೆಗೆ ಹೊಂದಿ ಲೋಡು-ತೆಕ್ಕೆಗಳು ಇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಹಿತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಂದು ಗಾದಿಯು ಹಾಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಗಂಜಿ ಮಾಡಿದ ಚಾದರವು ಹಾಸಿತ್ತು. ಗಿರ್ದಿ-ತಲೆಗಿಂಬುಗಳು ಕಿನಕಾಫಿನ ಅರಿವೆಯ ಗೆವಸಣಿಗೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಾಲ್ದಿಸೆಗೆ ಉಣ್ಣೆಯ ಚಿತ್ರ-ವಿಚಿತ್ರ ಬಣ್ಣದ ಹಿಂದು ದವಸನ್ನ ಪ್ರಾವರಣವು ಮಡಿಕೆ ಮಾಡಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಮೊದಲೇ ದಣಿದು ಬಂದಿದ್ದ ಖಾನನಿಗೆ ಆ ಪಡಸಾಲೆಯೊಳಗಿನ ಆ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ತಾನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡಾಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಸೀಮನ ವೃದ್ಧ ಮಾತೆಯು ಆ ಪಡಸಾಲೆಯ ಹತ್ತರದ ಹಸಿಯಲ್ಲಿ ಮರೆಗೆ ನಿಂತು, ಖಾನಮಸಾಹೇಬಳು ಹುಷಾರಾಗಿರುವಳೆಂದೂ ಅಕೆಗೆ ಈಗ ಗಾಢ ನಿದ್ರೆಯು ಹತ್ತಿದೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಿದಳು. ಇತ್ತ ಕಾಸೀಮನು ಖಾನ ಸಾಹೇಬರ ಉಪಾಹಾರದ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದ್ದನು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು

ತುಸ ಉಪಹಾರ ಮಾಡಿ, ಆತನ ಆಗ್ರಹದ ಮೇರೆಗೆ ಆ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಆಡ್ವಾದನು ಮಾತ್ರ. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಆತನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿತು.

ಖಾನನಿಗೆ ನಿದ್ರೆಹತ್ತಿದ ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಶೀಮನು ಖಾನನ ಸೇವಕರ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ತಾಯಿಗೆ ಭೇಟಿಯಾಗಿ, ಖಾನಮಳಿನ್ನೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದಿದ್ದು ತಿಳಿದು, ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಆಡ್ವಾದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆತನ ತಾಯಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಆತನ ತಲೆಯ ಹತ್ತರ ಕುಳಿತು:—“ತಮ್ಮಾ, ನೀನು ಇಂದು ಮಾಡಿದ ಪರೋಪಕಾರದ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ನಿನಗೆ ಅಲ್ಲಾನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಕೊಡುವನು” ಎಂದು ಗದ್ದದಿಡಿದನೆಯಿಂದ ನುಡಿದಳು. ಹೀಗೆ ನುಡಿಯುವಾಗ ಆ ಮುಂದುಕೆಗೆ ತನ್ನ ಮಗನ ಧೈರ್ಯ-ಸಾಹಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದು ಬಗೆಯ ನಿರತಿಶಯ ಅಭಿಮಾನವೂ, ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗ ನೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಪ್ರಾಣಾಂತ ಸಂಕಟಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದರೆ, ತನಗಾಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಕಡು ದುಃಖದ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಹಿಟ್ಟುಗೊಡಲು ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣೊಳಗಿಂದ ಅಶ್ರುಗಳುದುರಹತ್ತಿದವು. ಆಗ ಆಕೆಗೆ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಧೈರ್ಯ-ಸಾಹಸಗಳ ನೆನಪಾಗಲು ಆಕೆಯ ದುಃಖವು ಹತ್ತಿರಿಸಿತು.

ತಾಯಿಯು ಕಂಬನಿಗಳನ್ನುದುರಿಸುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾಶೀಮನಿಗೂ ವಿಷಾದವೆನಿಸಿತು. ಅವನು ಆಕೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ:—“ಮಾ, ನೀನು ಹೀಗೆ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಬೇಡ. ಅಲ್ಲಾನ ದಯೆಯಿರುವ ವರೆಗೆ ನಾನು ಎಂಥ ಎಡರುಗಲಿಗೂ ಗುರಿಯಾಗಲಾರೆನು. ಅದಿರಲಿ. ತಾಯಿ, ದೇವಕನ್ಯೆಯಂತಹ ರೂಪವತಿಯಾದ ಈ ತರುಣಿಯು ಆ ವೃದ್ಧ ಖಾನನ ಲಗ್ನದ ಹೆಂಡತಿಯೇನು?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು.

ಕಾಶೀಮನ ತಾಯಿಗೆ ಮಗನ ಆ ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಶ್ನವನ್ನು ಕೇಳಿ,

ಮಗನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ ಗೊಢ ವಿಚಾರವು ಹೊಳೆಯಿತು. ಕಾಸೀ ಮನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಸರಳ ತಪದಿಂದ ನಡೆಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಈಗ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ವಿಚಾರವು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಕಾರದ್ದಾದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?

ಆಗ ಕಾಸೀಮನ ತಾಯಿಯು:—“ಬೇಟಾ, ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಹೊಲವು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು; ಆದರೆ ನೀನು ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೂಡ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತರಬೇಡ. ಹೇಗೆಯೇ ಇರಲಿ, ಅವರು ದೊಡ್ಡವರು. ಅವರ ಉಸಾಬರಿಯು ಬಡವರಾದ ನಮಗೇಕೆ?” ಎನ್ನಲು,

ಕಾಸೀಮನು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂದೇನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಬಹು ದೂರದ ವರೆಗೆ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ವಿಚಾರವು ಮತ್ತೆ ಚೇತನಗೊಂಡಿತು. ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆತನ ತಾಯಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದಳು. ಅವಳು ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಲುಪುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಖಾನಮಳು ಎಚ್ಚತ್ತು ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು. ಕಾಸೀಮನ ತಾಯಿಯು ಆಕೆಗೆ ವೋರೆ ಶೋಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ನೀರು ಕೊಟ್ಟು ಉಪಾಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಬಳಿಕ ಆ ಮುದುಕೆಯ ವಿನಂತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಖಾನಮಳು ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಖಾನಮಳ ವಿಚಾರದಿಂದ ಮಗ್ನವಾಗಿದ್ದ ಕಾಸೀಮನ ಮನಸ್ಸು, ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಅಪರಿಚಿತ ಹೆಂಗಸಿನ ಮಾತಾಡುವ ದನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅತ್ತ ಎಳೆಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಕಾಸೀಮನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಎದ್ದು, ಕಾಲು ಸಪ್ಪಳವಾಗದ ಹಾಗೆ ಹೋಗಿ, ತಾಯಿಯ ಕೋಣೆಯ ಹೊರಮಗ್ಗಲಿನ ಬಾಗಿಲದ ಹಿಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮರೆಗೆ ನಿಂತು, ಅವರಾಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಹತ್ತಿದನು.

ಖಾನಮಳು ಆ ಮುದುಕೆಗೆ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಸಿದಳು:—“ನಾನು ಹೈದರಾಬಾದದ ವಳು. ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಬಹು ಧನಶೋಭಿಯು. ನನ್ನನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ತರುಣಜನರು ವರಿಸ ಬಂದರೂ ಆತನು ಈ ವರೆಗೂ ನನ್ನ ವಿವಾಹ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ನಮ್ಮೂರ ಈ ಅಬ್ದುಲ್-ಹಿಮಾನಖಾನನು ಮೈಸೂರದೇಶದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಾರ ಸಂಪತ್ತಿನನ್ನೂ, ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಮಾನ-ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸಲಿಚ್ಛಿಸಲು, ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಈತನಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಹಣವನ್ನು ಪಡಕೊಂಡು, ನನ್ನನ್ನು ಇವನ ಕೊರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ! ಹೈದರಾಬಾದದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವವು ಬಹು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಜರುಗಿತು. ನಾನಿಗೆ ನನ್ನ ಗಂಡನೊಡನೆ ಆತನ ಚಾಕರಿಯ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ, ಅಂದರೆ ಮೈಸೂರ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ನಡೆದಿರುತ್ತೇನೆ. ಪರಿಚಯದವರಾಗಲಿ, ಪ್ರಿಯ ಜನರಾಗಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರದ್ದರಿಂದ, ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಹೇಗೋ ಅನಿಸುತ್ತದೆ” ಎಂದಂದು, ಅವಳು ಹಿಂದು ದೀರ್ಘ ನಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು.

“ತಂಗೀ, ನಿನಗಿಷ್ಟು ಧನ-ದೌಲತ್ತುಗಳೂ, ತಕ್ಕ ತರುಣ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥ ಪತಿಯೂ ಲಭಿಸಿದ್ದು, ನೀನು ಹೀಗೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಗರೆದು ದುಃಖಿಸುವದೇಕೆ” ಎಂದು ಆ ಮುದುಕೆಯು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಲು,

“ಮಾಸಾಹೇಬ, ನೀವನ್ನವಂತೆ ನನಗೆ ಸಂಪತ್ತು, ಮಾನ-ಮರ್ಯಾದೆಗಳಿಗೇನೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ; ಆದರೆ.....ಆದರೆ.....” ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾಗಲು,

ಆ ಮುದುಕೆಯು:—“ತಂಗೀ, ತೀಯಿತು-ತೀಯಿತು ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಗೊಡವು ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಹು ದೂರ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿರುವದರಿಂದ, ನಿನಗಿಷ್ಟು ದುಃಖವಾಗುವದಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ತಂಗೀ, ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗೆಯರಿಗೆ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳೆಷ್ಟು

ದಿನದವರು? ತರುಣ ಸತಿಯರಿಗೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ತಕ್ಕಂಥ ತರುಣ ಪತಿಯು ದೊರೆತ ಬಳಿಕ, ಅವರ ಸುಖಕ್ಕೆ ಎಣೆಯುಂಟೆ?.....”

ಖಾನಮಳು ಆ ಮುದುಕೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾತಾಡಗೊಡದೆ: “ನೀವಂದಂತೆ ನನ್ನ ದೈವದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ? ನನಗೆ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ತಕ್ಕ ತರುಣ ಪತಿಯು ಲಭಿಸಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಆತನೊಡನೆ ಆ ಮೈಸೂರ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಏಕೆ, ಅದಕ್ಕೂ ದೂರವಾದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಸ್ವಲ್ಪವೂ ದುಃಖಿತರಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮಾಸಾಹೇಬ, ನನ್ನ ತಂದೆಯು ದುಡ್ಡಿನ ಆಶೆಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಬ್ಬ ವೃದ್ಧನಿಗೆ ಮಾರಿರುವನು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯಂಥ ಧನಪಿಶಾಚಿಗಳು ನೆಲೆಸಿರುವದರಿಂದಲೇ, ನಮ್ಮಂಥ ತರುಣಿಯರಿಗೆ ಈ ತರದ ದುಃಖವನ್ನು ಆಜನ್ಮ ಅನುಭವಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತದೆ, ಎಂದಂದು, ಖಾನಮಳು ಮತ್ತೆ ದುಃಖಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದಳು.

ಮುದುಕೆಯು ಆಕೆಗೆಷ್ಟೋ ಸಮಾಧಾನದ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು; ಆದರೆ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅವರ ಸಂಭಾಷಣ ವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಆ ತರುಣಿಯು ನುಡಿ ಕೇಳಿ ಬಹು ದುಃಖವೆನಿಸಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವನ ಕಾಲುಗಳೇ ಏಳದಾದವು ಅದರಿಂದ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಕೆಲನಿಮಿಷಗಳ ವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಆ ತರುಣಿಯು ಮತ್ತೇನೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವದು ಸರಿಯಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದು, ಕಾಸೀಮನು ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಗಳು ಕೂಗಲು ಅವನು ಹೊಸಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದು, ಹೊರಗಿನ ಪಡಸಾಲೆಗೆ ಬಂದನು ಅಲ್ಲಿ ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನಖಾನನೊ, ಆತನ ಸೇವಕರೂ ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಇನ್ನೂ ಮಲಗಿದ್ದರು. ಅವನು ಆ ಪ್ರಕಾಂತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಡ್ಡಾಡಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಸಮಾಧಾನತೆಯನ್ನು ಕಡೆಮೆ

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ, ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು ಮಾತ್ರ.

ಕಾಸೀಮ ಅಲ್ಲಿಯು. — ಆ ಊರ ಜನರೆಲ್ಲ ಆತನಿಗೆ ವಿೂರ ಕಾಸೀಮನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು; ಯಾಕಂದರೆ ಆತನು ಸಯ್ಯದ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಾಗಿದ್ದನು — ಆ ಊರ ಗೌಡನ ಹಿಬ್ಬನೇ ಹಿಬ್ಬ ಮಗನಾಗಿದ್ದನು. ಆತನ ತಂದೆಯು ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಹಿಂದು ನಾಮಾಂಕಿತ ಮನೆತನದವನು. ವಿಜಾಪುರ ಬಾದಶಹರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಆತನ ವಂಶಜರು ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುಲುಖಗಿರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಆದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಆ ಊರ ಗೌಡಕಿಯು ದೊರೆತಿತ್ತು. ಕಾಸೀಮನ ಪೂರ್ವಜರು ಬಹಳ ಶ್ರೀಮಂತರಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಈಚೆಗೆ ಆ ಮನೆತನವು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸಂಪತ್ತಿಯದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಜಾಪುರ ಬಾದಶಹರ ಅಳಿಗಾಲವಾಗಿ, ಮರಾಟರು, ನಿಜಾಮನು ಹಾಗೂ ಹೈದರಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಾದಾಟದಲ್ಲಿ ಕಾಸೀಮನ ಮನೆತನವು ಬಹು ಜೀರ್ಣ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಇಳಿದಿತ್ತು. ಅವರ ಇನಾಮುಗ್ರಾಮಗಳೆಲ್ಲ ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಸಂಪತ್ತಿಯೆಲ್ಲ ದ್ರಾಳಿಗಾರರ ಪಾಲಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಕಾಸೀಮನ ಮನೆತನವು ಕಂಗಾಲಗೆಟ್ಟದ್ದರೂ ಆ ಮನೆತನದ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಗೂ, ಮಾನ-ಮರ್ಯಾದೆಗಳಿಗೂ ಕುಂದು ಉಂಟಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಊರಲ್ಲಿಯೂ ಸವಿೂಪದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಗೌರವಿಸದವರು ಇರಲೇ ಇಲ್ಲೆಂದರೂ ಸಲ್ಲಬಹುದು! ಕಾಸೀಮನ ತಂದೆಯು ನಿಜಾಮನ ಪಕ್ಷ ಕಟ್ಟಿ, ಮರಾಟರ ಕೂಡ ಎದೆಗೊಟ್ಟು ಕಾದಿದ್ದನು; ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಕವು ನಡೆದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ಸರಾಸರಿ ೧೭೯೦ನೇ ಇಸವಿಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕಾಸೀಮಗೌಡನ ತಂದೆಯು ತೀರಿ, ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಾಗಿ ದ್ದವು. ಬಾಲಕನಾದ ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಆತನ ತಾಯಿಯೇ ಸಾಕಿ,

ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಸಲಹಿ, ದೊಡ್ಡವನನ್ನಾಗ ಮಾಡಿದ್ದರು.

ಕಾಸೀಮನಾದರೂ ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ಧೈರ್ಯ-ಸಾಹಸಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದನು. ಅದರಿಂದ ಇವನಾದರೂ ಇವರ ಮನೆತನದ ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವನೆಂದು ತಿಳಿದು, ಜನರು ಇವನನ್ನು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎರಡು ಕಾಸೀಮನು ಹಿಳ್ಳೇ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯೂ, ಚಪಲನೂ, ತೇಜಸ್ವಿಯೂ, ಸುರೂಪಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಇಂಥ ಚತುರ ಮನುಷ್ಯನು ಉಚ್ಚದರ್ಜೆಗೆ ಏರಲು ಅದೊಳ್ಳೇ ಸಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಯಾಕಂದರೆ, ದೇಶ-ದೇಶಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಮರಾಟರು ಹಿಂಪಡೆ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ 'ಬೀಳಲಿ-ಏಳಲಿ ತನ್ನ ಮೂಗೇ ಮೇಲು' ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನಿಜಾಮನು ಅದೇ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಕ್ರಮ ನಡೆಸಿದ್ದನು. ನಿಜಾಮನ ಪಕ್ಷಕಟ್ಟಿ ಕಾದುವವರಿಗೆ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪದವಿಗಳೂ, ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಜಹಗೀರುಗಳೂ ಸಹಜವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಇತ್ತ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಉರ್ಜಿತ ದೆಶೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಹೈದರಅಲ್ಲಿ-ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನರು ಬೇಗನೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಳ್ಳುವರೆಂಬ ಸುಚಿತ್ತಗಳು ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದರಿಂದ ಸ್ವಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬರಬೇಕೆನ್ನುವ ಸಾಹಸಿಗಳಿಗೆ ಆ ಕಾಲವು ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು.

ಕಾಸೀಮನು ದೊಡ್ಡವನಾಗ ಹತ್ತಿದಂತೆ ಅವನ ಲೋಕ ಪ್ರಿಯತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅವನು ದಾಂಡಪಟ್ಟಿ, ಗೋರೀ ಬಾರ ಮುಂತಾದ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು. ಹಿಂದೆರಡು ಸಾರೆ ಆ ಊರ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬಂದಿದ್ದ ಪೆಂಡಾರಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದೊಡಿಸುವಾಗಿನ ಆತನ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು, ಊರ ಜನರು

ಬೊಟ್ಟು ಕಚ್ಚಿದರು ಆಗಿನಿಂದ ಆ ಕಾಸೀಮನು ಪ್ರಸ್ತುತದ ಪಂ
ಸ್ಥಿತಿಯು ಲಾಭ ಪಡೆದು, ಮರಾಟರು, ನಿಜಾಮ ಇಲ್ಲವೆ ಟೀಪು
ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರಂತೆ ಬೇಗನೆ
ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಊರ ಜನರು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದರು.

ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಅನಿ
ಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆತನ ಆ ವೃದ್ಧಮಾತೆಗೆ ಆತನ ಹೊರತು
ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಊರ ಜನರು ಅವನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಮತೆ
ಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ, ಆತನು ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಗ
ಲದಾಗಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಯಾವನೊಬ್ಬ ಸಂದಾರನ ದಂಡು ತನ್ನ ಊರ
ಸಮೀಪದಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುವಾಗ ಇಲ್ಲವೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಡೆದ
ಯಾವುದೊಂದು ಯುದ್ಧದ ವಾರ್ತೆಯು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ, ತಾನು
ಯಾವನೊಬ್ಬ ರಾಜನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಬೇಕೆಂದು
ಅವನಿಗೆ ಅನಿಸದಿರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನಖಾನನ ದಂಡು ಕಾಸೀ
ಮನ ಊರಿಗೆ ಬಂದಿರಲು, ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತೆ ಚಂಚಲವಾದ
ದ್ದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು? ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ತಾನು ಈ ಖಾನನ
ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ತನ್ನ ರಣರಂಗದ ಪ್ರಬಲೇಚ್ಛೆಯನ್ನು
ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಕಾಸೀಮನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ
ಕೊಂಡನು; ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಾನನ್ನು ಕುರಿತು:—ದೇವರೇ, ನಾನು ಎಲ್ಲ
ಬಗೆಯಿಂದಲೂ ನಿನ್ನ ಆಧೀನನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ
ನೀನು ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತೀ; ಆದರೆ ನಾನು ನನ್ನ ಮಾನವೀ
ವಾಸನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಿನ್ನೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವದೇನೆಂದರೆ, ನನ್ನ
ಎಲ್ಲ ಪ್ರಬಲೇಚ್ಛೆಗಳನ್ನೂ ನೀನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಈಡೇರಿಸು!

ಖಾನಮುಲ್ಲಾ ಕಾಸೀಮುನೂ.

ಖಾನನು ವಿಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಹಳ ತಡವಾಯಿತು. ಅವನು ಎದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ಆಕೆಯು ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿದ್ದು, ಝನಾನಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ನಗೆ ಯುತ್ತ-ಕೆಲೆಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವಳೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಖಾನನಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆಕೆಯನ್ನು ತನು ಅಂತಃಕರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದ್ದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಯಾವಾಗ ನೋಡೇನೋ, ಎಂದು ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹಾಕೋರಿ ಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಸೀಮುನ ತಾಯಿಯು ಖಾನನನ್ನು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು, ಖಾನಮುಲ ಭೆಟ್ಟ ಮಾಡಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಡೆಸಿದ್ದಳು. ಅಂತಃಪುರದೊಳಗಿನ ಹೆಂಗಳೆಯರೆಲ್ಲ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹೋದರು. ಬುರುಕ ವೊದಲಾದವುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದ ಒಳಿಕೆ, ಖಾನನಿಗೆ ಒಳಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದಳು. ತೀರ ಉಕ್ಕುಕನಾಗಿದ್ದ ಖಾನನು, ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಅತ್ತ ನಡೆದನು. ಅಲ್ಲಿ ಖಾನಮುಲೊಬ್ಬಳೇ ಇದ್ದು, ಆಕೆಯು ಹಿಂದು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಅಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಖಾನನ ಮಾರ್ಗನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಖಾನನು ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಕುತಲವನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ತಾನು ಇಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಮುಂತಾದ ಯಾವ ಬಗೆಯ ತ್ರಾಸವೂ ಆಗಲಿಲ್ಲೆಂದು ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು. ಬಳಿಕ ಖಾನನು:— ನೀನು ಮುಳುಗಿದಾಗಿನಿಂದ ಈ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನಾದ ಕಾಸೀಮುಗೂಡನೆಂಬ ತರುಣನು ನಿನ್ನನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಬಗ್ಗೆಯೂ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾನಾದ್ದರಿಂದ, ನಾನು ಆತನಿಗೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಕಾಣಕೆ ಕೂಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿರುತ್ತೇನೆ;

ಆದರೆ ಆತನು ಮರ್ಯಾದಿಸ್ತರ ಮನೆತನದವನಾಗಿರುವದರಿಂದ, ನಾನು ಕೊಡುವ ಇನಾಮನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವನೋ-ಇಲ್ಲವೋ? ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೇ ತಂಕೆಯುತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಿಯೇ, ಆತನ ಈ ಉಪ ಕಾರವನ್ನು ತುಸು ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ತೀರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಾವು ಯಾವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಸು ನೋಡೋಣ, ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಲು,

ಏನೆಂದಿರಿ? ಕಾಣಿಕೆಯೆಂದು ಕೊಡುವ ಧನವನ್ನು ಅವನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾರನೇ? ನಾವು ಆತನ ತಾಯಿಗೆ ಅಥವಾ ಆತನ ಹೆಂಡ ತಿಗೆ ಕೆಲವು ವಸ್ತು-ಹಿಡವೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದಲ್ಲವೆ? ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ವುಳಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಮುತ್ತು-ರತ್ನಗಳ ಹಿಡವೆಗಳನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ.

ಛೇ! ಅವನಾಗಲಿ, ಆತನ ತಾಯಿಯಾಗಲಿ ಆ ದಾಗಿರಲು ಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಸಹ! ಯಾಕಂದರೆ, ಆ ತರುಣ ವೀರನ ವಿವಾಹವಿನ್ನೂ ಆಗಿರುವದಿಲ್ಲ!

“ಆತನು ಹಿಳ್ಳೇ ರೂಪವಂತನೂ, ಸೌಜನ್ಯಯುತನೂ, ಕಡು ಗಲಿಯೂ ಆಗಿರುವನೆಂದು ನೀವು ಆಗಲೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೆ? ಅಂದ ಮೇಲೆ ಆತನ ವಿವಾಹವಿನ್ನೂ ಏಕೆ ಆಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ!.....” ಎಂದು ಖಾನ ಮಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಅಂದುಕೊಂಡಳು.

ಖಾನನು ಮತ್ತೆ ಏನೇನೋ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಖಾನ ಮಳ ಚಿತ್ತವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದರೆ ತಾನೇ ಆಕೆಗೆ ಆ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳಿಸ ಬೇಕು? ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ತೆಗೆದ ಆ ನರವೀರ ತರುಣನ ಸಾಹಸದ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಅಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಚಿಂತಿಸಿದ ನಂತರ ಅವಳು ಹಿಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಖಾನನಿಗೆ:—“ಅವನು ಧನವನ್ನಾಗಲಿ, ವಸ್ತು-ಹಿಡವೆಗಳ

ನ್ನಾಗಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಿರದಿದ್ದರೆ, ಹಿಳ್ಳೇ ಕುದುರೆಯನ್ನೂ ತಸ್ತಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು, ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸಬಹುದಲ್ಲವೇ?"

ಪ್ರಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಈ ಸೂಚನೆಯು ಮಾತ್ರ ಬಹು ಯೋಗ್ಯವಾದುದು ನೋಡು. ಯಾಕಂದರೆ, ಆತನು ವೀರನಿರುತ್ತಾನೆ; ಸಾಹಸಿಯಿರುತ್ತಾನೆ; ಆದರೆ ನಾವು ಕೊಡುವ ಕುದುರೆ-ಕತ್ತಿ-ಘಾಲುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ತನ್ನ ಖಂಚೀರತನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆತನಿಗೆ ದಂಡಿನೊಳಗಿನ ಯಾವುದೊಂದು ನೌಕರಿಯಿದ್ದರೆ ತಾನೆ ಅನುಕೂಲವು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಅವನಿಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಅವನು ತನ್ನ ಮನೆಯೊಳಗೇ ಇದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕುದುರೆ-ತಸ್ತಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಾರದು ಯಾಕಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳುಂಟಾಗುವದು ವಿರಳವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು ಯಾವಾಗಾದರೊಮ್ಮೆ ಬರಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಪೆಂಡಾರಿಗಳ ಇಲ್ಲವೆ ಸುಲಿಗೆಗಾರರಾದ ಮರಾಟರ ಕಾಟವನ್ನು ನೀಗಲಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವ ಕೊಂಚ ಸಾಹಸಪಡಬೇಕಾಗುವದೋ ಅದಿಷ್ಟೇ ಸರಿ. ಹಾ! ಈಗ ನನಗೊಂದು ಹೊಸ ಯುಕ್ತಿಯು ಹೊಳೆಯಿತು. ಇದರಿಂದ ನಮಗೂ ಆತನಿಗೂ ಕೂಡಿಯೇ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವದೆಂದು ನನ್ನ ಮನೋದೇವತೆಯು ನನಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆತನಿಗೆ ಟೀವು ಸುಲ್ತಾನನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಚಾಕರಿ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಡಬೇಕು ಅವನಂಥ ತರುಣ ವೀರನಿಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಪಾರಿತೋಷಕವು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಮತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ನಾನೆಂಥ ಮೂರ್ಖನು! ನನಗೆ ಈ ಹಂಚಿಕೆಯು ಈ ವರೆಗೂ ಏಕೆ ತೋಚಬಾರದು? ಇನ್ನು ತುಸು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಸುಲ್ತಾನ ಸಾಹೇಬರು ಆ ಫಿರಂಗಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗಿಯೇ ಹೋಗುವರು. ಆಗ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ರಣಸಂಗ್ರಾಮವಾಗುವದು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾಸೀಮ

ನಂಥ ಕಡುಗಲಿಯು ಟೀವುವಿನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಇದ್ದರೆ ಹಿಳ್ಳೇ ಆನು ಕೂಲವಾದೀತು. ಈ ಕಾಸೀಮನು ತುಸ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಧೈರ್ಯ-ಸಾಹಸಗಳಿಂದ ಆ ಟೀವುವಿನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನಂತೆ ಹಿಬ್ಬ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಬಹುದು. ಪ್ರಿಯೇ, ಆತನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಿನಿಂದ ಆತನು ಸದಾ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಈ ಹೊಸ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಟೀವುವಿನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಚಾಕರಿ ಸಿಗಬಹುದಲ್ಲದೆ, ಆತನು ಸದಾ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವೂ ಇರಬಹುದಾಗಿದೆ; ಇದೊಂದೇ ಬಾಣದಿಂದ ಎರಡೂ ಬೇಟೆಗಳು ಬಿದ್ದಂತಾಗಬಹುದು ಯಾ ಅಲ್ಲ! ಪರವರದಿಗಾರ! ಇಂದು ನನಗೀ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಸ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೊಗಳಿದರೂ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಿಯ ಖಾನಸಾಹೇಬರೇ, ನಿಮ್ಮ ಸೂಚನೆಯು ಬಹು ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದು. ಅವನಿಗೆ ಚಾಕರಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಟ್ಟು, ಸದಾ ಆತನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ, ನಿಮ್ಮ ಉಭಯತರ ಯೋಗ್ಯತೆಗೂ ತಕ್ಕಂತಾಗುವದು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವಳು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—ಪರವರದಿಗಾರ! ನನ್ನನ್ನು ಈ ಶ್ರೀಮಂತ ಮುದಿರಣಹದ್ದಿನ ಕೊಠಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವದಕ್ಕಿಂತ, ಆ ಬಡ ತರುಣನ ಚರಣದಾಸಿಯನ್ನಾಗ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಅನುರೂಪವಾಗುತ್ತಿತ್ತು? ತರುಣಿಯರ ಮನದಳವನ್ನು ಈ ವೃದ್ಧಕಪಿಯೇನು ಬಿಲ್ಲದು? ಖುದಾ! ಮಾನುಷ ಪ್ರಯತ್ನವು ಇಂಥ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದೆಂಬದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಹಿತ ಸಂಬಂಧದ ಈ ತರದ ಕಡು ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿಯೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವನಲ್ಲ.....ಎಂದೆಂದೂಕೊಂಡು ಹಿಂದು ಉಷ್ಣ ಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸುಮ್ಮನಾದಳು.

ಆದರೆ ಪ್ರಿಯೇ, ಆತನು ನಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಬಂದೇ ತೀರುವ ನೆಂಬದು ಮಾತ್ರ ಖಾತ್ರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಆತನು ವೀರನೂ, ಸಾಹಸಿಯೂ ಆಗಿರುವಂತೆ ಹಿಳ್ಳೇ ಪಂಡಿತನೂ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೃದಿನೆಂಟು-ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಇಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಕುರಾಣಿ ಗ್ರಂಥವು ಮುಖೋದ್ಗತವಾಗಿರುವದಲ್ಲದೆ, ಆತನು ಇತರ ಧರ್ಮದವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಅವರ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಮನದಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವನಂತೆ. ಪ್ರಿಯೇ, ಇನ್ನು ನಿನ್ನೆದುರಿಗೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ನಿನ್ನನ್ನು ಠಕ್ಕಿಸುವದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ನಾನು ಇಷ್ಟು ಮುದುಕನಾಗಿರುವೆನು-(ತುಟೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚುತ್ತ) ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲ, ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವನಾಗಿರುವೆನು; ಆದರೆ ನನಗೆ ಕುರಾಣದ ಹಿಂದು ಪುಟವನ್ನು ಕೂಡ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಅರ್ಥವಂತೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಯುವದೇ ಇಲ್ಲ ಬರೆಯುವ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಹಿಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಾರಕೂನರು ಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕೊಡುವಂತೆ ಬರೆಯುವದಕ್ಕೇ ನನಗೆ ಸಾಕು-ಸಾಕಾಗುತ್ತಿರಲು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಬರಹದ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ನಾನು ಎಂದೂ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. (ವಿಠಲ-ಗಡ್ಡಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿಗರಿನಿಂದ ಕೈಯೆಳೆಯುತ್ತ) ನಮ್ಮಂಥ ಅವ್ಯಯ ರಣಪಂಡಿತರಿಗೆ ಈ ಓದು-ಬರಹಗಳಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಆದರೆ ಈ ಕರುಣಾಕಾಸೀಮನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಿನಿಂದ ನನಗೆ ಬಹು ನಾಚಿಕೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆತನು ಇಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಆತನಲ್ಲಿ ರಣಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಧೈರ್ಯ-ಸಾಹಸಗಳೂ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಆತನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಯತ್ನವನ್ನೇ ಮಾಡುವೆನು. ಓಹೋ! ನನಪಾಯಿತು. ನಿನ್ನಿನ ಆ ವಿಪತ್ತಿನೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕು ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ

ದಾವುದನು ತೀರಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆ? ಅವನ ಸ್ಥಳವೊಂದು ನಮ್ಮ ದಂಡಿ ನಲ್ಲಿ ಹೇಗೂ ತೆಂವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾಸೀಮನನ್ನು ನಾನು ಆ ದಾವುದನ ಬಡಲಿಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ, ಅಂದರಾಯಿತು.

ಏನಂದಿರಿ? ನಮ್ಮ ದಾವುದನು ತೀರಿಕೊಂಡನೆ? ಏತರಿಂದ! ಯಾವಾಗ? ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸತ್ತನೇನು? ಎಂದು ಖಾನ ಮಳು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು, ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಮಾನಖಾನನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಖಾನಮಳ ಅಂಕಿತನಾಮವು 'ಅಮೀನೆ' ಎಂದಿದ್ದ ಕಾರಣ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾವು ಆಕೆಯನ್ನು ಅಮೀನೆಯೆಂದೇ ಸಂಬೋಧಿಸುವಾ.

“ಪ್ರಿಯೇ, ಅಮೀನೆ; ಆತನ ಆಯುಸ್ಸೊತ್ತವು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಹರಿದುದರಿಂದ, ಆತನು ಹಾಗೆ ಆ ಶಿಡಲಿನ ಹೊಡತದಿಂದ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು.”

“ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ!! ನನ್ನನ್ನು ಆ ದಾವುದನೇ ಈ ಮೊದಲೆರಡು ಸಾರೆ ಗಂಡಾಂತರದಿಂದ ಉಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ಬಹಳ ಕೆಡಕಾಯಿತು!”

ದೈವಲೀಲೆಯ ಮುಂದೆ ಯಾರ ಆಟವು ಸಾಗುವಂತಿದೆ? ಅದಿ ರಲಿ. ಪ್ರಿಯೇ, ಈ ಕಾಸೀಮಗೌಡನಿಗೆ ಆ ದಾವುದನ ಚಾಕರಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ?

ಅಮೀನೆಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿಳ್ಳೇ ಹುರುಳುಗೊಂಡರೂ ಅದ ನ್ನವಳು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸದೆ:—ಛೇ-ಛೇ! ಈ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನಂಥ ಅಬ ಲೆಯ ಮತದಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಅದರೂ ತಾವು ಕೇಳುತ್ತಿರು ವದರಿಂದ, ಹೇಳದಿರುವದು ಹೇಗೆ? ಆ ವೀರನು ಕುಲೀನನು, ಮನೆ ತನಸ್ತನು ಅದುದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಇಂಥ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಚಾಕರಿಯು ಹೇಗೆ ಒಪ್ಪಬೇಕು? ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದರೆ ನೀವು ಆತನಿಗೇ ಇಷ್ಟೇ ಹೇಳಬೇಕು, “ತರುಣಾ, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯು

ರುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪದವಿಗೇರಿಸುವ ಭಾರವು ನನ್ನ ಮೇಲಿರುತ್ತದೆ. ಅನುಮಾನವಡದೆ, ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಬಂದು ಬಿಡು” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದಳು.

ಪ್ರಿಯೇ, ಹೀಗೇಕೆ ನುಡಿಯುವೆ? ಆ ಕಾಸೀಮನು ತನ್ನ ಜೀವದ ಹಂಗು ತೊರೆದು ನಿನ್ನನ್ನು ಆ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ತೆಗೆದನೆಂದೇ ನಿನ್ನ-ನನ್ನ ಪುನರ್ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಈ ಹುಲ್ಲಕೆ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಮನ್ನಿಸಲಾರೆನೆ? ಈಗಲೆ ಕರೆಸಿ ಆತನಿಗೆ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು. ಆತನು ಪಟ್ಟ ಸಾಹಸಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನ ಮೈದೊಗಲಿನ ಜೋಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಆತನಿಗೆ ತೊಡಿಸಿದರೂ ಅಲ್ಪವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಿಯೆ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಅನುಮತಿಯಂತೆಯೇ ವರ್ತಿಸುವೆನು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ನಿರ್ಭೀತಳಾಗಿರು. ನಿನಗೀಗ ಆರಾಮವೆನಿಸುವದಷ್ಟೇ? ನಾನಿನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುವೆನು. ಆ ಕಾಸೀಮನ ತಾಯಿಯು ಇಲ್ಲಿ ನಿನಗಾವ ಅನಾನುಕೂಲವೂ ಆಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಹಾಗಾದರೆ ನಾನಿನ್ನು ಹೊರಡಲೋ? ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ, ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನಖಾನನು ಅವಳಿಗೆ ಬಳಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಖಾನನು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಲೆ ಅವಳಿನೆಯು ಗೆಹನವಾದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾದಳು. ಆಕೆಯು ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಾಗ ಅರಿವುಗೆಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಪೂರಾ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತಳಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ತಾನು ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಾಗ ತನ್ನನ್ನು ಯಾವನೋ ಹಿಬ್ಬ ಗಂಧರ್ವನಂಥ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರ ತರುಣನು ಎದೆಗೆ ಅವಚಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದಂತೆಯೂ, ಆಗ ತಾನು ಹಿಂದೆ ಹಿಂದು ಸಾರೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಆ ಮನ್ಮಥಸದೃಶ ಯುವಕನನ್ನು ನೋಡಿದಂತೆಯೂ, ಆಗಿನ ಆತನ ಆ ರೂಪ-ಲಾವಣ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ತನಗೆ ಬಹಳ ಬಂದಂತೆಯೂ ಅವಳಿಗೆ ಭಾಸ

ವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಕಂಡ ಆ ರೂಪವನ್ನೇ ಈಗ ಮನದಂದು, ಅವಿನಯು ಆ ರೂಪಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧಳಾಗಿದ್ದಳು. ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅವಳು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ:—“ಮೂರ್ತಿಮಂತ ರುಸ್ತುಮ ನವನು! ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ಮುಖವದು!” ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಗಾದಿ-ಗಿರದಿಗಳ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡಾದಳು. ಆ ಮೂರ್ತಿಯು ಅಷ್ಟು ಸಾಹಸಿಯೂ ಪಂಡಿತನೂ ಗುಣವಂತನೂ ಆಗಿರುವನೇ? ಅಂಥ ವನ ಲಗ್ನವಿನ್ನೂ ಆಗಿಲ್ಲವೇ? ಆತನು-ಆ ವೃದ್ಧಮಾತೆಯ ಏಕವೃತ್ತನ:- ನನ್ನೊಡನೆ ಬರುವದು ಹೇಗೆ? ಆಕೆಯು ಈ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಿಬ್ಬೊಂಟಗನಾದ ಮಗನನ್ನು ಅಗಲಿರುವದು ಹೇಗೆ? ಎಂದಂ ದುಕೊಂಡು, ಮತ್ತೆ ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಆಲೋಚಿಸಿ:-ಆ ತರುಣನು ನನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು. ನಾನು ಆಗ ಅಸಾವಧಳಾಗಿದ್ದ ರಿಂದ ಅದನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡುವಂತೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ತರುಣನು ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಹುಪಾತದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವ ವರೆಗೆ ನಾನು ಎಚ್ಚತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನನಗೀಗ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ತದನಂತರ ನಾನು ತೀರ ಅವಸಾನ ಗೆಟ್ಟನು. ಬರೇ ಪ್ರವಾಹದಿಂದಾಗಲಿ ನೀರಿನಿಂದಾಗಲಿ ನಾನು ಅಷ್ಟು ಎಚ್ಚರದಪ್ಪಿ ಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಅದರೆ ಮನ್ಮಥಸದೃಶನಾದ ಆ ತರು ಣನು ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಹುಪಾತದಲ್ಲಿ ಅವಚಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆಯುವಾಗ ನನಗುಂಟಾದ ಪರಮ ಅಹ್ಲಾದದಿಂದಲೇ ನಾನು ಹಾಗೆ ದೇಹಭಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕು. ನಾನು ಹಾಗೆ ಎಚ್ಚರದಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದಿರುವಾಗ ನನ್ನ ವಸ್ತ್ರ-ಪ್ರಾವರಣಗಳು ಅತ್ತಿತ್ತ ಸರಿದು, ನನ್ನ ಶರೀರವು ಆತನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರಬಹುದಷ್ಟೇ?..... ಆಗ ಅವಿನಾಗೆ ಬಹು ನಾಚಿಕೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ತಾನು ಅದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರು ವೆನೋ-ಎನೋ ಎಂಬಂತೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಬುರುಕೆಯನ್ನು ಸಾವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ:-ಆತನು ನನ್ನನ್ನು ಈ ಅಂತಃಪುರದೊಳಗೆ ತಂದಾಗ ಇಲ್ಲಿದ್ದ

ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮುಖವು ಆತನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ? ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಆತನಿಗೆ ನೆನಿಸಿರಬಹುದು? ನನ್ನ ಗೌರವಯುಕ್ತ ನಾನು ಬಹು ಸುಂದರಳೆಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ..... ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎದುರಿಗೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಹಿಂದು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಕನ್ನಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯು ತಿರುಗಿತು; ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಇಣಕಿ ನೋಡಿದಳು. ಆಗ ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ರೂಪಗರ್ವದಿಂದ ಮತ್ತವಾದ ಕಳೆಯು ಕಾಣಿಸಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಅವಳು ಪುನಃ:—ಆ ತರುಣನಿಗೆ ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಏನು ಅನಿಸಿರಬಹುದು? ಅವನಿಗೆ ಏನೇ ಅನಿಸಿರಲಿ; ಆದರೆ ನನಗಂತೂ.....ಎಂದಂದು ಅವಿನಯ ಚಂಚಲಚಿತ್ತಳಾದಳು. ಹೀಗೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಅಸ್ವಸ್ಥವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಿತ್ತೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ!

ಅವಿನಯ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಆ ಮೆತ್ತನ್ನು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಕೂಂಡಿರಲು, ಅವಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಜಂಪುಹತ್ತಿತು; ಆದರೆ ಅದು ಗಾಢನಿದ್ರೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ತಂದ್ರಾಪಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಪುನಃ ಕಾಸೀಮನ ಮೂರ್ತಿಯು ಕಾಣಿಸಹತ್ತಿತು. ಆತನ ವಿಷಯಕವಾದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ ಎಷ್ಟೋ ಸಂಗತಿಗಳು ಆಗ ಪುನಃ ಅವಳ ಸ್ಮರಣಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಈ ವೊದಲಿನ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಂಟಾಗಿದ್ದ ಬಿರುಗಾಳಿಯೂ, ಗುಡುಗು-ವಿಂಚುಗಳೂ ಪುನಃ ಆಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಪ್ರಚಂಡ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧವಾದ ಆ ನದಿಯೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ತಾನು ಮೇಣ ಸಹಿತ ಬೀಳುವದೂ, ತನ್ನನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ದುಮುಕಿದ ಆ ಕಾಸೀಮನ ವೀರ ಮೂರ್ತಿಯೂ ಪುನಃ ಅವಳಿಗೆ ಆ ತಂದ್ರಾಪಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಹತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಕಾಸೀಮನು ಏನೇನೋ ಅನ್ನಹತ್ತಿದನು. ಅವಿನಯ ಅದನ್ನು ಅಲಿಸಿ ಕೇಳಹತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅವಿೂನೆಯು ಹೀಗೆ ತದೇಕಧ್ಯಾನಳಾಗಿ ಅಡ್ಡಾಗಲಿಕ್ಕೂ, ಕಾಶೀಮಠನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಆ ಅಂತಃಪುರದ ಬಳಿಯ ಹುಸಿ ಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮಾತಾಡಹತ್ತಲಿಕ್ಕೂ ಗಂಟೇ ಬಿದ್ದಿತು ಅವಿೂನೆಗೆ ಆಕೆಯ ತಂದ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ ಕಾಶೀಮಠನ ಭಾಷಣವು ಇದೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಕಾಶೀಮಠ:—“ತಾಯಿ, ಖಾನಮಳಿಗೆ ಈಗ ಹೇಗೆ ಅನಿಸು ತ್ತಿದೆ? ಅವಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುಣವಾಗಿದ್ದಾಳಷ್ಟೆ?”

ತಾಯಿ:—“ಬೇಟಾ, ಆಕೆಯು ವಿರಾಮವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಖಾನಸಾಹೇಬರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ರುಳಿತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನು ಯೋಚಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮಗೂ, ನಿನ್ನಿನಿಂದಲೂ ನಿನ್ನ ಮುಖವು ಇಷ್ಟು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತವಾಗಿ ಏಕೆ ತೋರುತ್ತದೆ? ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಹಾರಿದಾಗ ನಿನಗೆ ನೋವೇನಾದರೂ ಆಯಿತೇನು?”

ಕಾಶೀಮಠ:-ಛೇ! ಹಾಗೇನೂ ಆಗಿರುವದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ತಾಯಿ, ಏಕೋ ಹೇಳಲಾರೆ; ಆ ಖಾನಮಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಿನಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ತಾಯಿ:—ಬೇಟಾ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಆ ಹುರುಹುರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡು. ನೀನು ವಿವೇಕಿಯಾಗಿರುವೆ. ಓದಿದವನಿರುತ್ತೀ. ಆ ಪರಸ್ತ್ರೀ ವಿಷಯಕವಾದ ಹೊಲ್ಲದ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೊಂಚವೂ ಇಂಬುಗೊಡಬೇಡ. ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆದರೆ ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವದು. ನೀನು ಸೂಜ್ಞನೇ ಆಗಿರುತ್ತೀ.

ಕಾಶೀಮಠ:—ಈ ಕಾಶೀಮಠನು ತಾಯಿಯ ಹಿತೋಪದೇಶ ವನ್ನು ಈ ವರೆಗೆ ಎಂದೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಿಲ್ಲ; ಎಂದ ಬಳಿಕ ಈ ದಿನ ವಾದರೂ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಯುವೆನೇ? ಆದರೆ

ತಾಯಿ, ನನಗೆ ಆ ಖಾಸನು ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಯೋಚನೆಯುಂಟಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಡೆಯ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತ ಕಾಸೀಮನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಸಾಗಿದನು. ಅವನೊಡನೆ ಈ ವೇದಲೇ ಎಚ್ಚತ್ತು, ಆ ಭಾಷಣವು ನಡೆದ ಕಡೆಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಸೀಮನ ಮೂರ್ತಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಹೋಯಿತು. ಅವನೊಡನೆ ಹೀಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಸುತ್ತಲೂ ಕನಾತು ಇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಆಕೆ ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಕತ್ತಲು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಹೊರಗಿನವರಿಗೆ ಅವಳು ಕುಳಿತದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಹೊರಗೆ ಅಡ್ಡಾಡುವವರ ಮುಖಚರ್ಯೆಗಳು ಅಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ ಆ ಕನಾತಿನೊಳಗಿಂದ ಚನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದರಿಂದ ಕಾಸೀಮನು ಹೊರಟು ಹೋಗುವಾಗ ಆತನ ಸಂಪೂರ್ಣ ರೂಪವು ಆಕೆಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ದೃಶ್ಯವಾಗಿ ಚರವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಹರ್ಷದಿಂದ ಅವಳ ಮೈಮೇಲೆ ರೋಮಾಂಚಗಳೆದ್ದವು!

—೦—

ಜಾಕರಿಯು ಸಿದ್ಧತೆ.

ಒರಡನೇ ದಿವಸದ ಸಾಯಂಕಾಲವಾಯಿತು. ಎಡಬಲದ ಉದ್ಯಾನಗಳೊಳಗಿನ ಸುಗಂಧಮಿಶ್ರಿತ ತಂಗಾಳಿಯು ಸುಳಿದು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಲು ತಾಪದಿಂದ ಬಳಲಿದ ಮಾನವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ದನ-ಕರುಗಳು ಅಡವಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಊರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು: “ಅಂಬಾ-ಅಂಬಾ” ಎಂದು ಹಿಡರುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಕರ-ಮರಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆಗಮನದ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕತ್ತಲಾದರೆ ತಮ್ಮ ಆಡು-ಕುರಿಗಳು ಎಲ್ಲಿ ತೋಳ, ಚರ್ಚಗಳ ತುತ್ತಾಗುವವೋ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಕುರುಬರು ಅವುಗಳನ್ನು

ದಡ್ಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹಿತ್ತರದಿಂದ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವು “ಬ್ಯಾ-
ಬ್ಯಾ” ಎಂದು ಹಿಡರುತ್ತ, ಹಿಂದರ ಹಿಂದೊಂದು ತಲೆ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ
ನಡೆದಿದ್ದವು ದಿನಮಾಣಿಯು ಅಸ್ತಚಲದಿಂದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ದುಮು
ಕಿದುದರಿಂದ, ಅವನ ಪ್ರತಿಭಾಯೆಯು ಆಕಾಶದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿ
ಬಿಂಬಿತವಾಗಿ ಆರಕ್ತವರ್ಣವನ್ನು ಧರಿಸಿತ್ತು. ಇಂಥೀ ಪ್ರಶಾಂತ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದವಾನಿಯ ಎತ್ತರವಾದ ಕೋಟಿಯು ಬಹುದೂರದ
ವರೆಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದು, ಅತ್ತ ಕಡೆಗೇ ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಹೊಳೆ
ಯುವ ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರ ಬಣ್ಣದ ಮೋಡಗಳು
ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು ಆಗ ಖಾನನ ಜನರಿಗೆ
ಪೂರ್ವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿ ಹಾಗೂ ಭಯಂಕರ ಮಳೆ ಇವುಗಳಿಂದ
ಅದ ಕಷ್ಟಗಳ ಸ್ವರಣವಾಯಿತು. ಖಾನನ ಅಡಿಗೆಯವನಾದ ಝುಲ
ಫೀಕರನಂತೂ ಹಾಹಂಕರನು; ಆದರೆ ಆತನ ಸಂಗಡಿಗರು ನಾವು
ಈ ದಿನ ಕಾಸೀಮಗೌಡನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ, ನಾವಿನ್ನೂ
ಹೆದರುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ
ದರು. ಖಾನನೂ ಕಾಸೀಮನೂ ಹಿತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿ
ದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಯಾಗಿರುವುದೆಂದು ಝುಲಫೀಕರನು ವರದಿ
ಕೊಡಲು, ಖಾನನು ಕಾಸೀಮನೊಡನೆ ಸಂಜೆಯ ವಮಾಜು ಮಾಡಿ
ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋದನು ಆ ದಿನ ಬೇಕು-ಬೇಕಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು
ಕಾಸೀಮನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ, ಝುಲಫೀಕರನು ಬಹು ರುಚಿ
ಕರವಾದ ಪಾಕವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು. ಖಾನನೂ ಆತನ ದಂಡಾಳು
ಗಳೂ ಅಂದು ಆಕಂಠ ಪರ್ಯಂತ ಊಟ ಮಾಡಿದರು. ಅಂದಿನ
ಆ ಊಟವು ಅವರಿಗೆ ಪೂರ್ವರಾತ್ರಿಯ ಪಾರಣೆಯೇ ಆದಂತಾಗಿತ್ತು.

ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಚಿಲಿಮೆ-ಹುಕ್ಕಾಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸುತ್ತ ತಂಡ
ತಂಡಾಗಿ ಕುಳಿತು ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಸೀಮನು ಖಾನ

ನೋಡನೆಯೂ, ದೌಲತ ಮೊದಲಾದ ದಂಡಾಳುಗಳು ಬೇರೆ ದಂಡಾಳುಗಳೊಡನೆಯೂ, ಅಡಿಗೆಯವನು ನೀರಿನೊಡನೆಯೂ ಹೀಗೆ ಅಧಿಕಾರವಾತ್ಸದ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಆ ಜನರ ಗುಂಪುಗಳಾದವು. ಖಾನನು ತನ್ನ ಆಯುಷ್ಯದೊಳಗಿನ ಎಷ್ಟೋ ಯುದ್ಧದ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತ, ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವಧರ್ಮದಂತೆ ತನ್ನ ಕೌರ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಗಳ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅನಂದದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದನು. ಕಾಸೀಮನೂ ಅಂಥ ಹಿಂದೆಗಡು ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಸಾಹಸವನ್ನು ಖಾನನಿಗೆ ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಖಾನನು ಏನೋ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡವನಂತೆ ನಟಿಸಿ:—ತಮ್ಮಾ, ಕಾಸೀಮಾ, ನಾನಂತೂ ಸುರಿತ ದಂಡಾಳುವು. ನೀನೂ ನನ್ನಂತೆ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ವಯಸ್ಸಿನವನಿರುವಾಗಲೇ ನಾನು ಹಿಂದು ಸಾಧಾರಣವಾದ ತಟ್ಟೂ ಕುದುರೆ ಹಾಗೂ ಮುರುಕ ಕತ್ತಿ ಇವುಗಳೊಡನೆ ಹೋಗಿ, ಹೈದರ ಅಲ್ಲಿಯ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆನು. ಅದೇ ಆಗಿನ ಆ ದಂದ್ರ ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾ ನನು ತನ್ನ ಕೌರ್ಯ-ಸಾಹಸಗಳಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ಈಗ ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಯ ಸರದಾರನಾಗಿ, ಟೀಪುವಿನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನಖಾನನಂಥ ಸುರಿತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದಂಡಾಳುವಿಲ್ಲೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದಿರುವೆನು. ತಮ್ಮಾ, ನನ್ನಂತೆ ನೀನೂ ಉಚ್ಚಪದವಿ ಗೇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ಅದಾರು ಹೇಳಬೇಕು? ನೀನು ನನಗಿಂತ ಸುಂದರ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿರುತ್ತೀ; ನಿನ್ನ ಶರೀರವು ಹಿಳ್ಳೇ ಬಲವಾದದ್ದಿರುತ್ತದೆ; ಅಲ್ಲದೆ, ನೀನು ಅನೇಕ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾಗಿರುತ್ತೀ. ಅಂದ ಬಳಿಕ ನೀನೂ ನನ್ನಂತೆ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಯೇಕಾಗಬಾರದು? ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂಥ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಇತರರಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿಯೇ ತೋರುವವು. ಆ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ನೀನು ಬಹು ಬೇಗನೆ ಉರ್ಜಿತ

ದೇಸೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ ಹಾಗಾದರೆ ಕಾಸೀಮಾ, ಹೇಳು; ಆ ಸದ್ಧರ್ಮ ಪಾಲಕನಾದ ರಣಸಿಂಹ ಟೀವುವಿನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದಂಡಾಳುವಾಗಿ, ಉರ್ಜಿತದೇಸೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿಕ್ಕೆ ನೀನು ಸಿದ್ಧನಿರುವಿಯೋ-ಇಲ್ಲೋ ಎಂಬದನ್ನು ನನಗೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ತಿಳಿಸು. ತಮ್ಮಾ, ಕಾಸೀಮಗೌಡಾ, ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಬಹು ಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಗಿದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ನಿನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವೆನು ಬೇಗನೆ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡು, ಎಂದಂದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಸೀಮನು:—ಖಾನಸಾಹೇಬರೇ, ತಮ್ಮ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹೋಗಿದೆ. ನಾನೂ ನಿಮ್ಮ ಅಂಬೋಣದಂತೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ಮನೋರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಕಾದಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ದೇವ್ರನಾದ ನನ್ನ ಆ ಮನೋರಾಜ್ಯಗಳು ನಿಜವಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಆ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಶಾಂತಿಯು ಮಾತ್ರ ಅಳಿಯುವದೇ ಹೊರತು, ಫಲಿತಾಂತವೇನೂ ಆಗುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ.

ಖಾನನು ನಡುವೇ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ:-ಯಾ ಅಲ್ಲಾ! ಕಾಸೀಮ, ನಾನು ಅಲ್ಲಾನ ಅಣೆಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ; ನಾನು ನುಡಿದದ್ದು ಕಲ್ಪನೆ-ಕುಶಂಕೆಗಳ ಮಾತಲ್ಲ. ದುಡಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನಡೆಯಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೇ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿರುವೆನು ತಮ್ಮಾ, ನೀನೇ ನೋಡು; ಹೈದರ ಅಲ್ಲಿಯು ಮೊದಲು ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದನು? ನೀನು ಕುಲೀನನಾದರೂ ಆಗಿರುವೆ; ಆದರೆ ಆತನು ಹಿಬ್ಬ ಪಂಜಾಬೀ ಫಕೀರನ ಮೊಮ್ಮಗನು! ಅವನ ತಾಯಿಯು ಕಲಬುರ್ಗಿಯ ಸವಿಸವದ ಹಿಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಜಾಡರವಳು! ತಮ್ಮಾ,

ದೈವವೊಂದು ಆನುಕೂಲಿಸಿದರೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುವದೆಂಬ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ನಾನಂತೂ ನಿಶ್ಚಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ: ನಿನ್ನ ಭವ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಶಾಲವಾದ ಈ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಉತ್ತಮ ಬರಹವೇ ಬರೆದಿರುವದೆಂದು, ಈ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಸಂತಯ ಪಡಬೇಡ.

ಕಾಸೀಮ:—ಖಾನಸಾಹೇಬ, ತಮ್ಮ ಈ ಭಾಷಣವಂತೂ ಬಹು ಉತ್ತೇಜನಪರವಾದದ್ದಾಗಿದೆ. ತಾವಂದಂತೆ ನಾನು ಈ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಮಾಡದೆ ಮನೆ ಹಿಡಕೊಂಡು ಕುಳಿತದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಕಡು ಖೇದವೆನಿಸುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಮಾಡಲೇನು? ಆ ಹೇಡಿ ನಿಜಾಮನ ಚಾಕರಿಗಿರಲಿಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹಿಗ್ಗಲೊಲ್ಲದು; ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಕಹರಾಮರಾದ ಆ ಮರಾಟರ ಚಾಕರಿಯನ್ನಂತೂ ನಾನೆಂದೂ ಮಾಡಲಾರೆನು. ಆ ಕಾಫರರ ಚಾಕರಿ ಮಾಡಿ, ನಾನು ನನ್ನ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಎಂದೂ ಕಲಂಕವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಾರೆನು.

ಶಾಬಾಸ! ಭಲೇರೆ ಬಹದ್ದರ!! ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ಮನೋನಿಶ್ಚಯವಿದ್ದ ಬಳಿಕ ಯಾವುದೊಂದು ಸಾಧಾರಣ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ, ಮುರುಕ ಹತ್ತಾರ ಧರಿಸಿ, ನೀನೇ ಟೀಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಕಡೆಗೆ ಹೋದರೂ, ಆತನು ನಿನಗೆ ತನ್ನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವರಗತಿಯ ಚಾಕರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾನು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ಬೇರೊಬ್ಬರ ಶಿಫಾರಸಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಇನ್ನು ನಾನು ನಿನ್ನವನೇ ಇರುತ್ತೇನೆ; ಅಂದ ಬಳಿಕ ನಿನಗಾವ ಯೋಚನೆಯೂ ಬೇಡ. ತಮ್ಮಾ, ಕಾಸೀಮಾ, ಈ ವೊದಲು ಅಂದಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಹಿಡ ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆನಾದ್ದರಿಂದ, ಟೀಪು ಸುಲ್ತಾನನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ತೀವ್ರವೇ ಉಚ್ಚದರ್ಜೆಗೆ ಏರಿಸುತ್ತೇನೆ; ನೀನು ನಿನ್ನ ಜೀವದ ಹಂಗುಡೊರೆದು, ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳನ್ನು ಬದುಕಿಸಿರುವದರಿಂದ,

ನಾನು ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಇಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಮಾಡಲೆತ್ತಿಸುವದಾದವ ಘನಕಾರ್ಯವು? ತಮ್ಮಾ, ಕಾಸೀಮಾ, ನಿನ್ನಂಥ ನರವೀರನು ಈ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ನೋಣ ಜಾಡಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನೀನು ನಮ್ಮೊಡನೆ ನಡೆ ಹಿಲ್ಲೆನೆಂದು ಸರ್ವಥಾ ಹೇಳಬೇಡ, ಕಂಡೆಯಾ!

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನಖಾನನು ಹಿಳ್ಳೇ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕಾಸೀಮನ ಮೊದಲಿನ ವಿಚಾರಗಳು ಒದಲಾಗಹತ್ತಿದವು ಅವನು ಬಾಯಿಂದ ಏನೂ ಹೇಳದೆ, ಖಾನನ ಮೊರೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಮೀರಿ ನೋಡುತ್ತ ಏನೋ ಅಲೋಚಿಸಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಖಾನನು ಮತ್ತೆ: ತಮ್ಮಾ, ಈ ಸಾಬನು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಹು ಸವಿಕಟ್ಟಿನವನು ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೀಯೇನ? ಈ ವರೆಗೆ ನಾನು ನುಡಿದದ್ದೆಲ್ಲ ನಿನ್ನನ್ನು ಮರುಳು ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಎಂದು ನಿನಗೆನಿಸಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ? ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ಭಾವನೆಯುಂಟಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದು ನನ್ನ ತಪ್ಪೇ. ನಾನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ನಿಷ್ಕಪಟಹೃದಯದಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಹಿತಕರ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರೂ, ನಿನಗೆ ಅವುಗಳ ಮರ್ಮ ತಿಳಿಯುವಷ್ಟು ನಿನ್ನ ನನ್ನ ಸಲಿಗೆಯಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲ.....

ಖಾನನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮಾತಾಡಗೊಡದೆ, ಕಾಸೀಮನು:—
ಛೇ, ಛೇ, ಖಾನಸಾಹೇಬ, ಹಾಗೆನ್ನಬೇಡಿರಿ. ನೀವು ನನ್ನ ಹಿರಿಯ ರಂತಿರುವಿರಿ ನಾನು ಅಷ್ಟು ಅಧೀರನೂ, ಸಂಶಯಗ್ರಸ್ತನೂ ಆಗಿರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡಿರಿ. ತಮ್ಮಾ ಪಾದಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ನಾನು ತಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತಾಳಿರುವದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಈಗ ಅಲೋಚಿಸುವದೇನೆಂದರೆ:— “ನನ್ನ ಚಾಕರಿ ಹಿಡಿಯುವ ಬೇತಿಗೆ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ಏನೆನ್ನುವಳೋ? ನನ್ನ ಹೊರತು ಆಕೆ

ಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವವರಾರೂ ಇಲ್ಲ ನಾವು ಬಡವರು ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ಅವಳ ನಿರ್ವಾಹವು ಹೇಗೆ ಸಾಗಬೇಕು?" ಇತ್ಯಾದಿ

ತಮ್ಮಾ, ಬಡತನ ಸಂಬಂಧದ ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತರಬೇಡ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಹಾಗೂ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ನಿರ್ವಾಹದ ಎಲ್ಲ ಭಾರವನ್ನೂ ವಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ಬಳಿಕಂತೂ ನೀನು ನಮ್ಮಡನೆ ಟೀವುವಿನ ಚಾಕರಿಗೆ ಬರುವಿಷ್ಟೇ?

ಅಹ್ಯುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬರುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ಖಾನಸಾಹೇಬ, ಕಾಲಾಳಿನವನಾಗಿ ಚಾಕರಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹಿಗ್ಗುವದಿಲ್ಲ ವಲ್ಲ! ಇನ್ನು ಸವಾರರ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಬೇಕಾದರೆ, ಉತ್ತಮ ಕುದುರೆಯೂ ಎಲ್ಲ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾಗುತ್ತವಂತೆ. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಡವನಾದ ನಾನು ದೊರಕಿಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?

ತಮ್ಮಾ, ಆ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಕೊಂಚವೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ನಾನೂ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮೆಯೂ ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಏನೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ಇಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಿನ್ನ ಸಾಹಸಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ಧನವನ್ನಾಗಲಿ, ದಾಗೀನುಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಕಾಣಿಕೆಯೆಂದು ಕೊಡಲು ಹಾತೊರೆದನು; ಆದರೆ ನೀನು ಅವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲೆಂದೂ, ನಿನಗೆ ಉತ್ತಮ ಕುದುರೆ-ಕಠಾರಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಟೀವುವಿನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಚಾಕರಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ನಮ್ಮ ಖಾನಮಸಾಹೇಬರು ನನಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಹ್ಯುತ್ಸಮ ಕುದುರೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಒಂದನ್ನು ಅಥವಾ ಎರಡನ್ನು ನೀನು ತಕ್ಕೊ. ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ಮೇಲಂತೂ ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಬರುವೆಯಷ್ಟೆ?

ಖಾನನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಸೀಮನು ಸಂತುಷ್ಟ

ಮನಸ್ಸುನಾದನು. ಹರ್ಷಾತ್ಪ್ರೇಕದಿಂದ ಆತನ ಕಂಠವು ಬಿಗಿದು ಬಂತು. ಆಗ ಗದ್ದದ ಕಂಠದಿಂದ ಅವನು:—ಖಾನಸಾಹೇಬ, ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಯಾವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೋ, ಅದನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಿರುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಪೃಥ್ವಿ ಹಾಗೂ ಪೂಜ್ಯಮಾತೆಯ ಪಾದಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ: ಸಾಯುವ ವರೆಗೂ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಮನೆ ತನಕ್ಕೆ ಹಿಪ್ಪಬಹುದಾದ ಚಾಕರಿಯು ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ದೊರಕುತ್ತಿರಲು, ನಾನು ಅದನ್ನು ಅನಂದದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮೈಗಂಬರನು ನಿಮ್ಮನ್ನೂ, ನಿಮ್ಮ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನೂ ಸುಖಿಯಾಗಿರಿಸಲಿ!

ಹಾಗಾದರೆ ತಮ್ಮಾ, ಕಾಸೀಮಾ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಅದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಮಾಡು. ನಾವು ನಾಳೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಂದ ತಳ ಕಿತ್ತ ತಕ್ಕವರು; ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಆದರದ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಳೆಯೊಂದು ದಿನ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೇವೆ. ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ನಿಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಫಿರಂಗಿಗಳನ್ನು ಬೊಗ್ಗು ಬಡಿಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹವಣಿಸಿದ್ದ ಟೀವು ಸುಲ್ತಾನನು ನನ್ನ ಹಾದಿಯನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ನಾಳೆಯೇ ನಿನ್ನ ಇಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು, ನಾಡದು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಹೊರಡಲೇಬೇಕು.

ಬಡವನಾದ ನನ್ನ ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆಯೆಂದರೇನು? ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾನೀಗ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ವಿರಕಾಸೀಮಸಾಹೇಬರೇ, ಹಿಳ್ಳೇದು, ನಿಮ್ಮ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ನೀವು ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ತಿಳಿಸಹೋಗಿರಿ. ನಾನೂ ಇನ್ನು ಖಾನ ಮಳ ಸಮಾಚಾರಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಹೊರಡಲಿಕ್ಕೆ

ಹಿಡಂಬಟ್ಟ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಖಾನಮಲಿಗೆ ಬಹು ಸಂತೋಷವಾಗುವದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಬಳಿಕ ಕಾಸೀಮನು ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ಆತನ ತಾಯಿಯು ಅಂತಃಪುರದೊಳಗೆ ಖಾನಮಳ ಕೂಡ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಳಾದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಹೊರಗೆ ನಿಂತೇ ಆಕೆಯನ್ನು ಕರೆದನು.

ತಾಯಿಯು ಬಂದೊಡನೆ ಅವಳು ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಕುರಿತು:-
ಕೌಂ ಬೇಟಾ, ಇಷ್ಟೇಕೆ ಅವಸರದಿಂದ ಕರೆದೆ? ಖಾನಸಾಹೇಬರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಬಡವರ ಅತಿಥ್ಯವು ರುಚಿಸಿತೇ? ಅಡಿಗೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತಿ? ಅಡಿಗೆಯವನು ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಖಾನಮಲಿಗೆ ಬಂದ ಊಟದ ತಾಟುಗಳಲ್ಲಿ, ಅವಳ ಭಿಡೆ ಮುರಿಯಲಾರದೆ, ನಾನೂ ಹಿಂದರಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಿದೆನು ನನಗಂತೂ ಆ ಅಡಿಗೆಯು ಬಹು ರುಚಿಯಾಗಿ ಹತ್ತಿತು

ಆಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮಾತಾಡಗೊಡದೆ ಕಾಸೀಮನು:-ಅವ್ವಾ, ನಿನೊಡನೆ ಬಹಳ ಮಾತಾಡುವದಿದೆ? ನೀನು ಕಾಂತಚಿತ್ತದಿಂದ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ, ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೊಡುವೆಯಾ? ಎಂದು ಗಂಭೀರವಾಣಿಯಿಂದ ನುಡಿಯಲು,

ಆ ವೃದ್ಧಳು ಹಿಳ್ಳೇ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ:-ತಮ್ಮಾ, ಅಂಥ ಯಾವ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ? ಹೇಳು, ನಿತ್ಯಂಕೆಯಿಂದ ಹೇಳು; ಎನ್ನಲು, ಕಾಸೀಮನು ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನಖಾನನು ಈ ಮೊದಲು ತನಗೆ ಹೇಳಿದ ಟೀವು ಸುಲ್ತಾನನ ದಂಡಿನ ಚಾಕರಿಯ ಸಂಬಂಧದ ಸಮಗ್ರ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಆ ಮುಂದುಕೆಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಕೆಯು ಮೊದಲು ಬಹಳ ದುಃಖಿಸಿದಳು; ಅದರೆ ಕಾಸೀಮನು ತನ್ನ ಪ್ರಬಲವಾದ ಇಚ್ಛೆ, ತನ್ನ ಮನೋ

ನಿಶ್ಚಯ, ಸುಮ್ಮನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ತನಗುಂಟಾದ ಲಜ್ಜೆ, ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಲಭಿಸಿರುವ ಈಗಿನ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪ್ರಸಂಗ, ಖಾನನ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಹಾಯ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಆ ಮುದುಕಿಗೆ ಹಿಳ್ಳೇ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಸಿದನು. ಆಗ ಆ ಮುದುಕೆಯ ದುಃಖದ ವೇಗವು ಎಲ್ಲಿಯೋ ತುಸು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ, ಅವಳು ಅವನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ತುಸು ಅನುಕೂಲ ಮತವನ್ನಿತ್ತಳು. ತಾಯಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಅನುಕೂಲಳಾದೊಡನೆ ಕಾಸೀಮನು ಹಿಳ್ಳೇ ಹುರುಪಿನಿಂದ:—ತಾಯೀ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೀ. ಅದುದರಿಂದ “ನಾನು ಇಂದು ಇಷ್ಟು ದಂಡಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿರುವೆನು; ಇಂಥ ಇಂಥ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜಯ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವೆನು” ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯು ನನ್ನ ಪತ್ರಗಳು ಬಂದು ತಲುಪಿದಾಗ ನಿನಗೆ ಬಹು ಆನಂದವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ? ಆ ಫಿರಂಗಿಗಳೊಡನೆ ಆಗುವ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ “ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ಬಕ್ಷೀಸು ಹಾಗೂ ಇಂಥ ಕಿತಾಬು ದೊರೆಯಿತೆ” ಎಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿದಾಗ, ನಿನಗೆ ಮಿಗಿಲಾದ ಸಂತೋಷವಾಗಲಾರದೇ? “ಚಾಕರಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ಇವನನ್ನು ಹೋಗಿ ಗೊಡದಿದ್ದರೆ ಇವನಿಗೆ ಇಂಥ ಬಹುಮಾನಗಳು ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದವೇ?” ಎಂದು ಆಗ ನಿನಗೆನಿಸಲಾರದೇ? ಸ್ವಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಎೂರಿ ಕಾದುವದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೇ? ನೀನೇ ನೋಡು, ಆ ಕಾಫರರಾದ ಫಿರಂಗಿಗಳು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮದವರ ಬಂಗಾಲ ಹಾಗೂ ಔಂಧ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನುಂಗಲಿಲ್ಲವೇ? ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದೊಳಗಿನ ಅರ್ಕಾಟದ ನವಾಬರ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಶೇಷವಾಗಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೇ? ಆ ಫಿರಂಗಿಗಳು ಹಿಳ್ಳೇ ಚತುರರೂ, ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಲಾಲಸೆಯುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತ ಮರಾಟರಂತೂ ಉತ್ತರ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ

ಹಿಂದುಸ್ತಾನಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು, ನಿಜಾಮನ ಹಿಂದೊಂದೇ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ತಾಯಿ, ನೀನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೇ? ಯಾರಿಗೆ ಮುಸಲ್ಮಾನೀ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಜವಾದ ಅಭಿಮಾನವಿರುವದೋ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನ ಕಡೆಗೇ ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಧರ್ಮದ ಬೆಂಬಲವಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಆ ಟೀಪುವು ಸ್ವಸರಾಕ್ರಮದಿಂದ ದಿನಾಲು ಹಿಂದೊಂದೇ ಎಂದು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಆತನು ಈಗ ಒಳ್ಳೆ ವೈಭವಶಾಲಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ತಾಯಿ, ನನ್ನ ದೈವದಲ್ಲಿ ನಾನು ತುಸಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ವೈಭವಶಾಲಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಇದ್ದರೆ, ನಾನು ಆ ರಣಸಿಂಹ ಟೀಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಚಾಕರಿ ಮಾಡಿದರೇ ನನಗದು ಲಭಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಕಡೆಯವರೆಗೂ ಈ ಕಂಗಾಲಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಗುವದು ನಿಶ್ಚಯ. ನನ್ನ ಮನೆತನದ ವೈಭವಶಾಲಿತ್ವವನ್ನು ಪುನಃ ಬೆಳೆಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರುವೆನು; ಆದರೆ ತಾಯಿ, ನೀನು ದಂಡಿನ ಚಾಕರಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ನನಗೆ ಅಡ್ಡಿನಾಡಿ, ನನ್ನ ಪ್ರಬಲವಾದ ಇಚ್ಛೆ, ಮನೋನಿಶ್ಚಯ, ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ, ಕೀರ್ತಿಲಾಲಸೆ, ವೈಭವ ಹಾಗೂ ದ್ರವ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಡುವೆಯಾ? ತಾಯಿ, ನಾನು ನಿನಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದರೆ, ನೀನು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಅಡ್ಡ ಬರಬೇಡ, ಎಂದು ಬಹು ಪರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

ಆ ವೃದ್ಧನಿಗೆ ಮಗನ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳೂ ದಿಟವಾಗಿ ಕಂಡವು; ಆದರೆ ಮಾತೃಪ್ರೇಮವೆಂಬುದು ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ವಸ್ತುವಾಗಿರುತ್ತದಷ್ಟೇ? ಆಗ ಅವಳು ಹಿಬ್ಬೊಂಟಿಗನಾದ ತನ್ನ ಆ ಮಗನನ್ನು ಹತ್ತರ ಎಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಅವನನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿ, ದೊಡ್ಡ

ದನಿ ತೆಗೆದು ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು; ಅದರೆ ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ
ವಿವೇಕವನ್ನು ತಾಳಿ, ಅಳುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅವಳು ಮಗನಿಗೆ:—
ಬೇಟಾ, ಕಾಸೀಮಾ, ನೀನು ಅಷ್ಟೆವ ಮಾತು ನಿಜವಾದದ್ದೆಂದು
ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಆ
ಟೀವುಏನ ಚಾಕರಿಗೆ ಹೋಗು. ನಾನು ಹಗಲಿರುಳೂ ಪೈಗೆಂಬರ
ನೆನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತ, ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ.
ಹೋಗು, ಇನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು”
ಎಂದು ಆಜ್ಞಾ ಪಿಸಿದಳು.

ನಂತರ ಅವಳು ಕೊಂಚವೂ ಶೋಕ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಕಾಸೀ
ಮನು ತನ್ನ ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದನು. ಆತನ ತಾಯಿಯೂ
ಆತನಿಗೆ ನೆರವಾದಳು.

ಕಾಸೀಮನು ಆಗಲೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು, ತನ್ನ ಊರ
ಶಾನುಭೋಗನಿಗೆ ತಾನು ಹೋಗುವ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು ಆ ಸಂಗತಿ
ಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ಹಾರುವನಿಗೆ ಬಲು ಅಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿತು; ಅದರೆ
ಈ ವೀರ ಕಾಸೀಮನು, ಇಂದಿಲ್ಲ ನಾಳೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗಿ, ಯಾವು
ದೊಂದು ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಅಮಲ್ದಾರನಾಗುವನೆಂಬದನ್ನು ಆ ಊರ ಜನರು
ಈ ಮೊದಲೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಕಾಸೀಮನು
ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಆ ಶಾನುಭೋಗನು ಆತನ ಗೌಡಕಿಯ ಕೆಲ
ಸವನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬ ವಿಶ್ವಾಸಿಗ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬದಲಿಯಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿ
ಕೊಂಡು, ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಅಮಲ್ದಾರನ ಕಡೆಗೆ ಧೈರಿಯನ್ನು ಬರೆ
ದನು; ಹಾಗೂ ಖರ್ಚಿಗೆ ದುಡ್ಡೇನಾದರೂ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ, ಹಿಯ್ಯ
ಬಹುದೆಂದು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ತಾನು ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ಖಾನನ
ಮೇಲೆ ಭಾರ ಹಾಕುವದಕ್ಕಿಂತ, ಈ ನಮ್ಮ ಶಾನುಭೋಗನಿಂದಲೇ
ಕೆಲವು ಹಣವನ್ನು ಕೈಗಡ ತಕ್ಕೊಂಡು, ನನ್ನ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ

ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ವಿಹಿತವೆಂದು ಬಗೆದು, ಆತನು ಆ ಕುಲಕರಣಿಯಿಂದ ತನಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಕೈಗಡವಾಗಿ ಇಸಗೊಂಡನು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮೂರ ವೊರಕಾಸೀಮು ಗೌಡನು ಟೀಪುವಿನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಚಾಕರಿಗಾಗಿ ಹೋಗುವನೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯು ಆ ಊರ ತುಂಬ ಹಬ್ಬಿತು. ಆಬಾಲ-ವೃದ್ಧರಿಗೂ ಪ್ರಿಯ ನಾಗಿದ್ದ ಆತನ ವಿರಹವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮಿಡುಕಿದರು; ಆದರೆ ಆತನ ಭಾವೀ ಉರ್ಜಿತ ದೆಸೆಯ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಟ್ಟು, ಎಲ್ಲರೂ ಆತನಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಟ್ಟರು; ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿವಿೂರಿ ಆತನಿಗೂ ಆತನ ತಾಯಿಗೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲೊಪ್ಪಿದರು. ಆದರಿಂದ ಕಾಸೀಮುನಿಗೆ ಬಹು ಸಮಾಧಾನವೆನಿಸಿತು. ಈ ವರೆಗೆ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದ, ತನ್ನ ಹಿಂದೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಗತಿಯೇನಾಗುವದೋ? ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯು ಈಗ ಬಯಲಾಯಿತು!

ಮರುದಿನ ಕಾಸೀಮುನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮೂರ ಜನರ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು, ಟೀಪುವಿನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಚಾಕರಿ ಹಿಡಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆ ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನಖಾನನೊಡನೆ ತನ್ನೊಂದಿಗೂ ಹೊರಟನು.

ಕಾಸೀಮುನೂ ಪೆಂಡಾರಿಗಳೂ.

ಮೊದಲೇ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಸುಂದರನಾಗಿದ್ದ ಆ ತರುಣ ಕಾಸೀಮುನು ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನನು ಕೊಟ್ಟ ದಂಡಾಳುವಿನ ಪೋಷಾಕನ್ನು ಧರಿಸಿ, ತೇಜಃಪುಂಜವಾದ ಅತ್ಯವನ್ನು ಏರಿದ ಮೇಲೆ, ಆತನ ಮಿಗಿಲಾದ ಆ ಸುಂದರ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಲ್ಲೂ ಆತನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹಿಳ್ಳೆ ಪ್ರೇಮಾದರಗಳುತ್ತವೆವಾದದ್ದು ಅತ್ಯರ್ಥವ

ಮಾತಲ್ಲ ಖಾನನಂತೂ ಆಗಿನ ಆ ದಂಡಾಳುವಿನ ವೇಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಸೀಮನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ:—ವಾಹವ್ವಾ! ಕಾಸೀಮಾ, ನೀನು ಬಹು ಚನ್ನಾಗಿ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರುವೆಯಲ್ಲ! ನಿನ್ನಂಥ ಸವಾರನನ್ನು ನಾನು ಈ ವರೆಗೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮಾ, ತಡೆ, ಆ ಯಾಕೂಬ ಕುದುರೆಯು ಬಹು ಚುರುಕಾದದ್ದು; ಆದರೆ ಬಹು ಶಿಟ್ಟು ನದು; ಆದರೂ ನೀನು ಹತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಅದೇ ತಕ್ಕ ಅಶ್ವವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತುಸ ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಅದಕ್ಕೆ ಗತಿ ಕೊಡು, ಅಂದರಾಯಿತು.

“ಖಾನಸಾಹೇಬ, ತಾವಿನ್ನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿರಿ. ನಾನು ಈ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹಿಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಾದುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು; ಆದರೆ ಖಾನಸಾಹೇಬರೇ, ನಡೆಯಿರಿನ್ನು; ಅಕೋ, ಮೇಣೆಯು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಖಾನಮಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ದಾರಿಯನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಣೆಯನ್ನು ತೀರ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹಿಮ್ಮಲಿಕ್ಕೆ ಬೋವಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿರಿ. ಅಂದರೆ ತೊಂದರೆ ಯಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ”

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬುರುಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಂಥ ಹಿಂದು ಸುಂದರ ಮೂರ್ತಿಯು ಹಿಳಗಿನಿಂದ ಬಂದು ಆ ಮೇಣೆಯನ್ನು ಎರಿತು. ಆ ಮೂರ್ತಿಯು ಮೇಣೆಯನ್ನು ಎರುವಾಗ ಅದರ ಕಾಲುಗೆಜ್ಜೆಯ ಮಧುರವಾದ ಶಬ್ದವು ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಕಾಸೀಮನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದು, ಆತನಿಗೆ ಬಹು ಅನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು!

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಸೀಮನ ತಾಯಿಯು ಮೇಣೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವಿನಯ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕೈಯಿಟ್ಟು:— “ಮಾ, ಅಲ್ಲಾ ತುಮಾರಾ ಭಲಾ ಕರೇಗಾ!” ಖಾನಮಸಾಹೇಬ, ನೀವಿನ್ನು ವೈಭವ ಕಾಲಿಗಳಾಗುವಿರಿ; ಆದರೆ ಈ ಬಡ ಗೌಡಸಾನಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮರೆಯಬೇಡಿರಿ, ಕಂಡಿರಾ! ನಾನು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕರಳನ್ನು ತಮ್ಮ

ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿರುತ್ತೇನೆ. ಖಾನಸಾಹೇಬರು ನನ್ನ ಕಾಸೀಮುನಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಂದೆಯ ಸಮಾನರೋ, ಹಾಗೆಯೇ ನೀವು ಅತನಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಸಮಾನರು ಇನ್ನು ಅತನ ಭವಿತವ್ಯವೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಹಿಳ್ಳೆ ದುಃಖದಿಂದ ನುಡಿದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅಶ್ರುಗಳು ಟಪ-ಟಪ ಎಂದು ಬೀಳಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಅಕೆಯ ಕಂಠವು ಹಿತ್ತರಿಸಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ, ಮುಂದೆ ಅವಳ ಬಾಯಿಂದ ಶಬ್ದಗಳೇ ಹೊರಡದಾದವು.

“ನಿಮ್ಮ ಮಗನ ವಿಷಯವಾಗಿ ನೀವು ಕೊಂಚವೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿರಿ. ಅತನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಎಚ್ಚರ ಪಡಬೇಕೋ, ಅಲ್ಲಾನ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಾವು ಅಷ್ಟು ಪಡುವೆವು ನಿಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಯಾವ ವಿಷಯಕ್ಕೂ ಕೊರತೆಯುಂಟಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವೆವು; ಆದರೆ ತಾಯಿ, ತಾವು ಈ ಅವಿನಯನ್ನು ಎಂದೂ ಮರೆಯಲಾಗದು. ವೃದ್ಧರಾದ ತಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೇ ನನ್ನ ವಿನಂತಿಯು.”

ಆ ವೃದ್ಧಳು ಬಾಯಿಂದ ಉತ್ತರವನ್ನೇನೂ ಹೇಳದೆ, ಗೋಣು ಹಾಕಿ ಅವಿನಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ, ಮೇಣೆಯ ಪರದೆಯನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟಳು ಕೂಡಲೆ ಬೋವಿಗಳು ಮೇಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಭರದಿಂದ ಸಾಗಹತ್ತಿದರು.

ಖಾನನೂ ತನ್ನ ಅಶ್ವವನ್ನೇರಿ ಕಾಸೀಮುನಿಗೆ: —“ಇನ್ನು ತಡ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಎಲ್ಲರೂ ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿರಿ” ಎನ್ನಲು,— “ನೀವು ಮುಂದಾಗಿರಿ. ತಾಯಿಗೆ ಹಿಂದೇ ಹಿಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿದವನೇ ಬರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದವನೇ, ಕಾಸೀಮುನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ಕಾಸೀಮುನ ತಾಯಿಯು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಅವನು ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಕೆಗೆ ಪೊಡಮಟ್ಟು:- ತಾಯಿ, ನೀನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನನ್ನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸು; ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟ

ಕಡೆಯ ಭೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಡು ನಾನು ಇನ್ನು ಹೊರಡುವೆನು,
ಎಂದನು.

ಆಗ ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಹೃದಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಂಸಿದಳು;
ಹಾಗೂ ಲಗ್ನಬಗೆಯಿಂದ ಹಿಳಗೆ ಹೋಗಿ ಅಡಕಲ ಗಡಿಗೆಯೊಳಗಿನ
ಹಿಂದು ವರಹವನ್ನು ತಂದು ಅರಿವೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ, ಆತನ ರಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ:
ಮಗನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾತಲಿಕ್ಕಾಗಿ
ಅಲ್ಲಾನೊಬ್ಬನೇ ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆತನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬೇಗ
ಬೇಗನೆ ಉಚ್ಚ ದರ್ಜೆಗೆ ಏರಿಸಲಿ. ಹೋಗು, ನೀನು ದೊಡ್ಡ ಪದವಿ
ಯನ್ನು ಹೊಂದು ನಿನ್ನ ಯಶೋದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಲಿ; ಆದರೆ
ತಮ್ಮಾ, ನನ್ನ ಅವಸಾನಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನೀನು ಬರ
ಲೇಬೇಕು, ಕಂಡೆಯಾ! ಎಂದಂದಳು.

ತಾಯೀ, ನೀನು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಅಲೋಚಿಸಲೇ ಬೇಡ. ನಿನ್ನ
ಕುಭಾರೀವಾದವು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಫಲಿಸುವದು; ಆದರೆ ತಾಂ
ನೀನು ನನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆ ಖಾನಮಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ
ಹೇಳಿದೆಯೇನು?

“ಅಹುದು, ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯು.
ನಿವೇದಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಬಾಲ್ಯತನದಿಂದ ಈ ವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ
ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ
ತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ಮಹದಾನಂದವಾಯಿತು ನೀನು;
ಏನೂ ಕಡಿಮೆ ಬೀಳದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂದು ಅವಳು ವಚನ
ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾಳೆ.”

ಹಿಳ್ಳೇದು, ತಾಯಿ, ನಾನಿನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುವ
ದಿಲ್ಲ ನೀನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರವುಳ್ಳವಳಾಗಿರು. ತಡವಾಯಿತು;
ನಾನಿನ್ನು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ, ಎಂದಂದವನೇ ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು

ವೇಗದಿಂದ ಬಿಟ್ಟನು. ಕಾಸೀಮನು ಕಣ್ಣು ಮರೆಯಾಗುವ ವರೆಗೂ ಅವನ ತಾಯಿಯು ಅವನನ್ನು ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಕೊನೆಗೆ ನಿರಾಶಳಾಗಿ ಆ ಮುದುಕೆಯು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಹಾಳು ಹಾಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು! ನೋಡಿದತ್ತೆಲ್ಲ ಔದಾಸೀನ್ಯದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಅವಳ ಶೋಕವು ಹಿತ್ತರಿಸಿತು. ಈ ವರೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಡೆದಿದ್ದ ಅವಳ ದುಃಖವು ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ಸ್ಫೋಟವಾಯಿತು. ಅವಳು ದೊಡ್ಡ ದನಿ ತೆಗೆದು ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಅತ್ತಳು; ಆದರೆ ಹುಟ್ಟು ವಿವೇಕಿಯಾಗಿದ್ದ ಆ ಮುದುಕೆಯು ತನ್ನ ಶೋಕಾವೇಗವನ್ನು ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆ ಗಲಸದಲ್ಲಿಯೂ, ಮಗನ ಕುಭಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಅಲ್ಲಾನ ನಾಮಸ್ತುರಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡಹತ್ತಿದಳು.

ಇತ್ತ ಕಾಸೀಮನು ಭರದಿಂದ ಬಂದು ಖಾನನನ್ನು ಕೂಡಿ

ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರು ವಿನೋದಪರ ಭಾಷಣ

ಗಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಖಾನನು ಕಾಸೀಮನನ್ನುದ್ದೇ

ಳಿಬ, ನೀವು ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದು ತೋರಿಸಿದ್ದರಿಂದ

ನತಗೆ ಕುಂದಣ ಹಾಕಿದಂತಾಯಿತು; ಆದರೆ ಕಾಸೀಮ

ನಾನೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳು

ವವನಿದ್ದೇನೆ. ಆ ನನ್ನ ಅತಿಪ್ರಸಂಗದ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ.

ಈಗ ತಾವು ಕತ್ತಿ, ಥಾಲು, ಬರ್ಚೆ, ಬಂದೂಕುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಿ

ರಷ್ಟೇ? ಆದರೆ ತಾವು ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಯಾವ ಯಾವ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ

ಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಿರಿ?

ತಮಗೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ತಾಲೀಮು, ದಾಂಡಪಟ್ಟಿ ಇವುಗಳು ಅವ

ಗತವಾಗಿರುವವೋ? ಬಂದೂಕಿನ ಗುರಿ ಹೊಡೆಯುವ ಕಲೆಯು

ನಿಮಗೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧಿಸಿರುತ್ತದೆ?

“ಖಾನಸಾಹೇಬ, ನನಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪರಿಜ್ಞಾನವಿರದಿದ್ದರೂ ಭರದಿಂದ ಓಡುವ ಚಿಗರಿಯನ್ನು ನಾನು ತಪ್ಪದೆ ಹೊಡೆಯುವೆನು. ದಾಂಡವಟ್ಟಿ ಮುಂತಾದ ಇತರ ಕಲೆಗಳೂ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ; ಆದರೆ ಹೇಳಿ-ಕೇಳಿ ನಾನು ಹಳ್ಳಿಯವನಾದುದರಿಂದ, ನನ್ನ ಆ ವಿದ್ಯೆಗಳು ದಂಡಾಳುಗಳ ಪಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಹತ್ತಲಾರವು!”

ಹೀಗೆ ಕಾಸೀಮನು ನುಡಿಯಲಿಕ್ಕೂ, ಖಾನನು ನಡೆದಿದ್ದ ಆ ಬೈಲು ಪ್ರದೇಶದೊಳಗಿಂದ ಚಿಗರೆಗಳ ಹಿಂದು ದೊಡ್ಡ ಗುಂಪು ಓಡುತ್ತ ಬರಲಿಕ್ಕೂ ಗಂಟೆ ಬಿತ್ತು. ಆಗ ಖಾನನು ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಕುರಿತು:—ಹಾಗಾದರೆ ಕಾಸೀಮಖಾನ, ಆಗೋ, ಆ ಚಿಗರೆಗಳ ಗುಂಪಿನೊಳಗಿನ ಆ ಗಂಡೆರಳೆಯನ್ನೇ ನಿಮ್ಮ ಆ ಬಂದೂಕಿನಿಂದ ಕೆಡವಿರಿ ನೋಡೋಣ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು

“ಅಪ್ಪಣೆ; ಆದರೆ ಖಾನಸಾಹೇಬ, ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಜನರೊಡನೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿರಿ. ನಾನೊಬ್ಬನೇ ತುಸು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೀವಂದಂತೆ ಆ ಗಂಡೆರಳೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುವೆನು. ನೀವು ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟು ಜನರ ಗದ್ದಲವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ಮೃಗಗಳು ನನ್ನ ಬಂದೂಕಿನ ಗುಂಡಿನ ಅಳವಿನಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗಬಹುದು.”

ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ; ಎಲೈ ದಂಡಾಳುಗಳೇ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ತುಸು ಹೊತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿರಿ. ಕಾಸೀಮಖಾ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಬಂದೂಕನ್ನು ಮದ್ದು-ಗುಂಡುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವೆಯಷ್ಟೇ? ತಮ್ಮಾ, ನಾನು ಹೇಳುವ ಆ ಮೃಗವನ್ನೇ ಕೆಡವಬೇಕು ನೋಡು.

ಖಾನನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ-ಹೇಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಸೀಮನು ತನ್ನ ಕುದುರೆಯಿಂದಿಳಿದು, ಬಂದೂಕನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆ

ಚಿಗರೆಯ ಗುಂಪಿನ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಹತ್ತಿದ್ದನು. ಸಹ ಆತನು ತನ್ನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಪ್ತಳವಾಗದ ಹಾಗೆ ಹಿತ್ತರದಿಂದ ಇಕ್ಕುತ್ತ ಸಾಗಿದ್ದನು. ಯಾಕಂದರೆ, ತನ್ನ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಆ ವೃಗಗಳ ಗುಂಪು ತನ್ನ ಬಂದೂಕಿನ ಅಳವನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗಿ ಬಾರದೆಂದು ಅವನು ಎಚ್ಚರಪಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಕಾಸೀಮನು ಅತ್ತ ಗುರಿ ಹೊಡೆಯುವ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿರಲು, ಇತ್ತ ಖಾನನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಣೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು:— ಪ್ಯಾರೀ, ಆಮಿನೆ, ಆಕೋ, ಅತ್ತ ನೋಡು. ಆ ಗೌಡನ ಮಗನು ಬೆಕ್ಕಿನ ಹಾಗೆ ಹೇಗೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಕ್ಕುತ್ತ ನಡೆದಿರುತ್ತಾನೆ! ಆತನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇಂದು ಆತನಿಗೆ ಆ ಚಿಗರೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯ ಹೇಳಿರುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗೂ ಆತನ ಅನಿಶಾನೆ ಹೊಡೆಯುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೋಡುವ ಯೋಗವು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವದರಿಂದ, ಕಣ್ಣುಟ್ಟಿ ನೋಡು, ಎಂದಂದನು.

ಖಾನನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲು, ಇತ್ತ ಆತನ ಸೇನಕರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು:— ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಗೌಡನ ಮಗನು ಆ ಚಿಗರೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುವನೆ? ನಮ್ಮ ಖಾನಸಾಹೇಬರು ಆತನನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಗುರಿ ಹೊಡೆಯುವ ಜನರ ಮೋರೆಯೇ ಬೇರಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಹೈದರಾಬಾದದಲ್ಲಿಯೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಗುರಿ ಹೊಡೆಯುವದರಲ್ಲಿ ಹಿಳ್ಳೆ ನಿಪುಣರಿರುತ್ತಾರೆ; ಹಿಮ್ಮೆ ನಾನೂ ಹಿಂದು ಚಿಗರೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ಈ ಪ್ಯಾಲಿ ನನ ಮಗನು ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಅನರ್ಹನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ, ಎಂದು ಅವರಲ್ಲಿಯ ರೈಲು ಫೀಕರನು ನುಡಿಯಲು, ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಆತನ ತೊಡೆಯನ್ನು ಚಿವುಟಿ: ಎಲೈ ಅಡುಗಲಜ್ಜೀ, ಝುಲಪ್ಯಾ, ಸುಮ್ಮನಿರು. ಮಗನೇ, ಅಡಿಗೆ

ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಜನ್ಮ ಕಳೆದ ನಿನಗೆ, ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಕಲೆಯು ಗಂಧವಾದರೂ ತಿಳಿದಿದೆಯೇನು? ಮೂರ್ಖ, ನೀನು ಚಿಗರೆಯನ್ನು ಕೊಂದೆಯಾ? ಕೊಂದು ಅಡಿಗೆಗೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟು ಚಿಗರೆಯ ತೊಗಲನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀನು ಸುಲಿದಿರಬಹುದು ಹೌದಲ್ಲೋ ಝುಲಪ್ಯಾ? ಮಗನೇ, ಹಾಗೆ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತರದ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ಬಾಯಿ ಹಾಕಬಾರದು, ಎಂದು ನುಡಿದು ನಕ್ಕನು.

“ನಾನು ಕೊಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಿಮ್ಮಂಥ ರಣಶೂರರಂತೂ ಇಂಥ ಎರಳೆಗಳನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಬಲ್ಲರಷ್ಟೇ; ಆದರೆ ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ಯಾಲಿಯು ಇಷ್ಟು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಆತನಿಗೆ ಆ ಚಿಗರೆಯು ಸಿಕ್ಕೀತೇ? ಓಡುತ್ತೋಡುತ್ತ ಕೋಗಿ, “ರಬ್ಬ” ಎಂದು ಅದನ್ನು ಬಂದೂಕಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು, ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯ ಸೊಸೆಯು ನಡೆದ ಹಾಗೆ ಈತನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆಯುವದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ನಗೆ ಬರುತ್ತದೆ” ಹೀಗೆ ಝುಲಫೀಕರನು ನುಡಿದದ್ದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ದಂಡಾಳುವು:-- ಮಗನೇ, ಬೇಟೆ ಹೊಡೆಯುವ ಕೆಲಸವೇ ನಿನ್ನದಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, ನಿನಗೆ ಅದರೊಳಗಿನ ಮರ್ಮಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಹೇಗಿರಬೇಕು? ಅದಿರಲಿ ಈಗ ಆ ಬುದ್ಧರನು ಆ ಚಿಗರೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ತರುವನು. ಝುಲಪ್ಯಾ, ನೀನು ಇಂದು ಸಂಜೆಗೆ ಅದರ ಪಕ್ಕಾನ್ನವನ್ನು ಹಿಳ್ಳೇ ರುಚಿಕರವಾಗಿ ಮಾಡು; ಅಂದರೆ ನೀನೇ ಶಿಕಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆಯೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ಈಗ ನೀನು ಅತ್ತಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡದೆ, ಆ ಚಿಗರೆಯ ಪಕ್ಕಾನ್ನಕ್ಕೆ ಉವು, ಎಣ್ಣೆ, ಮಸಾಲೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವವು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿ, ನಡುವೆ ಹತ್ತುವ ಊರಲ್ಲಿ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಟ್ಟರು, ಎಂದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಖಾನನೂ ಆತನ ಸಂಗಡಿದ್ದರೂ ಮಾತಾಡುತ್ತ

ಹಿತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ನಿಂತಿರಲು, ಕಾಸೀಮನು ಆ ಚಿಗರೆಯ ಗುಂಪಿನ ತೀರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಲುಪಿದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆತನು ಯಾವ ಗಂಡೆ ರಳೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ, ಅದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುವ ಚಳವಳಿ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಖಾನನು ಅವಿಮಾನವನ್ನು ಕುರಿತು—ಪ್ರಿಯೇ, ಆ ಮೃಗವು ಇನ್ನು ಆತನ ಗುರಿಗೆ ಸಿಗುವದಿಲ್ಲ. ಬಿಟ್ಟು, ಅದು ಇನ್ನು ಅವನ ಕೈಬಿಟ್ಟು, ಎಂದನು.

ಆಗ ಅವಿಮಾನವು:—ಛೇ, ಆತನು ಅದನ್ನೆಂದೂ ಬಿಡನು.

ಖಾನ:—ಪ್ರಿಯೇ, ಇನ್ನು ಅದು ಆತನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಿಂದು ವೇಳೆ ನನ್ನ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾಗಿ ಆತನು ಅದನ್ನು ಕೆಡವಿದುದೇ ಆದರೆ, ನಾನು ನಿನಗೊಂದು ಕೊಯಿಮತ್ತೂರ ಜರದ ಪತ್ರವನ್ನು ಡಿಸುವೆನು.

ಹೀಗೆ ಅವರು ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲು, ಕಾಸೀಮನು ಆ ಚಿಗರೆಗಳ ಗುಂಪಿನ ಬದಿಯ ಹಿಂದು ದಿನ್ನೆಯ ಮರೆಗೆ ಹೋದನು. ಅವನು ಆ ಬದಿಯಿಂದ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಅದನ್ನು ಎರಿ, ಆ ಗಂಡೆರಳಿಗೆ ಗುರಿಯಿಡಲಿಕ್ಕೂ, ಆ ಚಿಗರೆಯ ಹಿಂಡು ಟಣ್-ವುಣ್ ಎಂದು ಹಾರಲಿಕ್ಕೂ ಗೆಂಟೇ ಬಿದ್ದಿತು! ಆಗ ಖಾನನೂ ಆತನ ದಂಡಾಳುಗಳೂ:—ನಿನಗೆ ಇನ್ನು ಅದು ಸಿಗಲಾರದು, ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹದರಿದರು; ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಆ ವೀರನು ತನ್ನ ಬಂದೂಕಿನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹಿತ್ತಿದ್ದನು. ಅದರ ಗುಂಡು ಠಬ್ ಎಂದು ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡಿ, ಆ ಗಂಡೆರಳೆಯ ಪಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಯ್ದು ಪಾರಾಯಿತು. ಅದರೂ ಆ ಚಿಗರೆಯು ಹಿಡುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಬಂದೂಕಿನ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಹಿಂದೆರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ಅವಸಾನಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸಲು, ಅದು 'ಧಪ್ಪ' ಎಂದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಕೂಡಲೆ ಖಾನನೂ ಆತನ ಸೇವಕರೂ ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದರು. ಝುಲಘೀಕರನಂತೂ ಕಾಸೀಮ

ನನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ಹೊಗಳುತ್ತ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಚೂರಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಆ ಚಿಗರೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಅಡಿಗೆಗೆ ಸರಿಬರುವಂತೆ ಕೊಯ್ದು ಸಿದ್ಧಮಾಡತೊಡಗಿದನು.

ಕಾಸೀಮನ ನಿಶಾನೆಬಾಜಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಖಾನನಿಗೆ ಪರಮ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು; ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಅನಂದವು ಮೇಣೆಯೊಳಗೆ ಬುರುಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಆಯಿತು. ಬೇರೆಯವರೆದುರಿಗೆ ಆಡಿತೋರಿಸಿ ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಖಾನನಿಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವನ ಆ ದಟ್ಟ ಅನಂದವು ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿರಲವಾಯಿತು; ಆದರೆ ಅವನೊನೆಗೆ ಆ ಪ್ರಕಾರದ ಸೌಕರ್ಯವಿರದ್ದರಿಂದ, ಅವಳು ಏಕಾಕಿನಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತು, ಮನದಲ್ಲೆಯೇ ಆ ಕಾಸೀಮನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳಿಂದಲೇ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಚಿಗರೆಯ ಬೇಟೆಯ ಪ್ರಸಂಗವು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಆ ನಮ್ಮ ಪ್ರವಾಸಿಗಳು ದಾರಿ ನಡೆದು ಸಂಜೆಯಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಹಿಂದುಗ್ರಾಮದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು ಆಗ ಖಾನನು ಕಾಸೀಮನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ: ವೀರಕಾಸೀಮ, ನಿನ್ನ ಗುರುತಿನವರಾರಾದರೂ ಈ ಊರಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನೋಡು; ಅಂದರೆ ಇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಅನ್ನಲು, ಆತನು ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟು, ತಾನೊಬ್ಬನೇ ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನೊಡಿಸುತ್ತ ಭರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದನು; ಹಾಗೂ ಊರೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಗುರುತಿನ ಗೌಡನೊಡನೆ ಅಲೋಚಿಸಿ, ಅವರೆಲ್ಲರ ಇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ, ಆ ಗೌಡನೊಡನೆ ಖಾನನನ್ನು ಎದುರಗೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಖಾನನೊ ತನ್ನ ಜನರೊಡನೆ ಆ ಊರ ಆಗಸಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದ್ದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಊರಲ್ಲಿಯ ಹಿಂದು ಚಿಕ್ಕದಾದ ಮಸೀದಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಕೊಂಡರು.

ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಒಗೆಯೂ ಕೊರತೆಯೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ರಾತ್ರಿ ಝುಲಫೀಕರನು ಮಾಡಿದ ಚಿಗರೆಯ ಮಾಂಸದ ರುಚಿಕರವಾದ ಪಕ್ಕಾನ್ನಗಳನ್ನು ಮನದಣಿಯಾಗಿ ತಿಂದು, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸಂತುಷ್ಟಚಿತ್ತರಾಗಿ ಮೆಣ್ಣಿಡಿಸಿದರು.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

ಝುಲಫೀಕರನು ಪೌರುಷವಂತನಾಗಿರದಿದ್ದರೂ, ಮಹಾ ಧೋರಣೆಯೂ, ಕುಶಾಗ್ರಬುದ್ಧಿಯವನೂ ಆಗಿದ್ದನು ಝುಲಫೀಕರನು ಹೈದರಾಬಾದಿನವನು. ಅವಿೂನೆಯ ತವರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಝುಲಫೀಕರನ ತಂಗಿಯು ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ದಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಳು ಝುಲಫೀಕರನು ನಿಜಾಮನ ಖಾಸ ಅಡಿಗೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ದೈವಯೋಗದಿಂದಲೋ, ವೋಗಲಾಯಿೂ ಬರ್ಬಾರದ ಅಮಲ ಬಜಾವಣಿಯಿಂದಲೋ-ಎನೋ, ಝುಲಫೀಕರನ ಮೇಲೆ ಹೊಲ್ಲದ ಅರೋಪ ಬಂದುದರಿಂದ, ಅವನು ಆ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸ ಬೇಕಾಯಿತು. ಆತನು ಪುನಃ ಹೈದರಾಬಾದ್‌ದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ, ಆತನ ರುಚಿಕಟ್ಟಾದ ಅಡಿಗೆಗೆ ಮರುಳಾಗಿದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಅವಿೂರ-ಉಮರಾವರು ಆತನಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಆತನಿಗೆ ನಿಜಾಮನ ಆ ರೈತಂಗಳಪಾಚ್ಛಾಯಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವದೇ ಬೇಸರವಾದ್ದರಿಂದ, ಆತನು ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಸಂಧಾನದಿಂದ ಈ ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನಖಾನನಲ್ಲಿ ಆಚಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದನು

ಝುಲಫೀಕರನ ತಂಗಿಯು ಅವಿೂನೆಯನ್ನು ಬಹು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದರಿಂದ ಅವಿೂನೆಯಾದರೂ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಹಿತಗುಜಗಳನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವಿೂನೆಯು ಆಕೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನಖಾನಸಂಘ ವೃದ್ಧನಿಗೆ ದುಡ್ಡಿನ ಆಶೆಯಿಂದ

ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳವಾಗಿ ದುಃಖಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಝುಲಫೀಕರನ ತಂಗಿಗಾದರೂ ಕೆಡಕೆನಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವಳು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಝುಲಫೀಕರನು ಹುಟ್ಟಾ ಹೆಣ್ಣು ಗಲ್ಲಿನವನು. ಗಂಡಸರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುವದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಂಗಳೆಯರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿರುವದೇ ಆತನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ರುಚಿ ಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಹೆಂಗೆಸರ ಹಿತಾಹಿತಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಬೇರೆ ಗಂಡಸರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಕಾಸೀಮನು ಅವಿನಯವನ್ನು ನೀಡಿಕೊಳಗಿಂದ ತೆಗೆದಂದಿನಿಂದ, ತನ್ನ ಯಜಮಾನಳಿಗೆ ಕಾಸೀಮನ ಸಹವಾಸವು ರುಚಿಸಬಹುದೆಂದು ಅವನು ಹೇಗೋ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಆ ಮಾತು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ರುಚಿಸಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಆತನು ಅಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿದ ಬಳಿಕ ಕಾಸೀಮನೆಡೆಗೆ ಬಂದು, ಅಂದಿನ ಚಿಗರೆಯ ಬೇಟೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಆತನನ್ನು ಮನಸೋಕ್ತವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿ:-ಎರಸಾಹೇಬ, ಇಂದಿನಂಥ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಚಿಗರೆಯು ಈ ನಮ್ಮ ಖಾನಸಾಹೇಬರ ಮೊನ್ನಿನ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಲಗ್ನವು ಬಹು ಸಡಗರದಿಂದ ನೆರವೇರಿತು. ಅದಿರಲಿ ಎರಸಾಹೇಬ, ನಾನೊಂದು ಮಾತನ್ನು ನಿಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಆಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು; ಆದರೆ ಆಡಲೋ-ಬೇಡವೋ? ಎಂಬದು ಇನ್ನೂ ನಿಶ್ಚಯವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲದು, ಎಂದು ನುಡಿದು ಸುಮ್ಮನಾಗಲು, ಈತನು ಅವಿನಯ ವಿಷಯವಾಗಿಯೇ ಮಾತಾಡುವನೆಂದು ಕಾಸೀಮನು ತರ್ಕಿಸಿ, ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು:-ಝುಲಫೀಕರಖಾ, ಮಾತಾಡು; ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಸಂತಯ ಪಡದೆ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಹೇಳು, ಎನ್ನಲು, ಝುಲಫೀಕರನು ಖೇಕರಿಸಿ ಗಂಟಲು ಸಾಫ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ:- ತಾವು ಖಾನಮಸಾಹೇಬಳನ್ನು ಆ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ತೆಗೆದು ಖಾನಸಾಹೇಬರ ಮೇಲೆ ಉಪ

ಕಾರದ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊರಿಸಿದಂತಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಅವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಇಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಖಾನ ಮಸಾಹೇಬಳ ರೂಪವು ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಬಹು ಸುಂದರಳು; ಸ್ವರ್ಗದಿಂದಿಳಿದ ದೇವತೆಯೋ-ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ. ಈ ಅವಿನಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮುದಿಹದ್ದಿನೊಡನೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವಿನಯ ತಂದೆಯು ದುಡ್ಡಿನ ಲೋಭಿಯಾದದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಮಗಳ ಹಿತದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ಖಾನನೂ ಹೈದರಾಬಾದಿನವನೇ. ವೊದಲು ಈತನ ತಂದೆಯು ಅಲ್ಲಿ ತೈನಾತಿಯ ಒಬ್ಬ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಶಿಪಾಯಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಈತನ ಬೇಳೆಯು ಆ ನಿಜಾಮಶಾಹಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯದ್ದರಿಂದ, ಈತನು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಹೈದರನ ಚಾಕರಿದ್ದು, ಈಗ ಎಲ್ಲಿಯೋ ದಳ ಪತಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ; ಈತನ ಅವಾರ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿಯೇ ಅವಿನಯ ತಂದೆಯು, ಈತನಿಗಿರುವ ಈ ನೊದಲಿನ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡದಿರ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಈ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ ಈತನ ಗೆಲೆಯರು ಪುನಃ ವಿವಾಹವಾಗುವದೇಕೆಂದು ಈತನನ್ನು ಕೇಳಲು, ತನಗೆ ಈ ವರೆಗೆ ಒಂದೂ ಸಂತತಿಯಾಗದಿರುವ ಕಾರಣವಷ್ಟೆ ಇವನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ.

“ಯುಲಫೀಕರ, ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಖಾನಸಾಹೇಬರ ಚರಿತ್ರವು ಬಹು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ!”

“ವಿಚಿತ್ರವೆಂದು ಏನು ಕೇಳುವಿರಿ? ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಈ ಮೂರು ಜನ ಹೆಂಡದಿರ ಗೋಳು ಎಷ್ಟಾಗುವದೋ ಯಾರು ಹೇಳಬೇಕು? ಎಂದು ನುಡಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಯಾರೋ ಬಂದ ಸುಳುವು ಹತ್ತಲು, ಆತನು ಮತ್ತೆ ಮಾತನಾಡದೆ

ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

+ + + + +

ಮರುದಿನ ಆ ಪ್ರವಾಸಿಗಳು ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಹೋದರು. ಮರಾಟರ ಹಾಗೂ ಪೆಂಡಾರಿಗಳ ಟೋಳಿಗಳು ಆ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಸುಲಿಗೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುವವೆಂದೂ, ಆ ಟೋಳಿಗಳು ತಮಗೆ ಸಮೀಪಿಸಿರುವವೆಂದೂ ಖಾಸನೆ ದಂಡಿನವರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಬಡಿಯಿತು. ತಾವು ನೆಟ್ಟಗೆ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆ ಸುಲಿಗೆಗಾರರ ಅಳವಿನೊಳಗೆ ಸಿಗದೆ, ನಂದಿದುರ್ಗದ ಮಾರ್ಗ ಹಿಡಿದು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದೇ ವಿಹಿತವೆಂದು ಅವನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಯಾಕಂದರೆ, ಖಾನನು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದವನಾದುದರಿಂದ ಅವನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಧನವೂ ಮುತ್ತು-ರತ್ನಗಳ ದಾಗೀನುಗಳೂ ಇದ್ದವು; ಅಲ್ಲದೆ ಆತನ ತರುಣ ಪತ್ನಿಯೂ ಸಂಗಡ ಇದ್ದಳು.

ಕೆಲ ದಿನ ಆ ಜನರು ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿ ಟೀಪು ಸುಲ್ತಾನನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿದ ಬಳಿಕ, ಅವರು ಹಿಂದು ದಿನ ಹಿಂದು ಮಸೀದೆ ಯಲ್ಲಿಳಿದಿರಲು, ಆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಮೊದಲಿನ ದಿನವೇ ಸುಲಿಗೆಗಾರರು ಬಂದು ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪ ಗೆದ್ದಲ ಮಾಡಿ ಹೋಗಿರುವರೆಂದೂ, ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಪುನಃ ಅವರ ಉಪಟಳವು ಆಗಬಹುದೆಂದೂ ಆ ಊರ ಜನರು ಖಾನನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಅದರಿಂದ ಖಾಸನು ತನ್ನ ದಂಡಾಳುಗಳನ್ನೂ, ಆ ಊರಲ್ಲಿಯ ಕೆಲ ಜನ ಪ್ರಮುಖರನ್ನೂ ಊರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪಹರೆ ಮಾಡಲು ನಿಯಮಿಸಿ, ತಾನು ಕಾಶೀಮನೊಡನೆ ಆ ಮಸೀದೆಯ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಕುಳಿತು, ಆ ಸುಲಿಗೆಗಾರರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಹಿಂದು ಪ್ರಹರ ರಾತ್ರಿಯಾಗಿ ಬಹುದು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸುಲಿಗೆಗಾರರಾದ ಮರಾಟರ ಹಾಗೂ ಪೆಂಡಾರಿಗಳ ಎರಡು ಟೋಳಿಗಳು ಇತ್ತಂಡವಾಗಿ ಆ ಗ್ರಾಮದ ಕಡೆಗೆ

ಬರುತ್ತಿರುವದು ಖಾನನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಆಗ ಅವನು:—ಯಾ ಅಲ್ಲಾ! ಈ ಬದ್‌ಮಾಷರು ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ದಿಟ್ಟತನ ದಿಂದ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವರಲ್ಲ! ಇದು ನಮ್ಮ ಟೀಪುವಿನ ರಾಜ್ಯ ವಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಜೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ದಂಡಿನ ಠಾಣ್ಯ ಕೂಡ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ! ಅಂತೇ ಇವರು ಇಷ್ಟು ದಿಟ್ಟತನ ದಿಂದ ಎರಿ ಬರುತ್ತಿರುವರು. ಕಾಸೀಮಾ, ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ಇವರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನುಚ್ಚುನುಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಡಿ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ಸಂಗಡ ನಮ್ಮ ಬೀಬೀಸಾಹೇಬರಿರುವದ ರಿಂದ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವರ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ವಸ್ತು-ಹಿಡವೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕಾ ಗಿದೆ. ಅಕೋ, ನೋಡು; ಅವರು ಆಚೆಯ ಆ ಹುಲ್ಲು ಚಪ್ಪರಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದರು. ಕಾಸೀಮಾ, ಹೀಗೆ ಅಗ್ನಿಪ್ರಲಯ ಮಾಡುವ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವೇನಿರಬಹುದು?

ಕಾಸೀಮಾ:—ಹಿತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದರೆ, ಊರ ಗಂಡಸ ರೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಅದನ್ನು ನಂದಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಹತ್ತುವರು. ಆಗ ಆ ನೀಚರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸುಲಿಗೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಸಾಗಿ ಸಲಿಕಕ್ಕೂ, ಮನೆ-ಮನೆಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಹಿಂಗಸರ-ಹುಡುಗರ ಮೈಮೇಲಿನ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧಾಸ್ತವಾಗಿ ಸೆಳೆಕೊಳ್ಳಲಿಕಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲ ವಾಗುವದು. ಖಾನಸಾಹೇಬ, ಈಗ ತಾವು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡುವದಾ ದರೆ, ನಾನು ತಮಗೊಂದು ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನಿದ್ದೇನೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ, ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸುವಾಗ ಇಂದಿಲ್ಲ ನಾಳೆ ನಮಗೆ ಈ ಸುಲಿಗೆಗಾರರ ಗುಂಪು ಗೆಂಟು ಬಿದ್ದೇ ಬೀಳುವದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಈಗ ವಿಶೇಷ ದಂಡಾಳುಗಳಿಲ್ಲ. ಇದ್ದ ನಮ್ಮ ಅಲ್ಪ ಜನರು ಖಾನಮಸಾಹೇಬರ ಹಾಗೂ ಧನ-ಕನಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ

ಗಾಗಿ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಮತ್ತೆ ಕೆಲ ಜನ ಶೂರರನ್ನು ನಮ್ಮ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಹಂಗಾಮಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಜನರಿಗೆ ನಾವು ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಬಳವನ್ನು ಕೊಡಬಾರದು. ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಗಡವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಬಾಕಿ ಉಳಿಯುವದನ್ನು ನಾವು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ಕೊಡುವೆವೆಂದು ಅವರೊಡನೆ ಕರಾರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂದರೆ ನಾವು ಆ ಪೆಂಡಾರಿಗಳ ಕಾಟದಿಂದ ನಿರ್ಭಾಸ್ತರಾಗಿ ದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಾಗುವೆವು.

ಖಾನನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಲು, ಕಾಸೀಮನು ಆಗಲೇ ಹಿಬ್ಬ ಸೇವಕನನ್ನು ಕಳಿಸಿ, ಆ ಊರ ಪಾಟೀಲನನ್ನು ಹಿಡತರಿಸಿದನು; ಹಾಗೂ ಆತನಿಗೆ ಖಾನಸಾಹೇಬರ ಆದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಆತನಿಂದ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಜನ ತರುಣ ಹಾಗೂ ಸಾಹಸಿಗರಾದ ಜನರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಅವರನ್ನು ಖಾನನ ಚಾಕರಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಇಷ್ಟಾಗುವದರೊಳಗೆ ಸುಲಿಗೆಗಾರರ ಉಪಟಳವು ಹೆಚ್ಚಾದ್ದರಿಂದ, ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿದ ಕಡೆಯ ಊರ ಜನರು ಗಟ್ಟಿ-ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡರಲಿಕ್ಕೂ ಶಂಖನಾದ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆ ಸುಲಿಗೆಗಾರರು ಖಾನನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಸೀದೆಯ ಕಡೆಗೇ ಭರದಿಂದ ಬರಹತ್ತಿದರು. ಖಾನನಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತಿಯಿರುವದೆಂದು ಆ ಸುಲಿಗೆಗಾರರು ಹೇಗೋ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಆ ಊರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗವನ್ನು ಸುಲಿಯುವ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗದೆ, “ದೀನ-ದೀನ, ಹರ-ಹರ ಮಹಾದೇವ” ಎಂಬ ಪ್ರಚಂಡ ಧ್ವನಿ ಮಾಡುತ್ತ ಮಸೀದೆಯ ಕಡೆಗೇ ಬರತೊಡಗಿದರು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಖಾನನ ಸೊಂಡೆಯು ಹಣಗಿತು. ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದು ಆತನಿಗೆ ತೋಚದಾಯಿತು ಆಗ ಅವನು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಆ ಮಸೀದೆಯ ಶಿಖರದಿಂದ ಇಳಿದು, ತನ್ನ ಸೇವಕರಿಂದ ತನ್ನ ದ್ರವ್ಯ ಹಾಗೂ ವಸ್ತು-ಹಿಡವೆಗಳ ಎಲ್ಲ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ

ಗಳನ್ನು ಆ ಮಸೀದಿಯ ನೆಲಮನೆಯ ಹಿಂದು ಕತ್ತಲುಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ರಿಸಿದನು; ಹಾಗೂ ಅವಿನೆಗೂ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತರಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಆಕೆಯು ಆ ಕತ್ತಲು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಬ್ಬೊಂಟಿಗೆಳಾಗಿ ಕೂಡಲು ಸಮ್ಮತಿಸದೆ: —ನಾನು ಇಂಥ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಗವಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರಬೇಕೇ? ನಾನೂ ಹಿಬ್ಬ ದಂಡಾಳು ವಿನೆ ಮಗಳೇ ಆಗಿದ್ದೇನೆ; ಅದುದರಿಂದ ನಾನು ಅವ್ಯಾಳಿಯ ಹಾಗೆ ನೆಲಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗದೆ, ಮಸೀದಿಯ ಶಿಖರವನ್ನೇರಿ ಸುಲಿಗಗಾರರನ್ನು ಕೈಲಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಡೆದೊಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಉದ್ಯುಕ್ತಳಾಗುತ್ತೇನೆ, ಎಂದಂದಳು.

ಹೆಂಡತಿಯ ಈ ನಿರ್ಧಾರದ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಖಾನನ ಹರಣವು ಹಾರಹತ್ತಿತು. ಅವನು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ:—ಪ್ರಿಯೇ, ನಿನ್ನಂಥ ಸೂಜ್ಞಳು ಇಂಥ ಹಟಮಾರಿತನಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಳಾಗುವದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನೀನು ಶಿಪಾಯಿಯ ಮಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಆ ಪೆಂಡಾರಿಗಳ ಗುಂಡು ಬಿಂಡು ಬಂದು ಬಡಿಯುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರು. ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಇರುವೆನು; ಅಥವಾ ಕಾಸೀಮನನ್ನಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕಾವಲಿಗೆ ಇಟ್ಟು, ನಾನು ಆ ಹರಾಮಖೋರರ ಪಾರುಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ, ಎಂದಂದು, ಆಕೆಯನ್ನು ನೆಲಮನೆಯಲ್ಲಿಡದೆ ಹಾಗೂ ಆ ಮಸೀದಿಯ ಹೊರಬದಿಯ ಶಿಖರಕ್ಕೂ ಕರೆದೊಯ್ಯದೆ, ಹಿಬ್ಬದಿಯ ಉಪರಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ, ಆತನು ತನ್ನ ಜನರನ್ನು ಕುರಿತು:— ಎಲೈ ಸೇವಕರೇ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಬಂದೂಕಗಳ ಹುಸಿಬಾರುಗಳನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆ ಹಾರಿಸಿರಿ. ಅಂದರೆ ಆ ಸುಲಿಗಗಾರರು ಇತ್ತ ಬರದೆ, ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಎಚ್ಚೆತ್ತಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿದು, ಬಂದ ದಾರಿಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗುವರು, ಎಂದು ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಬಂದೂಕನೆ. ಜನರೆಲ್ಲ

ಹುಸಿಬಾರುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಅದರೂ ಆ ಸುಲಿಗೆಗಾರರು ಹೆದರಿ ಹಿಂಜರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಭರದಿಂದ ಬರತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಕಾಸೀಮನು ಖಾನನಿಗೆ:—ಖಾನಸಾಹೇಬ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಈ ಮಸೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಅವರನ್ನೋಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಅವರು, ನಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ವರ್ಷಿಸ ಹತ್ತಿದರೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವು ನಿಷ್ಫಲವಾದೀತು. ಅದುದ ರಿಂದ ನನ್ನೊಡನೆ ಕೆಲ ಜನರನ್ನು ಕಳಿಸಿರಿ. ನಾನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎದು ರಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟುವೆನು. ಬಳಿಕ ತಾವು ತಮ್ಮ ಜನರೊಡನೆ ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಅವರ ಮೇಲೆ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡು ವದರಿಂದ ಆ ಸುಲಿಗೆಗಾರರು ಎರಡೂ ಕಡೆಗೆ ಕಾದಬೇಕಾಗುವದ ರಿಂದ, ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವಸಾನಗಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋಗುವರು, ಎಂದು ಸೂಚಿಸಲು, ಖಾನನು ಕಾಸೀಮನ ಆ ರಣಕೌಶಲ್ಯಕ್ಕೆ ತಲೆ ದೂಗಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಲು ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನಿತ್ತನು; ಆದರೆ ಕಾಸೀ ಮನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ “ತನ್ನಾ, ಬಹು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂ ದಿರು; ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಬಂದರೆ, ಭೀವದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸಂಗ ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆ ಇತ್ತ ಹೊರಟು ಬಾ” ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಸಾರೆ ಖಾನನು ಆತನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು

ಕಾಸೀಮನು ಕೆಲ ಆರಿಸಿದ ಜನರೊಡನೆ ಅಶ್ವಾರೂಢನಾಗಿ ಆ ಪೆಂಡಾರಿಗಳನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಸೀದಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಹಿಲಾಲುಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸುಲಿಗೆಗಾರರ ಮುಖಗಳು ಕೂಡ ಮಸೀದಿಯ ಉಪ್ಪ ರಿಗೆ-ಶಿಖರಗಳ ಮೈಲಿದ್ದವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಹತ್ತಿದವು; ಆದರೆ ಸುತ್ತಲೂ ಕತ್ತಲುಗವಿದಿದ್ದರಿಂದ ಮಸೀದಿಯ ಮೈಲಿದ್ದವರ ಸುಳುವು ಕೂಡ

ಕೆಳಗಿದ್ದ ಆ ಪೆಂಡಾರಿಗಳಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಸೀಮನು ಅವರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದವನೇ ತನ್ನ ಬಂದೂಕಿನಿಂದ ಅವರ ಮುಖಸ್ಥನನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ಇತ್ತ ಖಾನನೂ ಆ ಸುಲಿಗೆಗಾರರ ಮೇಲೆ ಮಸೀದೆಯ ಮೇಲಿನಿಂದಲೇ ನೂರಾರು ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸಿದನು. ಆ ಮೊದಲನೆಯ ಚಕಮಕಿಯಲ್ಲೇ ಮೈರಿಗಳ ಹತ್ತಿವ್ವತ್ತು ಜನರು ತಮ್ಮ ಪಿಶ್ಚಲೋಕದ ದಾರಿ ಹಿಡಿದದ್ದು ಕಂಡು ಬಂತು. ಅದರಿಂದ ಉಳಿದ ಸುಲಿಗೆಗಾರರು ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಸೀಮನ ಬಂದೂಕಿನೊಳಗಿನ ಮದ್ದು-ಗುಂಡುಗಳು ತೀರಲು, ಅದನ್ನು ಈಗಿನಂತೆ ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸೌಕರ್ಯವು ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿರದ್ದರಿಂದ, ಕಾಸೀಮನು ತನ್ನ ಸಂಗಡಗಿನನ್ನು ಕುರಿತು:- “ಎಲಾ, ನನಗೆ ಮದ್ದು-ಗುಂಡು ತುಂಬಿದ ಬೇರೆ ಬಂದೂಕನ್ನು ಬೇಗನೆ ಕೊಡು ಯಾಕೆ, ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೆ? ಮತ್ತಾರ ಹತ್ತರಿದ್ದರೂ ತಂದು ಕೊಡು” ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿದನು.

ಕಾಸೀಮನ ಆ ವಾಕ್ಯವು ಮಸೂತಿಯ ಮೇಲಿನವರಿಗೆ ಸಹ ಜವಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ಆಗ:- ಇಕೋ, ಇದನ್ನು! ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬಂದೂಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲುವ ಹಿಂದು ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಹಾನುಭೂತಿಯು ಕಾಸೀಮನ ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂತು ಅವಿನಯವು ತನ್ನ ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಬೇರೆ ಬಂದೂಕನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ಕಾಸೀಮನಲ್ಲಿ ಅವರ್ಣನೀಯವಾದ ಸ್ಫುರಣವುಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಆ ಹೊಸ ಬಂದೂಕನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಅಂತಕನಂತೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸತೊಡಗಿದನು ಆ ಬಂದೂಕಿನ ಮದ್ದು-ಗುಂಡುಗಳು ತೀರ ಬರಲು, ಅವಿನಯವು ಮತ್ತೊಂದು ಬಂದೂಕನ್ನು ಕಾಸೀಮನ ಕಡೆಗೆ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಖಾನನು ದೃಷ್ಟಿಯು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ವೇಧಿಸಿತು. ಕೂಡಲೆ ಇತನು:-ವಾಹಪ್ಪಾ! ಪ್ರಿಯೇ, ನೀನೂ

ನಮಗೆ ಈ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲವೇ? ಕಾಬಾಸ! ನಿನಗೇ ತೊರಪತ್ತಿಯೆನಬೇಕು! ಎಂದಂದು, ತನ್ನ ಜನರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸುತ್ತ, ತಾನೂ ವೈರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಬಿಡಹತ್ತಿದನು.

ಅಗೆ ಕಾಸೀಮನು:—ಖಾನಸಾಹೇಬ, ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ; ಯಾಕಂದರೆ, ತಪ್ಪುಗಳಲ್ಲಿಯ ಬಹು ಜನರು ಸಂಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಉಳಿದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಕಾಲಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ, ಎಂದಂದು, ಅವನು ಆ ಓಡಿ ಹೋಗುವವರ ಬೆನ್ನಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಕೆಲ ಜನರನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿದನು. “ಇನ್ನು ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಖಾನನು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಬಹು ಪರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದನು; ಅವಿನಯವೂ ಕೂಡ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಆತನಿಗೆ ಹಿಂದೆರಡು ಸಾರೆ ಸೂಚಿಸಿದಳು; ಆದರೆ ಹೊಸ ರಕ್ತದ ಆ ತರುಣನಿಗೆ ಆ ವೃದ್ಧಪಿತಾಮಹನ ಹಾಗೂ ಆ ನವತರುಣಿಯ ಹಿತೋಕ್ತಿಗಳು ಹೇಗೆ ರುಚಿಸಬೇಕು?

ಊರ ಹೊರಗಿನ ಶಿಬಿರದ ಹತ್ತರ ಆ ಪೆಂಡಾರಿಗಳ ಹಾಗೂ ಕಾಸೀಮನ ಕಡೆಯವರ ನಡುವೆ ಮತ್ತೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಚಕಮಕಿಯು ಉಂಟಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಸೀಮನು ಮತ್ತೆ ಇಬ್ಬರು ವೃಂದರನ್ನು ಯಮಸದನಕ್ಕೆಟ್ಟಿದನು; ಹಾಗೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ತುಂಡರಿಸುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿರಲು, ಯಾರಿಂದಲೋ ಅವನಿಗೊಂದು ಖಡ್ಗದ ಜಾರಗಡತವು ಬಿತ್ತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಬವಳಿ ಬಂದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಸೀಮನ ಕಡೆಯವರು ಮುಂದೆ ಬಂದು, ಆತನ ಮೇಲೆ ಕೈ ಎತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪೆಂಡಾರಿಯನ್ನು ಹರಿಗಡಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಉಳಿದ ಪೆಂಡಾರಿಗಳು ದಾರಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತ ಓಡಿ ಹೋದರು

ನಂದಿದುರ್ಗ.

ನೋರಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಆತನು ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಾವಧಗೊಂಡನು; ಆದರೂ ಆತನ ಗಾಯದಿಂದ ನೆತ್ತರವು ಹಿತ್ತರಿಸಿ ಹೊರಚಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವನು ಸ್ವಂತ ಕಾಲಿನಿಂದ ನಡೆದು, ತನ್ನ ಶಾಣ್ಯವನ್ನು ಸೇರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆತನ ಸಂಗಡಿಗರು ಹಿಂದು ಡೋಲಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಖಾನನಿಳಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಸೀದೆಗೆ ಸಾಗಿದರು.

ಪೆಂಡಾರಿಗಳು ಪಲಾಯನ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪರಿಸಿದ ಬಳಿಕ, ಕಾಸೀಮನು ತೀವ್ರವೇ ಮನೆಗೆ ಬರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಅವಿೂನೆನು, ಆತನ ಮಾರ್ಗ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಆ ಮಸೀದಿಯ ಉಪರಿಗೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿಲಾಲುಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹಿಂದು ಡೋಲಿಯೂ, ಅದು ಸಮಿ-ಸವಿೂಪಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಅದರೊಳಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಾಸೀಮನ ನೇರವ ಮೂರುತಿಯೂ ಅವಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದವು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗಾಬರಿಯಾದಳು. ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಪೆಟ್ಟು ತಗಲಿದೆಯೆಂದೂಹಿಸಿ, ಅವಳು ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಖಾನನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಕಾಸೀಮನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಖಾನನು ಆತನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲು, ತನಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಠಿಣವಾದ ಗಾಯವಾಗಿಲ್ಲೆಂದು ಆತನು ಹೇಳಿದನು. ಆದರೂ ಖಾನನು ಆತನ ಗಾಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮಲನು ಮುಂತಾದುದನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅವಿೂನೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. ಈ ಗಾಯದ ನೆವದಿಂದಲಾದರೂ ತನಗೆ ಅವಿೂನೆಯ ಅಂಗೆ ಸ್ಪರ್ಶವುಂಟಾಯಿತಲ್ಲ! ಎಂಬ ಮನೋಭಾವನೆಯಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಆ ಗಾಯದ ಪರಿವೆ

ಕೂಡ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ! ಅದರಿಂದ ಅಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಆತನು ಅನಂದಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಗಾಯ ಕಟ್ಟುವದು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ “ನೀನು ತುಸ ಹೊತ್ತು ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡರೆ, ನಿನಗೆ ಹುಷಾರಿಯೆನಿಸಬಹುದು” ಎಂದು ಖಾನನು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರಲು, ಅತ್ತ ಅವಿನಿಯು ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಅವಿನಿಯು ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಹಾಸಿದ್ದ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವ ಯೋಗವು ಈ ಗಾಯದ ನೆವದಿಂದ ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತಲ್ಲವೇ? ಅಲ್ಲಾ! ನಿನ್ನ ಘಟನೆಯು ವಿಚಿತ್ರವಾದುದು! ಎಂದಂದು, ಕಾಸೀಮನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಪವಡಿಸಿದನು. ಇಡಿ ರಾತ್ರಿಯ ಶ್ರಮದಿಂದಲೂ, ಗಾಯದ ನೋವಿನಿಂದಲೂ ಹೈರಾಣಾಗಿದ್ದ ಆತನಿಗೆ ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಗಾಢವಾದ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿತು.

ಬಳಿಕ ಖಾನನು ಪೆಂಡಾರಿಗಳಿಂದ ಆ ಊರವರಿಸಾದ ಉಪ ಟಿಕವನ್ನು ಕಣ್ಣುಟ್ಟಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಊರೊಳಗೆ ಹೊರಟನು; ಅವನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಆ ಮಸೀದಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕೆಲ ಜನರನ್ನು ನಿಯಮಿಸತೊಡಗಿದನು. ಖಾನನು ಹೊರಗೆ ಎದ್ದು ಹೋಗಲು, ಅವಿನಿಯೋರ್ವಳೇ ಕಾಸೀಮನ ಬಳಿಯುಲ್ಲದಳು. ಆಕೆಯು ಆತನಿಂದ ತುಸ ಅಂತರದ ಮೇಲೆ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಖಾನನು ಮಸೀದಿಯ ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನು ನಿಯಮಿಸುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವೇಳೆಗಳಿದ್ದನು. ಅದರಿಂದ ಅವಿನಿಯೊಬ್ಬಳೇ ಕಾಸೀಮನ ಹತ್ತರ ಅಷ್ಟೊತ್ತು ಕುಳಿತಿರುವ ಯೋಗವು ತಾನಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಮನುಷ್ಯನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತ ಬಳಿಕ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಸುಷ್ಪ-ದುಷ್ಪ ವಿಚಾರಗಳ ಗೊಂದಲವೇಳುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದದ್ದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅವಿನಿಯಂಥ ಪೋಡಕವರ್ಷದ ತರುಣಿಯು, ಅದೇ ತಾರುಣ್ಯವನ್ನೇ

ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದ ಕಾಸೀಮನಂಥ-ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನಪಹರಿಸಿದ್ದ-ಯುವಕನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ವಿಚಾರಗಳು ತಂಡ-ತಂಡವಾಗಿ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದವೆಂಬದನ್ನು ಅದಾರು ಹೇಳಬೇಕು? ಅಮೋನೆಯು ನಿದ್ರಾವತನಾಗಿದ್ದ ಕಾಸೀಮನ ಮುಖದ ಕಡೆಗೆ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತ, ತನ್ನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸತೊಡಗಿದಳು. ತನ್ನನ್ನು ಈ ನರವೀರನು ಬದುಕಿಸದಿದ್ದರೆ, ಇಂದು ತನಗೆ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಚಿಂತಾ ಕ್ರಾಂತಿಗಳಾಗಿ ಕುಳಿತು ಆಲೋಚಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವಾದರೂ ಎಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಅವಳು ಹಿಮ್ಮೆ ಅಂದುಕೊಂಡು, ಹಿಂದು ದೀರ್ಘವಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು. ತದನಂತರ ಅಂದಿನ ಕಾಸೀಮನ ಧೈರ್ಯ, ಸಾಹಸ, ರಣಕೌಶಲ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಅವಳ ಸ್ಮರಣಕ್ಕೆ ಬರಲು, ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಆತನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹಿಳ್ಳೇ ಪೂಜ್ಯ ಭಾವನೆಯು ನೆಲೆಗೊಂಡಿತು. ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳ ನಂತರ ಅವಳ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ವಂತದ ಬಗ್ಗೆ ಮಿಗಿಲಾದ ದುಃಖವುತ್ಪನ್ನವಾಗಲು, ಅವಳು ಕ್ಷುಬ್ಧಳಾದಳು. ಆಗ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೇಕೆ ಎನಿಸಿತೋ, ಯಾರು ಬಲ್ಲರು! ತಾನು ಕಾಸೀಮನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ-ಆತನಿಗೆ ಹೊಂದಿ ಕೂಡ್ರಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ಅವಳಿಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ 'ಭವತಿ ನ ಭವತಿ' ಮಾಡಿ, ಬಳಿಕ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನಿತ್ತಿತು ಕಡೆಗೆ ಅವಳು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ಆತನಿಗೆ ಹೊಂದಿ ಕುಳಿತೇ ಬಿಟ್ಟಳು! ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅವಳು ಆತನ ಮುಖ ಭಾವವನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯಥೆಯುಂಟಾದಾಗ ಆತನ ಹಣೆ ಹಾಗೂ ಹುಬ್ಬುಗಳು ಹೇಗೆ ಗಂಟಕ್ಕುವವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಗಾಢನಿದ್ರಾಪರವತನಾಗಿದ್ದ ಕಾಸೀಮನ ಅವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು; ಹಾಗೂ

ಯಾವನೊಬ್ಬನು ಮಾತಾಡ ಹತ್ತಿದನೆಂದರೆ ಆತನ ತುಟಗಳು ಹೇಗೆ ಅಲ್ಲಾಡಹತ್ತುವವೋ, ಹಾಗೆ ನಿದ್ರಾಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದ ಆ ಕಾಸೀಮನ ಓಷ್ಠಗಳೂ ಚಲಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದವು. ಆಗ ಅವಳು ಆತನ ಮುಖದ ಹತ್ತರ ತನ್ನ ಕಿವಿಯನ್ನು ಹಿಟ್ಟು ಆಲಿಸಿ ಕೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು; ಅದರೆ ವೊದವೊದಲು ಅವಳಿಗೆ ಏನೂ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳ ಮೇಲೆ ಆತನು ರಣಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾಗ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೂರಿತು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಹೀನವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೇ ಬಡಬಡಿಸುವ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಶಬ್ದಗಳು ಆಕೆಗೆ ಕೇಳಹತ್ತಿದವು. ಬಳಿಕ ಆತನು ಹಿಂದು ಮಗ್ಗಲಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ಹೊರಳಿ ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಮಲಗಿದನು; ಅದರೆ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಅವನ ತುಟಗಳು ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಾಡಹತ್ತಲು, ಅವಿನಯವು ಮತ್ತೆ ಆಲಿಸಿ ಕೇಳಹತ್ತಿದಳು. ಆಗ ಗಾಢನಿದ್ರಾಪರವಶನಾಗಿದ್ದ ಕಾಸೀಮನ ಬಾಯಿಂದ “ಅವಿನ” ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಹೊರಬಿತ್ತು. ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಳಿಕಂತೂ ಆ ತರುಣಿಯ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಚಂಚಲವಾಯಿತು “ಈ ಯುವಕನಿಗೆ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿರಬೇಕು?” ಎಂದು ಅವಳು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಅಂದುಕೊಂಡು, ಇನ್ನು ಅವಳು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಹುಪಾಶದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯತಕ್ಕವಳು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಖಾಸನು ಬಂದ ಶಬ್ದವು ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳಲು, ಅವಳು ಮೆಟ್ಟಿ ಬಿದ್ದು, ಭಗ್ನಮನೋರಥಳಾಗಿ ತನ್ನ ಪರದೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಕುಳಿತಳು.

ಉತ್ತರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಖಾಸನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ:— ಅಲ್ಲಿ ಕಾಸೀಮಗೊಡನೊಬ್ಬನೇ ಗಾಢನಿದ್ರಾಪರವಶನಾಗಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಆತನ ಹತ್ತರ ಯಾರೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ದಂಡಾಳುಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಕಾಸೀಮನ ಹತ್ತರ ಧುಲಿಫೀಕರ

ನನ್ನು ಕೂಡ್ರಹೇಳಿಸಿ, ತಾನು ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರೊಡನೆ ಊರೊಳಗೆ ಹೋದನು. ಝುಲಫೀಕರನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತ ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾಸೀಮನ ಬಾಯಿಂದ ಮತ್ತೆ 'ಅಮೀನೆ' 'ಅಮೀನೆ' ಎಂಬ ಸ್ಪಷ್ಟ ತಬ್ಬವು ಎರಡು ಮೂರು ಸಾರೆ ಹೊರಬಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಅಡಿಗೆಯವನು ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೆ: "ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಈತನು ಮಲಗಿದಾಗ ಕೂಡ ಬಡಬಡಿಸುವದೇಕೆ? ಈ ಹೆಸರು ನಮ್ಮ ಖಾನಮಸಾಹೇಬಳದೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಈ ನಮ್ಮ ಖಾನಮಸಾಹೇಬಳ ಹೆಸರನ್ನು ಬಡಬಡಿಸುವದರಿಂದ ಈತನಿಗೇನು ಲಾಭವು? ಛೇ! ಅಮೀನೆಯೆಂದರೆ, ಈ ನಮ್ಮ ಖಾನಮಸಾಹೇಬಳಾ ಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಈತನ ಬೇರೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರದ ಹೆಸರು ಏಕಾಗಿರಬಾರದು?" ಎಂದಂದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಆದರೆ ಆ ಚಾಣಾಕ್ಷ ಝುಲಫೀಕರನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನಾಗದೆ "ನಮ್ಮ ಖಾನಮಳಿಗೆ ಆ ಅಡ ಮುಟ್ಟ, ವೃದ್ಧ ಹಾಗು ಕುರೂಪಿಯಾದ ಖಾನಸಾಹೇಬನಿಗಿಂತ ತೂರ, ಧೀರ ಹಾಗು ಮನ್ಯಥಸದೃಶನಾದ ಈ ತರುಣನೇ ಗಂಡನಾಗಿದ್ದರೆ, ಚನ್ನಾಗಿ ಶೋಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಮಿಂಚಿ ಹೋದ ಮಾತಿಗೆ ಇನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ಫಲವೇನು?" ಎಂದಂದುಕೊಂಡನು.

ತುಸ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಕಾಸೀಮನು ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದಿದ್ದು ಕುಳಿತು, ನೀನು ಇಲ್ಲೇಕೆಂದು ಝುಲಫೀಕರನಿಗೆ ಕೇಳಲು, ನಾನು ಖಾನನ ಅಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಿಮ್ಮ ಶುಕ್ರಾಷ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತಿರುವೆನೆಂದು ಅವನು ಹೇಳಿದನು. ಝುಲಫೀಕರನು ಹೀಗೆ ಏಕಾಂತಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಂಟಿಗನಾಗಿ ಗಂಟು ಬಿದ್ದ ಬಳಿಕ, ಈ ಮೊದಲೊಂದು ದಿನ ಆತನು ತನಗೆ ಹೇಳಬಯಸಿದ್ದ ಅಮೀನೆಯ ಇತಿವೃತ್ತವನ್ನು ಕೇಳುವ ಮಾತಿನ ನೆನಪು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಅಗದೆ ಹೇಗೆ ಇದ್ದೀತು? ಕೂಡಲೆ ಆತನು ಝುಲಫೀಕರನನ್ನು ಹತ್ತರ ಕರೆದು, ಮೊದಲು ಆ ಮಾತು

ಈ ಮಾತು ತಿಳಿದು, ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ಇಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಝುಲಫೀಕರನು ವೊದಲೇ ಹರಟೆಗಾರನು; ಮಂದಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಯಾವುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು, ಯಾವುದನ್ನು ಹೇಳಬಾರದು? ಎಂಬದರ ಹೇಚು-ಪೇಚುಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಆತನಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ. ಆದರಿಂದ ಆತನು ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅಮೀನೆಯ ಮನೆತನದ ಸಮಸ್ತ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಯಥಾಸ್ಥಿತವಾಗಿ, ಅದೇಕೆ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯ ತನ್ನ ಸಂಬಾರ ಬಟ್ಟೆಲದಲ್ಲಿ ಮಿಕ್ಕ ಉಳಿದಿದ್ದ ಉಪ್ಪು-ಕಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಚ್ಚಿ, ಹಿಳ್ಳೇ ರುಚಿಕಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದನು.

ಮರುದಿನ ಖಾನನು ಆ ಊರಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಜನ ದಂಡಾಳುಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪೆಂಡಾರಿಗಳ ಬಂದೋಬಸ್ತಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೊಂದು ಟೀಪುವಿನ ಚೌಕಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ, ಆ ಬಗ್ಗೆ ಟೀಪುವಿನ ಕಡೆಗೆ ಧೈಲಿಯನ್ನು ಬರೆಸಿದನು. ಕಾಸೀಮನ ಗಾಯವು ಗುಣವಾಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದರೆಡು ದಿನ ಆತನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟನು. ತದನಂತರ ಕಾಸೀಮನ ಹಾಗೂ ಆ ಊರ ಗೌಡನ ಅನುಮತಿ ಪಡಕೊಂಡು ಖಾನನು ಅಲ್ಲಿಂದ ತಳ ಕಿತ್ತಿದನು. ಅವನು ಈ ವೊದಲಿನ ಪೆಂಡಾರಿಗಳ ಚಕಮಕಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಯ ಹೊಂದಿ ಕೈವಶರಾಗಿದ್ದ ಪೆಂಡಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈದು ಮಾಡಿ ಸಂಗಡ ಸಾಗಿಸಿದ್ದನು; ಹಾಗೂ ಅವರ ಹಲ-ಕೆಲವು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹೊಸ ಶಿಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಖಾನನು ಹೊಸ ದಂಡಾಳುಗಳೊಡನೆ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದನು ಬಲ್ಕಾರಿಯಿಂದ ಮೈಸೂರ ವರೆಗಿನ ದಾರಿಯು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಗುಡ್ಡ ಗಾಡಿನದಲ್ಲೆಂದು ಕಂಡರೂ, ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯು ಇದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಲ್ಕಾರಿ

ಯಿಂದ ಪೆನುಗೊಂಡವು ಸರಾಸರಿ ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಎಷ್ಟೋ ಗುಡ್ಡ-ದಿನ್ನೆಗಳೂ ಏರಿಳಿತಗಳೂ ಹತ್ತುತ್ತವೆ. ಪ್ರವಾಸಿಗನು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಎತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದೊಳಗಿನ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಹವೆಯನ್ನು ಉಪಭೋಗಿಸಿದರೆ, ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಗಿರಿ-ಕಂದರದೊಳಗಿನ ರೋಗಿಷ್ಠಹವೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕಾಗುವದು ಕರ್ಣಾಟಕವನ್ನು ದಾಟಿ, ಮೈಸೂರ ನಾಡಿನ ಹದ್ದು ಸಮೀಪಿಸಿದ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಹವೆಯೊಳಗಿನ ಉಷ್ಣತೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ಶಾಂತವಾದ ವಾತಾವರಣವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಂತಾಗುವದು.

ನಮ್ಮ ಪ್ರವಾಸಿಗಳು ಸೆಂಡಾರಿಗಳ ಕೂಡ ಹೋರಾಡಿದ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಹೊರಟ ತುಸ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಮೈಸೂರಸೀಮೆಯ ಸುಶಾಂತ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಬರಬರುತ್ತ ಅವರಿಗೆ ಶೀತಪ್ರದೇಶವು ಹತ್ತಿತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಆ ತಂಪು ಹವೆಯಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರ ಮುಖಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯು ಕಳೆಯೇರಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವರು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ದಾರಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಾದರು. ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಒಂದೆರಡು ಕಡೆ ಮರಾಟರ ಹಾಗೂ ಸೆಂಡಾರಿಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ಗಂಟು ಬಿದ್ದವು; ಆದರೆ ಖಾನನ ಲವಾಜಮಿನ ಮುಂದೆ ಅವರು ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ, ದಾರಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತ ಓಡಿ ಹೋದರು.

ವಿಶೇಷ ತ್ರಾಸ ವಹಿಸದೆ, ಸಾಗಿದಷ್ಟು ದಾರಿಯನ್ನು ಸಾಗ ಬೇಕೆಂದೇ ಅಬ್ದುಲ್‌ಝಹೀಮಾನಖಾನನ ವೊದಲಿನ ಬೇತಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಪೆನುಗೊಂಡದ ಹತ್ತಂ ಬಂದ ಬಳಿಕ “ಟೀವುಸುಲ್ತಾನನು ತೀವ್ರವೇ ಫಿರಂಗಿಗಳೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡತಕ್ಕವನಿರುತ್ತಾನೆಂದೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಾನು ಸ್ವತಃ ದಂಡಿನ ಮೈವಸ್ಥೆ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆಂದೂ” ಸುದ್ದಿ ಹತ್ತಲು, ಖಾನನು ತನ್ನ ವೊದಲಿನ ಬೇತನ್ನು ರಹಿತ ಮಾಡಿ, ಶತ್ರುವಾದಷ್ಟು ತೀವ್ರ ಸಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.

ಯಾಕಂದರೆ, ಟೀವುಸುಲತಾನನು ಸ್ವತಃ ದಂಡಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಹತ್ತಿದನೆಂದ ಬಳಿಕ ಇನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ವಿಲಂಬವಿಲ್ಲೆಂದು ಆತನ ಭಾವನೆಯಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಹು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದಾರಿ ನಡೆದು ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಝನಾನಖಾನೆಯವರನ್ನು ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು, ಖಾನನು ಕಾಶೀಮನೊಡನೆ ನಂದಿದುರ್ಗಕ್ಕೆ ನಡೆದನು.

ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಾಪುರವು ಬೆಂಗಳೂರಿಂದ ೨೨ ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿದೆ; ಅಲ್ಲಿಂದ ನಂದಿದುರ್ಗವು ೧೪ ಮೈಲು. ಈಗ ನಂದಿದುರ್ಗವು ಶಾನಿಟೋರಿಯಮ್‌ದ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಅದು ಸಮುದ್ರ ಪಾತಳಿಯಿಂದ ೪೮೫೧ ಫೂಟು ಎತ್ತರವಾದರಿದ್ದರಿಂದ, ಆ ನಾಡಿನೊಳಗಿನ ತೀರ ಬೇಸಿಗೆಯ ಕಾಲ(ಎಪ್ರಿಲ್-ಮೇ ತಿಂಗಳ)ದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿಯ ಉಷ್ಣತೆಯ ಮಾನವು ೮೫ ಅಂಶಕ್ಕೆ ಮೀರುವದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯ ಹವೆಯು ಕುನ್ನೂರು, ನೀಲಗಿರಿಗಳ ಹವೆಯಂತೆಯೇ ಆಗಿರುವದರಿಂದ, ಬೇಸಿಗೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರ ದೇಶದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ, ತೀಮಂತ ಜನರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸಿಕರಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ಅಧುನಿಕ ಸಾಧನಗಳೂ ಮಾರ್ಪಟ್ಟವೆ.

ಅಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಡೆದಿರುವ ನಂದಿದುರ್ಗವು ಟೀವುಸುಲತಾನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿತ್ತು. ಈಗ ನಂದಿದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದೆಂದರೆ, ಸ್ವರ್ಗಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದಂತಾಗುವದು; ಆದರೆ ಟೀವುಸುಲತಾನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಂದಿದುರ್ಗದ ಪ್ರಯಾಣವೆಂದರೆ, ರೌರವನರಕಾಲಯದ ಪ್ರಯಾಣವೇ ಎಂಬದು ಸರ್ವಶ್ರುತವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು.

ನಂದಿದುರ್ಗದ ಹತ್ತರ ಹೋದ ಕೂಡಲೆ ಕಾಸೀಮನು ಅತ್ತ ಕಡೆಯ ದುರ್ಗಂಧವನ್ನೂ, ರಣಹದ್ದಿನ ಸುಳಿದಾಟವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಖಾನನನ್ನು ಕುರಿತು:—“ಖಾನಸಾಹೇಬ, ಅದೇನು? ಅತ್ತ ಅಕ್ಕಾಳ-ವಿಕ್ಕಾಳಾಗಿ ಕಾಣುವದೇನದು?” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಖಾನನು ಮುಗುಳುನೆಗೆ ನಕ್ಕು:—ತಮ್ಮಾ, ವೀರಕಾಸೀಮಾ, ಹೈದರ ಅಲ್ಲಿ ಹಾಗು ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನರಿಗೆ ಅತಿ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಪ್ರದೇಶವದು.

ಕಾಸೀಮ:—ಹಾಗಾದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಅವರದೊಂದು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ಮಹಾಲು ಇಲ್ಲವೆ ಮಂದಿರವಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ?

ಖಾನ:—ಅದಕ್ಕೆ ಮಂದಿರವೆಂದರೂ ಸಲ್ಲಬಹುದು; ಆದರೆ ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಪರದೇಶದವರು ಬಂದರೆ, ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ತಮ್ಮಾ, ವಿದೇಶಿ ಜನರಿಗೆ ಸುಖವುಂಟಾಗಲಿಕ್ಕೆಂದು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಗಳಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೂ ಪುನಃ ಅವರ ದರ್ಶನ ಕೂಡ ಆಗಬಾರದೆಂದೇ ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಟ್ಟುತ್ತಿರುವರು.

ಕಾಸೀಮ:—ಅಂದರೆ ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಸೆರೆಮನೆಯಾಗಿ ದೆಯೋ?

ಖಾನ:— ಸೆರೆಮನೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಸುಖವಾಗಿತ್ತು. ಯಾಕಂದರೆ, ದೀರ್ಘಕಾಲಾವಧಿಯ ನಂತರವಾದರೂ ಸೆರೆಮನೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವ ಆಶೆಯಿರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಈ ನಂದಿದುರ್ಗವನ್ನು ಸೇರಿದವರು ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವ ಆಶೆಯೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಸೀಮನು ಹಿಳ್ಳೇ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದನು. ಆಗ ಅವನು:—ಹಾಗಾದರೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದವರನ್ನು ಕತ್ತಿ-ಕಠಾರಿಗಳಿಂದ ತುಂಡರಿಸಿ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ?

ಖಾನ:—ಛೇ-ಛೇ! ಈ ಸ್ಥಳವು ಆ ಕಾಫೂರಾದ ಫಿರಂಗಿಗಳ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ ಈ ವರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಫಿರಂಗಿಗಳ

ಅಂತವಾಗಿರಬಹುದು ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾಗೆ-ಹದ್ದುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇಚ್ಛಾ ಭೋಜನವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲಿ ಫಿರಂಗಿಗಳನ್ನು ಬಹುಶಃ ಕೊಲ್ಲುವದಿಲ್ಲ. ಆ ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣುವ ಕೋಡಿನಂತಹ ಬಹು ಎತ್ತರವಾದ ಗಿರಿಶಿಖರದ ನಿಡಿದಾದ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ನೂಕಿಸಿ ಬಿಡುವರು. ಆದರೆ ಕೆಳಗೆ ಸಾವಿರಾರು ಅಳು ತಗ್ಗಾದ ದರಿಯಿರುವದು ನೂಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಾಣಿಯ ದೇಹವು ಬಂಡೆಗಳಿಗೆ ಬಡಿ-ಬಡಿದು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೆಲವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅದರ ಎಲವು ಗಳೆಲ್ಲ ವುಡಿ-ವುಡಿಯಾಗಿ ರಕ್ತಬಂಬಾಳವಾದ ಭೀಕರ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸುವದು ಅಲ್ಲಿಂದ ನೂಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರೆಲ್ಲರ ಪ್ರಾಣಗಳೂ ದೇಹವು ನೆಲಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಹಾರಿ ಹೋಗುವವು ಅಂಥ ಭಯಂಕರ ಪಾಪಿಯೇ ಆಗಿದ್ದರೆ, ಅವನು ಜೀವಚಕ್ರವದಂತೆ ಬಿದ್ದುಕೊಳ್ಳುವನು; ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ರಕ್ತ-ಮಾಂಸಗಳನ್ನು ತಿಂದು ತಿಂದು ಮತ್ತವಾಗಿದ್ದ ಅಲ್ಲಿಯ ನರಿ-ನಾಯಿಗಳೂ, ರಣಹದ್ದುಗಳೂ ಆತನ ಕಣ್ಣು-ಮೂಗು, ಕೈ-ಕಾಲು ನೊಡಲಾದವುಗಳನ್ನು ಹರಿದು ಮುರಿದು ತಿಂದು, ಆತನನ್ನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹೈರಾಣಾಗೆ ಮಾಡುವವು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕಾಸೀಮನ ಮೈ ನಡುಗಿತು ಹೀಗೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದು ತೀರ ಅಮಾನುಷವೆಂದು ಅವನ ದೃಢಭಾವನೆಯಾಯಿತು ಆಗ ಆತನು ಖಾನನಿಗೆ: - ಮೈರಿಯನ್ನೇ ಏಕಾಗಲೊಲ್ಲದು, ಈ ಬಗೆಯಿಂದ ಸಂಹರಿಸುವದು ತೀರ ಅಮಾನುಷವೆಂದು ನಿಮಗನಿಸುವದಿಲ್ಲವೇ? ನೀವು ಸ್ವತಃ ಎಂದಾದರೂ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನೋಡಿರುವಿರಾ?

ಖಾನ:-ಛೇ! ಯಾವಜ್ಜನ್ಮದಲ್ಲೂ ನಾನು ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಹೋಗಲಿಚ್ಛಿಸುವದೂ ಇಲ್ಲ. ಶೂರ ಜನರನ್ನು ಆ ಪರಿಯಾಗಿ ಕೊಲ್ಲುವದನ್ನು ಕಣ್ಣುಟ್ಟ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇ

ಕಾದದ್ದು? ಫಿರಂಗಿಗಳು ಸ್ವಭಾವವಿಂದ ಮತ್ತೆ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಖಂಡಿತನಾಗಿಯೂ ಶೂರರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಶೂರತನವನ್ನು ನಾನು ಪರಂಬೂರಿನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗಿ ಹೋದೆನು. ಆಗ ವಿಧಿ ವಶಾತ್ ಅವರಿಗೆ ಜಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗದಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮ ವಿಪುಲ ಸೈನ್ಯದ ಮುಂದೆ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾಕರಾದ ಅವರು ಕಾದಿದ್ದು, ಪರಮ ಸೋಜಿಗದ ಮಾತೇ ಸರಿ. ಅಂದು ನಾನು ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನರ ಹತ್ತಿರವೇ ಇದ್ದೆನು ಅವರ ಯುದ್ಧದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಟೀಪು ಸುಲ್ತಾನರು ಕೂಡ ಬೊಟ್ಟು ಕಚ್ಚಿದರು. ನಮ್ಮ ಟೀಪು ಸಾಹೇಬರು ಮಹಾ ವೀರರು, ಶೂರರು; ಅಂತೇ ಅವರಿಗೆ ಮೈಸೂರ ಹುಲಿಯೆನ್ನುವರು ಅಂಥವರ ಮೇಲೆ ಹಿಬ್ಬ ಇಂಗ್ರಜನು ಏರಿ ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಇನ್ನು ತುಂಡರಿಸತಕ್ಕವನು; ಆದರೆ ಆಯತ ಸಮಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಆತನ ಬಲಗೈಗೆ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಇರಿಯದಿದ್ದರೆ, ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣದೊಳಗಿನ ನಮ್ಮ ಮುಸಲ್ಮಾನರೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆ ಫಿರಂಗಿಗಳು ಹೇಳಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ನನ್ನನ್ನು ಟೀಪುಸಾಹೇಬರು ಈ ಉಚ್ಚ ಪದವಿಗೇರಿಸುವರು

ಕಾಸೀಮು:—ಹಾಗಾದರೆ ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನಸಾಹೇಬರು ಬೇರೆ ಅಸರಂತೆ ಕೈಕೆಳಗಿನವರನ್ನು ಮರೆಯತಕ್ಕವರಲ್ಲೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ?

ಖಾನ:—ಛೇ-ಛೇ! ಹಾಗೆಂದಿಗೂ ಮಾಡರು. ಯಾವನು ಚಲೋ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನೋ, ಅವನ ಮೇಲೆ ಅವರೆಂದಿಗೂ ಸಿಟ್ಟುಗಳು ವದಿಲ್ಲ ಅವನ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಅವರು ಸರ್ವಶೋಮುಖಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವರು; ಆದರೆ ಯಾವನೊಬ್ಬನು ತಮಗೆ ಮೈರಿಯೆಂದು ಅವರ ಭಾವನೆಯಾಯಿತೆಂದರೆ, ಯಾವಾಗ ಆತನ ಗಂಟಲವನ್ನು ಕಡಿದೇನೋ ಎಂದು ಅವರು ಹಾತೊರೆಯುವರು. ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಅವರು ಫಿರಂಗಿಗಳನ್ನು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಕಾಫರ ಇಂಗ್ಲಿಷರನ್ನು

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ದುಷ್ಟ ಕಾಂಸ್ಥಾನ, ಉಡುಬುಡು ತನ, ವೋಸಗಾರಿಕೆ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಟೀವು ಸಾಹೇಬರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಗಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಬಂಗಾಲದೊಳಗೆ ಅಂತಃಕಲಹಗಳನ್ನು ಹಬ್ಬಿ ತಮ್ಮ ಲಾಭವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರೆಂಬದನ್ನು ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ; ಆದರೂ ಕೌರ್ಯ, ಬುದ್ಧಿಚಾತುರ್ಯ, ಯುಕ್ತಿ-ಪ್ರಯುಕ್ತಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ನಮಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠರಿರುವರೆಂದು ಟೀವು ಸಾಹೇಬರು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಆಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಟೀವು ಸಾಹೇಬರ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಂಚದಂಡಾಳುಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಪ್ರಂಚರಿಗಿಂತ ಇಂಗ್ಲಿಷದಂಡಾಳುಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಧೂರ್ತರೂ, ಉಪ್ಪುಂಡವರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಮನಮುಟ್ಟಿ ಹೆಣಗುವವರೂ ಇರುವರೆಂಬದನ್ನು ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲರು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಟೀವು ಸುಲ್ತಾನರು ಇಂಗ್ಲಿಷರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಕಾರಣವಿರುತ್ತದೆ. ನೀನು ಆ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿರುವಿಯಷ್ಟೇ? ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ಇಂಗ್ಲಿಷರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವರು.

ಕಾಸೀಮ:—ಅದಾವದು, ಅಂಥ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯು? ನಾನಂತು ಅದನ್ನು ಇದುವರೆಗೂ ಕೇಳಿರುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲ!

ಖಾನ:—ಹಿಂದು ದಿನ ಟೀವುಸುಲ್ತಾನರು ದರ್ಯಾದೌಲತ ಬಾಗದೊಳಗಿನ ತಮ್ಮ ವ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಏಕಾಕಿಗಳಾಗಿ ಏನನ್ನೋ ಮನನ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಫಕೀರನು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಇಷ್ಟು ಪಹರೆಗಳೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಇವನು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದನೆಂದು ಟೀವುಸಾಹೇಬರು ಆತನನ್ನು ಕೆಂಪುಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತ, ಇನ್ನು ಅವರು ಆತನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸತಕ್ಕವರು; ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಫಕೀರನು:—‘ಟೀವುಸುಲ್ತಾನ, ಆ ಕಾಫರ

ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಬಹು ಎಚ್ಚರಕೆಯಿಂದಿರು; ಆದರೆ ಅವರಿಂದಲೇ ಹಿಂದಾನೊಂದು ದಿನ ನಿನ್ನ ಘಾತವಾಗುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ' ಎಂದು ನುಡಿದನು ಇದೇ ಆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯು. ಆ ಫಕೀರನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ:—“ಮೂರ್ಖ, ನೀನು ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ; ಮುಸಲ್ಮಾನೀ ಧರ್ಮಾಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಾಲಿಸುವದಿಲ್ಲ; ನೀನು ಆ ಕಾಫರ ಹಿಂದುಗಳ ದೇವರನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಈ ಹೇಯಕೃತಿಗಳಿಂದ ಆಲ್ಲಾಹನು ಸಂಕುಷ್ಟನಾಗಲಾರನು; ಹಾಗೂ ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನೊಂದಿಗೂ ಮಾಡನು! ಎಂಬದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೋ” ಹೀಗೆ ಅದ್ವಾ-ತದ್ವಾ ನುಡಿದು, ಅವನು ಟೀಪುವಿನನ್ನು ರೇಗಿಗಬ್ಬಿಸಿದನು. ಸಿಪಾಯಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಆ ಫಕೀರನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸುವಷ್ಟು ಅವಸಾನವು ಕೂಡ ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯದ್ದರಿಂದ, ಸುಲ್ತಾನನು ಇನ್ನು ತಾನೇ ಆ ಫಕೀರನ ಕತ್ತು ಹಿಡಿದು ದಬ್ಬತಕ್ಕವನು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಫಕೀರನು ನೋಡನೋಡುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ-ನಿಂತಲ್ಲೇ ಮಾಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಅದ್ವಿತೀಯ ಫಕೀರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಈಗಲೂ ಸುಲ್ತಾನನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವನು; ಆದರೆ ಆ ಮೂರ್ತಿಯು ಪುನಃ ಯಾರ ದೃಷ್ಟಿಗೂ ಬಿದ್ದಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆಲ್ಲಾಹೇ ತನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಫಕೀರನ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದನೆಂದು ಅಂದಿನಿಂದ ಟೀಪು ಸಾಹೇಬರ ದೃಢಭಾವನೆ ಯಾಗಿದೆ; ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ಆಗಿನಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷರನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟಿ ದ್ವೇಷಿಸಹತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಸೀಮು:—“ಇಂಥ ಸಂಸ್ಕರಣೀಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದ ಬಳಿಕ, ಅವರಿಗೆ ಹಾಗೆ ನಿಸದೇನು ಮಾಡಿತು? ಖಾನಸಾಹೇಬ, ನಿಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ವಿಷಯ

ವಾಗಿ ನನ್ನ ಮತವೂ ಸುಲ್ತಾನಸಾಹೆಬರಂತೆಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವಾಗ ಅವರೊಡನೆ ಕಾದುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುವದೋ, ಎಂಬ ಹಾದಿಯನ್ನೇ ನಾನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವೆನು.

ಖಾಸ:- ಆ ಸುಯೋಗವು ತೀವ್ರ-ಅತಿ ತೀವ್ರವೇ ಬರಬಹುದಾಗಿದೆ ಕಾಸೀಮಾ, ಇಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲ ಕೆಲಸದಲ್ಲ. ತುಸದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾದುವೆಯೆಂಬದನ್ನು ಕಣ್ಣುಟ್ಟಿ ನೋಡಬೇಕೆಂದಿರುತ್ತೇನೆ. ನಾವು ಇನ್ನು ಈ ನಂದಿದುರ್ಗದೊಳಗೆ ಹೋದೆವೆಂದರೆ, ಯುದ್ಧದ ಪ್ರಸಂಗವೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಳೆದೀತು ನನ್ನ ಜನರು ಸುದ್ದಿ ತರುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ನಿಪುಣರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವರೀವರಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣ ನಡೆದಿರಲು, ಅವರ ಕುದುರೆಗಳು ಅವರನ್ನು ನಂದಿದುರ್ಗದೊಳಗೆ ಹೊತ್ತಿಬಿಟ್ಟವು ಕೂಡಲೆ ಅವರೀವರೂ ಕುದುರೆಯಿಂದ ಇಳಿದು, ಅಲ್ಲಿಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಬಸವಣ್ಣ (ನಂದಿ)ನ ಗುಡಿಯ ಎದುರಿಗಿನ ಪಟಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಿಂತರು. ಅಲ್ಲಿಯ ನೋಟವು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ತೋರಿತು ಕಾಸೀಮನ ಬದಲು ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವನೊಬ್ಬ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠ ಹಿಂದುವು ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಅಲ್ಲಿಯ ಆ ವಿಚಿತ್ರ ನೋಟವನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನಿಗೆ ಕಡು ಖೇದವೆನಿಸದಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಗಳು ನಡೆದಿದ್ದವೋ, ಎಲ್ಲಿ ಕುಲಪತಿಗಳಾದ ಋಷಿಗಳು ನೂರಾರು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಪಾಠಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ, ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಈಗ ಟೀಪುವಿನ ದಂಡಿನ ಕುದುರೆಯ ಪಾಗೆಗಳೂ, ಹಯವಾನರ ಬಿಡಾರಗಳೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದ ರಾಜರು ಮಾಡಿದ ದಾನ-ಧರ್ಮಗಳ ಕಾಲುನೆಗಳು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದವೋ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಟೀಪುವಿನ

ದಂಡಿನ ಕುದುರೆ-ಕತ್ತಿಗಳ ಉಚ್ಚಿಯ ಹರಿಗಳು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಗಳ ಕುಂಡಗಳು ಟೀಪುನ ದಂಡಾಳುಗಳ ಕುರಿ-ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಬೆಯ್ಯಿಸುವ ಹಿಲೆಗಳೂ, ಗಾಂಜಿ-ಗುಡುಗುಡಿಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸುವ ಅಗ್ನಿಷ್ಟಿಗೆಗಳೂ ಅಗಿದ್ದವು|| ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂಟೆಗಳೂ, ಅನೆಗಳೂ ಸಾಲು ಸಾಲಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಲುಟ್ಟಿದ್ದವು. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಬೋಟವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದು, ಅದರೊಳಗೆ ಬೆಳೆಯುವ ಕಾಯಿ-ಪಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ತಂದು, ತೋಟಗಾರು ದಂಡಾಳುಗಳಿಗೆ ಮಾರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಳ್ಳಿಯಹೆಂಗಸರು ತಂದ ಹಾಲು-ಮೊಸರಿನ ಗಡಿಗೆಗಳನ್ನು, ಉದ್ಯಮ ದಂಡಾಳುಗಳು ಮರೆಗೆ ನಿಂತು ಹರಳಿನಿಂದ ಹೊಡೆದು, ಹಿಡೆಯುತ್ತ ವೇದಿಜು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ನಂದಿದುರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಟೀಪುವಿನ ಕುದುರೆಯ ಲಾಯವನ್ನು ಕಂಡು ಕಾಸೀಮುನಿಗೆ ಪರಮಸಂತೋಷವೆನಿಸಿತು.

—○—

ಕೋನ್, ಬಮ್ಮನ ಆಯಾ ಹೈ? ಪಕಡಾ ಸಾಲೇಕೂ.

ಖಾಸ:—ಯಾಕೆ ವೀರಕಾಸೀಮ, ನಿನಗೆ ನಮ್ಮ ಈ ದಂಡಿನ ವರನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಜು ಅನಿಸುವದಿಲ್ಲವೇ?

ಕಾಸೀಮ:—ಇವರು ಹಿಳ್ಳೇ ಅನಂದಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾಗಿ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಖಾಸಸಾಹೇಬ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಅಧೀನರಾದವರೇನು?

ಖಾಸ:—ಇಲ್ಲ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಅಧೀನರಾದವರಲ್ಲ; ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಯವರಲ್ಲಿ ಬಹುಾಂತ ಜನರು ನನ್ನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಹಳಪಟ್ಟವರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಬೇರೆ ಕಡೆಯ ದುಡಿನೊಳಗಿಂದ ಬಂದು ಸೇರಿದವರಾಗಿ ತೋರುತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ತಮ್ಮಾ, ಇಷ್ಟೇ ಜನರು ನನ್ನ ದಂಡಾಳುಗಳಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿರುವ ದಂಡಿನ ಮೂರುಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ದಂಡು ನನ್ನ ಅಧೀನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮಾ,

ನಾವನ್ನು ಆಕೋ, ಆಚೆಗಿರುವ ಆ ದೇರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗೋಣ. ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜಮಾದಾರರಾದ ಹಬಿಬ ಉಲ್ಲಾಖಾನ, ಇಲ್ಲವೆ ಶೇಕ ಜಾಫರ ಸಾಹೇಬರು ಭೆಟ್ಟಿಯಾದಾರು. ಅಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಈ ವರೆಗೂ ನನ್ನ ದಂಡಾಳುಗಳೆಲ್ಲಯೂ ಒಬ್ಬನೂ ನನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸದಿರುವದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. ಮಾರ್ಗಾಯಾ ಸದಿಂದಲೂ, ಸಾದಾ ವೇಷದಿಂದಲೂ ಎಷ್ಟೋ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ತೋರುವ ನನ್ನನ್ನು ಅವರು ಇನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ?

ಕಾಶೀಮಠ: - ಖಾನಸಾಹೇಬ, ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಮೋರೆಯನ್ನು ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣದಿಂದ ಬಹು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವಿರಿ. ಮೇಲಾಗಿ ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಕಳಿಸದೆ, ಅಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬಂದಿರುವಿರಿ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಈ ಜನರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸದಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ತಪ್ಪೇನು?

ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಅವರೀವರೂ ಆ ಸಮೀಪದ ದೇರಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕರು. ಖಾನನು ತನ್ನ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಆತನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಆತನಿಗೆ ಸಲಾಮು ಮಾಡಿದರು. ಖಾನಸಾಹೇಬ, ತಾವು ಒಳ್ಳೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದಿರಿ ದೇವರೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದಂತಾಯಿತು, ಎಂದು ಕೆಲವರು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೂ, ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಮುಖಸ್ತುತಿಗಾಗಿಯೂ ನುಡಿದರು. ಖಾನನು ಅವರಲ್ಲಿಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತರದ ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಜಮಾದಾರನನ್ನು ಕರೆಯ ಕಳುಹಿ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ:—ದಂಡಿನ ತಳವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಕಿತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಸುಲ್ತಾನಸಾಹೇಬರ ಹುಕುಮಾಗಿದೆಯೇನು? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು ಅದಕ್ಕೆ ಆತನು ಹೌದೆಂದು ಒಪ್ಪಿದನು. ಹೀಗೆ ಹುಕುಮು ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು

ಖಾನನು ಪುನಃ ಕೇಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಉತ್ತರವು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮತ್ತೆ ಏನೇನೋ ಕೇಳತಕ್ಕವನು; ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಜಾಫರಖಾನ ಜಮಾದಾರನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಆತನು ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ರಿವಾಜಿನಂತೆ ಅವನು ಸ್ಪೃಂಸೊಬ್ಬರು ಆಲಂಗಿಸಿ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದರು.

ಅಲ್-ಅಹಮದ್‌ಲಿಲ್ಲಾ! ಖಾನಸಾಹೇಬ, ತಾವು ಈಗ ಬಂದದ್ದು ವಿಹಿತವಾಯಿತು. ತಾವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಇತ್ತಣ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಿಂತ ನನ್ನ ಬಡವನ ಡೇರಿಗೆ ಬಂದು ತುಳು ಎತ್ತರಿಸಿ, ಮುಂದಿನ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಹತ್ತಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಜಾಫರಖಾನನು ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ, ಈತನ ಡೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಖಾನನು ಅಲ್ಲಿಯ ಉಚ್ಚಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು. ಕಾಸೀಮನೂ ಖಾನನ ಹಿಂದಿಂದ ಹೋದನು; ಆದರೆ ಈಗ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ತಾನು ಕೂಡ್ರಬೇಕೋ-ನಿಂತಿರಬೇಕೋ ಎಂಬ ಆತ್ಮಗತವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಆತನು ಕೆಲಕಾಲ ಸ್ತಬ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತನು. ಕಡೆಗೆ ಅಬ್ದುಲ್-ಅಹಮದಖಾನನೇ ಆತನನ್ನು ಕರೆದು ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರ ಹೇಳಿದಾಗ ಆತನು ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತನು. ಖಾನನೊಡನೆ ತನ್ನ ಡೇರಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗಿನಿಂದ ಕಾಸೀಮನ ಕಡೆಗೆ ಜಾಫರನು ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದನು. ಆತನ ಆ ವಿಚಿತ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನನ್ನು ಈತನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿರುವ ನೆಂದೇ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಎನಿಸಿತು. ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ಹಗೆತನ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದು ಇದಕ್ಕೇ ಆನ್ನಬಹುದು. ಕಾಸೀಮ ಹಾಗೂ ಜಾಫರ ಇವರು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದು ಇದೇ ನೋಡಲು ಜಾಫರನ ಆಗಿನ ಆ ದೃಷ್ಟಿಪಾತವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ, ಈತನು ತನಗೆ ಮುಂದೆ ಶತ್ರುವಾಗುವದು ಖಂಡಿತವೆಂದು ಕಾಸೀಮನು ತಿಳಿದು

ಕೊಂಡನು. ಇದೆಲ್ಲಿಯ ಪಿಶಾಚಿ ಒಂತೋ? ಎಂದು ಜಾಫರನೂ ಕಾಸೀಮನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದನು.

ಖಾನನು ಜಾಫರನೊಡನೆ ಸೈನ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲು, ನಡುನಡುವೆ ಆತನು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ:—ತಮ್ಮಾ, ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೇ ನೆನಿಸುವದು? ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದೇ ಉತ್ತಮವಲ್ಲವೆ? ಮುಂತಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದರಿಂದಂತೂ ಕಾಸೀಮನ ಬಗ್ಗೆ ಜಮಾದಾರನ ಅಂಗ-ಪ್ರತ್ಯಂಗಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳು ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದವು!

ಅಲ್ಲಿಯ ದಂಡಿನ ತಳ ಕಿತ್ತುವದಕ್ಕೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಹುಕುಮು ಹೊರಟದ್ದೇ ನಿಜವಾಗಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಕಡಗಿನ ಎಲ್ಲ ಸೈನ್ಯಗಳಿಗೂ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮರಾಟರ ೨ ದಿನ ಯಾವ ಹಿಂದೆರಡು ತಾಣ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದವೋ, ಅಲ್ಲಿಯ ದಂಡಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಾಣ್ಯ ಬಿಟ್ಟು ಕದಲಲಿಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಹಿಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಎಲ್ಲ ದಂಡುಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸುವದೇಕೆಂಬದರ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣವು ಸಿಪಾಯಿಯಿಂದ ದಂಡಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನ ವರೆಗೆ ಹಬ್ಬನಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ನೀಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಸುದ್ದಿಗಳ ಸುಳಿದಾಟಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯೇ? ಇಂಗ್ಲಿಷರೊಡನೆ ಟೀವುಸಾಹೇಬರ ಘನಸಂಗ್ರಾಮವೆಸಗುವದೆಂದು ಕೆಲವರು ಅಂದರೆ, ಕೆಲವರು ತ್ರಾವಣಕೋರದ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಸಾಗಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂದು ಸುದ್ದಿ ಬೀರುವರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ: ವಿಶೇಷ ಕಾರಣವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಲಹರಿಯ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಸರಿಸಿ, ಟೀವುಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ದಂಡಾಳುಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕರೆಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಲ ಕಾಲ ಖಾನನು ಜಾಫರನ ಡೇರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಊಟ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ದಂಡಿನ ಮುಂದಿನ ಮುಕ್ಕಾಮನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೆ

ಹಾಕುವದು ಯುಕ್ತವೆಂಬದನ್ನು ಅಲೋಚಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಸೀಮು ನೋಡನೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದನು. ಸುಷ್ಟ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ದುಷ್ಟರು ನಿಷ್ಕಾರಣ ದ್ವೇಷಿಸುವರೆಂಬದು ಲೋಕದ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿದೆಯಷ್ಟೇ? ಅದರಂತೆಯೇ ಕಾಸೀಮನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಜಾಫರನು ಆತನ ವಿಷಯವಾಗಿ ದ್ವೇಷಪಡಹತ್ತಿದನು. ಜಾಫರ ಜಮಾದಾರನು ಸ್ವತಃ ಬಹು ನೀಚನು “ಖಾನನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಈ ಕಾಸೀಮು ನೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂದನೋ? ಇವನನ್ನು ಖಾನನು ತನ್ನ ಹತ್ತರವೇ ಇರಿಸುವದಾದರೆ ಈತನಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗುವದು; ಖಾನನ ಬಳಿಯ ಉಚ್ಚತರಗತಿಯ ನೌಕರಿಯೆಂದರೆ, ಜಮಾದಾರಿಕೆಯು ಅದರಿಂದ ಈ ಕಾಸೀಮನು ತನ್ನ ಜಮಾದಾರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡ ಬರುವನೋ?” ಎಂದು ಆತನು ಕಸವಿಸಿ ಪಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಹೀಗೆ ಜಾಫರನು ತನ್ನ ಡೇರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕಾಸೀಮನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಲೋಚಿಸುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ, ಆತನ ಕೈಕಳಗಿನವನೂ ಕೇವಲ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನೂ ಆದ ಮಾದರಚೋದ್‌ನೆಂಬ ಸಿಪಾಯಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಮಾದರಚೋದನು ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆಯೇ ಇದ್ದನೆಂದು ಬರೆಯುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಜಾಫರನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಪಟ ಹಾಗೂ ದುಷ್ಟ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಈ ಮಾದರಚೋದನೇ ನೆರವಾಗತಕ್ಕವನು. ಆಗ ಜಾಫರನು ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು:—ಮಾದರಚೋದ್, ಈ ವೃದ್ಧಕಪಿಯು ಈಗಲೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತು? ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನದೇನು ತಪ್ಪು? ನಾನೇ ದುರ್ದೈವಿಯು! ಅವನನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ನನಗೊಳ್ಳೇ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು; ಆದರೆ ಮಾಡುವದೇನು? ಆತನ ಆಗಮನದಿಂದ ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಹಿಂದು ಸಾವಿರ ಹೊನ್ನುಗಳ ಹಾನಿಯಾಯಿತು. ಹೋಗಲಿ.

ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಯಾವಾಗಾದರೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಮಾದರ, ಖಾನನು ಆ ಹೊಸ ಹುಡುಗನನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ತಂದಿರುವನು? ಆತನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಿನಿಂದ ನನ್ನ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಉರಿಯುತ್ತಿದೆ.

ಮಾದರಜೋದ್:—ಖುದಾವಂದ, ಆ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಆತನು ಖಾನಸಾಹೇಬರ ಹೊಸ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಂಧುವಿರಬಹುದೆಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಖಾನಸಾಹೇಬರು ಆತನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಯಾವುದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಚಾಕರಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಡುವಂತಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಜಾಫರ್:—ಅದು ಹೇಗೆಯೇ ಇರಲಿ. ನೀನು ಆತನ ಸಂಬಂಧದ ನಿಜ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು, ನಾಳೆ ಸಾಯಂಕಾಲದೊಳಗಾಗಿ ಬಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ನೆಟ್ಟಿಗಾಗುವದು. 'ಬಂದದ್ದು ಬರಲಿ' ಎಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡುವ ದಿವಸಗಳು ಇವಲ್ಲ. ತೀವ್ರವೇ ಆತನನ್ನು ಗೊತ್ತಿಗೆ ಹಚ್ಚೋಣವಂತೆ.

ಜಾಫರ್‌ನ ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮಾದರಜೋದನಿಗೆ ಭೂತನ ಕೈಯೊಳಗೆ ಕೂಳ್ಳಿ ಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು:—ಖಾವಂದ, ಅದರಲ್ಲಿನು ಮಹತ್ವವಿದೆ? ಅದರೆ ನನ್ನ ಅನುಮಾನವು ಮಾತ್ರ ಸರ್ವಥಾ ತಪ್ಪಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಎಂದೆಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟನು. ಮಾದರನು ಮರುದಿನದ ವರೆಗೆ ಹಾದಿ ನೋಡುವನೆ? ಅಂದೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮೂರನೇ ಪ್ರಹರದಲ್ಲಿ ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನಖಾನನ ಮನೆಯ ಜನರು ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆತ್ತವನ್ನು ತಿರುವುತ್ತ ಒಳ್ಳೆ ಡಾಲಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು. ಆತನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಖಾನನ ಒಬ್ಬ ಶಿಪಾಯಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ:—ಕೌಂಜೀ ದೋಸ್ತ, ನಿಮ್ಮ ಹೊಸ ಖಾನಮಸಾಹೇಬಳ ಒಂಭುವು ಒಳ್ಳೆ

ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ತೋರುತ್ತಾನಲ್ಲವೆ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿ, ತನಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ವೊದಲು ಮಾಡಿದನು; ಆದರೆ ಆ ಸಿಪಾಯಿಗೆ ಈ ಬದಮಾಷೆ ಮಾಡರಚೋದನ ಸ್ವಭಾವದ ಪರಿಚಯವು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಮಾಡರನು ಹಾಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೆ, ಆತನಿಗೆ:— ಎಲೇ ಮಾಡರಚೋದ, ಹೊರಡು ಇಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಕಾಲ್ಮರಿಯ ಪೆಟ್ಟೇ ಬಿದ್ದೀತು ನೋಡು! ತಾಯಿಯವರೇ, ಯಾರ ಶ್ವಿತ ಶಿಪಾಯಿಯು ನೀನು; ನಿನ್ನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆ ಹೊಸ ಪಾಸ ಮಸಾಹೇಬರ ಹೆಸರೇಕೋ ಲುಚ್ಚಾ? ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ನಾಚಿಕೆಯುಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ? ಮತ್ತೆ ಮಾತಾಡ ಬೇಡ, ಹೋಗು ಇಲ್ಲಿಂದ? ಎಂದಂದು, ಅವನನ್ನು ಕತ್ತು ಹಿಡಿದು ನೂಕಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ 'ಪ್ರಥಮ ಗ್ರಾಸೇ ಮಕ್ಷಿಕಾ ಪಾತಃ' ಆದುದರಿಂದ ಆ ಮಾಡರಚೋದನು ಓಣಿಯೊಳಗಿನ ಬಿಡಾಡಿ ನಾಯಿಯಂತೆ, ಬಾಯಿಂದ ಏನೋ ಗುಣುಗುಟ್ಟುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಆದರೆ ಆ ನೀಚನು ತನ್ನ ಕೃತಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟು ಕೂಡಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಆ ಸಿಪಾಯಿಯ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಬೇರೊಬ್ಬ ಕುದುರೆಯ ಸವಾರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಿಂದ ಲತ್ತಾಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ, ಆತನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹಯವಾನನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಫೋಳೇ ಸ್ವಭಾವದವನಿದ್ದುದರಿಂದ, ಮಾಡರನ ಮಾಡರಚೋದತನವು ಆತನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಆತನು ಕಾಸೀಮನ ವಿಷಯವಾಗಿ ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಮಾಡರನು ಆತನಿಂದ ಕೇಳತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಜಿಜ್ಞಾಸು ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿಕೊಂಡು, ಇನ್ನು ತನ್ನ ಬಿಡಾರದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಡತಕ್ಕ

ವನು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆತನು ಆ ಹಯವಾನನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಆ ನೋಡಲಿನ ಸಿಪಾಯಿಯೂ, ಕಾಸೀಮನೂ ನೋಡಿದರು.

ಮಾದರನೇ ಈ ಅತಿ ಪ್ರಸಂಗವು ಆ ನೋಡಲಿನ ಸಿಪಾಯಿಗೆ ಸಹನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಆತನು ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನಖಾನನ ವಿಶ್ವಾಸದ ಸೇವಕನು. ಹಿಂದಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಈ ಮಾದರನೂ ಜಾಫರ ಜಮಾದಾರನೂ ಸೇರಿ, ಆತನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸುಳ್ಳು ಆರೋಪ ಹೊರಿಸಲಿತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನದ ಬಲದಿಂದ ಆತನು ಆಗೆ ಆ ಕುತ್ತಿನೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗಿದ್ದನು. ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಅವನು ಮಾದರ ಹಾಗೂ ಜಾಫರರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಅದರಿಂದ ಆ ಸಿಪಾಯಿಯು ಇಂದು ಮಾದರನನ್ನು ಆ ಹಯವಾನನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ನಿಂತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ಹಯವಾನನನ್ನು ಕಳಿಸಿ, ಮಾದರನನ್ನೂ ಆ ಹಯವಾನನನ್ನೂ ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನಖಾನನು ಕರೆಯುವನೆಂದು ಹೇಳಿ ಕರೆಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಆ ಹಯವಾನನಿಗೆ: 'ನಿನಗೆ ಮಾದರನು ಏನೇನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು?' ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ಯಾವ ಪಾಪವನ್ನೂ ಅರಿಯದ ಆ ಬಡ ಪ್ರಾಣಿಯು, ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಯಥಾಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಿವೇದಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಸಿಪಾಯಿಯು ಸಂತಾಪದಿಂದ ಹುಚ್ಚಾದನು! ಕಾಸೀಮನಿಗೂ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ಅವರು ಆ ಮಾದರನನ್ನು ಕುರಿತು: 'ಬದಮಾಷ್, ನಿನಗೆ ಈ ಇಲ್ಲದ ಉಸಾಬರಿಯು ಏತಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು? ಇದನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ಸ್ವಂತ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೇಳಿರುವೆಯೋ, ಮತ್ತಾರಾದರೂ ನಿನಗೆ ಕೇಳಿತೀಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿರುವರೋ? ಎಂದು ಗದ್ದರಿಸಿ ಕೇಳಲು, ಆ ಹೇಡಿಯು:-ಇಲ್ಲರಿಗೆ;....ಸುಮ್ಮನೆ ಕೇಳಿದೆನು, ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ನುಡಿಯ ಹತ್ತಿದನು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಇಂಥ ಉದ್ಘಟಿತನದ ಉಸಾಬರಿ ಮಾಡಿದೆಯೆಂದರೆ ನಿನ್ನ ಮೈಯು ಎಲವು

ಗಳೇ ದುಂಡಗಾದಾವು ಬಹು ಎಚ್ಚರ! ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆತನನ್ನೂ ಜಾಫರನನ್ನೂ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಬೈದು ಕಳಿಸಿದರು.

ಕಾಸೀಮನೂ ಆ ವೇದದಲ್ಲಿನ ಶಿಪಾಯಿಯೂ ಮಾದರನಿಗೆ ಬರೇ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ ಕೇಳಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರೂ, ಆ ದಂಡಿನೊಳಗಣ ಉಳಿದ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಆತನನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡುವರೇ? ಕೆಲವರು ಆತನನ್ನು ಕೇವಲ ಉಪಾಹಾಸೋಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಗಳೆದರೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಕೈಯೊಳಗಿನ ಕೋರಡೆಯಿಂದ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಎಳೆದು, ಆ ಮಾದರನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಉಪದ್ವ್ಯಾಸಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಆ ನೀಚನ ಮೇಲೆ ಭೂ ಬಿಟ್ಟು, ಆತನನ್ನು ಹಿಡ ಹುಚ್ಚಿ ನೋಜು ನೋಡ ತೊಡಗಿದರು.

* ಮಾದರನು ಹೇಗಾದರೂ ಜೀವವುಳಿಸಿಕೊಂಡು ಜಾಫರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದನು. ಆತನು ಕಾಸೀಮನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಜಮಾದಾರನಿಗೆ ಸಂತಾಪವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಕಾಸೀಮನು ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನಖಾನನ ಹೊಸ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು, ಆಕೆಯು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಾಗ ತೆಗೆದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಂದನೆಂಬದೂ, ಅವಳು ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ರಡು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಇದ್ದಳೆಂಬದೂ ಆಕೆಯು ಆತನನ್ನು ಹಳ್ಳಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವಳೆಂಬದೂ ಜಾಫರನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲ ವಿಚಾರಗಳು ಮೈದೊರಿದಂತಾದವು. ಕೂಡಲೆ ಆತನು ಮಾದರನನ್ನು ಕುರಿತು: — ಎಲೇ ಮಾದರ, ಖಾನನ ಹೆಂಡತಿಯು ಚಲುವೆಯಾಗಿರುವಳೇ? ಅವಳು ಪುನಃ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಎಂದಾದರೂ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದಳೇ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

“ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು ಸರದಾರ? ಆಕೆಯು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ

ದೊಳಗಿನ ಸುಂದರಿಯೇ ಆಗಿರುವಳೆಂದು ಜನರು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.”
ಜಾಫರನು ಉಲ್ಲಸಿತಚಿತ್ತನಾಗಿ:—ಮಾದರ, ಆ ಪೋರನ ಸಂಬಂಧದ
ಮತ್ತಾವ ಸಂಗತಿಗಳು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯುವವೋ, ಅವನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ
ಬಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಸು; ಅಂದರೆ ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಿ, ಆತನನ್ನು
ಗೊತ್ತಿಗೆ ಹಚ್ಚಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸೋಣ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ಆ ಇಬ್ಬರು ನೀಚರು ತಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣ
ಕಾರಸ್ಥಾನದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರಲು, ಇತ್ತ ಖಾನ,
ಖಾನಮ ಹಾಗೂ ಕಾಸೀಮರು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬದನ್ನು
ನೋಡುವಾ. ಇಡಿ ದಿವಸ ಶ್ರಮವನ್ನು ವಹಿಸಿದ ಬಳಿಕ, ಎತ್ತರ
ವಾದ ಮೆತ್ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಸುಸ್ವರೂಪ
ಳಾದ ತರುಣ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೃದುವಾದ ಹಸ್ತಗಳಿಂದ ಕಾಲನ್ನು
ಹಿತ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಮಿಗಿಲಾದ ಸೌಖ್ಯವೆಂದು ಹಳೇ ಜನರ ರೂಢಿ
ಯಾಗಿರುವದಷ್ಟೇ? ಇದರಂತೆ ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನ
ಖಾನನು ಸವಡಿಸಿ, ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಕಾಲು ಹಿಚುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿ
ದ್ದನು ಆತನ ಮನೋರಂಜನಕ್ಕಾಗಿ ‘ಅರೇಬಿಯನ್‌ನಾಯಿಟ್ಟಿ’
ದೊಳಗಿನ ಒಂದು ಸರಸವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಅವಿನಿಯು ಆತನಿಗೆ
ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಡುನಡುವೆ ಆತನು ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿ
ದ್ದನು. ಅವಳ ರೂಪ-ಲಾವಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಸದ್ಗುಣ ಇವುಗಳನ್ನು
ಕುರಿತು ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಕೆಯು ತಲೆ
ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ:—“ನಾನು ಅಷ್ಟೊಂದು ಗೌರವಕ್ಕೆ ಅರ್ಹಳಲ್ಲ” ಎಂದು
ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಖಾನನು:—“ಪ್ರಿಯೇ, ನನಗೆ
ಹಿಂದೇ ಒಂದು ಮಾತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಬಲು ಖೇದವೆನಿಸುತ್ತದೆ ಆ ಮಾತು
ಯಾವದೆಂದರೆ.....” ಎಂದವನೇ ಸುಮ್ಮನಾಗಲು, ಅವಿನಿಯು
ವಿಷಣ್ಣವದನದಿಂದ:—ಖುದಾವಂತ, ತಮಗೆ ಖೇದ ಉತ್ಪನ್ನವಾ

ಗುವಂತಹ ಅದಾವ ತಪ್ಪು ನನ್ನಿಂದಾಗಿದೆ?

‘ಛೇ! ಛೇ!’ ಎಂದು ಖಾನನು ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು:—ನಿನ್ನಿಂದ ಅಪರಾಧ ಘಟಿಸಿದೆಯೆಂದು ನನಗೆ ಖೇದವಾಗಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನನ್ನ ವರ್ತನದ ಬಗ್ಗೆಯೇ ನನಗೆ ಖೇದವುಂಟಾಗಿದೆ. ನಾನು ಇಷ್ಟು ಮುದುಕನಾಗಿರದಿದ್ದರೆ, ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ೨೦-೨೫ ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ನನ್ನ ವಯಸ್ಸು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೇ? ಎಂದು ಒಳ್ಳೆ ಅವಸರದಿಂದ ನುಡಿದನು.

ಈ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಖಾನನು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನುಡಿದಿದ್ದರೂ ಅವಿನಯ ಮೇಲೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ವಿಶೇಷ ಬಗೆಯ ಪರಿಣಾಮವೇ ಆಯಿತು. ಆಕೆಯು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ತನ್ನ ಮನಃಚಕ್ಷುಷಿನ ಮುಂದೆ ಕಾಣುವ ಯಾವುದೊಂದು ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು. ಅವಳು ಅದಾವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೆಂಬದನ್ನು ವಾಚಕರಿಗೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಕಾಸೀಮನ ಆ ಧೀರೋದಾತ್ತ ತೇಜಃಪುಂಜವಾದ ಮೂರ್ತಿಯು ಆಕೆಯ ಮನಶ್ಚಕ್ಷುಗಳೆದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಮನದಣಿಯಾಗಿ ನೋಡಿದ ನಂತರ, ಅವಳೊಂದು ದೀರ್ಘವಾದ ಉಷ್ಣ ಕ್ವಾಸವನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಿಟ್ಟಳು.

ಖಾನನು ಹೆಂಡತಿಯ ಮುಖಭಾವದ ಕಡೆಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ಆಕೆಯ ಉಸಿರ್ಗರೆಯುವದರ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಏನೇನೋ ಪುಟು-ಪುಟು ಅಂದುಕೊಂಡು, ಬಳಿಕ:—ಏನೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಅಗುವ ಕೆಲಸ ಅಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಇದ್ದದ್ದರಲ್ಲಿಯೇ ಸುಖದಿಂದಿರಲು ಯತ್ನಿಸೋಣ, ಅಂದರಾಯಿತು. ಪ್ರಿಯೇ, ನಿನೊಡನೆ ನಾನು ಲಗ್ನವಾದುದರ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೆ ಸುಖವಾಗಬೇಕೆಂಬದಿಷ್ಟೇ. ಅವಿನಯ, ನಾನು ಇಷ್ಟು ವಯಸ್ಸು ಕಳೆ

ದರೂ ನನಗೆ ಕೊಂಚವೂ ಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ವರೆಗೆ ನಾನು
ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಗತಿಯಾವುದೆಂದರೆ, ನನಗೆ ಈ
ಮೊದಲಿನ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡಂದಿರುತ್ತಾರೆಂಬದು. ಹೆಂಗಸರೆದುರಿಗೆ
ಅವರ ಸವತಿಯರ ಹೆಸರು ತೆಗೆದರೆ, ಎಷ್ಟೋ ಸಿಟ್ಟು ಒರುತ್ತದೆಂ
ಬದು ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮಾತೇ. ಪ್ರಿಯೇ, ನಿನಗೂ ಈಗ
ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತೇನು?

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತನಗೆ ಸವತಿಯಿರುವರೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು
ಕೇಳಿ, ಅವಿನಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧವು ತಲೆದೋರಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವಳ
ಕಣ್ಣುಗಳೊಳಗಿಂದ ಟಪ-ಟಪನೆ ನೀರುದುಂಹತ್ತಿದವು. ಅದನ್ನು
ನೋಡಿ, ಖಾನನು ಆಕೆಯನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ, ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ
ಅವಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಲೆತ್ತಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಅವಳೊಡನೆ
ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಆ ಸಂಸಾರಲಂಪಟಯಲ್ಲದ ಜರಠ ದಂಡಾ
ಳುವಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿತು; ಅದರೆ ನವತರುಣಿಯಾದ ಅವಿನಿಗೆ ಆಗ
ನಿದ್ರೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು? ಅವಳು ಸವತಿಯರ ವಿಷಯವನ್ನೇ
ಪುನಃ ಪುನಃ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಗಂಡನು
ಮುಂದುಕನು; ಇವನಿಂದ ತನಗೆ ಸೌಖ್ಯ ಲಭಿಸದೆಂಬದನ್ನು ಈ
ಮೊದಲೇ ಅವಳು ಮನಗಂಡಿದ್ದಳು; ಅದರೆ ಇಂದು ತನಗೆ ಒಬ್ಬ
ಳಲ್ಲ-ಇಬ್ಬರು ಸವತಿಯಿರುವರೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ, ಜಗ
ತ್ತಿನ ಅನುಭವವಿಲ್ಲದ ಆ ನವತರುಣಿಗೆ ಏನೆನಿಸಿರಬಹುದು? ಅವಿಂ
ನೆಯು ಈ ಪ್ರಕಾರ ದುಃಖಾತಿರೇಕದಿಂದ ಬಿಕ್ಕಿ-ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತ
ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರಲು, ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಖಾನನು ಎಚ್ಚತ್ತನು.
ಆಕೆಯ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು, “ಅವರಿಂದ ನಿನ್ನ ಕೂದಲಿಗೆ
ಕೂಡ ಧಕ್ಕೆಯಾಗದಂತೆ ನಾನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನೆ”ಂದು ಅವನು
ಕುರಾಣದ ಅಣೆ ಮಾಡಿ, ಅಭಿವಚನ ಕೊಟ್ಟು ಅವಳನ್ನು ಕಾಂಠ

ಗೊಳಿಸಿದನು.

ಮರುದಿನವೇ ಖಾನನ ದಂಡು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ತಲುಪಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೆಲವು ಖಜೀನೆಯನ್ನೂ, ಕೆಲವು ಜನ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಸೆರೆಯಾಳುಗಳನ್ನೂ ತೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಮ್ಮುಖ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೇಗನೆ ತಳಕಿತ್ತ ಬೇಕಾಯಿತು. ಖಾನನು ನಂದಿ ದುರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ದಂಡಿನ ಚಾರ್ಜನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಹಾಳು ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಈಗ ಸಮಯವಿರಲಿಲ್ಲ; ತಾನು ಸ್ವತಃ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವನ್ನು ಅವನು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಹಿಪ್ಪಿಸಿದ್ದನು ಕಾಸೀಮನು ಓದು-ಬರೆಯುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಲೆಕ್ಕ-ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಷ್ಣಾತನಿದ್ದುದರಿಂದ, ಆತನ ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ದಂಡಿನ ಆ ಬಾಬಿನ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದನು; ಹಾಗೂ ಈಚೆಗೆ ಹಿಂದೆಂಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಜಮಾಖರ್ಚಿನ ತಾಳೆ ನೋಡುವುದುಳಿದ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಆತನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಹೀಗೆ ಖಾನನು ಹಲವು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು-ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮಹತ್ವದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು-ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ವಹಿಸಹತ್ತಿದಂತೆ ಆತನಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಬೆಳೆಯಿತು. ಕಂಡಕಂಡವರೆಲ್ಲ ಕಾಸೀಮನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಹತ್ತಿದರು ಜಾಫರ ಜಮಾದಾರನಂತಹ ನಿಷ್ಕಾರಣ ಶತ್ರುತ್ವ ವಹಿಸುವವರಿಗಂತೂ ಈ ಹೊಸ ಕಾರಣದಿಂದ ಹಿಳ್ಳೇ ಹುರುವು ಬಂತು. ಖಾನನ ದಂಡಿನ ಜಮಾಖರ್ಚನ್ನು ನಾಸರುದ್ದೀನನೆಂಬ ಮುಖ್ಯ ಗುಮಾಸ್ತನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನು ಹೆಸರಾದ ಲಂಚಗೊಳಿಯು ಜಾಫರ ಜಮಾದಾರನೂ ಆತನ ಪಾಲಾಗಾರನು. ಖಾನನು ಲಗ್ನಕ್ಕೆಂದು ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಹೋದಂದಿನಿಂದ ಈಗ ಆರೇಳು ತಿಂಗಳುಗಳ ವರೆಗೆ ಜಾಫರ ಜಮಾದಾರನೇ ಖಾನನ ದಂಡಿನ ಹಂಗಾವಿೂ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿದ್ದನು ಈ ಸಂಧಿ ಸಾಧಿಸಿ ಇವರೇ

ವರ್ತೂ ಕೂಡಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಲಂಚ ತಿಂದಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಅವರೇ ವರ್ತೂ ಕಾಸೀಮನ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲು ಕಡಿಸು ಹತ್ತಿದ್ದು ತಪ್ಪಲ್ಲ.

ಕಾಸೀಮನು ಲೆಕ್ಕ ತಪಾಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಅವರ ತಪ್ಪುಗಳು ಹಿಂದೊಂದೇ ಎಂದು ಬಯಲಿಗೆ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಹಿಳ್ಳೇ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇರದಷ್ಟು ಕುಟ್ಟು ಧಾರಣೆಯನ್ನು ಧಾನ್ಯ ಹಾಗೂ ಕುದುರೆಗಳ ಆಹಾರ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಆಕಾರ ಮಾಡಿ ಖರ್ಚು ಬರೆದಿದ್ದರು. ಕಾಸೀಮನು ಇಂಥ ಹಲ ಸಲವು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಸಾಮ್ಯರೀತಿಯಿಂದಲೇ ನಾಸರುದ್ದೀನನ ಎದುರಿಗಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಆತನು ಕಾ-ಕೂ ಆನ್ನುತ್ತ ಕೆಲಕೆಲವು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ, ಕೇವಲ ಬಂಡೀಗಾಲೆಯಾಗಿದ್ದ ಸಿಲುಕಿನ ಅಂಕಿಯನ್ನು ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಬರಬರುತ್ತ ತಪ್ಪು ಕೊರಡುವ ಪ್ರಮಾಣವು ಬೆಳೆಯಿತು. ಆಗ ನಾಸರುದ್ದೀನನು ತನ್ನ ಪಾಲುಗಾರನಾದ ಜಾಫರನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಜಾಫರನು ಮಹಾ ಮೂರ್ಖನು; ಅಧಿಕಾರ ಲೋಲುಪನು; ದುರಭಿಮಾನಿಯು; ಅದರಿಂದ ಕಾಸೀಮನ ಸೂಚನೆಗೆ ತಲೆದೂಗಿ ನಾಸರುದ್ದೀನನು ಲೆಕ್ಕ ತಿದ್ದಿದ್ದು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬರಬೇಕು? ಅವನು ಕಾಸೀಮನನ್ನೂ ನಾಸರುದ್ದೀನನನ್ನೂ ಮನಸೋಕ್ತ ಬೈದು ಕಳಿಸಿದನು. ಈ ಹೊಸ ಕಂಟಕರೂಪಿಯಾದ ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಹೇಗೆ ನಾಶಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಆತನು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತರಲು, ಆತನ ಮುಖ್ಯ ಸಲಹೆಗಾರನಾದ ಮಾದರನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು. ಆ ಬಳಿಕ ಕೇಳುವದೇನು? ಮದ್ಯ ಕುಡಿದ ಮಂಗಳಿಗೆ ಚೇಳು ಕಚ್ಚಿದಂತೆಯೂ, ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳೇ ಕೊಟ್ಟಂತೆಯೂ ಆಗ ಜಾಫರನ ಅವಸ್ಥೆಯಾಯಿತು. ಅವನು ಪುನಃ ಕಾಸೀಮನನ್ನೂ, ನಾಸರನನ್ನೂ ಬೈದನಲ್ಲದೆ, ಬೇಗನೆ ತನಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಸುದ್ದಿ ತರಲಿಲ್ಲ.

ವೆಂದು ಮಾದರನಿಗೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪುಷ್ಟವೇರಿಸಿದನು. ಮಾದರನು ಏನೇನೋ ಹಿಟಗುಟ್ಟಿದನು.

ಹೀಗೆ “ಗದ್ದೇಳು ಗದ್ಗಾ ಮಿಲೇತೋ ದೋ ದೋ ಲಾಠ, ದೋ ದೋ ಬುಕ್ಕಿ” ಎಂಬಂತೆ, ಆ ಇಬ್ಬರು ದುರ್ಜನರ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರವೇಶವು ಸಂದಿ ಹೋದ ಬಳಿಕ, ಅವರು ಹಿಳ್ಳೇ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಮಾತಾಡಹತ್ತಿದರು. ಖಾನನ ಹೊಸ ಹೆಂಡತಿಯು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದ ಸಂಗತಿಯು ಹೊರಬಿದ್ದರೆ, ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಗತಿಗಾಣೆ ಸಬಹುದೆಂದು ಅವರು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿದರು. ಹಾಗೆ ಅವರೀವರಲ್ಲಿ ಭೆಟ್ಟಿ ಪ್ರತಿಭೆಟ್ಟಿಯ ಯೋಗವು ಸಹಜವಾಗಿ ಆಗದಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅತನನ್ನು ಗೊತ್ತಿಗೆ ಹಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ ಇದರ ಹೊರತು ಮತ್ತಾವ ಯೋಗ್ಯ ಉಪಾಯವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಜಾಫರನು ನುಡಿಯಲು, ಮಾದರನು:—ಖಾನಂದ, ನಾನು ನಿಮಗಾಗಿ ಅವರೀವರಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಉಂಟು ಮಾಡುವೆನು ಶೀರಂಗೆಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ನಾವು ಹೋಗುವ ವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ನೀವು ತಡೆಯಿರಿ. ಎಂದು ಎದೆ ತಟ್ಟಿ ಹೇಳಿದನು.

ಇತ್ತ ಜಾಫರ ಜಮಾದಾರ ಹಾಗೂ ಅತನ ಸಂಗಡಿಗರು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಸೀಮನ ನಾಶದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಅದಾವ ಪಾಪವನ್ನೂ ಅರಿಯದ ಕಾಸೀಮನು ಅತ್ತ ತನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಹಿಂದು ದಿನ ಬೆಂಗಳೂರ ಕೋಟೆಗೆ ಹೋಗಿರಲು, ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಇಂಗ್ಲಿಷ ಸೆರೆಯಾಳುಗಳು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದು, ಅವರ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಕಲೆತಿದ್ದರು. ಆ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಇವನಿಗೆ ಬಲು ಕೆಡಕೆನಿಸಿತು. ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಬಹು ನೀಚರು; ಅವರಂತಹ ವೋಸಗಾರರು ಅಸ್ಮರಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನು ಈ

ವರೆಗೆ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಆತನು ಇದು ವರೆಗೂ ಇಂಗ್ರಜ ನೊಬ್ಬನನ್ನೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದೇ ಅವನಿಗೆ ಆ ಸುಯೋಗವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ವಾಸ್ತವ ವಾಗಿ ದ್ವೇಷವೇ ಉಂಟಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ ಯಾವನು ಹುಟ್ಟಾ ಶೂರನೂ. ದಯಾದ್ರ್ಪ ಅಂತಃಕರಣಿಯೂ ಆಗಿರುವನೋ, ಅಂಥವನಿಗೆ ಶತ್ರುವಿನದೇ ಆಗಲಿ, ಮಿತ್ರನದೇ ಆಗಲಿ ವಿಸನ್ನಾವಸ್ಥೆಯು ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ದಯೆ ಹುಟ್ಟುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವು. ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕೈದಿಗಳು ಸುಮ್ಮನೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದರು ಅವರ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಖಾನನ ಎಷ್ಟೋ ದಂಡಾಳುಗಳು ಕಲೆತು, ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬೈಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬ ಬೃಂಶೂ ಹಿಂದೆರಡು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಅವರ ಮೇಲೆ ಎಸೆದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಸಂತಾಪವುಂಟಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಆತನು ವೇಗದಿಂದ ಹೋಗಿ ಆ ಕಲ್ಲು ಹೊಡೆದವರ ಮುಸುಡಿಯ ಮೇಲೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಟ್ಟಿದನು. ಕಾಸೀಮನ ಆ ಔದಾರ್ಯದ ವರ್ತನವನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಕೈದಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಬಹು ಸಮಾಧಾನವೆನಿಸಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಹತ್ತರ ಕರೆದು, ಆತನ ನ್ಯಾಯಾವರ್ತನದ ಬಗ್ಗೆ ಆಭಾರಮನ್ನಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದಂತೂ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮರ್ಪವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ಮವೆಂದು ನಾನು ಮಾಡಿದ ಯಾವ ಯಶಸ್ವಿತ ಕೃತಿಗೇ ಈತನು ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಆಭಾರಮನ್ನಿಸಿದನೆಂದ ಬಳಿಕ, ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕಾಫರರು ಮಹಾನೀಚರು, ಮೋಸಗಾರರು, ಉಪಕಾರಗೇಡಿಗಳು ಎಂದು ಈ ವರೆಗೆ ತಾನು ಕೇಳಿದ್ದು ಅಸತ್ಯವೆಂದೇ ಅವನ ಭಾವನೆಯಾಯಿತು. ಆ ಕೈದಿಯ ಕೂಡ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಕಾಸೀಮನು ಮಾತಾಡಿದನು. ಅಗಂತೂ

ಇಂಗ್ಲಿಷರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ದುರಭಿಪ್ರಾಯವು ಬುಡಮುಟ್ಟಿ ಕಿತ್ತು ಹೋಗಿ, ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಅದರಭಾವದ ಬೀಜಾಂಕುರವಾಯಿತು.

ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಅವನು ಆ ಕೈದಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಖಾಸನ ಸಂಗಡ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಮಾತಾಡಿದನು. ಖಾಸನು ಶೂರನೂ ಸರಳ ಹೃದಯದವನೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಆತನು ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಸುಸ್ವಭಾವದ ಬಗ್ಗೆ ತಾನು ಕಂಡ ಎಷ್ಟೋ ಯುದ್ಧದೊಳಗಿನ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಸಿಪಾಯಿಗಳ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿದನು. ನಾನು ಆ ಕೈದಿಗಳೊಡನೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು. ಇದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷೇಪಣೆಯುಂಟೇ? ಎಂದು ಕಾಸೀಮನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಲು, “ಅಡ್ಡಿಯೇನೂ ಇಲ್ಲ; ಆದರೆ ನೀನು ಸರಳ ಹೃದಯದಿಂದ ಅವರೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿದರೂ, ಕುಕಕರಾದ ನಮ್ಮವರಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವರು ಸುಲ್ತಾನ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಇಲ್ಲದೊಂದು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಚಾಡೀ ಹೇಳಿ ಬಹುದು; ಇಲ್ಲದೆ ನಾನೇ ಆ ನಮ್ಮ ಕೈದಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಬಿಗುವಿಲ್ಲದೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮ ಹುಲ್ಲಕದಂಡಾಳುಗಳ ಮೇಲೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಪರೀತ ಪರಿಣಾಮವಾದೀತು. ಅದರಿಂದ ಬಲು ಎಚ್ಚರ ಪಡಬೇಕಾಗುವದು. ಇನ್ನು ನೀನು ಅವರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವದನ್ನೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದರೆ, ನಾಳೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೊಂದು ಹೊಸ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿಯಮಿಸುವೆನು. ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕೈದಿಗಳ ಮನವೊಲಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ನಮ್ಮ ದಂಡಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವದೊಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಟೀಪೂ ಸಾಹೇಬರ ಅಜ್ಜಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನಾಳಿನಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಯಮಿಸುವೆನು; ಅಂದರೆ ಎರಡೂ ಕೆಲಸಗಳಾದಂತಾಗುವವು” ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಹಿಳ್ಳೇ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಮರುದಿನ ಖಾನನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಕಾಶೀಮನು ಪುನಃ ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕೈದಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು; ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಮಾತಾಡಿದವನನ್ನು ಕರೆದು:—“ಎಲೈ ಫಿರಂಗೀ, ನೀನು ಟೀಪೂ ಸಾಹೇಬರ ಚಾಕರಿಗೆ ಇರುವದಾದರೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಈಗಲೇ ಬಂಧ ಮುಕ್ತ ಮಾಡುವೆನು; ಹಾಗೂ ಬಹುಮಾನದ ಚಾಕರಿಯನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಪುರಸ್ಕಾರವನ್ನೂ ಕೊಡಿಸುವೆನು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಈ ಕಾಫರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು, ನಮ್ಮ ಪಂಥವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದುದಾದರೆ, ನಿನಗೆ ಜಹಗೀರು ಸಹ ಕೊಡಲಾದೀತು” ಎಂದು ಅನ್ನಲು, ಆ ಕೈದಿಯು:—ಮಹಾರಾಜ, ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತನ್ನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಡಿರಿ. ಇಡಿ ಜಗತ್ತಿನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ, ನಾನು ನನ್ನ ದೇಶಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಚಾಕರಿಗೆ ಇರಲಾರೆನು. ಟೀಪೂ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಜನರ ನಡಾವಳಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಈ ವರೆಗೆ ಅವನು ನಮ್ಮನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದ್ದಾದರೂ ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಂಬರು ನಮಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆತನು ನಮ್ಮನ್ನು ಪುನಃ ಶೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸುವದಾದರೂ ನಮ್ಮ ನಿಶ್ಚಯದ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ. ನಮ್ಮ ನಿರಾಕಾಶನಕ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಳಿಕ ಆತನು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿ, ಈ ಅಸಹ್ಯಕರ ವೇದನೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಮಾಡುವನೆಂಬದು ಖಂಡಿತವು.

ಆ ಸೆರೆಯಾಳಿನ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಶೀಮನಿಗೆ ಬಹು ಕೆಡಕೆನಿಸಿತು ಆಗ ಆತನು ಸಹಜವಾಗಿ:—“ಎನಂದಿ? ಜೀವ ಕಳೆ ಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ತ್ರಾಸವಾಗಿದೆಯೆ?” ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಈತನು ಟೀಪುವಿನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರಿದವನಿದ್ದು, ಈ ಮೈಸೂರ ಸೀಮೆಯವನಲ್ಲೆಂಬದನ್ನು ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕೈದಿಯು

ಕಂಡು ಹಿಡಿದು, ಅವನು ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದನು ಸಹ ಮುಚ್ಚುಮರೆ ಮಾಡದೆ, “ತಾನು ಎಲ್ಲಿಯವನು, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕೇ ಬಂದುದು ಮುಂತಾದುದನ್ನು ಕಾಸೀಮನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನಲ್ಲದೆ, ತೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ತಾನು ಟೀವುನಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಕರಿಗೆ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕವನೆ” ಎಂಬುದನ್ನು ಸಹ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಕೃದಿಯು: — ಕಾಸೀಮನಾಹೇಲ, ನೀನು ನನ್ನ ಹಿತವಚನವನ್ನು ಲಾಲಿಸುವುದಾದರೆ, ನೀನು ಆ ಮೈಸೂರ ಹುಲಿಯ ಚಾಕರಿಗೆ ಸರ್ವಥಾ ನಿಲ್ಲಬೇಡ ನಿನ್ನಂಥ ಸದಯಾಂಕುಕರಣದವನಿಗೆ ಆ ದುರಭಿಮಾನಿಯ ಚಾಕರಿಯು ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ನೀನು ಇನ್ನೂ ಆತನ ಕೈಯಾಳಾಗಿರದ್ದರಿಂದ, ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ನಮ್ಮ ಇಂಗ್ಲಿಷ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ನಿನಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆಲಸವು ದೊರೆಯುವದು ನೀನು ಹೋಗಡುವದೇ ಆದರೆ, ನನಗೆ ತಿಳಿಸು. ನಾನು ನಿನಗೆ ಹಿಂದೆರಡು ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಸಹ ಬರೆದೊಡುವೆನು ಅವುಗಳನ್ನು ನೀನು ಮದ್ರಾಸದಲ್ಲಿಯ ನಮ್ಮ ದಂಡಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿದರೆ, ನೀನು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ, ನಿನಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಚಲೋ ಚಾಕರಿ ಸಿಗಬಹುದು; ಇಲ್ಲವೆ ಯೋಚನಾ ಬಹುಮಾನವಾದರೂ ದೊರೆಯುವದು. ಈ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ತಲುಪಿಸಿದರೆ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸವಾಗುವದಲ್ಲದೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೇರೆ ದಂಡು ಬಂದು, ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು; ಹಾಗೂ ಈಶ್ವರನು ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡುವನು.

ಆಗ ಕಾಸೀಮನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ:—ಫಿರಂಗೀ, ನಿನ್ನ ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಒಂದು ಖೇದವೆನಿಸುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಚಾತಿಯನ್ನು ನಾನು ಬಹಳವಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತೇನೆಂಬುದನ್ನು ನೀನು ಚನ್ನಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಡು. ರಣಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ

ನಿನ್ನೊಡನೆ ಕೈಗೆ ಕೈ ಹತ್ತಿ ಕಾದುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದೀತೋ? ಎಂದು ನಾನು ದಾರೀ ಕಾಯುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ; ನಿನ್ನೊಡನೆ ಕಾದುವ ನನ್ನ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಟೀಪುವಿನಲ್ಲಿ ಚಾಕರಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವೆನು. ನಾನು ಜಾತಿಯಿಂದ ಮುಸಲ್ಮಾನನು. ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಫಿರಂಗಿಯರ ಚಾಕರಿ ಮಾಡುವ ಮಾತನ್ನೆತ್ತಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಪತ್ರಗಳನ್ನೇ ಕಳಿಸುವದಾದರೆ, ನಾನು ನಮ್ಮ ಖಾನಸಾಹೇಬರನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಳಿಸುವೆನು

“ನಮ್ಮನ್ನು ಯುದ್ಧದ ಹಿಡಂಬಡಿಕೆಯ ಕರಾರಿನಂತೆ ಕೂಡ ನಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥನಿಲ್ಲದ ನಿಮ್ಮ ಖಾನನು, ನಮ್ಮ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ನಮ್ಮವರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ಮೃತಿಸುವನೇ? ಇದು ಕೇವಲ ಅಸಂಭವದ ಮಾತಿ.” ಎಂದು -- ಸೆರೆಯಾಳು ತೀರ ದೈನ್ಯವಾಣಿಯಿಂದ ನಡಿಯಲು, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಆಗ ಆತನು: - ಶತ್ಕವಾದರೆ ನಾನೇ ನಿನ್ನ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವೆನು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಕೂಂಚವೂ ಧೀರನಾಗಬೇಡ, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು

ಜಿಂಗಳೊಂದಿಗೂ ಹೊಂಟಿ ಐವನೇ ದಿನವೇ ಖಾನನ ದಂಪತಿ ತೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಕೆಲವು ಗಳಿಗೆಗಳಲ್ಲೇ ಟೀಪುವಿನ ನಾಲಕ್ಕಾರು ಅನನ್ವಿತ ಸೃಷ್ಟಿಗಳು ಕಾಸೀಮನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದವು ಅವುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಆತನ ಮೈ ನಡುಗಿತು. ಆಗ ಟೀಪೂ ಸುಲ್ತಾನನು ತನ್ನ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಹಿಬ್ಬನೇ ದಾರಿ ಹಿಡಿದು ನಡೆದಿರಲು, ಹಿಂದು ಬೆದರಿದ ಆಕಳು ಆತನ ಕಡೆಗೆ ಟೀಕಮಕವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಟೀಪುವಿನ ಹಿಕ್ಕವು ತಲೆಗೆರೆತು! ಅವನು “ಎಲ ನಿನ ಕೊಯ್ಯಲಿ. ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ

ದಿಟ್ಟು ನೋಡುವಷ್ಟು ಸೊಕ್ಕು ನಿನಗೆ ಬಂತೇ? ತಾರಲೆ ಬರ್ಚಿ
ಯನ್ನು'' ಎಂದಂದವನೇ, ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಅದರ ಕಡೆಗೆ ತಿರು
ಗಿಸಿ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದನು; ಹಾಗೂ ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಗೋವಿಗೆ
೨-೩ಸಾರೆ ಬರ್ಚಿಯಿಂದ ತಿವಿದು, ಅದನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡವಿದನು.
ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ದೇವಾಲಯದ ಹತ್ತರವೇ ಈ ಪ್ರಕಾರವು ನಡೆದುದ
ರಿಂದ, ಅಲ್ಲಿ ಜನರು ಕಲೆಯುವದಕ್ಕೆ ವಿಲಂಬವೇ? ಮುಸಲ್ಮಾನೀ
ರಾಜ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಆಗ ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ವಸತಿಯೇ
ಬಹಳ. ಮುಸುಲರಿಗೆ ಗೋಹತ್ಯೆಯಿಂದ ಏನೆನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ? ಅವ
ರಿಗೆ ದುಃಖವಾಗುವ ಬದಲು ಅನಂದವೇ ಆಯಿತು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ಟೀಪೂ ಸುಲ್ತಾನನೇ ತನ್ನ ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಗೋಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲುದ್ಯುಕ್ತ
ನಾಗಿರುವಾಗ, ಆ ಪರಮ ಪುಣ್ಯಕರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಹಾಯನಾಗದ
ಮುಸಲ್ಮಾನನು ಉಳಿಯುವದು ಹೇಗೆ? ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ
ಆ ಆಕಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನೂರಾರು ಜನ ಅಧಃಕೇಶಿಗಳಾದ ಯವ
ನರು ಕೂಡಿದರು. ಟೀಪುವು ಆ ಆಕಳಿಗೆ ಹಿಮ್ಮೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಬರ್ಚಿ
ಚುಚ್ಚಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಅದು ದೊಡ್ಡ ದನಿ ತೆಗೆದು ಹಿಡರಬೇಕು,
ಅದರ ಗಾಯದಿಂದ “ಚಿಲ-ಚಿಲ” ಎಂದು ನೆತ್ತರವು ಪುಟಿಯ
ಬೇಕು, ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕು, ಮತ್ತೆ ಟೀಪುವು ಬರ್ಚಿ
ಯಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಗಾಯ ಮಾಡಬೇಕು, ಮತ್ತೆ ನೆತ್ತರ ಪುಟಿಯ
ಬೇಕು! ಹೀಗೆ ಅನನ್ಯತ ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಗೋವಾತೆಯನ್ನು ಆ
ಯವನರು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅದೇ ಪೇಟೆ ಹಿಡಿದು ನಡೆದಿದ್ದ ಹಿಬ್ಬ ಕರ್ಮಾಠ
ಹಾರುವನು, ಇದೇನು ಗದ್ದಲವೆಂದು ಆ ಜನಸಮೃದ್ಧದೊಳಗೆ
ಸೇರಿದನು. ಆತನು ಇನ್ನೂ ಮಡಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಅದರೂ ತನ್ನ
ಯಜಮಾನನ ಮನೆಗೆ ನಡೆದಿದ್ದರಿಂದ ಬರಿಯ ಮೈಯಿಂದಿದ್ದು,

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಪಾತ್ರಿ, ಉದ್ಧರಣೆ, ಪಂಚೆ ಮುಂತಾದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಆ ಭಟ್ಟನನ್ನು ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿಯ ಹುಸೇನ ದೀಕ್ಷಿತರಿಗೆ ಬಲು ನೋಜಿನಿತ್ತು. ಕೂಡಲೆ ಅವರಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವರು ಉಳಿದವರನ್ನು ಕುರಿತು:— “ಮಿಯಾ, ಏ ಭಟಜೀಕೂ ಜಗಾ ದೇವ, ಮಿಯಾ, ಏ ಭಟಜೀಕೂ ಜಗಾ ದೇವ” ಎಂದು ಕುಚೇಷ್ಟೆಯಿಂದ ನುಡಿದು, ಆ ಭಟ್ಟನನ್ನು ಆ ಹಿಂಸ್ರಾವಶವಾಗಿದ್ದ ಗೋಮಾತೆಯ ಬಳಿಗೆ ನೂಕಿದರು. ಆ ಗೋವಿನ ಅವಸ್ಥೆಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಆತನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಿಂದ:— “ಪ್ರಭೋ, ರಂಗನಾಥಾ! ಈ ಗೋ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭಲವನ್ನು ನೀನು ಎಷ್ಟೆಂದು ಸಹಿಸುವೆ? ನಾರಾಯಣಾ, ನಿನ್ನ ವಚನವನ್ನು ನೀನು ಮರೆತೆಯಾ? ದೇವಾ, ನೀನೆಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ?” ಎಂದು ಅಂದನು.

ಆವನು ಆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಹು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನುಡಿದುದರಿಂದ, ಆ ಘೋರಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ರತನಾಗಿದ್ದ ಟೀಪುವಿಗೆ ಕೂಡ ಏನು ಕೇಳಿಸದವು. ಕೂಡಲೆ ಆತನು “ಕೋನ್, ಬಮ್ಮನ್ ಆಯಾ ಹೈ! ಪಕಡೋ ಸಾಲೇಕೂ!!” ಎಂದು ಹುಕುಮು ಮಾಡಿದನು. ಉತ್ತರ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಹಾರುವನು ಆ ಗೋವಿನ ಒಳಗೆ-ಸುಲ್ತಾನನ ಎದುರಿಗೆ-ಹಿಮ್ಮುಲ್ಲಟ್ಟನು. ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನು ತನ್ನ ಕೈಮುಟ್ಟ ಆತನ ಪಂಚಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಗೋವಿನ ರಕ್ತವನ್ನು ತುಂಬಿ, ಅದನ್ನು ಆತನ ಬಾಯಿಗೆ ಹಿತ್ತಿ ಹಿಡಿದನು! ಹರಹರಾ! ಈ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಕೂಡ ಮೈಮೇಲೆ ಮುಳ್ಳೇಳುತ್ತವೆ; ಅಂದಮೇಲೆ ಆ ಕೃತಿಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಡೆದಾಗ ಆ ಬಡ ಭಿಕ್ಷುಕನಿಗೇನೆನಿಸಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ನಮ್ಮ ಸನಾತನಧರ್ಮಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಹಿಂದುಗಳೆ ತರ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ!

ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ತುಟ ಹಾಗೂ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹಿತ್ತಿ

ಹಿಡಿದಿದ್ದನು; ಕೂಗಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಅವನಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಆ ಪವಿತ್ರ ಗೋಮಾತೆಯ ರಕ್ತವನ್ನು ಆ ಶಿಖಾನಷ್ಟಯವನರು ಬಾಯಿ ತೆರೆದರೆ ಸುರುವುತ್ತಾರೆ! ಪ್ರಾಣ ಹೋದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ; ಬಾಯಿ ಹಾಗೂ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಆತನು ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆಯೇ ನಿಂತರೆ ಈತನು ಬಾಯಿ ತೆರೆಯುವದಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದು, ಸುಲ್ತಾನನು ಆತನ ಹೊರದುಟಗೊ ಮುಖಕ್ಕೂ ಆ ರಕ್ತವನ್ನು ತೊಡೆದನು. ಬಳಿಕ ಇಬ್ಬರು-ಮೂವರು ಯವನರು ಸೇರಿ, ಆ ಹಾರುವನ ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಆ ಪಂಚ ಪಾತ್ರೆಯೊಳಗಿನ ಆ ಪವಿತ್ರ ರಕ್ತವನ್ನು ಸುರುವಿದರು. ಕೆಲವರು ಇನ್ನು ಈತನ ಮುಂಡನ ಮಾಡಿಸಿ, ಈತನಿಗೆ ಮುಸಲ್ಮಾನೀಧರ್ಮದ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಆತನನ್ನು ಮಸೀದಿಗೆ ಎಳೆದೊಯ್ದರು!

ಟೀವುವಿನ ಈ ಅತ್ಯಂತ ದುರಾಗ್ರಹದ ವರ್ತನವನ್ನು ಕಂಡು, ವೀರಕಾಸೀಮನು ಬಹು ಖೇದವೆನಿಸಿತು. ಆತನು ಬಾತಿಯಿಂದ ಮುಸಲ್ಮಾನನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಅವನು ಸದಯಾಂತಃಕರಣಿಯೂ ಪರಧರ್ಮ ಸಹಿಷ್ಣುವೂ ಆಗಿದ್ದನು ಆ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕೈದಿಯು ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಯು ತಟ್ಟನೆ ನೆನಪಾಯಿತು. ಈ ಕ್ರೂರ ಟೀವುವು ತನ್ನ ನಿರಪರಾಧಿ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೇ ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರುವನೆಂದ ಬಳಿಕ, ವೈರಿಗಳ ಕಡೆಯವರಾದ ಆ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಇವನು ಹೇಗೆ ನಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನೆಂಬದು ಮೇಲೆಯೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆಂದು ಕಾಸೀಮನು ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಇನ್ನು ನಾವು ಕಾಸೀಮನ ಇಲ್ಲವೆ ಖಾನ-ಖಾನಮಳ ಅಥವಾ ಆತನ ಪ್ರಥಮ ಪತ್ನಿಯರ ಸಂಭಂಧದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತ ಕೂಡ್ರದೆ, ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಟಣದೊಳಗಿನ ಟೀವು ಸುಲ್ತಾನನ ಹಿಂದಾನೊಂದು ದರ್ಬಾರದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸುವೆವು.

ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನ ದರ್ಬಾರ.

ಕಾಶೀಮನಂಥ

ಹುಟ್ಟು ಸಲಕ್ಷಣ ಪುರುಷನು, ಉತ್ತಮ ಪೋಷಾಕಿನಿಂದ ಸಜ್ಜಾದ ಬಳಿಕ, ಆತನು ಹಿಳ್ಳೇ ಸುಂದರನಾಗಿ ತೋರ ಹತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಸೋಜಿಗ ವೇನು? ಆತನು ಅಂದು ಹಾಗೆ ಸಜ್ಜಾಗಿ ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ನಡೆದಿಲು, ಕುಣಿಯೊಳಗಿನ ಜನರು ಆತನನ್ನು ಮಿಕ್ಕಿ ವಿ ಕಿ ನೋಡುತ್ತಿ

ದರು. ಹೆಂಗಳೆಯರಂತೂ ಮಹಡಿಯ ಕಿಟಕಿಗಳೊಳಗಿಂದ ಆತನ ಸುಂದರರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅದು ಮರೆಯಾಗಲು ಆ ಸುಕುಮಾರನಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಬಾರದೆಂದು ಅವರು ತಮ್ಮ ಗಲ್ಲಗಳಿಗೆ ಬೊಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮುರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು! ಕಾಶೀಮನು ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ದ್ದನೋ ಅಲ್ಲಿಂದ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಅವನು ಅಬ್ದುಲ್ ರಹೀಮಾನಖಾನನ ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ ಸಾಗಿದ್ದನು ಅಂದು ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನ ದೊಡ್ಡ ದರಬಾರವಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಅಂದೇ ಕಾಶೀಮನನ್ನು ಹಿಂದು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ನಜರು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಖಾನನು ಬೇತು

ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕಾಸೀಮನು ಖಾನನ ಸೂಚನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅಂದು ಅಷ್ಟು ದೌಲಿನ ಪೋಷಾಕನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಖಾನನ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ, ಖಾನನು ಹೊರಗೆ ಬರಲು ಅವನ ಕಾಶವಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಇನ್ನು ತುಸು ಹೊತ್ತಿಗಾಗಿ ದಿವಾಣಖಾನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕೂಡುವದಕ್ಕಿಂತ, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅಡ್ಡಾಡಿದರೆ ತೀರಿತೆಂದು ಬಗೆದು, ಅವನು ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ-ಇತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಅಡ್ಡಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎದುರಿಗಿನ ಮಹಾಲಿನ ಮೇಲಂತಸ್ತಿನ ಕಿಟಕಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಪರದೆಯ ಮರೆಗೆ ನಿಂತ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ತನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಭಾಸವಾದೊಡನೆಯೇ ಅವನ ಮನಶ್ಚಕ್ಷುಗಳ ಮುಂದೆ ಅವಿನಯ ಮೂರು ತಿರು ಚಲಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಆ ಮೂರ್ತಿಯ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಚಿತ್ರದೊಂದಿಗೆ, ಅದು ತನಗೆ ಯಾವ ದಿವಸ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ವೊದಲು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತೋ-ಆಗಿನಿಂದ ಈವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳೂ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ-ಸಿನೇಮಾದೊಳಗಿನ ಚಿತ್ರಪಟದಂತೆ ಹಿಂದರಹಿಂದೊಂದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಾಣಹತ್ತಿದವು. ಅವಿನಯ ಸವತಿಯರು ಅವಳ ಕೂಡ ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು? ಆಕೆಗೆ ಅವರಿಂದ ಪೀಡೆಯಾಗುವದೋ ಹೇಗೆ? ಮುಂತಾದ ಎಷ್ಟೋ ವಿಚಾರಗಳು ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದುದರಿಂದ, ಅವನು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಖಾನನು “ಓಹೋಹೊಹೊ! ನಾಹವ್ವಾ! ನಾಹವ್ವಾ!! ಕ್ಯಾ ಅಜಬ ಬಾಹ ಹೈ!” ಎಂದು ಹಿಡರುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟನು. ಅದರಿಂದ ಕಾಸೀಮನ ಮನಸ್ಸು ಅವಿನಯ ವಿಷಯಕವಾದ ವಿಚಾರದಿಂದ ಪರಾವೃತ್ತವಾಯಿತು.

ಖಾನನು ಕಾಸೀಮನ ಹತ್ತರ ಬಂದು ಆತನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ

ನೋಡಿ:—ವಾಹವ್ವಾ, ವಾಹವ್ವಾ! ಕಾಬಾಸ, ಕಾಬಾಸ! ನನ್ನ ಪೋಷಾಕಂತೂ ಹಿಳ್ಳೇ ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ; ಅದರೇ ನೀನು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಹತ್ತುವೆ? ಹತ್ತು ನೋಡೋಣ! ಎಂದನು. ಕೂಡಲೆ ಕಾಸೀಮನು ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ, ಹಿಂದೆರಡು ಫಲಾಂಗು ಭರದಿಂದ ಹೋಗಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ, ಖಾನನೂ ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಏರಿ ಆತನೊಡನೆ ದರಬಾರಿಗೆ ನಡೆದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ಅವನೊಬ್ಬನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕಾಣುವಳೋ-ಇಲ್ಲವೋ? ಎಂದು ಕಾಸೀಮನು ಆ ಮಹಡಿಯ ಕಿಟಕಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹಿಮ್ಮೆ ಓರಿ ನೋಟದಿಂದ ನೋಡಿದನು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆ ಕಿಟಕಿಯ ಪರದೆಯನ್ನು ಸರಿ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹಿಬ್ಬಳು ಹೊರಗೆ ನೋರೆ ಮಾಡಿ ಕಾಸೀಮನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದಳು. ಆ ಮೂರ್ತಿಯು ಅವನೊಬ್ಬನಾದಾಗರಲ್ಲಿ. ಆಕೆಯು ಕಪ್ಪು ವರ್ಣದವಳಾಗಿದ್ದರೂ, ತೇಜಃಪುಂಜ ಮುಖಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳೂ ನಡುಹರೆಯದವಳೂ ಆಗಿದ್ದಳು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅತ್ತ ಇಣಕಿ ನೋಡುವಷ್ಟು ಅವಕಾಶ ಕೂಡ ಸಿಗದ್ದರಿಂದ, ಕಾಸೀಮನು ಖಾನನೊಡನೆ ನಿರುಪಾಯದಿಂದ ಹೊರಹೊರಟನು. ಅಂದಿನ ದರ್ಬಾರು ದರ್ಯಾ-ಇ-ದೌಲತ್ತುಬಾಗದೊಳಗೆ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಅವರಿವರೂ ಅತ್ತ ಕಡೆಗೇ ನಡೆದರು.

ಅಲ್ಲಿಯೆ ಅವನು ದಿನಾಣವೆಂಬ ದರಬಾರ ಗೃಹವನ್ನು ಹೈದರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದನು. ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಕಸಬುಗಳ ನಿದರ್ಶನವು ಹಿಡೆದು ಕಾಣಿಸಬೇಕೆಂದೇ ಅವನು ಅದನ್ನು ಅಷ್ಟು ಮನೋಹರವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೂ ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ದರ್ಯಾ-ಇ-ದೌಲತ್ ಅಂದರೆ “ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಾಗರ” ಎಂದಿಟ್ಟು ಹೆಸರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿವುತ್ತುದೆಂದು ಹಿಡಂಬಡುವನು. ಆ ದಿನಾಣಖಾನೆಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಎಷ್ಟು ವರ್ಣಿಸಿ

ದರೂ, ಅದರ ನಿಜವಾದ ಕಲ್ಪನೆಯು ವಾಚಕರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಂಬಿಸಲಾರದು! ಅದೊಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ

ಆ ದಿವಾಣಖಾನೆಯ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಭವ್ಯವಾದ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಚಿತ್ರಗಳು ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂಗ್ಲೀಷರು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಾಗ, ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಅವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಪೀಡಿಸುವರೆಂಬದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವಂತಿಹುದು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿತ್ತು. ಇಂಥವೇ ವಿಧ-ವಿಧದ ಚಿತ್ರಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಅವನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ನಗೆಯೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ವಿಶೇಷ ಖೇದವೂ ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ, ಟೀವುವಿನ ಅನನ್ಯತೆ ಕೃತ್ಯಗಳು, ಅಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ಈ ವೊದಲಿನಿಂದಲೇ ಮೈಯುಂಡಂತಾಗಿದ್ದವು.

ದರಬಾರದ ದಿವಾಣಖಾನೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದ ಕೂಡಲೆ ಭಾಲದಾರ-ಜೋಷದಾರರು ಲಲಕಾರ ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಎದುರಿಗೆ ಎತ್ತರವಾದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಭವ್ಯವಾದ ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನ ಮೂರ್ತಿಯು ದ್ವಾರಪ್ರದೇಶದಿಂದಲೇ ಕಾಣಿಸಹತ್ತಿತು; ಹಾಗೂ ಈ ವೊದಲನೇ ದಿವಸ ಆಕಳನ್ನು ಕೊಂದು, ಹಾರುವನನ್ನು ವಿಟಂಬನೆಗೊಳಿಸಿದವನು ಇವನೇ ಎಂಬದು ಕಾಸೀಮನ ಸ್ಮರಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಸುಲ್ತಾನನು ಈಗ ಸಾದಾ ಪೋಷಾಕನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಅವನು ತೀರ ಸಾದಾ ಪೋಷಾಕು ಧರಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಬರೇ ಪೋಷಾಕಿನ ಮೇಲಿಂದ ಇವನೇ ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನೆಂಬದು ಹೊಸ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಿಂಹಾಸನದ ಎಡಬಲಕ್ಕೆ ಎರಡು ತುಳ್ಳು ಮೈಬಣ್ಣದ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಹುಡುಗರು ನಿಂತಿದ್ದು, ಅವರು ಟೀವುವಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಳಿ ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರು ಈ ಹುಡುಗರನ್ನು

ತೀರ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಹಿಡಿತಂದು, ಅವರಿಗೆ ಮುಸಲ್ಮಾನೀ ಧರ್ಮದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದ್ದರು. ಸಿಂಹಾಸನದ ಕೆಳಬದಿಗೆ-ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನ ಎದುರಿಗೆ-ಅರ್ಧವರ್ತುಲಾಕಾರದ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಆತನ ದಿವಾಣರು, ಸೈನ್ಯಾಧಿಪತಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕುಳಿತಿದ್ದರು.-

ಕಾಸೀಮನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ್ಗೆ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರದಂತೆ ದರ್ಬಾರದೊಳಗಿನ ಜನರ ಭೇಟಿ-ಪ್ರತಿಭೇಟಿಗಳು ನಡೆದಿದ್ದವು. ಕೆಲವರು ಬಂಗಾರದ ತರತರದ ಹಿಡವೆಗಳನ್ನೂ, ಕೆಲವರು ನಾನಾ ಬಗೆಯ ರತ್ನಗಳನ್ನೂ, ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಕೆಲವು ಅಪೂರ್ವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ನವರಾಣಿಯೆಂದು ಹಿಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗಾಗಲೇ ಅಂದು ಬಂದ ನವರಾಣಿಯ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ರಾಶಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಟ್ಟಿಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಾಸೀಮನ ನಜರಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಏನು ಸಂಭಾಷಣ ನಡೆದಿರುವದೆಂಬದೂ ಮಾತ್ರ ಆತನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿಯ ಭಾಲದಾರ-ಚೋಪದಾರರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹಿಡುವ 'ಖಾವೋಷ-ಖಾವೋಷ' ಎಂಬ ಕಠೋರ ದನಿಯೇ ಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಇಷ್ಟು ಹಿಡರಿ ಸಭಿಕರನ್ನು ಸ್ತಬ್ಧಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆ ಸಭೆಯೊಳಗಿನ ಗಲಭೆಯು ಕೊಂಚವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಅಬ್ದುಲ್ ರಹಿಮಾನಖಾನನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಕಾಸೀಮನೊಡನೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಸಿಂಹಾಸನದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಆಗ ಟೀವುವು ಆತನನ್ನು ನೋಡಿ:—ಬನ್ನಿರಿ, ಖಾನಸಾಹೇಬರೇ, ಇತ್ತ ಬನ್ನಿರಿ; ನೀವು ಬೇಗನೆ ಮರಳಿ ಬಂದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಮಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ನೀವು ಇಷ್ಟು ಸೊರಗಿರುವುದೇಕೆ? ನಿಮ್ಮ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವಿದೆಯಷ್ಟೇ? ಓಹೊ! ಅಲ್ಲಾನ ಚಮತ್ಕಾರಗಳು ಬಹು

ವಿಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿವೆ. ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನಮಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ದೃಶ್ಯವು ಇಂದು ನಿಜವಾಗಿ ತೋರಿತು. “ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿಯ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಒಬ್ಬ ನಮ್ಮ ಹಳೇ ಸೇವಕನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವವನಿದ್ದನು; ಹಾಗೂ ಆತನೊಡನೆ ಹೊಸಬನಾದ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನೊಬ್ಬ ಬರುವವನಿದ್ದನು. ಆ ಹೊಸಬನು ಅಂತಿಂಥವನಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೇ ಶೂರನೊಬ್ಬ ಸುಂದರನೊಬ್ಬ ಆಗಿದ್ದು, ಆತನು ಅತ್ಯಂತ ಜಾಣನೊಬ್ಬ ಆಗಿರುವನು”

ಹೀಗೆಂದು ನುಡಿದು, ಸುಲತಾನನು ಗುಡುಗುಡಿಯನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಎಲ್ಲರ ಕಡೆಗೂ ನೋಡತೊಡಗಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಸಭಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ದನಿಯಿಂದ:—ವಾಹವ್ವಾ! ವಾಹವ್ವಾ! ನಮ್ಮ ಸುಲತಾನನ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಸ್ವಪ್ನವೆಂದಾದರೂ ಸುಳ್ಳಾದೀತೇ? ಯಾವ ಒಬ್ಬ ಹಳೇ ಸೇವಕನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ನಮ್ಮ ಖಾನಸಾಹೇಬರ ಆಗಮನದಿಂದ ನಿಜವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸುಲತಾನರು ದೀರ್ಘಾಯುಗಳಾಗಲಿ! ಎಂದು ಹೊಗಳಿದರು.

ಇನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅಬ್ದುಲ್ ರಹಿಮಾನಖಾನನು:— “ಸರಕಾರ, ಈ ಸೇವಕನು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸ್ತುತಿಗೆ ಅರ್ಹನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಲತಾನನ ಸಾಹೇಬರ ಸ್ವಪ್ನದಂತೆ ನಾನು ಈ ಹೊಸ ಸೇವಕನನ್ನು ಸುಲತಾನಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈತನು ಶೂರನೊಬ್ಬ ಧೀರನೊಬ್ಬ ಇರುವನಲ್ಲದೆ, ಒಳ್ಳೇ ಜಾಣನೊಬ್ಬ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನು ಸರಕಾರದ ಚಾಕರಿಯನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ಇಮಾನಿಯಿಂದ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಈತನ ಸಾಹಸದ ಅನುಭವವನ್ನು ನಾನು ಮನಗಂಡಿರುತ್ತೇನೆ;” ಹೀಗೆಂದು ನುಡಿದು ಅವನು ಕಾಸೀಮನ ಕೈ ಹಿಡಿದು, ಆತನನ್ನು ಸುಲತಾನನ ಎದುರಿಗೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಕಾಸೀಮನು ಟೀಪೂ ಸುಲತಾನನಿಗೆ ಮೂರು-ಮೂರು ಸಾರೆ ಕುರ್ನೀಸಾತು ಮಾಡಿ, ಕೈ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತನು.

“ವಾಹವಾ! ಈತನು ಒಂದು ಸುಂದರನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನ ಮುಖಲಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಈತನೊಳ್ಳೆ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠನಾಗಿರುವದಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈತನ ವಿಶಾಲ ಭಾಲವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಈತನು ದೈವಕಾಲಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.” ಹೀಗೆ ನುಡಿದ ಸುಲ್ತಾನನ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆತನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜನರು:—ಉಲ್, ಅಹ ಮ್ಮದಲಿಲ್ಲಾ! ಮನುಷ್ಯನ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಸುಲ್ತಾನಸಾಹೇಬರೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಇವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳ ಜ್ಞಾನವೂ ಆಗುತ್ತದೆ; ಎಂದಂದರು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನು ಮತ್ತೆ ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ:— ನಮಗೊಬ್ಬರಿಗೇ ತಿಳಿಯುವಂಥ ಕೆಲವು ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಈತನ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲಿರುತ್ತವೆ. ಇಂದಿನ ಹಿಳ್ಳೆ ಗ್ರಹಗಳ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಈತನು ನಮ್ಮ ಹತ್ತರಕ್ಕೆ ಬಂದುದರಿಂದಲೂ, ಇವನು ಸಯ್ಯದ ಮನೆತನದವನಾದುದರಿಂದಲೂ ಇವನಿಂದ ನಮಗೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗುವದು. ಏನೋ, ನಿನ್ನ ಹಸರು ಕಾಸೀಮನಲ್ಲವೇ? ಕಾಸೀಮಾ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಚಾಕರಿಯನ್ನು ಮಾಡುವೆಯಾ? ಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮೊಡನೆ ನೀನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೂಡ ಪಣ ಕಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಿರುವೆಯಾ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಕಾಸೀಮನು ಗಂಭೀರತೆಯಿಂದ:—ಹಜರತ್, ತಮ್ಮ ಈ ಸೇವಕನು ಜೀವ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ತಾವು ಈ ಸೇವಕನ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಚಾಕರಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

“ಸರಿ-ಸರಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳು ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಬೇಗನೆ ಪ್ರಸಂಗ ಬರಬಹುದಾಗಿದೆ.” ಎಂದಂದು, ಸುಲ್ತಾನನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಹಿಬ್ಬ ಮುನಸಿಗ:—ಎಲೆ, ಹೀಗೆ ಹುಕುಮು ಬರೆ, ಈತನಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಹೊನ್ನಿನ ಸಂಬಳ; ಹಾಗೂ ಹಿಂದು

కుదురయ బహు శోడబీశు. యాశోకా కాశీమా, నిన్న బళియల్లి కుదురయిరువదష్టే?

“జీ దజరత్, ఖానసాహ్లాబర ఔదాయాద మూలక ననగొందు కుదురయి సుక్కిరుత్తదే.”

“ఓళ్ళేదు; కాశీమా, నిను యావాగలూ నవ్విడనే ఇరబీశు ఇదే నిన్న కలవు, తిళియి.తే. ఇతర సంగతి గళన్న ఖానసాహ్లాబరు నినగ తిళిసువరు. ఇన్ను నిను హోగూ” ఎందందు, సుల్తానను మత్తి గుడుగుడియ శోళివే య.న్న తక్కిండు గుడుగుడు తబ్బ మాడుత్త సేదహత్తిదను.

ఆగ ఓబ్బ మునసియు సుల్తాననిగ ముజురే మాడి:--
సరకార! ఖానసాహ్లాబరు బేంగళురింద కలవు ఇంగ్లిష-
కాఫర్-శ్చేదిగళన్న తందిరుత్తారే. ఆవర విజాగణ్.....

సుల్తానను—అల్లత్, అల్లబత్! హౌదు, నావు అదన్న ముతే బిట్లదేవు. ఎలే, ఎల్ల కడగొ ఖావోష మాడిరి; హాగు ఆ శ్చేదిగళన్న ఇల్లిగ కరే తన్నరి.

హీగ టేవువిన ఆజ్జి యాద శోడలే సభియోళగిన గద్ద లవేల్ల ఓమ్మేలే శాంతనాయుతు. ఆ దినాణఖానేయ తిర శోనేయ భాగదల్లి యావ మూరు-నాల్కు జనరు తమ్మ తమ్మోళగ గుజుగుజు మాతాడుత్తిద్దరొ, జిశోషదారర లలకార దింద ఆవరొ సుమ్మనాదరు. బళిక సుల్తానను ఖాననన్న కురితు:—బేంగళుర శిల్లీదారను ఆ శ్చేదిగళ బగ్గే పత్రవ న్నేనాదరొ శోట్టరువనో? ఎందు ప్రశ్న మాడలు, ఖాననను శోడలే ఎద్దు నింతు:—దజరత్, ఆ లఖోటయ నన్న బళి యల్లీ ఇరుత్తదే. ఈ హోష సేవకనన్న సరకారశ్చే ఓప్పి

ಸುವ ಗಡಬಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆತು ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು, ಎಂದಂದು ತನ್ನ ಬಕ್ಕಣದೊಳಗಿನ ಬೆಂಗಳೂರ ಕಿಲ್ಲೇದಾರನ ಪತ್ರವನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನ ಪಾದದಡಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿದನು. ಸುಲ್ತಾನನು ಅದನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು, ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು-ಓದಿ, ತನ್ನ ಮುಖ್ಯ ಮುನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು:—ವಾ! ಇದರಲ್ಲಿಂತೂ ಕಿಲ್ಲೇದಾರನು ಹಿಬ್ಬ ಕಾಫರನನ್ನು ಬಹಳ ಹೊಗಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪ ನ್ನು ಬಹು ಜಾಣನೂ, ಚತುರನೂ, ಶೂನ್ಯನೂ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆಂದೂ, ಯುದ್ಧದೊಳಗೆ ಅವನೊಳ್ಳೇ ಧೋರಣೆ ಪುರುಷನಾಗಿರುವನೆಂದೂ ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಹಣ್ಣಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂಬ ಯುಕ್ತಿಯು ಅತನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆಯಂತೆ. ಇಂಥ ಹೆಚ್ಚು-ಪೇಚ್ಚುಗಳ ಜ್ಞಾನವು ನಮಗೆ ಇಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲವೇನು? ಅಲ್ಲಾನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಆ ಹರಾಮಖೋರ ಇಂಗ್ಲಿಷರಿಗಿಂತಲೂ ನಮಗೆ ಆ ಸಂಗತಿಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿವೆ; ಆದರೆ.....

ಸುಲ್ತಾನನು ಇನ್ನೂ ಏನೋ ಮಾತಾಡತಕ್ಕವನು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದರ್ಬಾರದೊಳಗಿನ ಲಾಂಗೂಲಿಚಾಲನ ವೃತ್ತಿಯ ಹಲ-ಕೆಲವರು:—ವಾಹವ್ವಾ-ವಾಹವ್ವಾ! ಅದನ್ನೇನು ಕೇಳುವದಿದೆ? ನಮ್ಮ ಸುಲ್ತಾನ ಸಾಹೇಬರ ಜ್ಞಾನವು ಅಗಾಧವಾದದ್ದು! ಅವರನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟುವವರು ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ! ಎಂದು ಕೂಗಿದರು. ಆಗ ಸುಲ್ತಾನನು ಪುನಃ:—ಇನ್ನೂಲ್ಲ! ಇಂದಿನ ದಿನವು ಸುದಿನವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಅದುದರಿಂದ ನಾವು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಆ ಕಾಫರರನ್ನು ನಮ್ಮ ಚಾಕರಿ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳುತ್ತೇವೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಹಿಪ್ಪುವದಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಜೀವದಾನ ಕೊಡುವೆವು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರ ಆಯುಸ್ಸಿನಿತ್ತುವು ಹರಿಯಿತೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು! ಅವರನ್ನು ಆ ಸೈತಾನೀರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ ಕೊಡುವೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಜಾತಿಯ

ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಪ್ರೇತರೂಪದಿಂದ ಇವರ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುವರು ಆ ನಂದೀದುರ್ಗದ ಶಿಖರದ ತುದಿಯಿಂದ ಇವರನ್ನು ದೂಡಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಿಸುವ ಹುಕುಮು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅಂದರೇ ಈ ಕಾಫರರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಂದೀತು!

ವಾಹವ್ವಾ! ವಾಹವ್ವಾ! ಸರಕಾರದ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಯಾರು ಅಲ್ಲಿಂದಾರು? ಅವರಿಗೆ ಜೀವದಾನ ಕೊಡುವದು ನ್ಯಾಯವಾದದ್ದಲ್ಲ ಯಾಕಂದರೆ, ಅವರ ಜಾತಿಯ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಾಸ ಶಾಪವೇ ಇರುತ್ತದೆ: ಆದರೂ ನಮ್ಮ ಸುಲ್ತಾನ ಸಾಹೇಬರ ಕ್ಷಮಾಶೀಲ ಗುಣವು ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಎಂದು ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವರು ನುಡಿದರು. ಆ ಲಾಂಗೂಚಾಲನವೃತ್ತಿಯ ದರ್ಬಾರೀ ಜನರಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಮಾತಿಗೆ ತಲೆ ಹಾಕುವ ಕೆಲಸದ ವಿನಃ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆ ದರ್ಬಾರದೊಳಗೆ ಭಾಷಣ ಪ್ರತಿಭಾಷಣಗಳು ನಡೆದಿರಲು, ಹೀಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಕೈದಿಗಳ ಕಾಲ ಸಪ್ತವೂ, ಅವರೊಡನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಪಾಯಿಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಮಾತುಗಳೂ ಕೇಳ ಹತ್ತಿದವು; ಹಾಗೂ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಕೈದಿಗಳು ದರ್ಬಾರದ ದಿವಾಣಿ ಖಾನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಗೆ ಸಹ ಬಂದರು. ಕೂಡಲೆ:—ಇವರ ಹಬೀಸರ(ಮುಖ್ಯಸ್ಥ)ನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮುಂದೆ ಕರೆತನ್ನಿರಿ ಉಳಿದವರನ್ನು ಹೊರಗೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ, ಎಂದು ಸುಲ್ತಾನನು ಹುಕುಮು ಮಾಡಿದೊಡನೆ, ಉಳಿದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂದೆ ಸರಿಸಿ, ಮುಖ್ಯಸ್ಥನೊಬ್ಬನಿಗೇ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲು ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಓರ್ವ ತರುಣ ಇಂಗ್ರಜನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಕ್ಕುತ್ತ ಸಿಂಹಾಸನದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು. ಆತನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಹತ್ತರ ಹೋದ ಕೂಡಲೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಚೋಪದಾರನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ತನ್ನ ಗೊಗ್ಗರದನಿಯಿಂದ:— ಎಲೇ

ಕಾಫರ, ಸರಕಾರದ ಚರಣದ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡ ಬೀಳು, ಎಂದು ಆಜ್ಞಾ ಪಿಸಿದನು. ಆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಮಾನೀಷ್ವಭಾವದ ಕೈದಿಯು: ನಾನು ನನ್ನ ದೇಶದ ಅರಸನಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡು ವೆನೋ ಅದರಂತೆಯೇ ನಮಿಸುವೆನು, ಎಂದು ಆ ದರ್ಬಾರದೊಳಗಿನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಕೇಳಬರುವ ಹಾಗೆ ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ ನುಡಿದನು; ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಮುಜುರೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆತನು ತುಸ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋದನು ಮಾತ್ರ. ಆತನ ಹಿಂದು ಕಾಲು ಸಿಂಹಾಸ ನದ ಬದಿಗೆ ಹಾಸಿದ್ದ ಜಾಜಮಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು ಕೂಡಲೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಚೋಪದಾರನು ಸಂತಾಪಾತೀರೇಕದಿಂದ ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕೈದಿಯ ಕೆನ್ನೆ ಯ ಮೇಲೊಮ್ಮೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಿಗಿದು:—ಎಲೈ ಕಾಫರ.....ಮಗನೇ, ಖಬರದಾರ, ಈ ಜಾಜಮಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಲಿಟ್ಟೆಯೆಂದರೆ. ಈಗ ಕಾಲಿಟ್ಟು ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಸರಕಾರದ ಎದುರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮೂಗು ತಿಕ್ಕು; ಹಾಗೂ ಸುಲ್ತಾನನ ಸಾಹೇಬರ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೋ, ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು.

ಚೋಪದಾರನು ಹೊಡೆದ ಕೂಡಲೆ ಆ ಕೈದಿಯು ಆತನನ್ನು ಕೆಕ್ಕರಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತ, ತಿರುಗಿ ಹೊಡೆಯಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದ್ದನು ಸಹ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನು ಆತ ನನ್ನು ತಡೆದು:— ಫಿರಂಗೀ, ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯಬೇಡ. ಎಲೈ, ಯಾರಿದ್ದೀರತ್ತ ಕಡೆಗೆ? ಈ ಬದಮಾಷ್ ಜೋಪದಾರನನ್ನು ಒದ್ದು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿ; ಹಾಗೂ ಆತನಿಗೆ ಹತ್ತು ಫಟಕೆಯ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಿ, ಎಂದು ಹುಕುಮು ಮಾಡಿದನು. ಸುಲ್ತಾನನ ಬಾಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಹುಕುಮು ಹೊರಡುವದೊಂದೇ ತಡ; ನಾಲ್ವೈದು ಜನ ಪ್ಯಾದೆಗಳು ಓಡುತ್ತ ಬಂದು ಆ ಚೋಪದಾರನನ್ನು ದರದರನೆ ಎಳೆಯುತ್ತ ಆ ದರ್ಬಾರಗೃಹದಿಂದ ಹೊರಗೊಯ್ದು ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದರು. ಬಳಿಕ

ಸುಲ್ತಾನನು ಆ ಸಾಹೇಬನಿಗೆ ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರ ಹೇಳಿದನು. “ಈತ ನನ್ನು ತೀರ ಹತ್ತರಕ್ಕೆ ಬರಗೊಡಬಾರದು ಸರಕಾರ!” ಎಂದು ಸಭಿಕರೆಷ್ಟೋ ಜನರು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರು; ಆದರೆ ಟೀಪೂ ಸುಲ್ತಾನನು ಅವರ ಸೂಚನೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡದೆ:—ಎಷ್ಟೋ ಹತ್ಯಾರ ಬಂದ ಫಿರಂಗಿಗಳ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಹೀರಿದ ನಾನು, ಈ ಬಿನ್‌ಹತ್ಯಾರಿ ಯಾದ ಒಬ್ಬೊಂಟಗನಿಗೆ ಹೆದರಲೋ? ಫಿರಂಗಿ, ಬಾರೋ-ಬಾ, ಇತ್ಯ ಮುಂದೆ ಬಾ ಅಂದರೆ ನಿನೋಡನೆ ನನಗೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನೆಟ್ಟಗಾಗುವದು ಕಾಫರ, ನೀನು ಅಂಜಬೇಡ. ನಿನಗೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ತೊಂದರೆಯುಂಟಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಎಂದಂದನು.

ಆ ಕೈದಿಯು ತುಸ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, ಆದರದಿಂದಲೂ, ಆಡ್ಯ ತೆಯಿಂದಲೂ ಸಲಾಮು ಮಾಡಿ:— ಸುಲ್ತಾನ ಸಾಹೇಬ, ನಾನು ನಿಮಗೆ ಕೊಂಚವೂ ಅಂಜುವದಿಲ್ಲ. ಹೆದರಿಕೆಯುಂಟಾಗುವಂಥ ಅದಾವ ದುಷ್ಕೃತ್ಯವು ನಿಮ್ಮಿಂದ ನನಗಾಗುವಂತಿದೆ?

“ನನ್ನಿಂದಲ್ಲವೆ? ಹಿಂದೇ ಹಿಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣ ತಕ್ಕೊಂಡೇನು? ಇದಕ್ಕೂ ಮಹತ್ವದ ಮತ್ತಾವ ನನ್ನ ದುಷ್ಕೃತೆಲಸವನ್ನ ನೀನು ನೋಡಬಯಸುತ್ತೀ” ಎಂದು ಸುಲ್ತಾನನು ಥಟ್ಟನೆ ನುಡಿದನು ಫಿರಂಗಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ದರ್ಬಾರಿಗಳೆಲ್ಲ ಆತ ನನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬೈಯುತ್ತ ಕ್ರೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಆ ಧೀರ ಮತ್ತು ಶೂರ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕೈದಿಯು ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಆ ಲಾಂಗೆಲಚಾಲನವೃತ್ತಿಯ ಸಭಿಕರ ಕಡೆಗೆ ಹಿಮ್ಮೆ ತಿರುಗಿಸಿದನು ಮಾತ್ರ. ಆತನ ಆ ಬಿರೋಟದಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿಯ ಬಹು ಜನರು ಗಾಬರಿಗೊಂಡರು. ಎಲ್ಲರ ಮುಖಗಳನ್ನೂ ಹಿಮ್ಮೆ ನೋಡಿದ ನಂತರ ಆ ಕೈದಿಯು ಗಂಭೀರ ವಾಣಿಯಿಂದ:—ಈ ನೊದಲು ಸುಲ್ತಾನ ಸಾಹೇಬನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಉತ್ತರವನ್ನು ನಾನು

ಉದ್ಧಟತನದಿಂದ ನುಡಿದಿರುವದಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೇ ಇಮಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನುಡಿದಿರುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ಹೇಡಿಗಳಾದ ದರ್ಬಾರಿಗಳೇ, ನನ್ನಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಕಲಿತು ಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಾನೊಬ್ಬನೇ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರಲು, ನೀವು ನನಗೆ ಕಂಡ ಕಂಡ ಹಾಗೆ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುವಿರಿ; ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಬೈಯುವಿರಿ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ನಾಚಿಕೆಯುಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ? ಧೀಕಾಂವಿರಲಿ, ನಿಮ್ಮ ಹೇಡಿ ಬಾಳುವಿಕೆಗೆ! ಎಂದು ಅಂದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ನುಡಿಯುವಾಗ ಆ ಕೈದಿಯ ಮುಖಮುದ್ರೆಯು ಹಿಳ್ಳೇ ಉಗ್ರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಹಾವಭಾವಯುಕ್ತವಾಗಿ ನುಡಿದ ಆ ನುಡಿಗೆ ದರ್ಬಾರಿಗಳಾರೂ ಉತ್ತರವನ್ನೀಯಲಿಲ್ಲ. ಸುಲ್ತಾನನು ಏನು ಅನ್ನುವನೋ ನೋಡಬೇಕೆಂದು, ಅವನು ತನ್ನ ಮೋರೆಯನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿಸಿ, ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಸುಲ್ತಾನನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತನು. ಆಗ ಸುಲ್ತಾನನು ತ್ವೇಷದಿಂದ:—ಜೂಪ್! ಎಲೈ ಫಿರಂಗೀ, ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿನ್ನ ಈ ಉದ್ಧಟ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿಲ್ಲ. ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇವೆ; ಸ್ನೇಹಭಾವದಿಂದ ನಿನೊಡನೆ ನಡೆಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. ಅದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ನಾಲ್ಕು ಹಿತವಚನಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕರೆಸಿರುತ್ತೇವೆ; ತಿಳಿಯಿತೇ? ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ, ಒಬ್ಬ ಶ್ವಾನ ಸ್ವಭಾವದ ಮುನಷಿಯು ನಡುವೇ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ:—ಎಲೈ ಕಾಫರ, ನೋಡು, ಸುಲ್ತಾನವಸಾಹೇಬರು ಎಷ್ಟು ದಯಾಳುಗಳಿರುವರೆಂಬದನ್ನು? ಅವರ ಭಾಷಣವು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೋ ಅಥವಾ ಯಾವನೊಬ್ಬ ದುಭಾಷಿಯು ನಿನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬೇಕೋ? ತಿಳಿಸು, ಎಂದನು.

ಚೂಪ್ ರಹೋ! ಆತನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮಾತು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಆತನು ಕೇಳುವನು; ನಿನಗೇತಕ್ಕೆ ಬೇಕು ಆ ಪಂಚಾಯತಿಯು? ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡು, ಎಂದು ಸುಲ್ತಾನನು ಆ ಮುನಷಿಯನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಿ, ಆ ಕೈದಿಯನ್ನು ಕುರಿತು:— ಎಲೈ ಕ್ಯಾಂಪ್ಸನ್‌ಸಾಹೇಬ, ಇತ್ತ ಕೇಳು. ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಾದಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿರುವದಿಲ್ಲ. ನೀನು ನಮ್ಮ ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನನ್ನು ಅಂಬಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಕರೆತಂದು, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಾವೇ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವದೇತಕ್ಕಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಕಿಲ್ಲೇದಾರನು ತಿಳಿಸಿದ ಮೇರೆಗೆ ತುರಂಗದಲ್ಲಿ ತೀರ ಬೇಸತ್ತಿರುವದರಿಂದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಬಹುದೆಂದು. ಕಾಂಪ್ಸನ್‌ಸಾಹೇಬ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಲಾಲಿಸಿ ನಮ್ಮ ಚಾಕರಿಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡರೆ, ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ನಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ನಿನಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಮಹತ್ವದ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರದ ನೌಕರಿಯ ಮೇಲೆ ನೇಮಿಸುತ್ತೇವೆ; ಮತ್ತು....

“ಸಾಕು-ಸಾಕು! ಸುಮ್ಮನಿರು” ಎಂದು ಆ ಕೈದಿಯು ಗಟ್ಟಿದನಿಯಿಂದ ತಿರಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕ ಓದರಲು, ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನಂಥ ದಿಟ್ಟ ಮೈಸೂರ ಹುಲಿಯು ಕೂಡ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಅಂಜಿ, ಆತನನ್ನು ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡತೊಡಗಿದನು. ಆತನಿಗೆ ಆ ಫಿರಂಗಿಯ ವಿಲಕ್ಷಣ ದಿಟ್ಟತನದ ಬಗ್ಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಯಿತು. ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನು ಹೀಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನೇತ್ರದಿಂದ ತನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಆ ತರುಣ ಇಂಗ್ಲಿಷನು ಟೀಪುವನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ:—ಸುಲ್ತಾನಸಾಹೇಬ, ನಾವೂ ನೀವೂ ಸಮನಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ನೀವು ಆಡಿದ ಕರಾರಿನಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಚಾಕರಿಗೆ ಕರೆಸಿದ್ದರೆ, ಅದು ನಮಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ನಾನು ಈಗ ಕೇವಲ ನಿಮ್ಮ

ಹಸ್ತಗತನಾಗಿರುವಾಗ, ನೀವು ಎಂದೂ ನಡಿಸದಂಥ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನನ್ನನ್ನು ವೋಹಗೊಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿ, ನನ್ನ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರೇನು? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಲು,

ಆ ಕೈದಿಯ ಈ ಕಡೆಯ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆತನ ಬಗ್ಗೆ ತುಸು ಆಶೆಯುಂಟಾದುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ, ಸುಲ್ತಾನನು ಹಿಳ್ಳೇ ಆತುರತೆಯಿಂದ:—ನರಮಂ ದಯಾಳು ವಾದ ಅಲ್ಲಾ ಹಾಗು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪಕನಾದ ಮಹಮ್ಮದ ಮೈಂಬರ ಇಮರೀವರ ಪಾದ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ: ಈ ಮೊದಲು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ವಚನಗಳನ್ನೂ ನ.ನ. ತಪ್ಪದೆ ಪಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೇಳು ಹಾಗಾದರೆ, ನೀನು ನನ್ನ ಚ ಕರಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಿರುವೆಯಷ್ಟೆ? ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನಿತ್ತ ಕೂಡಲೆ ನಿನ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪದವಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರ, ಸಂಪತ್ತು, ಹೆಂಗಸರು.....

ಸುಲ್ತಾನನು ಮುಂದೆ ನುಡಿಯಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಕಬ್ಬಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದು ಕೂಡ ಆ ಕೈದಿಗೆ ದುಸ್ತರವಾಯಿತು ಅದರಿಂದ ಅವನು ಹಿಮ್ಮೆಲೆ:—ಟೀಪೂಸಾಹೇಬ, ಈಗ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕೈಸೇರಿರುವೆನು. ಅಂದಬಳಿಕ ನೀವೇನೆಂದರೂ ನಾನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಮನುಷ್ಯತ್ವವಿದ್ದರೆ ಶಿಪಾಯಿಯನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾವುದೆಂಬದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ-ನೀವು ಇಂಥ ಹೀನನುಡಿಗಳನ್ನು ನುಡಿದು, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನೀವು ಸಿಟ್ಟಾಗಬೇಡಿರಿ. ನಾನನ್ನು ವದನ್ನು ಶಾಂತಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನನ್ನ ಪರಮ ಗಳಿಯಾದ ಮ್ಯಾಂಥೂಸನಿಗೆ ನೀವು ವಿಷ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದಿರಿ. ನನ್ನೀ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬೆರಗಾದವರಂತೆ ನೀವು ನಟಿಸಬೇಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದಲೇ; ಆತನು ಹಾಗೆ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟಿರುವನೆಂಬದು ನನಗು

ಚನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ಆ ಗೆಳೆಯನಿಗೂ ಈಗ ನನಗೆ ಕೇಳಿದಂತೆಯೇ ಕೇಳಿದ್ದಿರಿ; “ನಮ್ಮ ಚಾಕರಿ ಮಾಡು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾಯು” ಎಂಬದನ್ನೇ ನೀವು ಆತನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಿರಿ. ಅವನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಈಗ ನಾನೂ “ಆ ನಿಮ್ಮ ಚಾಕರಿಯನ್ನು ಎಂದೂ ಮಾಡಲಾರೆನು. ಮರಣವೇ ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ನನ್ನ ದೇಶಬಾಂಧವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಒಬ್ಬರೊಂದೊಬ್ಬರಂತೆ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದಿರೋ, ಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಿಸಿರಿ ನನ್ನ ದೇಶಬಾಂಧವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನಿಮ್ಮ ಚಾಕರಿಯ ಪಾತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ದೇಶದ ಕೀರ್ತಿಗಾಗಿ ಸತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ನಾನೂ ಅಂಥ ಮರಣವನ್ನೇ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಸುಲ್ತಾನಸಾಹೇಬ, ನಿಮಗೆ ರಕ್ತಪಾತವನ್ನು ನೋಡುವ ಹವ್ಯಾಸವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯಷ್ಟೆ? ನನಗೆ ಇನ್ನು ಬದುಕುವ ಆಶೆಯಿಲ್ಲ. ಯಾವನೊಬ್ಬ ನಿಮ್ಮ ಹಸ್ತಕನಿಗೆ ನನ್ನ ರುಂಡವನ್ನು ದಿಂಡದಿಂದ ವಿಂಗಡಿಸಲು ಹೇಳಿರಿ. ಅಂದರೆ ಈ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವೀರರು ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಎಷ್ಟು ದಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆಂಬದು ನಿಮ್ಮ ಹೇಡಿ ದರ್ಬಾರಿಗಳ ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರಲಿ! ಹೂಂ, ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಹುಕುವು ಮಾಡಿರಿ, ತಡವೇಕೆ? ನಾನು ನಿಮಗೆ ಕೊಂಚವೂ ಅಂಜುವದಿಲ್ಲ.

ಆ ಕೈದಿಯ ಈ ಉಪಮರ್ದಕಾರಕ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ಸಭಿಕರಲ್ಲಿಯು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಆತನನ್ನು ಕ್ರೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ:— ಹೊಡೆಯಿರಿ-ಹೊಡೆಯಿರಿ, ಈ ಕಾಫರನ ಮುಸುಡಿಗೆ..... ಕೊಲ್ಲಿರಿವನನ್ನು. ಬದ್‌ಮಾಷ್! ಹರಾಮಖೋರ!! ತುಂಡರಿಸಿರಿವನನ್ನು” ಎಂದು ಕೂಗಹತ್ತಿದರು. ಕೆಲ-ಕೆಲವರಂತೂ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ತಮ್ಮ ಅಂಗಿಯ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೇರಿಸುತ್ತ, ದವಡೆಗಳನ್ನು ಕಚ್ಚುತ್ತ, ವಿಸೆಗಳನ್ನು ಹುರಿ ಮಾಡುತ್ತ,

ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹಿರಿಗಳಿಂದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿರಿದು, ಅವನ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿ ಹೋಗಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದರು ಸಹ. ಆಗ ಸುಲ್ತಾನನು ಅವರನ್ನು ತಡೆದು: — “ಚೂಪ್-ಚೂಪ್” ಎಂದು ಹಿರಿದು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಮ್ಮನಿರಲು ಹೇಳಿದನು; ಆದರೆ ಆಗಿನ ಆ ವಿಲಕ್ಷಣ ಗೊಂದಲ ಮಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಶಬ್ದಗಳು ಯಾರ ಕಿವಿಗೂ ಬಿದ್ದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ, ಆ ಜನರು ಆ ಫಿರಂಗಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಇನ್ನೂ ನಡಿಸಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಆಗ ಸುಲ್ತಾನನು ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತು, ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಿಂದ: ಸಭಿಕರೇ, ಎಲ್ಲರೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಗೊಂದಲ ಹಾಕಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಅಲ್ಲಾನ ಆಣೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವನಾದರೂ ಈ ನಮ್ಮ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆಗೆ ವ್ಯತ್ಯಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದರೆ, ಅವನು ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಸರದಾರನಿರಲಿ, ದಿವಾಣನಿರಲಿ ನಾನು ಯಾರ ಉಜ್ಜರನ್ನು ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಇಡದೆ, ಅವನನ್ನು ಹಿಡ್ಡು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸುವೆನು, ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು.

ಸಭಿಕರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮೇಲಿನಂತೆ ನುಡಿದು, ಒಳಕ ಸುಲ್ತಾನನು ಆ ಕೈದಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿದನು. ಸುಲ್ತಾನನು ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನು ಏನು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುವನೋ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಅತನು ಹಿಳ್ಳೇ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಟೀವುವಿನ ಕಡೆಗೆ ಟೀಕಮಕ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತು ಕೊಂಡಿದ್ದನು ಆಗ ಟೀವುವಿನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಿಡಿಕಳುಮುರುತ್ತಿದ್ದು, ಮುಖವು ಕಕ್ಕಾವಿಕ್ಕಿಯಾಗಿತ್ತು “ಮೂರ್ಖ, ಮಹಾಮೂರ್ಖನು ನೀನು! ಎಲೈ ಫಿರಂಗೀ, ನಿನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ? ನೀನು ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಸೆರೆಮಲ್ಲಿರುವದರಿಂದ, ನಿನ್ನ ಅಪ್ರೀತ್ಯ ಜನರು ನೀನು ಸತ್ತಿರುವೆಯೆಂದೇ ತಿಳಿದಿರುವರು ಅವರು ಹಾಗೆ ತಿಳಿಕೊಂಡಿರುವದು ಹಿಂದು ಒಳಿಯಿಂದ ನಿನಗೆ ಪಕ್ಕಕರವಾಗಿಯೇ

ಪರಿಣಮಿಸಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುವದು. ನೀನು ಇನ್ನು ಪುನಃ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೋ. ನಿನಗೆ ಇನ್ನು ಹೊಸ ಹೊಸ ಚಾಕರಿ, ಹೊಸ ಹೊಸ ಪದವಿಗಳು, ವಿಪುಲವಾದ ಸಂಪತ್ತು ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಲಭಿಸುವವಲ್ಲದೆ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯವಾದ ಮುಸಲ್ಮಾನೀ ಧರ್ಮವು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಗೀಕರಿಸುವದು. ತಮ್ಮಾ, ನಿನ್ನಂಥ ಸುದೈವಿಗಳು ವಿರಳರೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಕ್ಯಾಂಪ್ಸನ್ ಸಾಹೇಬ, ಇತ್, ನೋಡು. ಕೇವಲ ಸಹೋದರನಂತಿರುವವನೂ, ನಿನ್ನ ನಿಜವಾದ ಹಿತೈಷಿಯೂ, ನಿನ್ನ ಜೀವದ ಗೆಳೆಯನೂ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಂಬಿಗೆಯಿಟ್ಟವನೂ, ನಿನಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪದವಿ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿರುವವನೂ ಆದ ಈ ಟೀಪೂಸುಲತ್ರನನು ನಿನಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ನೀನು ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು ಲಾಲಿಸು. ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ದಂಡಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನಾಗೆ ಮಾಡುವೆನು. ನನ್ನಷ್ಟೇ ನಿನಗೂ ನನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಹ್ಯಾಗೂ ಒಳ್ಳೇ ಬುದ್ಧಿವಂತನಿರುತ್ತೀ. ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯದಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಲಹೆಯಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನೀನು ಯುದ್ಧಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನುರಿತವನಿರುವಂತೆ, ಅಲ್ಲಾನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಾನೂ ಆ ಕಲೆಯನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಿರುತ್ತೇನೆ ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವೀರ್ವರೂ ಒಮ್ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡೋಣ. ತಮ್ಮಾ, ಕ್ಯಾಂಪ್ಸನ್ ಸಾಹೇಬ, ನೀನು ನಿನ್ನೆದುರಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಈ ಸುಗ್ರಾಸದ ಎಡೆಯನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದೊದೆಯಬೇಡ. ತಮ್ಮಾ, ನೀನೀಗ ನನಗೆ ಏನೊಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಡದಿದ್ದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ; ಇನ್ನೂ ಮೂರು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಕಾಂತಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾನು ಹೇಳುವ

ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿ, ಬಳಿಕ ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಹಿಪ್ಪಿಗೆ ಯನ್ನು ಕೊಡು ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಉಟ-ಉಪಚಾರಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಹು ಚನ್ನಾಗಿಡುವಂತೆ ಈ ನಿನ್ನ ಸಹೋದರ ಸಮಾನನಾದ ಟೀಪುವು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ” ಎಂದು ಸುಲ್ತಾನನು ಆ ಕೈದಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಕೂಡಲೆ ಆ ಕೈದಿಯು:—ಸುಲ್ತಾನಸಾಹೇಬ, ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಆ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಅವಧಿಯ ಅಸತ್ಯಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಮೂರು ದಿನಗಳೇಕೆ, ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ಕೇಳಿದರೂ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಆಗಲೆ ಹೇಳಿದ ಉತ್ತರವನ್ನೇ ಹೇಳತಕ್ಕ ವನು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಸವಿಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾಗುವದಿಲ್ಲ; ಬಿರಿನುಡಿಗೆ ಅಂಜುವದಿಲ್ಲ. ನೀನು ನನಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಧನ-ದೌಲತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ನಾನು ಉಗುಳುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತೂ-ಮತ್ತು ಅದನ್ನೇ ಮಾತಾಡುವ ನಿನ್ನ ಅಸಭ್ಯತನಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತಾಪವುಂಟಾಗುತ್ತಿರುವದು. ನೀನು ಯಾವ ನನ್ನ ನಿರಪರಾಧಿ ಮಿತ್ರರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿರುವೆಯೋ, ಅವರನ್ನು ಜೀವಂತಗೊಳಿಸಿ ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಾನು ನಿನ್ನ ಚಾಕರಿಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನೂ, ಭ್ರಷ್ಟಧರ್ಮವನ್ನೂ ಕಾಲಿನಿಂದ ಹಿಡಿಯುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿ; ಎಂದು ಕ್ರೋಧಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

“ಸುವ್ವರ, ರಂಡಿಕೇ ಅವಲಾದ! ಸ್ವತಾನಬಾದಕೆ ರಹಿವಾಸೀ! ನೀನು ನನ್ನ ಪವಿತ್ರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಹಿಡಿಯುತ್ತೀಯಾ? ಮಿತ್ರರೇ, ಸಭಿಕರೇ, ಈ ನೀಚನೆ ವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿರಪ್ಪೇ; ನಿಮಗೆ ಕಿವಿಗಳಿವೆಯೋ-ಇಲ್ಲವೋ? ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಲ್ಲೇನು? ನಿಮ್ಮ ಖಡ್ಗಗಳು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿವೆಯೋ? ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡ

ಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ನೀವು ಅರಿತಿರುವಿರಾ?" ಎಂದು ಸುಲ್ತಾನನು ಕೆಂಪ ಡರಿದ ಮುಖದಿಂದ ಅವಸಾನಗೆಟ್ಟು ನುಡಿದನು

ಸುಲ್ತಾನನು ಅಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಆವೇಶದಿಂದಲೂ ತನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕೈದಿಯು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಅಂಜದೆ, ಸ್ತಂಭದಂತೆ ಅಚಲವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದನು; ತನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಒಬ್ಬನೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡದ್ದರಿಂದ, ಟೀವೂಸುಲ್ತಾನನು ಮತ್ತಷ್ಟು ರೇಗಿಗದ್ದು:—“ಎಲೈ ದರ್ಬಾರಿಗಳೇ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಷಂಡ ರಾದಿರೇನು? ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಲ್ಲವೋ? ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಳೆಗಳ ನ್ನಾದರೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದೆ?” ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹಿಡರಿ ಉಚ್ಚರಿಸಲು, ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ಐನತ್ತು-ಅರವತ್ತು ಜನ ಹಿಂದಕತ್ತಿಯ ಸಭಿಕರು ಆ ಉದ್ಭೂತ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕೈದಿಯನ್ನು ತುಂಡರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದರು. ಪ್ರಸಂಗವು ಈ ಮೆಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದರೂ ಸಮ್ಮ ಕಾಸೀಮನು ಹಿತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು ಮಾತ್ರ. ಆ ಜನರು ಆ ಕೈದಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಗೆ ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಿಯಿಂದ ಏರಿ ಬರಹತ್ತಲು, ಆಗ ಮಾತ್ರ ಅವನಿಂದ ಸುಮ್ಮನಿರುವದಾಗಲಿಲ್ಲ; ಯಾಕಂದರೆ, ಕಾಸೀಮನು ಬೆಂಗಳೂರ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪ್ರಸಂಗವೊದಗಿದಾಗ ಶತ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ನಿನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವೆನೆ’ಂದು ಯಾವ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕೈದಿಗೆ ಅಭಿವಚನವನ್ನಿತ್ತಿದ್ದನೋ, ಈಗ ಅದೇ ಆ ಕೈದಿಯು ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿರವಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿತ್ತು. ಆ ಕೈದಿಯು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರಗಳು ಕೇವಲ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದವೇ ವಿನಃ, ಉದ್ಭಟತನದ ಲವಲೇಶವೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲೆಂದು ಕಾಸೀಮನ ಭಾವನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಸುಲ್ತಾನನು ರೇಗಿಗದ್ದು, ಸಭಿಕರನ್ನೆದ್ದೇಶಿಸಿ ನುಡಿದ ವಚನಗಳಿಂದ ಕಾಸೀಮನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟ ಪರಿಣಾಮವಂತೂ ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕೈದಿಯ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ದರ್ಬಾರಿಗಳನ್ನು

ಆತನು ನೋಡಿದೊಡನೆ, ತಾನೂ ತನ್ನ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿರಿದು, ಆ ಕೈದಿಯ ಮುಂದೆ ಆ ದರ್ಬಾರಿಗಳಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬಂದು ನಿಂತು: “ಖಬರದಾರ! ಯಾರಾದರೂ ಈತನ ಕೂದಲಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದರೆ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಗಂಡುಗಲಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗನಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈ-ಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಣೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಇಷ್ಟು ಜನರು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವನಾದರೂ ನಿಜವಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಅಥವಾ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ, ಈ ನಿಮ್ಮ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಪಾರಿತೋಷಕವೇನು?” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದನು.

“ಕತ್ತೆ, ಮೂರ್ಖ, ನಿನ್ನೆಯ ಹುಡುಗನು ನೀನು ನೀನು ನನ್ನ ಚಾಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೊದಲನೇ ಕೆಲಸವು ಇದೇ ಏನು? ವೊದಲನೇ ಸಾರಿಗೇ ನೀನು ನನ್ನ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿ, ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಕಸ್ಟವನ್ನೆತ್ತುವ ಪಣತೊಟ್ಟಿದ್ದೆಯೇನು? ಆದರೆ ಮೂರ್ಖ, ನೀನು ಮಾಡಿದ ಈ ಕೃತಿಯು ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಪಠ್ಯಕರವಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮಿಸಿತು ನೀನು ಈತನ ಜೀವವುಳಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಈತನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಡೆತನಕ ಶಾಪಳಿಸಬಹುದು. ನಾನು ನನ್ನ ವೊದಲಿನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಈಗ ಬದಲಿಸಿರುವೆನು. ಇನ್ನು ಈತನಿಗೆ ಬೇರೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನೇ ವಿಧಿಸುವೆನು” ಎಂದು ಸುಲ್ತಾನನು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷನನ್ನು ಕುರಿತು:-ಎಲೈ ಪಾಪಿಷ್ಠಘಿಂಗೀ, ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕೈಖಡ್ಗದಿಂದ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ನೀನು ಎಷ್ಟೇ ಪುನೀತನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ; ಆಲ್ಲದೆ ಶಿಪಾಯಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮರಣವೂ ನಿನಗೆ ಲಭಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಹಾಗೆ ಕೊಲ್ಲಿಸುವದಿರುವದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸಿ-ಪೀಡಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಕೈ-ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಡಿದು: ನಿನಗೇ ತಿನ್ನ ಹಚ್ಚಿ, ಕಡೆಗೆ ಆ ನಂದಿ ದುರ್ಗದ ಶಿಖರದ ಮೇಲಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ದೂಡಿಸುವ ಘೋರ ಶಾಸನ

ವನ್ನು ಇನ್ನು ನಿನಗೆ ವಿಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ಯಾರಿರುವಿರತ್ತ? ಈತ ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಎಳೆದೊಯ್ಯಿರಿ. ಇವನನ್ನು ಯಾವದೊಂದು ಬತ್ತಲೆ ತಟ್ಟುವಿನ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ, ಇಲ್ಲವೆ ಕಾಲಿಲೆ ನಡಿಸುತ್ತ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಮ್ಮಿರಿ; ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಈತನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಡಿರಿ. ಈತನ ಅಂತವಾದ ಬಳಿಕ ನನಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಿರಿ. ಇನ್ನು ತಡ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಜಾಫರ ಜಮಾದಾರ, ನೀನೇ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನು. ಈತನಿಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ದಯೆ ತೋರಿಸಬೇಡ. ಈತನನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಪೀಡಿಸಲು ಶಕ್ಯವಿದೆಯೋ, ಅಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಪೀಡಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಿರಿ. ಈತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಈತನ ಎಲ್ಲ ಸಂಗಡಿಗರನ್ನೂ ಈತನೆದುರಿಗೆ ಸಂಹರಿಸಿರಿ ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಸುಲ್ತಾನನ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಕಠೋರ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಳಿಕ, ಅದಾವ ಸೇವಕನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಾನು? ಅವರು ಆ ಕೈದಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಗಟ್ಟಿ, ಅವನನ್ನು ಎಳೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕೈದಿಯು ಕಾಸೀಮನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ:--ಮಿತ್ರಾ, ನಾನಿನ್ನು ಹೊರಡುವೆನು. ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ನನ್ನ-ನಿನ್ನ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವ ಸಂಭವವಿರದಿದ್ದರೂ, ಜಗದೀಶನ ಖಾಸ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಹಿಬ್ಬರಿಗೆಂಪುರು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗೋಣ. ಈ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಮನುಷ್ಯರೂ ಹಿಮ್ಮಿಲ್ಲವೆ ಆಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೇ ಬರುವರು; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಈ ನೀಚ ಮೈಸೂರ ಹುಲಿ-ಟೀಪುವಿ-ಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹೊರಡುತ್ತೇನಿನ್ನು ಸಲಾಮ! ಸಲಾಮ! ಎಂದು ಗದ್ದದ ವಾಣಿಯಿಂದ ನುಡಿದು, ಆ ಶಿಪಾಯಿಗಳ ಕೂಡ ಹೊರಟನು ಆ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಸೀಮನಿಗೂ ಕಡು ದುಃಖವೆನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು: ಕ್ಯಾಂಪ್‌ನೋಸಾಹೇಬ, ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಚನದಂತೆ ನಾನು ವಡೆದೆ

ನಷ್ಟೇ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಲು, “ಗೆಳೆಯಾ, ನೀನು ನಿನ್ನ ವಚನವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿರುತ್ತೀ; ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಇನ್ನು ಮಹಾ ಸಂಕಟಕ್ಕೊಳಗಾಗುವೆ; ಆದರೆ ಪರಮದಯಾಘನನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಿ!” ಎಂದು ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷನು ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಅಂತಃಕರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹರಸಿದನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಿವಾಯಿಗಳು ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮಾತಾಡಗೊಡದೆ ಎಳೆದೊಯ್ದರು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸುಲ್ತಾನನ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ, ಆತನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ, ಆತನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದ ಕಾಸೀಮನ ಗತಿಯೇನಾಗುವದೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ವಾಚಕರು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿರಬಹುದು. ಅದನ್ನೇ ನಾವೀಗ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಕ್ಯಾಂಪ್ಪ್ ಫಿರಂಗಿಯು ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಕೂಡಲೆ, ಸಭಿಕರ ದೃಷ್ಟಿಯು ಕಾಸೀಮನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿತು. ಆಗ ಎಲ್ಲರೂ: “ಈ ತುಂಟನು ಫಿರಂಗಿಗಳ ಹೇರನು!” ಎಂದು ಕೂಗಹತ್ತಿದರು. ಆ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕಾಸೀಮನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹುಚ್ಚಾದನು. ಆತನ ಮುಖವು ಕೆಂಪಡರಿತು. ಇನ್ನು ಅವನು ಆ ಸಭಿಕರಿಗೆ ಏನು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದನೋ ಅದಾರು ಬಲ್ಲರು? ಆದರೆ ಖಾನನು ಅವನನ್ನು ಮಾತಾಡಗೊಡದೆ ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿದನು. ಕಾಸೀಮನ ಈ ವರಿಗಿನ ವರ್ತನದಿಂದ ಖಾನನಿಗೆ ಬಹು ವಿಷಾದವೆನಿಸಿತ್ತು. ಖಾನನು ಆತನನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಗನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಆ ನಿಕರದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಆತನು ಕಾಸೀಮನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಸುಲ್ತಾನನು ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಕುರಿತು:—ದುರ್ದೈವಿಯೇ, ನೀನು ಹೀಗೇಕೆ ವರ್ತಿಸಿದೆಯೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಜವಾಬು ಕೊಡು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈಗಿಂದೀಗಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಗೋರಿಗೊಳಿಸುವೆನು, ಎಂದು ಗೆರ್ಜಿಸಲು, ಕಾಸೀಮನು ನಮ್ರತಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿಜ

ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಸಿಟ್ಟು ಅಡಗಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು:—ಕಾಶೀಮಾ, ನಿನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಪ್ರೇಮವೇ ಉಂಟಾಗಿರುವದರಿಂದ, ಇಂದು ನೀನು ಮಾರಾದೆ. ಇದೇ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮತ್ತಾವನಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಈಗಾಗಲೇ ಆತನಿಗೆತಿಯು ಆತನಿಗಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು! ಅದಿರಲಿ. ನಿನ್ನ ಇಂದಿನ ಅಪರಾಧದಿಂದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಬಡತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮುಳುಗಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ನಿನ್ನ ಈ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹೊನ್ನೆಗಳನ್ನು ಕಡೆಮೆ ಮಾಡಿರುವೆವು; ಹಾಗೂ ನಿನ್ನನ್ನು ನಮ್ಮ ತೃನಾತಿಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ನಮ್ಮ ಬೇತನ್ನೂ ರಹಿತ ಪಡಿಸಿರುವೆವು. ಇನ್ನ ಮೇಲೆ ಖಾನಸಾಹೇಬರ ಕಡೆಗೇ ನೀನಿರು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಹು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನಡೆ, ಎಂದು ಬಜಾಯಿಸಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಶೀಮಾನಿಗೆ ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಸುಲ್ತಾನನು ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಮ್ಮನಿರಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿ, ಆತ್ಮಸ್ತುತಿಪರವಾದ ಹಾಗೂ ಅದ್ಭುತ ಸ್ವಪ್ನಗಳಿಂದ ಪರಿಪ್ಲುತವಾದ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಟೀವುವು ಹಿಳ್ಳೇ ಶೂರನೂ, ಕ್ರೂರನೂ, ಸಾಹಸಿಯೂ, ಧರ್ಮ ನಿಷ್ಠನೂ ಇದ್ದಂತೆ, ಆತ್ಮಸ್ತುತಿಪ್ರಿಯನೂ ಸ್ವಪ್ನಾದಿ ದೈವೀ ಚಮತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ದೇವರು ತನ್ನೊಡನೆ ಲೀಲೆಯಾಡುವನೆಂಬ ಹುಚ್ಚ ಭಾವನೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಬಳಿಕ ಯಾವ ಯಾವ ಸೈನ್ಯಗಳು ಯಾವ ಯಾವ ಪ್ರಾಂತದ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಕಟ್ಟಿಪುಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೈದ್ರಾಬಾದದ ನವಾಬನ ಬಳಿಗೆ ಖಾನನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಯು ನೆನಪಾಗಲು, ಅವನು ಅಂದಿನ ದರ್ಬಾರವನ್ನು ಬರಖಾಸ್ತ ಮಾಡಿಸಿ, ಖಾನನೊಡನೆ ತನ್ನ ಮಂತ್ರಣಾಗಾರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

ಹರಬರ್ಟ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪ್.

“ನಿಜಾಮ ಅಲ್ಲೀಖಾನನು ನಮ್ಮ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಅನುಕೂಲನಾಗಿರುವನು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಅನಿರ್ವಾಹವೆಂದು ಆತನು ಇಂಗ್ಲಿಷರಿಗೆ ಗುಂಟೂರಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯು ಮೇರಿಗೆ ನಡಕೊಳ್ಳುವದು ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಯಾರೊಬ್ಬರ ಬೆಂಬಲ ಸಿಕ್ಕರೆ, ಇಂದೇ ತಾನು ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಾಫರರನ್ನು ಈ ದೇಶದಿಂದ ಹೊಡೆದೊಡಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ನಿಜಾಮನು ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಬೇರೆಯವರ ಸಹಾಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆತನು ಸಜಾತೀಯವರಾದ ನಮ್ಮ ಸರಕಾರದ ಬೆಂಬಲವನ್ನೇ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವನು; ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆತನ ಕಡೆಯ ವಕೀಲನು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತ ಬರುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನ್‌ಖಾನನು ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಟೀವೂಸುಲತ್ತಾನನು ಮಹದಾನಂದ ಮಗ್ಗನಾದನು!

ಯಾವನು ತುಂಬಿದ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹೆದರದೆ ಶಿಪಾಯಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಟೀವುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನೋ, ಆ ಕೈದಿಯು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ದೇಶದೊಳಗಿನ ದೊಡ್ಡ ಮನೆತನದ ಒಬ್ಬ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಪಾದ್ರಿ(ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ)ಯ ಮಗನಾಗಿದ್ದನು. ಆತನ ಹೆಸರು ಹರಬರ್ಟ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪ್. ತನ್ನಂತೆ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನೂ ಪಾದ್ರಿಯನ್ನಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹರಬರ್ಟ್‌ನ ತಂದೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿತ್ತು; ಆದರೆ ಹರಬರ್ಟ್‌ನ ಹಲವು ಅತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಇರದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಉಚ್ಚ ತರಗತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನೊಲಿಸಿ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರುವದಕ್ಕೆ ಪವ್ಯುತಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ಮಗನ ಈ ಸಾಹಸದ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆ ಪಾದರಿಯು

ಮೊದ-ಮೊದಲು ಮಗನಿಗೆ ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ಬೇಡೆಂದು ಹೇಳಿದನು; ಆದರೆ ಮಗನ ಹಿಲವೇ. ಅತ್ತ ಕಡೆಗಿರುವದೆಂಬದು ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬರಲು, ಅವನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದನು. ಆ ಪಾದರಿಯು ದೊಡ್ಡ ಮನೆತನದವನೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿರುವದಷ್ಟೆ? ಅದರಿಂದ ಆತನ ಭಿಡೆ ಮುರವತ್ತುಗಳ ಮೂಲಕ ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ವರ್ನಿಗೆ ಆತನ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಚಾಕರಿಯು ದೊರಕಿತು ಅವನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ ದೇಶದೊಳಗಿನ ಕಾಲಾಳಿನ ಪಥಕದಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿದನು. ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ವರ್ನು ಒಳ್ಳೆ ಜಾಣನೂ ಸದ್ಗುಣಿಯೂ ವಿನಯಶೀಲನೂ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವನು ತನ್ನ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗೆ ಒಗ್ಗೂ, ಕೈಕಳಗಿನವರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆ ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದನು.

ಹೀಗೆ ವರ್ಷಾರು ತಿಂಗಳು ಆತನು ತನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಚಾಕರಿ ಮಾಡುತ್ತ, ಆಗಾಗ್ಗೆ ಮನೆಯವರಿಗೂ ಪ್ರಿಯ ಜನರಿಗೂ ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತ ಕಾಲಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆತನಿದ್ದ ಆ ದಂಡಿಗೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ “ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ”ಯು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಅದು ಇಲ್ಲಿಯ ಹಲಕೆಲವು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ನಾನಾ ಬಗೆಯಿಂದ ಆಕ್ರಮಿಸಿ, ದಿನೇ ದಿನೇ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಿತು ಆ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕೂ, ಹೊಸ ಹೊಸ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ನುಂಗಲಿಕ್ಕೂ ಇಂಗ್ಲೆಂಡದ ಅರಸರಿಂದ ದಂಡಿನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ. ಕೆಲವೊಂನು ಕರಾರಿನ ಮೂಲಕ ಅವರು ತಮ್ಮ ದಂಡನ್ನು ಕಂಪನಿಯ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಹರ್ಬರ್ಟ್ ನು ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದಾಗ ಸಾವಿರಾರು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಹಿಂದುಸ್ತಾನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿತ್ತೆಂಬದು ಆ ನವತರುಣನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೊಳೆಯಬೇಕು? ಅಂಥ

ಪ್ರಸಂಗವೇ ಬಂದರೆ, ತನ್ನ ಭಿಡೆ-ಮುರುವತ್ತುಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಈ ದಂಡಿನ ಚಾಕರಿಯಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಿಡಿಸ ಬಹುದೆಂಬ ಭರವಸೆಯಿಂದ ಆತನ ತಂದೆಯಾದರೂ ಆತನಿಗೆ ದಂಡಿ ನಲ್ಲಿ ಸೇರಲು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನಿತ್ತಿದ್ದನು. ಈಗ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಬಂದುದ ರಿಂದ ಆ ಪಾದ್ರಿಯು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಬೇರೆ ಪಲಟಣದಲ್ಲಿ ವರ್ಗ ಮಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲವೆ ಆತನನ್ನು ಆ ಚಾಕರಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಹವಣಿಸಿದನು; ಆದರೆ ತಂದೆಯ ಆ ವಿಚಾರವು ಕೂರ ಹಾಗು ರಣೋತ್ಸಾಹಿಯಾದ ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ವೆನ್ ಮನೆ ಸ್ಥಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ದಂಡಾಳುವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಸಂಗವೊದಗಿದಾಗ ಸಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಅಂಜಿ, ಭೀರುವಿನಂತೆ ಮನೆ ಸೇರುವದು ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲೆಂದು ಆತನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು; ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿ, ತಾನು ವರಿಸ ಬಯಸಿದ್ದ ಪ್ರಿಯವಧುವಾದ ಅ್ಯಮಿ ಮೊದಲಾದವರ ಆಗ್ರಹದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡದೆ, ತನ್ನ ದಂಡಿನೊಡನೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವದನ್ನೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.

ಕಡೆಗೆ ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ವೆನ್ ದಂಡು ಹೊರಡುವ ದಿನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಸದ್ಗತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ದಂಡಿನ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧತೆಯೂ ಆಯಿತು. ಹಡಗವು ಹೊರಡುವ ಗಂಟೆ ಕೂಡ ಆಯಿತು. ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟ-ಮಿತ್ರರನ್ನು ಕಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದವರಿಗೆ ಹಡಗದಿಂದ ಕಳಿಗಿಳಿ ಯಲು ಸೂಚನೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಆ ವೃದ್ಧ ಪಾದರಿಯು ತನ್ನ ಮಗನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ ಸದ್ಗದಿತಾಂತಃಕರಣದಿಂದ:-ಹರ್ಬರ್ಟ್, ಇನ್ನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆ ಜಗದೀಶನೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಸುರಿಸಲಿ! ನೀನಿನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಬೇಕಾದರೂ, ಅವುಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಕಡೆಗೆ ನೀನು ನಮಗೆ ತೀವ್ರವೇ ಭೇಟಿಯಾಗುವ ಭರವಸೆಯು ನನಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾನು ದಿನಾಲು ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು

ಕುರಿತು, ಏಸುವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆನು. ನಿನಗೆ ಎಂಥ ಕಠಿಣಾವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಡರೂ ನೀನು ನಿನ್ನ ಶಿಲವನ್ನೂ, ದೇಶಾಭಿಮಾನವನ್ನೂ, ಸ್ವಕರ್ತವ್ಯವನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಡ. ಇವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನೀನು ಸತ್ತರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಶಿಲಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ದೇಶದ್ರೋಹ ಬಗೆದು, ಕರ್ತವ್ಯಪರಾಙ್ಮುಖನಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಡ; ಹಾಗೆ ನೀನು ಬಂದುದೇ ಆದರೆ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಮೋರೆಯನ್ನು ಕೂಡ ನೋಡುವದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳಲಾರೆನು, ಎಂದಂದವನೇ ಮಗ ನನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಹಡಗದಿಂದ ಇಳಿದನು ಮಾತ್ರ ಆಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಡಗವು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ಸಾದರಿಯೂ, ಆತನ ಪತ್ನಿಯೂ, ಹರ್ಬರ್ಟನ ಭಾವೀ ಪತ್ನಿಯಾದ ಆ್ಯಮಿ ಮೊದಲಾದ ಹರ್ಬರ್ಟನ ಪ್ರಿಯ ಜನರೂ ಆ ಹಡಗವು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುವ ವರೆಗೂ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸಮುದ್ರಯಾನವು ಕಾಣದಾದ ಕೂಡಲೆ ಉಸಿರ್ಗರೆಯುತ್ತ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮನೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದರು.

ನಮ್ಮ ಕಥಾನಕವು ನಡೆದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈಗಿನಂತೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡದಿಂದ ಹೊರಟ ಹಡಗವು ೧೭ನೇ ದಿವಸ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ತಪ್ಪದೆ ಬರುವ ರಹದಾರಿಯು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಏನಿಲ್ಲಿಂದರೂ ಐದಾರು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯು ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹರ್ಬರ್ಟನ ಹಡಗವು ಇಂಗ್ಲೆಂಡದಿಂದ ಹೊರಟು ಐದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ, ಹಿಂದು ದಿನ ಅವರಿಗೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಪಶ್ಚಿಮದಂಡೆಯು ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ಐದಾರು ತಿಂಗಳು ಗಟ್ಟಲೆ ಹಿಂದೇಸವನೆ ನೀರಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ ನಂತರ, ಹಿಂದು ದಿನ ಭೂಭಾಗವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ, ಭೂಚರ ಪ್ರಾಣಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗಬಹುದು? ಹಡಗವು ಮುಂಬಯಿ ಬಂದ ರಕ್ಕೆ ತಲೆದ ಬಳಿಕ ಅವರ ದಂಡು ಮದ್ರಾಸಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆಷ್ಟೋ ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ಕಾಳಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂತು. ಮದ್ರಾಸಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿದ ನಂತರ ತೀವ್ರವೇ ಹೈದರ ಅಲ್ಲಿಯ ಕೂಡ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಕಾಳಗವಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಕ್ಯಾಂಪ್‌ನ ದಂಡೂ ಆಸಕ್ತವಾಗಿತ್ತು. ನಂತರ ಹಿಂದೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೈದರಅಲ್ಲಿಯು ಮರಣ ಹೊಂದಲು, ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನು ಪಟ್ಟ ವೇರಿದನು. ಟೀಪುವು ಹಿಳ್ಳೇ ಉತಾವಳಿ ಸ್ವಭಾವದವನಾದ್ದರಿಂದ ತಂದೆಯ ಕರಾರನ್ನು ಮುರಿದು, ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಇಂಗ್ಲಿಷರೊಡನೆ ಕಾಲು ಕೆದರಿ ನ್ಯಾಯ ತೆಗೆದನು. ಹುಸೇನಗಡಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆತನು ಇಂಗ್ಲಿಷರೊಡನೆ ನೋದಲನೇ ಸಾರೆ ಕಾದಿದನು. ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಎಷ್ಟೋ ಸೈನಿಕರು ಮಡಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹರ್ಬರ್ಟ್‌ನ ಜೀವದ ಗೆಳೆಯರಾಗಿದ್ದ ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಮಡಿದನು; ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಗಾಯ ಹೊಂದಿ, ರಜೆ ಪಡಕೊಂಡು ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಸತ್ತವನ ಮರಣ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಹರ್ಬರ್ಟ್‌ನು ಪತ್ರ ಮುಖಾಂತರ ತಮ್ಮೊಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು.

ಟೀಪುವು ಪಟ್ಟವೇರಿದಾಗಿನಿಂದ ಆತನು ಹಿಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರಿಗೆ ಉಪಟಳವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಲೂ, ಅವರೊಡನೆ ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ಕಾಳಗ ಮಾಡುತ್ತಲೂ ಇದ್ದನು ಮುಂದೆ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹರ್ಬರ್ಟ್‌ನ ದಂಡು ಬೇದನೂರನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ತಳವೂರಿ ನಿಂತಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನನೊಡನೆ ದಂಡಿನ ಜನಾ ದಾರನಾದ ಜಾಫರನು ತಾನು ಟೀಪುವಿನ ಚಾಕರಿ ಬಿಟ್ಟು, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ನೌಕರಿ ಇರುವೆನೆಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ, ಆ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು; ಹಾಗೂ ಟೀಪುವು ಸಸೈನ್ಯವಾಗಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೂ ಆತನು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವನೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಪೊಟ್ಟ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ತಂದು ತೋರಿಸಿ, ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ ದಂಡಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನು ನೋಡ

ಗೊಳಿಸಿದನು. ಇಂಗ್ಲಿಷರ ದಂಡು ಹೀಗೆ ಅಸಾವಧ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಹಿಂದು ದಿನ ಬೆಳಗಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಟೀವುವಿನ ದಂಡು ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಮುತ್ತಿತು!

ಇಂಗ್ಲಿಷ ದಂಡಿನ ಜನರು ಟೀವುವಿನ ಜನರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದರು. ಮೇಲಾಗಿ ಅವರು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಟೀವುವಿನ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಅವರ ಹೌಹಾರಿತು. ಕೆಲ-ಕೆಲವರಂತೂ ದಾರಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತ ಓಡಿ ಹೋಗುವ ಉದ್ಯೋಗ ನಡೆಸಿದರು. ಉಳಿದ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಜನರು ಕಾದಿದರು; - ಆದರೆ ಫಲಿತಾಂತವೇನೂ ಆಗದೆ ಕೆಲವರು ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿರವಾದರು. ಉಳಿದ ತುಸ ಜನರು ಟೀವುವಿನ ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿ ನಂದಿದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕವರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ಬೆನ್‌ನೂ ಆತನ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ಮ್ಯಾಂಥ್ಯೂ ಸನ್‌ನೂ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದರು.

ಅವರು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ಟೀವುವು ಅವರನ್ನು ನಾನಾ ಬಗೆಯಾಗಿ ಪೀಡಿಸಿ, ತನ್ನ ದಂಡಿನ ಚಾಕರಿ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಯೂ, ಮುಸಲ್ಮಾನೀ ಧರ್ಮದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ಹಿತ್ತಾಯ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ನಿಜವಾದ ದೇಶಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಎಷ್ಟು ಪೀಡಿಸಿದರೂ ಆತನ ಮಾತಿಗೆ ಹಿಪ್ಪದಾದ್ದರಿಂದ, ಟೀವುವು ಅವರಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂಜಿರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದುರ್ಗದ ಶಿಖರದ ಮೇಲಿಂದ ದೂಡಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಿಸಹತ್ತಿದನು. ಟೀವುವು ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ಬೆನ್‌ನಿಗೆ ತನ್ನ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಎಂತೆಂಥ ಆಶೆ ಹಚ್ಚಿ ಆತನನ್ನು ಫಿತ್ತೂರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನೆಂಬದನ್ನು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರು ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಕರಣದಿಂದ ತಿಳಿದೇ ಇರುವರು. ಟೀವುವಿನ ಕೊನೆಯ ಹುಕುಮಿನ ಪ್ರಕಾರ ಜಾಫರನು ಈಗ ಅವನನ್ನು ಪೀಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದನು.

ಜಾಫರನು ಮಹಾ ನೀಚನೂ, ದ್ರವ್ಯಲೋಭಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ನೆಂಬದನ್ನು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರು ಅರಿತೇ ಇರುವರು. ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಬೇದನೊಂದಿರದ ಹೊರಬೀಳುವಾಗ, ಆ ಮೊದಲು ಅವರು ಸುಲಿದು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಯಾವುದೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೂಳಿಟ್ಟಿರ ಬೇಕೆಂದೂ, ಆ ಸಂಗತಿಯು ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ಬೆನ್‌ನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರ ಬೇಕೆಂದೂ ಆಗಿನಿಂದಲೂ ಜಾಫರನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಕ್ಯಾಂಪ್ಬೆನ್‌ನನ್ನು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡು, ಆ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿ ತಿಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಗವು ಜಾಫರನಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಲಭಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಕರಣದ ಕೊನೆಗೆ ಟೀವುವು ಅಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತಂತೆ ಕ್ಯಾಂಪ್ಬೆನ್ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಪೀಡಿಸಿ-ಪೀಡಿಸಿ ಕೊಲ್ಲುವ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಆ ಜಾಫರನಿಗೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಲಭಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಆತನು ಬಿಡುವನೇ? ಅವನು ಆ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಬಹು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಂದಿ ದುರ್ಗದ ವಧಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತಂದು ಹಾಕಿದನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಕ್ಯಾಂಪ್ಬೆನ್‌ನಿಗೂ ಆತನ ಸಂಗಡಿಗರಿಗೂ ಅನ್ನನ್ನಗತಿಕತೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ನಾನಾ ಬಗೆಯಿಂದ ಪೀಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿತು ಮೊದಲೇ ಉಲ್ಲಾಸ, ಅದರಲ್ಲಿ ಫಾಲ್ಗುಣ ಮಾಸವೆಂಬಂತೆ, ಮೊದಲೇ ಜಾಫರ ಜಮಾದಾರನ ಕರುಣಾಹೃದಯ! ಅದರಲ್ಲಿ ಟೀವುವಿನ ಸೌಮ್ಯವಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ! ಅಂದಮೇಲೆ ಕೇಳುವದೇನು?

ಜಾಫರನೂ ಕ್ಯಾಂಪ್ಬೆನ್‌ನಿಗೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಆಶೆ ಹಚ್ಚಿ, ಆ ಹೂಳಿಟ್ಟ ದ್ರವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದನು. ಹೆದರಿಸಿ-ಬೆದರಿಸಿ ಕೇಳಿದನು. ಮನಸೋತ್ತ ಪೀಡಿಸಿಯೂ ಕೇಳಿದನು. ಆತನು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದರೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕೈದಿಯು ಏನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು? ಹೀಗೆ ಅವನು ಆ ದ್ರವ್ಯದ ಹಂಬಲದಲ್ಲಿ

ನಾಲಕ್ಕಾರು ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆದನು. ಆದರೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದಿಷ್ಟು ಎಳೆ ಕೂಡ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಜಾಫರನು ರೇಗಿಗಿದ್ದು, ಹಿಂದು ದಿನ ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕೈದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಂದೀಖಾನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ತರಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ನಂತರ ಅವರೆಲ್ಲರ ರಟ್ಟಿಗೆ ಹಗ್ಗ ಹಚ್ಚಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಆ ಗಿರಿಶಿಖರದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸಿದನು. ಜಾಫರನು ಸ್ವತಃ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ವೊಡಲು ಹರ್ನುರ್ದ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪ್‌ನನ್ನು ಮುಂದೆ ತರಲಿಕ್ಕೆ ಶಿಪಾಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಆ ಹುಕುಮನ್ನು ಕೇಳಿ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪ್‌ನ ಅಂತಃಕರಣವು ವಿಲಕ್ಷಣ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಹೊಂದಿತು. ಈ ನೀಚ ಜಮಾದಾರನು ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ದೂಡಲು ಅಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತ ಕೂಡಲೆ, ತಾನು ಇಹಲೋಕದೊಳಗಿನ ಈ ಯಮ ಯಾತನೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ, ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕ್ರೈಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳುವೆನೆಂಬ ಅನಂದವು ಆತನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತು. ಕ್ಯಾಂಪ್ಪ್‌ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕೂಡಲೆ, ಆ ನೀಚ ಜಾಫರನು:—ಕ್ಯಾಂಪ್ಪ್‌ನ ಸಾಹೇಬ, ಯಮಸದನಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವಿರಷ್ಟೆ? ಎಂದು ನಗೆ ವೊಗದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಲು, “ಹೂಂ, ದೂಡಿಸು ನನ್ನನ್ನು ವೊಡಲು. ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಸಂಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ವೇಳೆಗಳೆಯ ಬೇಡ” ಎಂದು ಕ್ಯಾಂಪ್ಪ್‌ನು ಅವೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಡಿದನು.

“ಛೇ-ಛೇ! ಅಷ್ಟು ಅವಸರವು ಕಲಸದ್ದಲ್ಲ. ಸುಲತನಸಾಹೇಬರ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಗಳೂ ತೀರಲಿ. ನಿನಗೆ ಕಡೆಯ ಸಾರೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಸರಕಾರದ ಚಾಕರಿ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಿರುವಿಯಾ? ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿದ್ದರೆ ಜೀವದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಅಧೋಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು ಹೇಳು ಬೇಗನೆ.....” ಎಂದು ಜಾಫರನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪ್‌ನು:— ಹೇಳಬೇಕಾ

ದುದನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿಯೇ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ; ನಿನ್ನಂಥ ಯುಕ್ತಶಕ್ತನ ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುವದಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲು, “ಹೀಗಲ್ಲವೆ? ಭಡವೇ, ನಿನಗೆ ‘ಕ್ಯಾಂಪ್‌ಸಾಹೇಬ’ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವೇ ಇದಾಗಿರಬಹುದಾಗಿದೆ ಮಾದಿಗರ ದೇವರಿಗೆ.....ಪೆಟ್ಟು ಎಂಬಂತೆ, ನಿಮ್ಮ ನೀಚ ಕಾಫರ ಜಾತಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದೇ ಅಲ್ಲ, ಇರಲಿ ಶಿಪಾಯ, ಈತನನ್ನು ಇಂದು ಕೊಲ್ಲುವದು ಬೇಡ. ಈತ ನನ್ನನ್ನೂ ಪಿಡಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಿಣವಂತೆ. ಇವನನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹಿಮ್ಮಿರಿ. ಆಗೋ, ಈತನ ಜೀವದ ಗೆಲೆಯನಾದ ಆ ಹುಡುಗ ಕಾಫರನನ್ನು ಇತ್ತ ಕರೆತನ್ನಿರಿ, ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ ಮೇರೆಗೆ ಶಿಪಾಯಿಗಳು ಕ್ಯಾಂಪ್‌ನನ್ನು ಹಿಂದೆ ಸರಿಸಿ, ಆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪೋರನನ್ನು ಮುಂದೆ ತಂದರು. ಜಾಫರನು ಆತನಿಗೂ ಕ್ಯಾಂಪ್‌ ಸಂತೆಯೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಯುವಕನೂ ಕೂಡ ಕ್ಯಾಂಪ್‌ ಸಂತೆಯೇ ಜಾಫರನಿಗೆ ಜವಾಬು ಕೊಟ್ಟನು. ಕೂಡಲೆ ಆತನನ್ನು ಆ ಗಿರಿಶಿಖರದಿಂದ ದೂಡುವ ಆಜ್ಞೆಯಿತ್ತನು. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆತನ ದೇಹವು ಆಳವಾದ ಆ ಕಂದಕದಲ್ಲಿ ದುಮುಕಿದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳಿಸಿತು! ಆಗ ಜಾಫರನು ಹರ್ಬರ್ಟನನ್ನು ಪುನಃ ಆ ಶಿಖರದ ತುದಿಗೆ ತರಲು ಸೂಚಿಸಿದ ಮೇರೆಗೆ ಶಿಪಾಯಿಗಳು ಆತ ನನ್ನು ತಂದರು. ಕೂಡಲೆ ಜಾಫರನು ತನ್ನ ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಆತನನ್ನು ಆ ಶಿಖರದ ತುದಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಆತನಿಗೆ:— ಕೆಳಗೆ ಇಣಕಿ ಹಾಕಿ ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರನ ಗತಿಯೇನಾಗಿದೆ ನೋಡು, ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ಹರ್ಬರ್ಟನು ನಿರುಪಾಯನಾಗಿ ಹಿಮ್ಮೆ ಆತ್ತ ನೋಡಿದನು. ಈ ವೊದಲು ಏನಿಲ್ಲಿಂದರೂ ನಾಲ್ಕೈದು ನೂರು ಜನ ಇಂಗ್ಲಿಷರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ದೂಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಅವರ ಪ್ರೇತಗಳೆಲ್ಲ ಆ ಕೆಳಗಿನ

ದರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದು, ನರಿ-ನಾಯಿಗಳಿಗೂ ಹದ್ದು-ಕಾಗೆಗಳಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಸಮಾರಾಧನೆಯುಂಟಾದಂತಾಗಿತ್ತು! ಆ ದೃಶ್ಯವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನಿಗೆ ಬವಳಿ ಬಂದಿತು. ಆ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆತನು ಅಲ್ಲಿಂದ ದರಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳತಕ್ಕವನು; ಆದರೆ ಆತನ ದೈವ ಬಲದಿಂದಲೋ ಏನೋ, ಜಾಫಗ ಜಮಾದಾರನು ಆತನನ್ನು ಬೀಳಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮೂರ್ಛಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆತನನ್ನು ಕಾರಾಗೃಹಕ್ಕೆ ತಂದು, ಚೇತನೆ ಬರುವ ಬಗ್ಗೆ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿಸಿದನು.

ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸದೆ, ಮತ್ತೆ ಉಪಚರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಜಾಫರನಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಧನಪಿಕಾಚಿಯು ಚೇಷ್ಟೆಯೇ ಹೊರತು, ಬೇರೊಂದು ಕಾರಣವಿರಲಿಲ್ಲ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನಿಂದ ತನಗೆ ಆ ಬೇದನೊರ ದ್ರವ್ಯವು ಲಭಿಸಿದರೆ, ತಾನು ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕೆಂದೂ, ಆ ನಿಭಯವನ್ನು ಅನಿಧಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ತಾನು ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಹಳ್ಳಿ ಸುಖದಿಂದಿರಬೇಕೆಂದೂ ಆ ನೀಚನ ಹವಣಿಕೆಯಾಗಿದ್ದಿತು ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಉಪಚರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನು ತನಗೆ ಹುಷಾರಾದನು; ಆದರೆ ಮೊದಲೇ ಅನ್ನ-ನೀರುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ನಿಶ್ಯಕ್ತನಾಗಿದ್ದ ಅವನು, ಮತ್ತೆ ಈ ಭಯಂಕರ ಮನೋವ್ಯಥೆಯಿಂದ ಹೈರಾಣಾದ್ದರಿಂದ, ಅವನ ಶಕ್ತಿ ಪಾತವೇ ಆದಂತಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಎಷ್ಟು ಉಪಚರಿಸಿದರೂ ಎದ್ದು ಕೂಡುವ ಶಕ್ತಿ ಕೂಡ ಆತನಿಗೆ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ ಆಗ ಜಾಫರನು: ಮೈಗಳ್ಳತನದಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ, ಹೇಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಇವನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ನಡೆಯಲಾರನು. ಒಂದು ಡೋಲಿಯನ್ನು ತಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ಒಳ್ಳಾಪುರಕ್ಕೆ ನಡೆಯಿರಿ. ಅಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಮಾಡೋಣವಂತೆ, ಎಂದು ಅಜ್ಜಿ ಮಾಡಿದನು.

ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಕ್ಯಾಂಪ್‌ನಿಗೆ ಭಯಂಕರ ಜ್ವರ ಬಂದಿದ್ದು, ಆತನು ತೀರ ಹೈರಾಣಾಗಿದ್ದನು. ಹೆಚ್ಚು-ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಆತನು ಮೈಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರಿಲ್ಲದಂತೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂದೂ ಸಲ್ಲಬಹುದು; ಆದರೆ ಜಾಫರ್‌ನ ಆಳುಗಳಿಗೆ ಅದರದೇನು ಮಹತ್ವವು? ಅವರು ಹಿಂದು ಹರಕು-ಮುರುಕಾದ ಡೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಆತನ ದೇಹವನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿಕೊಂಡು, ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಾಪುರದ ಮಾರ್ಗ ಹಿಡಿದು ನಡೆದಿದ್ದರು. ಜಾಫರ್‌ನ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅವರೊಡನೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೈದಿಯೂ ನಡೆದಿದ್ದನು.

ಜಾಫರ್‌ನು ಆ ನಂದಿದುರ್ಗದಲ್ಲಿಯೆ ಮಿಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಅಂದೇ ಆ ಗಿರಿಶಿಖರದಿಂದ ದೂಡಿಸಿ-ದೂಡಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನು; ಹಾಗೂ ತಾನೂ ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಾಪುರದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಾಪುರವನ್ನು ಸೇರಿದ ಬಳಿಕ, ಸರಾಸರಿ ಎಳನೇ ದಿವಸ ರಾತ್ರಿ ಯಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರವಾದ ಚಂದ್ರಪ್ರಕಾಶವು ಬಿದ್ದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕ್ಯಾಂಪ್‌ನಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ದೇಹಭಾನವುಂಟಾಯಿತು. ಈಗ ಆತನು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದನು ಮಾತ್ರ. ಎದ್ದೇಳುವ ಶಕ್ತಿಯು ಅವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ ಇನ್ನು ಆತನು ಬದುಕುವದಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಆ ಜಾಫರ್ ಜಮಾದಾರನು ಆತನ ಡೋಲಿಯನ್ನು ಹಿಂದು ಹಾಳು ಅಶ್ವತ್ಥ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿದ್ದನು. ಕ್ಯಾಂಪ್‌ನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡಿದಾಗ ಸುತ್ತಲೂ ವಿಚಿತ್ರಕರವಾದ ನೋಟವು ಆತನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಸುತ್ತಲೂ ಮಣ್ಣು ಗೋಡೆಯ ಎಷ್ಟೋ ಮನೆಗಳಿದ್ದು, ತಾನು ಹಿಂದು ಅಶ್ವತ್ಥ ವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಹಿಂದು ಗೋರಿಯಿದ್ದು, ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ಮಸೀದಿಯಿತ್ತು; ಆ ಮಸೀದಿಯು ತೆಂಗು, ಬಾಳೆ ಮುಂತಾದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಆವರಿಸಿತ್ತು. ತಾನು ಈಗ ಎಲ್ಲಿರುವೆನೆಂಬದನ್ನು ಕುರಿತು

ಕಾಂಪೃಕನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಲೋಚಿಸುತ್ತ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡಿರಲು, ಆತನ ಬಳಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಗೃಹಸ್ಥರು ಬಂದರು. ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ವೃದ್ಧನಾದ ಫಕೀರನಾಗಿದ್ದು, ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ನಡುಹರೆಯದ ಹುರಿ ಕಟ್ಟಿನ ಶರೀರದ ಸರದಾರನಾಗಿದ್ದನು. ಆ ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಏನೇನೋ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಭಾಷಣದೊಳಗಿನ ಕೆಲ ಭಾಗವು ಹರ್ಬರ್ಟನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು:—

“ಈತನ ಇಹಲೋಕ ಯಾತ್ರೆಯು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪೂರೈಸಿದಂತೆಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಈತನನ್ನೇನು ಬದುಕುತ್ತಾನೆ? ಆಗ ನಾವಿವನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೇ ಈತನು ಕಂಠಗತಪ್ರಾಣನಾಗಿದ್ದನು. ಜಾಫರಸಾಹೇಬನು ಈತನ ಸಂಗಡಗಿನನ್ನು ಕಳಿಸಿ, ಕಪಣಿ ಮುಂತಾದ ಶ್ರವದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡ ಈತನಿಗಾಗಿ ತರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ” ಎಂದು ಆ ಹರೆಯದವನು ನುಡಿಯಲು,

“ನೀವು ಏನೇ ಅನ್ನಿರಿ, ಈತನು ಬದುಕುವ ಆಶೆಯು ನನಗಿನ್ನೂ ಇದೆ. ನಾನು ಈತನಿಗೆ ಯಾವ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಕುಡಿಸಿದನೋ, ಅದು ತನ್ನ ಗುಣವನ್ನು ಎಂದೂ ತೋರಿಸದಿರಲಾರದು. ಈತನಂಥ ಎಷ್ಟೋ ಆಸನ್ನಮರಣ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ನಾನದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅನುಭವ ಪಡೆದಿರುತ್ತೇನೆ. ಆ ನನ್ನ ಔಷಧವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದವನೊಬ್ಬನೂ ಸತ್ತಿಲ್ಲ. ಈತನು ಒಮ್ಮೆ ಎಚ್ಚತ್ತನೆಂದರೆ, ಮುಂದೆ ಈತನಿಗೆ ಯಾತರ ಹೆದರಿಕೆಯೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಆ ವೃದ್ಧ ಫಕೀರನು ಅಂದನು.

ಈ ಭಾಷಣವು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ತಾನೂ ಅವರೊಡನೆ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು ಹರ್ಬರ್ಟನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಕೇವಲ ತುಟಗಳ ಅಲ್ಲಾಡುವಿಕೆಯ ವಿನಃ ಆಗ ಆತನ ಬಾಯಿಂದ ಶಬ್ದಗಳೇ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಫಕೀರನು ಆತನಡೆಗೆ

ಬಂದು, ಆತನ ಕೈ-ಕಾಲು-ಎದೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೋಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ತುಸು ಬೆವರೊಡೆದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಆತನು ಹರ್ಬರ್ಟಿನ ಬೆವರೊರಿಸಹತ್ತಲು, ಹರ್ಬರ್ಟನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ತನ್ನ ಕಡೆಗೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವುದು ಆ ಫಕೀರನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಆತನ ದೃಷ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಜಗತ್ತಿನೊಳಗಿನ ಕೃತಜ್ಞತಾ ಭಾವವೆಲ್ಲ ಹಿಟ್ಟುಗೂಡಿರುವಂತೆ ಆ ಫಕೀರನಿಗೆ ಕಂಡಿತು. ಅದರಿಂದ ಫಕೀರನು ಹೆಳ್ಳೇ ಆನಂದದಿಂದ: ಯಾ ಅಲ್ಲಾ! ಯಾ ರಹೀಮ! ಎಲೈ ಫಿರಂಗೀ, ಜಗದೀಶನ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನೆನೆ. ನೀನು ಎಳೆಂಟು ದಿನಗಳಿಂದ ಈ ಮಸೀದೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರುವೆ. ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ನೀನು ಬದುಕುತ್ತೀ ಎಂಬುದು ಯಾರಿಗೂ ಖಾತ್ರಿಯಿರಲಿಲ್ಲ, ಎಂದಂದು, ಅವರಿವರೂ ಹರ್ಬರ್ಟಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ತುಸು ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತರು. ಈ ಫಕೀರನ ದಯೆಯಿಂದಲೇ ತಾನು ಉಳಿದಿರುವೆನೆಂಬುದು ಆಗ ಆತನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ಅವರಿವರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡುತ್ತ ಬಂದನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಆತನು ತನ್ನ ಜಾತಿಯವನೇ ಎಂಬುದು ಹರ್ಬರ್ಟನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವರು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದ ಮಗ್ನರಾದರು. ಆ ಸಂಗಡಗಳನ್ನು ಕ್ಯಾಂಪ್ಲನಿಗೆ ನಂದಿದುರ್ಗವ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನ ವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದನು. ನಂತರ ಅವನು ಹರ್ಬರ್ಟನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡೊಯ್ದು ಆ ಮಸೀದೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದನು.

ಮುಂದೆ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹರ್ಬರ್ಟನ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವುಂಟಾಯಿತು ಆಗ ಆತನು ತನ್ನ ದಂಡಿನ ಮಿಕ್ಕ ಕೈದಿಗಳೆಲ್ಲರವರೆಂದು ಕೇಳಿದನು; ಆದರೆ ಆ ಸಂಗಡಗಳನ್ನು ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಉತ್ತರವನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ಕೊಡಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಬಳಿಕ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಜಾಫರನು ಮಾಡಿಸಿದ ಅಂದಿನ ಆ ಅಂತಕನ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನು ಇವನಿಗೆ ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು.

ಹೀಗೆ ಹರ್ಷಾರ್ಥಕ್ಕಾಂಕ್ಷಾಂವೃತ ದೇಹಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವು ಸುಧಾರಿಸಿ ಲಿಕ್ಕೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾರಗಳು ಕಳೆದ ನಂತರ ಹಿಂದು ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆ ಫಕೀರನೂ ಜಾಫರನೂ ಆತನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಜಾಫರನು ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನಿಂದ ಬಂದ ಹಿಂದು ಹುಕುಮನ್ನು ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ:—ಎಲೈ ಫಿರಂಗೀ, ಸುಲ್ತಾನಸಾಹೇಬರು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಯಿ ಮತ್ತೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯೊಳಗಿನ ಆ ಕಡೆಯ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶದೊಳಗಿನ ಕಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಡಲು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದುವೇಳೆ ನೀನು ನನಗೆ ಆ ಬೇದನೂರ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ದಿವಸ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಗೊಡುತ್ತೇನೆ, ಎನ್ನಲು, ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನು ಆ ದ್ರವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ತಿಳಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಜಾಫರನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದನು. ಆ ಫಕೀರನು ಇನ್ನು ಕೆಲ ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ಈತನನ್ನು ಹಿಂಬದಿಯಿಂದ ಎಷ್ಟು ಹತ್ತಾಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಿದರೂ, ಆ ನೀಚ ಜಾಫರನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಹೊರಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹರ್ಷಾರ್ಥಕ್ಕಾಂಪ್ಪನು ಆ ಫಕೀರನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ:—ಫಕೀರಜೀ, ನಾನಿನ್ನು ಹೊರಡುವೆನು. ತಾವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರದ ಋಣವನ್ನು ನಾನಂತೂ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತೀರಿಸುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವೆನೆಂಬದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿಶ್ಚಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಬಲ್ಲೆನು. ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯು ಉಪಕಾರಗೇಡಿಯೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಜನರು ನಮ್ಮನ್ನು ಸದಾ ಬಯ್ಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ದ್ವೇಷ ಹಾಗೂ ದುರಭಿಮಾನದಿಂದ ನುಡಿಯುವ ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಯಾವ ಯೋಗ್ಯ ಮನುಷ್ಯನು ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟಾನು?

ಯಾವ ಜಗದೀಶನ ದಯೆಯಿಂದ ಅಂಥ ಪ್ರಾಣಾಂತ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಲೂ ನಾನು ಬದುಕಿರುವೆನೋ, ಅದೇ ಆ ದಯಾಘನನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನನ್ನ ನಿಮ್ಮ ಭೆಟ್ಟಿಯು ಮತ್ತೆ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ಆದಾರು ಹೇಳಬೇಕು? ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲು, ಆತನ ಕಂಠವು ದುಃಖದಿಂದ ಹಿತ್ತರಿಸಿತು. ಆಗ ಫಕೀರನಿಗೂ ಬಹು ಕೆಡಕೆನಿಸಿತು. ಅವನು ಆತನನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು:—ತಮ್ಮಾ, ಸುಲ್ತಾನನು ಬಹು ದೂರದಲ್ಲಿರುವನು. ಅದರಿಂದ ನನ್ನ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಾನು ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಹರಸಿದನು.

ಕ್ಯಾಂಪ್ವೃತನು ಜಾಫರನೊಡನೆ ತುಸು ದೂರ ಕ್ರಮಿಸಲು, ಜಾಫರನ ಅಜ್ಜೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತನು ಏಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ನಂತರ ಕ್ಯಾಂಪ್ವೃತನೊಬ್ಬನೇ ಹಳಹಳಿಸುತ್ತ ಸಾಗಿದನು. ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರ-ಮದ್ದೂರುಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ವೈಸೂರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಲು, ಟೀಪುವಿನ ಬೇರೊಂದು ಹುಕೂಮಿನ ಪ್ರಕಾರ ಜಾಫರನು ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಕ್ಯಾಂಪ್ವೃತನು ಕೆಲ ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ, ಆಗ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಜಾಫರ ಜಮಾದಾರನ ಕಟಕಟೆಯು ಮಾತ್ರ ಇರದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಇದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೆಯೇ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದನು.

—೦—

ಕಾಸೀಮನ ಅಭ್ಯುದಯ.

ಕಾಸೀಮನು ಮೊದಲನೇ ದಿನವೇ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಂಪ್ವೃತನ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿ, ತನ್ನ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಟೀಪೂ ಸುಲ್ತಾನನು ಅವನ ಪಗಾರದಲ್ಲಿ ತುಸು ಹಿಂಬಡತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ, ಕಾಸೀಮನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಿನಿಂದ “ಈತನಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾನ-ಮರ್ಯಾದೆಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವೆ” ಎಂದು ಅವನ

ಮನೋದೇವತೆಯು ಅವನಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಅದರೂ ಕಾಶೀಮುನಿಗೆ ಕೃತಕವಾದ ಬಗ್ಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗಲೆಂದು ಆತ ನನ್ನು ಕೆಲ ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಖಾನನ ಕಡೆಗೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಖಾನನು ಆತನಿಗೆ ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ಹಿತೋಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅವನನ್ನು ಬಡತಿಗೆ ಲಾಯಖನನ್ನಾಗ ಮಾಡಿದನು. ಕಾಶೀಮುನು ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಗಲುವದು ಖಾನನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರಲೇ ಇಲ್ಲ; ಆದರೆ ಹಿಂದು ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿಯ ಮೂಲಕ ಕಾಶೀಮನನ್ನು ಅಗಲುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಖಾನನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ನಿಜಾಮನೊಡನೆ ಹಿಪ್ಪಂಟವಾದರೆ, ತಾವೀರ್ವರೂ ಕೂಡಿ ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕಾಫರರನ್ನು ಈ ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವದೆಂದು ಟೀಪುವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ನಿಜಾಮನಿಗೂ ಅದೇ ಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂಬದು ಖಾನನು ತಂದ ಸುದ್ದಿಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಜಾಮನ ವಕೀಲನೊ ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬರುವವನಿದ್ದಾನೆಂದೂ ಖಾನನು ಹೇಳಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಆ ಮಾತಿಗೆ ಸರಾಸರಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳಾಗುತ್ತ ಬಂದವು. ಅದರೂ ನಿಜಾಮನ ಕಡೆಯ ವಕೀಲನ ಸುದ್ದಿಯೇ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ ಅದರಿಂದ ತನ್ನ ಕಡೆಯ ಯಾವನೊಬ್ಬ ಜಾಣ, ಅದರೆ ಧೂರ್ತನಾದ ವಕೀಲನನ್ನು ಕಳಿಸಿ, ಅತ್ತಣ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸುಲತನನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ನಿಜಾಮನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಆತನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ದುರಭಿಮಾನಿಯಾದ ಅವನು, ತಾನಾಗಿ ತನ್ನ ವಕೀಲನನ್ನು ನಿಜಾಮನ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಸಹಾಯವನ್ನು ಯಾಚಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕಡೆಯವನು ಸುಳುವಿಲ್ಲದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅವರ ಕಡೆಯ ವಕೀಲನೇ ತಮ್ಮ ಸಹಾಯ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನುಂಟು ಮಾಡ

ಬೇಕೆಂಬದು ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಲೇ ಆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಯಾರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು.

ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನು ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನೆಂಬದನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿದೆ; ಮತ್ತು ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಬೇಗ ಬೇಗನೆ ಉರ್ಜಿತದೇಸೆಗೆ ಏರಿಸುವದೂ ಇತ್ತು. ನಿಜಾ ಮನ ಕಡೆಯ ಆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಈ ಕಾಸೀಮನೇ ತಕ್ಕವನೆಂದು ಆತನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಕಾಸೀಮನು ಎಂಥ ಜಾಣನೂ ಧೋರಣೀಪುರುಷನೂ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಆತನಲ್ಲಿಯ ಆ ಗುಣಗಳ ಅನುಭವವು ಸುಲ್ತಾನನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಸೀಮನು ನಿಜಾಮನ ರಾಜ್ಯದವನೆಂಬದೊಂದೇ ಬಾಹ್ಯಕಾರಣದಿಂದಲೂ, ಆತನ ವಿಷಯದ ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ನಿಕಟ ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೂ ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನು ಆತನನ್ನು ಆ ಕಾಮಗಾರಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಯಮಿಸಿ ಕಳಿಸಿದನು. ಸುಲ್ತಾನನ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದ ಕೂಡಲೆ ಕಾಸೀಮನು ತಕ್ಕ ಲವಾಜಮಿನೊಡನೆ ಹೈದರಾಬಾದಕ್ಕೆ ನಡೆದನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆರಡು ದಿನ ಇದ್ದು, ಮುಂದೆ ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಹೋದನು. ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಜನರ ಗೊತ್ತು-ಗುರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೇ ತುಸು ವಿಲಂಬವಾಯಿತು. ಕಾಸೀಮನ ಮಿಷ್ನ್ ಭಾಷಣ, ಸುಂದರ ರೂಪ, ಸೌಜನ್ಯಯುಕ್ತ ನಡಾವಳಿ ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅವನನ್ನು ಕಂಡ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಅವಿರ-ಉಮರಾವರೂ ಆತನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ತಿಳಿಯಹತ್ತಿದವು. ತುಸು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆತನು ಯಾವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಿದ್ದನೋ,

ಅದೂ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಇಲ್ಲಿಯ ವಕೀಲನು ಇಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಡುವನೆಂದು ಹಿಂದು ದಿನ ಅಲ್ಲಿ ಸುದ್ದಿ ಹೊರಟರೆ, ಮರುದಿನವೇ ಅದಕ್ಕೆ ತೀರ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಸುದ್ದಿಗಳು ಏಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಅತಿ ಚಂಚಲ ಮನಸ್ಸಿನ ನಿಜಾಮನೇ ಕಾರಣನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹಿಂದು ಪ್ರಕಾರದ ಬೇತು ಮಾಡಿದರೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿಯೇ ಬೇತು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದರಿಂದ ಆ ಹೈದರಾಬಾದ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದೊಂದು, ನಾಳೆಯೊಂದು, ನಾಡದೊಂದು ಹೀಗೆ ನಾನಾ ಬೇತುಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಡೆಗೆ “ಟೀಪುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಇಂಥ ದಿವಸ ಇಲ್ಲಿಯ ವಕೀಲನು ಖಾತ್ರಿಯಿಂದ ಹೊರಡುವದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿದೆ” ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹವಾದ ಸುದ್ದಿಯು ಕಾಸೀಮುನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಆಗ ಆತನು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ದಿವಸ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುವ ಆ ಅಲ್ಲಿರೇಝಾಖಾನನೆಂಬ ವಕೀಲನನ್ನೇ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕಂಡು, ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಮಗಲಿ ಬರುವಾಗಲೂ ಅವನು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಭಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಆಕೆಯ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದೇ ಬಂದನು.

ಅಲ್ಲಿರೇಝಾಖಾನನು ಯಾವ ಉದ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಟೀಪುವಿನ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವನೆಂಬದನ್ನು ಕಾಸೀಮುನು ಅವನ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದನಾದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಹೈದರಾಬಾದ್‌ದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸವಿಸ್ತರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಗಲು, ಅವನು ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಮನಸೋಕ್ತ ಹೊಗಳಿದನು; ಹಾಗೂ ಕಾಸೀಮನು ತಂದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೇ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಬೇತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಕೂಯಿ

ಮತ್ತೂರ ಕಡೆಯ ನಾಯರ ಜಾತಿಯ ಜನರು ದಂಗೆಯನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಮುರಿದು ಕಾಂತತೆಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಅತ್ತದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಲಟಣಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು. ಕಾಸೀಮನನ್ನೂ ಹಿಂದು ದಂಡಿನ ದುಯ್ಯಮ್ಮ ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ ಅತ್ತ ಕಡೆಗೇ ರವಾನಿಸಿದನು. ತುಸ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಟೀಪುವಿನ ಸೈನಿಕರು ಆ ಬಂಡು ಮುರಿದು, ಬಂಡುಗಾರರಾದ ಎರಡುಸಾವಿರ ಜನ ನಾಯರರನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದರು. ಸುಲ್ತಾನನು ಅವರಿಗೆ ಮರಣದ ಜುದರಿಕೆ ತೋರಿಸಿ, ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಮುಸಲ್ಮಾನೀ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಧರ್ಮಸಂರಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಾನು ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುವದೆಂದು ಸುಲ್ತಾನನು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಪರಧರ್ಮದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆತನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಆಮಿಷ ತೋರಿಸಿ ಅನ್ಯ ಧರ್ಮಿಯರ ಜಾತಿ ಕೆಡಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಸಮ್ಮತಿ ಪಡುವವರ ಮನೆ-ಮಾರುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು, ದೇವರು-ದಿಂಡರುಗಳನ್ನು ಹಿಡೆದು ಬಳಿಕ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದಕ್ಕೆ ಬಿಕ್ಕಿ ಹಾಕದ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರನ್ನು ಕಾಡುಮೃಗಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದನು!! ಅಸ್ತು.

ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಟೀಪುವಿನ ದಂಡು ವಿಜಯಶ್ರೀಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹಿಂದಿರುಗಲು, ಸುಲ್ತಾನನು ಅದನ್ನು ಕೊಯಿಮತ್ತೂರ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸಿದನು. ಅತ್ತ ಆತನ ಮಗನು ಕನ್ನಾವರದ ರಾಜನನ್ನು ಗೆದ್ದು ಅವನ ಮಗಳನ್ನು ಲಗ್ನವಾದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ವರ್ಷದ ಮೊಹರಮ್ಮದ ಹಬ್ಬವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಮೊದಲೇ ವಿಜಯಶ್ರೀಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಟೀಪುವಿನ ದಂಡಾಳುಗಳು! ಅದರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಮೊಹರಮ್ಮದಂಥ ದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬ! ಅಂದಬಳಿಕ ಕೇಳುವದೇನು? ನೋಡಿದತ್ತೆಲ್ಲ ಖುಸಿ-ಮೋಜುಗಳೇ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗಿನಿಂದಲೇ ಟೀಪುವಿನ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಐದು ಸಾರೆ ನೌಬತ್ತನ್ನು ಬಾರಿಸುವ
ಜಾಹೀರನಾಮೆಯು ಹೊರಟಿತಂತೆ

ಮುಂದೆ ತುಸ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದ “ಬರು
ತಾನೆ-ಬರುತ್ತಾನೆ” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಿಜಾಮನ ಕಡೆಯ ವಕೀ
ಲನು ಶೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಮ್ಮೆ ಬಂದನು. ಆತನ ಆತಿಥ್ಯಕ್ಕಾಗಿ
ಟೀಪುವು ಕಾಸೀಮನನ್ನೇ ಯೋಜಿಸಿದನು. ಆ ವಕೀಲನ ಸನ್ಮಾನ
ಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂದೆ ಹಿಂದು ದಿನ ಹಿಂದು ದೊಡ್ಡ ದರ್ಬಾರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ
ದನು. ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಿಜಾಮನ ಕಡೆಯ ವಕೀಲನು ತಾನು ತಂದ
ವೆಜರಾಣೆಗಳನ್ನೂ ಪತ್ರವನ್ನೂ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಹಿಪ್ಪಿಸಿದನು. ಆ
ಪತ್ರವು ಗುಪ್ತವಿದ್ದದರಿಂದ, ಅದನ್ನು ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಓದುವಂತಿರ
ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಆ ಪತ್ರದ ಸಂಗತಿಯು ಸಜಾತೀಯರಾದ ಆ ಇಬ್ಬರು
ಅರಸರ ಐಕ್ಯದ ಸಂಬಂಧದ್ದೇ ಆಗಿರುವದೆಂದು ಎಲ್ಲ ದರ್ಬಾರಿಗಳಿಗೂ
ಗೊತ್ತಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ, ಅಂದಿನ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷದಿಂ
ದಿದ್ದರು. ಸುಲ್ತಾನನು ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ತನ್ನ ಕೆಲ ಜನ ಮುತ್ಸದ್ದಿ
ಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು, ನಿಜಾಮನ ಕೂಡ ಯಾವ ಕರಾರುಗಳ
ಮೂಲಕ ಹಿಡಂಬಡಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿದನು.
ನಿಜಾಮನ ಮಗಳೊಡನೆ ಲಗ್ನವಾಗುವದು ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ
ಸುಲ್ತಾನನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿತ್ತು. ಆ ಮಾತನ್ನು ನಿಜಾಮನಿಗೆ ತಿಳಿಸು
ವದಕ್ಕೆ ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಆತನಿಗೆ ಸಂಧಿಯೇ ದೊರೆತಿರಲಿಲ್ಲ ಇಂಗ್ಲಿ
ಷರ ಉಪಟಳಕ್ಕೆ ಅಂಜಿ ನಿಜಾಮನು ತನ್ನೊಡನೆ ಹಿಡಂಬಡಿಕೆ ಮಾಡಿ
ಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಅಪೂರ್ವಯೋಗದಲ್ಲಿಯೇ “ನೀನು
ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ, ನಾನು ನಿನಗೆ ನೆರವಾಗುವೆನು
ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕೆ” ಎಂದು ಆತನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು.

ಆಗ ಸುಲ್ತಾನನ ಕಡೆಯ ಜಾಣ ಮುತ್ಸದ್ದಿಗಳು:—“ಈ

ಕರಾರು ಈಗಿನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಮೊದಲು ನಿಜಾಮನಿಗೆ ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ, ಆತನನ್ನೊಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಂತರ ಈ ಮಾತು ತೆಗೆಯಬಹುದು' ಎಂದು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ವಿನಯಪೂರ್ವ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು; ಆದರೆ ದುರಾಗ್ರಹಿಯಾದ ಅವನು ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವನೇ? ಮರುದಿವಸ ಆತನು ನಿಜಾಮನ ಕಡೆಯ ವಕೀಲನಾದ ರೇಯ್ಘಾಖಾನನನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು, ಆತನಿಗೆ ತನ್ನ ಆ ಕರಾರನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಆ ವಕೀಲನಾದರೂ ಅಂತಿಂಥವನ್ನಿಲ್ಲ. “ಮೊನ್ನೆಯ ವರೆಗೆ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನ ಮನೆಯ ದನ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ನೀನು, ಇಂದು ಎಲ್ಲಿಯೋ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಸುಲಿದು ಸುಲ್ತಾನನಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ನಿಜಾಮನ ಮಗಳನ್ನು ಕೇಳುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವು ನಿನಗೆ ಬಂದಿತೇ? ನಿನ್ನಂಥ ಖುದ್ರ ಹಾಗೂ ಅಹಂಕಾರಿಯ ಬಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ನವಾಬರು ತಮ್ಮ ವಕೀಲನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದೇ ತಪ್ಪಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಂಜನ ಹಚ್ಚುವಂಥ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ತನ್ನ ವಕೀಲನ ಮುಖಾಂತರ ಟೀಪುವಿನ ಕರಾರನ್ನು ಕೇಳಿ, ನಿಜಾಮನು ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ಟೀಪುವನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ನೋಡಹತ್ತಿದನು! ಅದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಟೀಪುವು ತಾನಾಗಿ ಕಳಿಸಿದ ವಕೀಲನಿಗೆ ನಿಜಾಮನು ಭೆಟ್ಟಿ ಕೂಡ ಕೊಡದೆ, ಅವನನ್ನು ಬಂದ ದಾರಿಯಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆಟ್ಟಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು.

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಇ. ಸ. ೧೭೬೮ರಲ್ಲಿ ನಿಜಾಮನು ಇಂಗ್ಲಿಷರೊಡನೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಟೀಪುವಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದಾಗ, ನಿಜಾಮನು ಅವರಿಗೆ ನೆರವಾಗಬೇಕೆಂಬದೊಂದು ಕಲಮು ಇತ್ತು. ಆ ಸಂಗತಿಯು ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಟೀಪುವಿನ ಕಡೆಯ ವಕೀಲನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲು, ಆತನು ಅದನ್ನು ಟೀಪುವಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ

ಅವನು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಂತಪ್ತನಾದನು; ಆದರೆ ಹೊರಗೆ ಮಾತ್ರ ಆಡಿ ತೋರಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಅವನು:--ಎನೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಅವನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿ ಬಂದಾದರೂ ಬರಲಿ; ಷಂಡನೆಂತೆ ಅಂತಃಪುರದ ಬೀಬಿಗಳ ನೆಳಲಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಂಥ ಆ ಮಾದರಚೋದನೆಗೆ ನನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದ ಕಲ್ಪನೆಯಾದರೂ ಬಂದೀತು! ಅಂಥ ಆ ಹೇಡಿಯ ಸಹಾಯವು ನಮಗೆ ಬೇಕೇತಕ್ಕೆ? ಯಾ ಅಲ್ಲಾ, ಕರೀಮ, ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯು ನನ್ನ ಮೇಲಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಆ ಹೇಡಿ ನಿಜಾಮನ ಹಾಗೂ ಆ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತುಕ ಫಿರಂಗಿಗಳ ನಾಶವು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಆಗುವದು. ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ, ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಆತನ “ಹೌದ್ವ್ಯಾವರೂ” ಎಂದು ನುಡಿಯುವ ಸಭಿಕರು ಅದಕ್ಕೆ ‘ರಿ’ ಎಳೆದರು.

ನಿಜಾಮನ ಬೇತನ್ನು ಕೇಳಿ ಟೀವುವಿನ ಸೈನಿಕರೂ ಆತನ ಬಗ್ಗೆ ತ್ವೇಷಗೊಂಡಿದ್ದರು. “ಕುಕ್ಷಾತಿಷ್ಠತಿ ಯಸ್ಯಾನ್ನಂ ತಸ್ಯಬುದ್ಧಿಃ ಪ್ರವರ್ತತೆ” ಎಂಬಂತೆ, ಆತನ ಪದರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಸೈನಿಕರೂ ಆತನಂತೆ ದುರಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಆಗ ಹೈದರಾಬಾದದ ಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾದಬೇಕೆಂದು ಟೀವುವು ಹುಕುಮು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅವರು ಹಿಂದು-ಮುಂದೆ ನೋಡದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಆಗ ಟೀವುವಿನ ಬೇತು ಬೇರೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ನಿಜಾಮನ ಮೇಲೆ ಮೊದಲು ಸಾಗಿ ಹೋಗುವದಕ್ಕಿಂತ, ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಹಿಂದೆರಡು ಸಾರೆ ಸಾಗಿ ಹೋದರೂ ಕೈ ಸೇರದಿದ್ದ ತ್ರಾವಣಕೋರದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಇಡಬೇಕೆಂಬದು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿವಸದಿಂದಿತ್ತು. ಈಗ ಆತನು ಆ ತ್ರಾವಣಕೋರದ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಂದು ಆಗಂತುಕ ಕಾರಣವೂ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಅದೇನೆಂದರೆ, ಟೀವುವಿನ ಉಪಟಳಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದ ಕೊಯಿಮತ್ತೂರ ಪ್ರಾಂತದೊಳಗಿನ ಕೆಲ ಜನ ನಾಯ

ರರು ತ್ರಾವಣಕೋರದ ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಟೀಪುವು ತ್ರಾವಣಕೋರಿಗೆ ತನ್ನ ವಕೀಲನನ್ನು ಕಳಿಸಿ, ನಮ್ಮ ನಾಯರ ಜನರನ್ನು ನಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ಹಿಪ್ಪಿಸಿರಿ; ಇಲ್ಲವೆ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಕಾದಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿರಿ, ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯ ಆರಸನು ಶರಣಾಗತರಾದ ಆ ನಾಯರ ಜನರನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕದ್ದರಿಂದ, ಟೀಪುವು ಅವನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗುವದನ್ನೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.

ಮನುಷ್ಯನ ಅಭ್ಯುದಯದ ಕಾಲವಿತ್ತೆಂದರೆ, ಯಾವ ಬಗೆಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಉರ್ಜಿತದಸೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದೀತೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗಲಿ ಉಹಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಲಿ ಶಕ್ತಿಯಿರುವದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನೆರವೀರ ಕಾಸೀಮನ ಅಭ್ಯುದಯದ ಸಂಗತಿಯಾದರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದಿತು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಸುಲ್ತಾನನು ಆತನನ್ನೆಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬದು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಕಾಸೀಮನನ್ನು ತನ್ನ ತೈನಾತಿಗೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬದು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿತ್ತು; ಆದರೆ ಕ್ಯಾಂಪ್‌ನನ್ನು ಮೇಲುಗಟ್ಟ, ತುಂಬಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಸೀಮನು ತನ್ನ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ, ಸುಲ್ತಾನನು ಆತನನ್ನು ಕೆಲ ದಿನ ಹಿಂಬಡತಿ ಮಾಡಿ ಖಾನನ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದನು ಇಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಅವನನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆರಿಸಿದರೆ ಸುಪರಿಣಾಮವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದೂ, ಹಿಂದುವೇಳೆ ಆತನಿಗೆ ಗರ್ವವುಂಟಾದೀತೆಂದೂ ಬಗೆದು ಸುಲ್ತಾನನು ಕೆಲ ದಿನ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು.

ಹಿಂದು ದಿನ ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನಖಾನ ಮತ್ತು ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನ ಇವರು ನಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತರಲು, ಅವರ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯ ವಿಷಯವು ಹೊರಟಿತು. ಆಗ ತಮ್ಮ ದಂಧಿನೊಳಗಿನ ಇಂತಿಂಥ ಜನರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗುರಿ ಹೊಡೆಯುವವರಿದ್ದಾರೆಂದು ಸುಲ್ತಾನನು ಅನ್ನಲು, ಖಾನನು:— ಜೀ ಹಜರತ್, ನಮ್ಮ ಕಾಸೀಮನಂಥ ಗುರಿ

ಹೊಡೆಯುವವನನ್ನು ನಾನಿದು ವರೆಗೂ ನೋಡಿರುವದಿಲ್ಲೆಂದು ನುಡಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವನ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸುಲ್ತಾನನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಕುಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಸೀಮನಂಥ ನಿಪುಣನು ಅನ್ಯರಿಲ್ಲೆಂಬದು ಈ ಮೊದಲೇ ಟೀಪುವಿನ ಮನೆ ವರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸರಮಸ್ತುಖಾನನೆಂಬ ಸುಲ್ತಾನನ ಖಾಸ ತಾಲೀಮು ಖಾನೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪೈಲವಾನನನ್ನು ಹಾ, ಹಾ ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಸೀಮನು ಇಳೆಗೊರಗಿಸಿದ್ದನು! ಅಂದಿನಿಂದ ಕಾಸೀಮನ ಬಗ್ಗೆ ಟೀಪುವಿನ ಜೀವವು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಸೀಮನು ನುರಿತವನೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಆನಂದವಾಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನನೂ ಉತ್ತಮ ಬೇಟೆಗಾರನಿದ್ದನು. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಕೇಳುವದೇನು? ತುಸ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸುಲ್ತಾನನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡುವದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ದರ್ಬಾರವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದನು. ಆ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಆಯೇಷಾಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗಾದ ಹಿಗ್ಗನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಸದಳವು!

ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಕಾನನವು ವಿಶೇಷ ದೂರದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ; ಹಿಂದೆ ಹರದಾರಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ದಟ್ಟವಾದ ಅಡವಿಯಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಆ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಾಡುಮೃಗಗಳು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಸುಲ್ತಾನನ ಪದರಿನಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗಾರರು ನೂರಾರು ಜನರಿದ್ದರಿಂದ, ಅವರು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಊದುತ್ತು-ಬಾರಿಸುತ್ತ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಟಾಗ, ಆ ನೋಟವು ನೋಡತಕ್ಕಂಥಾದ್ದಿರುತ್ತಿತ್ತು! ಅಡವಿಗೆ ತಲುವುತ್ತಲೆ ಬೇಟೆಗಳನ್ನೆಬ್ಬಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ಮಾಡುವ ಬಗೆಬಗೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಹಿಬ್ಬರ ಮಾತು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಸಹ. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಲವಾಜಮಿನಿಂದ ಹಿಂದು ದಿನ ಟೀಪುವು ಬೇಟೆಗೆ ಸಾಗಿರಲು,

ಅವನ ಜನರಿಗೆ ಮೊದಮೊದಲು ಹಿಂದೂ ದೊಡ್ಡ ಮೃಗವು ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆರಡು ಸಣ್ಣ-ವುಟ್ಟ ಕಾಡಹಂದಿಗಳೂ, ಕೆಲವು ಚಿಗರೆಗಳೂ ಹಿಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಓಡಿ ಹೋದ ವಿಷ್ಣು. ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಅಡವಿಯನ್ನು ಕಲಕಿದರೂ, ಹಿಂದೂ ಬೇಟೆಯು ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಅಂದು ನಿರಾಶರಾಗಿ ಮರಳಿ ಹೋಗಬೇಕಾಗುವದೋ-ಎನೋ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ದಲ್ಲಿವಿಲ್ಲರೂ ಮುಗ್ಧರಾದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯ ದಂಡೆಯೊಳಗಿನ ಹಿಂದು ಗಹ್ವರದಿಂದ ಎರಡು ಕರಡಿಗಳು ಹೊರಬೀಳುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಅವರು ಕಂಡರು. ಆ ಮೇಲೆ ಕೇಳುವದೇನು? ಎಲ್ಲರೂ ಆ ಕರಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮುಗಿಬಿದ್ದರು. ಅವೂ ರೇಗಿಗದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಹಿಂದು ಹೆಣ್ಣು ಕರಡಿಯು ಆರೆಂಟು ಜನರಿಗೆ ಗಾಯ ಮಾಡಿ, ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟಿತು! ಬೇಟೆಗಾರರು ಆ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೂ ಹಳ ಸೇರಿದರು. ಜನರು ಹೊಕ್ಕರೆ ಕಾಣದಷ್ಟು ಎತ್ತರವಾಗಿ ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆದ ಅಡವಿಯು ಅವರಿಗೆ ಹತ್ತಿತು. ಅಂಥಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಡುಮೃಗಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವದು ಸಹಜವು. ಅದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಆ ದಟ್ಟದವಿಯನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ನುಗ್ಗಿ ಬೇಕೆಂದು ಸುಲ್ತಾನನು ಹುಕುಮು ಮಾಡಿದನು. ಕೂಡಲೆ ನಾ ಮುಂದೆ-ನಾ ಮುಂದೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಓಡಹತ್ತಿದರು. ಅವರ ಗೊಂದಲವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಲ್ತಾನನು ಕೆಲ ಜನರನ್ನು ಹೆಸರುಗೊಂಡು ಕರೆದು, ಇಂತಿಂಥವರೇ ನನ್ನೊಡನೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿರಿ; ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬ್ರಿ, ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಬಿಡು. ಆತನು ಸಂಗಡ ಕರೆದಿದ್ದ ಜನರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಾಸೀಮನೇ ಮೊದಲನೆಯವನಾಗಿದ್ದನು. ಆಗ ಸುಲ್ತಾನನು ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಕುರಿತು:—ಕಾಸೀಮಾ, ನೀನು ಚನ್ನಾಗಿ ಗುರಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತೀಯೆಂದು ಖಾಸಾಹೇಬರು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನ ನಿಶಾನಿ

ಬಾಜಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣುಟ್ಟು ನೋಡುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ನಾನು ಇಂದು ಈ ಬೇಟೆಯ ಬೇತನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಇಂದು ತೋರಿಸು, ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಗುರಿಹೊಡೆಯುವ ಕೌಶಲ್ಯವೆಷ್ಟಿದೆಯೆಂಬದನ್ನು; ಎಂದಂದನು.

ಆ ಜನರು ಆ ದಟ್ಟವಾದ ಹುಲ್ಲೊಳಗೆ ೫೦-೬೦ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೋಗಿರಬಹುದೋ-ಇಲ್ಲವೋ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಟೀಪುವು ಹತ್ತಿದ್ದ ಆನೆಯು ಚಮತ್ಕಾರಿಕ ದನಿಯಿಂದ ಓದರಿತು. ಬೇಟೆಯ ವ್ಯುಗಗಳು ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಇರುವವೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆಯೋ-ಎನೋ ಎಂಬಂತೆ, ಅದರ ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಟೀಪುವು ಆ ಆನೆಗೆ:—ಠಾಬಾಸ! ಹೈದರ; ನಡೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ, ಎಂದಂದನು ಕೂಡಲೆ ಆ ಆನೆಯು ಓತ್ತರದಿಂದ ಸಾಗಹತ್ತಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿ ನವನು ಗುಂಡು ಹೊಡೆದುದರಿಂದ, ಆ ಗುಂಡು 'ಸೂಂ' ಎಂದು ಸವಳ ಮಾಡುತ್ತ ಟೀಪುವಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹಾದು ಹೋಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ಹುಲಿಗಳು ಓಡುತ್ತೊಡುತ್ತ ಟೀಪುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದವು. ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಕೆರಳಿದ ಹೆಣ್ಣುಲಿಯು ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ, ಬಾಲವನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೆಲಕ್ಕವಳಿಸಿ, ಇನ್ನು ಅದು ಯಾವನೊಬ್ಬನ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಜಿಗಿಯತಕ್ಕದ್ದಿತ್ತು; ಎರಡನೆಯ ಹುಲಿಯು ಆ ಬೇಟೆಗಾರರಿಗೆ ಅಂಜಿ ಓಡಿ ಹೋಗುವ ಸಾಹಸ ನಡಿಸಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಗುಂಡು ಬಂದು ಆ ಎರಡನೇ ಹುಲಿಯ ಕಾಲಿಗೆ ತಾಕಿತು ಕೂಡಲೆ ಆ ಹುಲಿಯು ಓಡಿ ಹೋಗುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅವರ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬರಹತ್ತಿತು. ಅದು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಬೇಟೆಗಾರರ ಎಲ್ಲ ಆನೆಗಳನ್ನು ಮಿಕ್ಕಿ-ಮಿಕ್ಕಿ ನೋಡಿ, ಕಡೆಗೊಂದು ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಯ ಮೇಲೆ ಜಿಗಿಯಿತು ಆಗ ಕೇಳುವದೇನು? ಆ ಹುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಗುಂಡುಗಳ ಮಳೆಯೇ ಸುರಿಯ ಹತ್ತಿತು! ಕಡೆಗೆ ಆ ಹುಲಿಯು ಹೆದರಿ ಮತ್ತೆ ಓಡಿಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧ

ವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು ಆ ಬೇಟೆಗಾರರ ತಂಡಗಳು ಕಿಕ್ಕಿರಿ
 ದವು. ಕಾಶೀಮನೂ ಆ ಹುಲಿಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟತಕ್ಕವನೇ; ಆದರೆ
 ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆತನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಸುಲ್ತಾನನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿತು. ಸುಲ್ತಾ
 ನನು ಮೊದಲೇ ಕರಳಿದ್ದ ಆ ಇನ್ನೊಂದು ಹುಲಿಗೆ ಗುಂಡು ಹಾಕಿ
 ದ್ದನು. ಆ ಗುಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಬಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಆ ಹುಲಿಯು
 ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಕರಳಿ, ಟೀವುವಿನ ಆನೆಯಾದ ಹೈದರನ ಸೊಂಡೆಯ ಮೇಲೆ
 ಜಿಗಿಯಿತು. ಆ ಆನೆಯು ಅದನ್ನೊಮ್ಮೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಗ್ಗಿಯಿತು. ಅದರೂ
 ಆ ಹುಲಿಯು ಹಿಳ್ಳೇ ಕಸುವಿನಿಂದ ಮತ್ತೆ ಹೈದರನ ಕಾಲಿಗೆ ಸುತ್ತು
 ವರೆಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನನು ಅದಕ್ಕೆ ಗುಂಡು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಕೈ-
 ಯಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕು ಹಿಡಿದಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಹೈದರನೆಯು ಆ ಹುಲಿಯ
 ಕಾಟವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಛೇ-ಛೇ ಎಂದು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರಿಂದಲೂ,
 ಸುಲ್ತಾನನು ಹೈದರನ ಮೇಲೆ ಅಂಬಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರಿಂದಲೂ
 ಅವನಿಂದ ಆ ಹುಲಿಗೆ ಗುಂಡು ಹಾಕುವದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದ
 ನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಕಾಶೀಮನು ತನ್ನ ಬಂದೂಕನ್ನು ಆ ಹುಲಿಯ ಮೇಲೆ
 ಗುರಿಯಿಟ್ಟನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜೀವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು
 ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸಾಹಸಿಗನಾದ ಬೇಟೆಗಾರನು
 ತನ್ನ ಆನೆಯಿಂದ ಟಿಣ್ಣನೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಜಿಗಿದು, ಓಡುತ್ತ ಬಂದು ತನ್ನ
 ಕೈಗೆತ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಹುಲಿಯ ಮೈ ಮೇಲೆ ಪೆಟ್ಟು ಹಾಕಿದನು. ಆಗ
 ಆ ಹುಲಿಯು ಹೈದರನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಗೊಟ್ಟು, ಕೆಂಪಡರಿದ
 ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಆ ಆಗಂತುಕನನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನ ಮೇಲೆಯೇ ಜಿಗಿ
 ಯಿತು. ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಆ ಹುಲಿಯು ಆ ಮಾನವನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ
 ನೆತ್ತರವನ್ನು ಹೀರಿ, ಅವನನ್ನು ಇಳೆಗೊರಗಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ಹೈದರನ
 ಕಾಲಿಗೇ ಗಂಟು ಬಿತ್ತು. ಅದು ಇನ್ನು ಹೈದರನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತನ್ನ
 ಪಂಜರದಿಂದ ಹೊಡೆಯುವದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಶೀಮನ ಗುಂಡು

ಬಂದು ಅದರ ಮರ್ಮಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಡೆಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಆ ಹುಲಿಯು ನಿತ್ರಾಣವಾಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತು. ಕೂಡಲೆ ಹೈದರನೆಯು ಅದನ್ನು ಕಚಪಚ ತುಳಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಎಷ್ಟು ತುಳಿದರೂ ಆ ಮೂಕ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಟೀಪುವು ಹಿಳ್ಳೇ ಜಾಣ ತನದಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದನು.

ಕಾಸೀಮನ ಆಗಿನ ಆ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು, ಟೀಪುವಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಆತನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಶಿರಗಳು ಉಬ್ಬಿ ಬಂದವು. ಬಾಯಿಂದ ತಬ್ಬಗಳೇ ಹೊರಡದಾದವು. ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅವನು:—“ಕಾಸೀಮಾ, ನೀನು ಇಂದು ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಈ ಹೈದರನು ನಿಜಧಾಮಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ನನ್ನ ಗತಿಯೇನಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಎಂದು ಆಡಿ ತೊರಿಸಿದನು.

ಮತ್ತೆ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಬೇಟೆಯ ಸಮಾರಂಭವು ನಡೆಯಿತು. ಕಾಸೀಮನ ಕರ್ತೃತ್ವಶಕ್ತಿಯು ಅಂದು ನಾಲಕ್ಕಾರು ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ಹಿಂದು ಅಡವಿಯ ಅನೆಯನ್ನು ಕಾಸೀಮನು ಕೊಂದನು; ಆದರೆ ಅದೇ ಮರಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಹಿಂದು ಅನೆಯನ್ನು ಗುಂಡು ಹಾಕೆಂದು ಸುಲ್ತಾನನು ಕಟ್ಟಿಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರೂ, ಭೂತದಯಾಪ್ರೇರಿತನಾದ ಆತನು ಅದಕ್ಕೆ ಬಡಿಯದಂತೆ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಸುಲ್ತಾನನ ಕ್ರೂರತನದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಬಲು ಕೆಡಕೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವದು ಶಕ್ಯವಿರದ್ದರಿಂದ, ಕಾಸೀಮನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹಳಹಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಂದಿನ ಬೇಟೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಛಾವಣಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಮದವೇರಿದ ಅನೆಯು ಆ

ಛಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ಒಡುತ್ತ ಬಂತು. ಅದರಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಹೌಹಾರಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಜನ ಬೋಯಿಗಳಿಂದ ಹೊರಲ್ಪಟ್ಟು ಒಂದು ಮೇಣೆಯು ಆ ಛಾವಣಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿತ್ತು. ಆ ಮೇಣೆಯು ಅಬ್ಬಲಾರಹಿ ಮಾನಖಾನನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಅವಿನೆಯದೇ ಎಂಬದು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ತಟ್ಟನೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಮೇಣೆಯೊಡನೆ ಗಂಡಸರಾರೂ ಇರದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಆತ್ಮರ್ಯವೇನಿಸಿತು. ಕೂಡಲೆ ಆತನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, 'ಈ ಮೇಣೆಯ ಕೂಡ ಗಂಡಸರಾರೂ ಇಲ್ಲವೇನು?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ಬೋಯಿಗಳು ಅವನಿಗಿನ್ನೇನೋ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳತಕ್ಕವರು; ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಕೊಬ್ಬಿದ ಆನೆಯು ಅತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಬರಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಬೋಯಿಗಳು ಮೇಣೆಯನ್ನು ಸವಿಸದಲ್ಲಿಯ ಸಂದಿಗೊಯ್ಯುವ ಸಾಹಸ ನಡೆಸಿದರು; ಆದರೆ ಬೋಯಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೊಬ್ಬಿದ ಆ ಆನೆಗೆ ಹೆದರಿದ್ದರಿಂದ, ಅವರ ಕೈಕಾಲುಗಳು ನಡುಗ ಹತ್ತಿದವು. ಅದರಿಂದ ಆ ಮೇಣೆಯು ಆಗ ಅವರಿಂದ ಎತ್ತದಾಯಿತು. ಕಾಸೀಮನು ಮದವೇರಿದ ಆ ಆನೆಯ ಮಾವುತನನ್ನು ಹಿಡರಿ, ಅದನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಲು ಹೇಳಿದನು; ಆದರೆ ಆ ಆನೆಯು ತೀರ ತಾಳಗೆಟ್ಟತ್ತಾದ್ದರಿಂದ, ಆ ಮಾವುತನಿಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆನೆಯು ಭರದಿಂದ ಸವಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಕಾಸೀಮನು ತನ್ನ ಹಿರೆಯೊಳಗಿನ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿರಿದು, ಅದರ ಸೊಂಡಿಗೆ ಬಲವಾದ ಪೆಟ್ಟು ಹಾಕಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಆನೆಯ ಮದವಿಳಿದು, ಅದು 'ಚಿರ-ಚಿರ' ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋಯಿತು! ಇತ್ತ ಬೋಯಿಗಳು ಆನೆಯ ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರ್ಥಮರ್ಥ ಎತ್ತಿದ್ದ ಮೇಣೆಯನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಿಗದು ಬಿಟ್ಟರು! ಹೀಗಿದ್ದ ಖಾನನುಸಾಹೇಬಳೂ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಚೀರಿ ಮೈ ಮರೆದಳು!!

ಕೂಡಲೆ ಕಾಸೀಮನು ಆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಸಾವರಿಸಿ ಹಿಡಿದನು.

ಪಡದೆಗಳನ್ನು ಓರೆ ಮಾಡಿ ಹಿಳಗೆ ಯಾರಿರುವರೆಂಬದನ್ನು ನೋಡಬೇಕೋ-ನೋಡಬಾರದೋ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಆತನು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಆಲೋಚಿಸಿ, ಕಡೆಗೆ ಹಿಳಗೆ ಹಣಕಿ ಹಾಕಿದನು. ಹಿಳಗಿದ್ದ ಖಾನಮಳು ಸ್ತೃತಿತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದಿರುವಳೆಂಬದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೀರು ಹಚ್ಚಬೇಕೆಂದರೆ, ಸಮೀಪದಲ್ಲೊಂದು ನೀರು ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಮುಂಡಾಸವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ, ಅದರ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಗಾಳಿ ಬೀಸತೊಡಗಿದನು. ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರವುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಅವನು ಅವಳ ಕಿವಿಯ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ ಏನೇನೋ ಅಂದನು. ಅಲ್ಪಾವಕಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳು ಚೇತನೆಗೊಂಡಳು. ಅವಳು ತನ್ನ ಸೆರಗನ್ನೂ ಬುರುಕೆಯನ್ನೂ ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನಿಗೆ ಏನೇನೋ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೇಳಿ ದೂರ ಸರಿಯಲು ಸಂಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದಳು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಸರಿದು ನಿಂತನು. ಬಳಿಕ ಬೋಯಿಗಳು ಆ ಮೇಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಡೆದರು.

ಕಾಸೀಮನು ಅವಿನೋಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ತಬ್ಬಗಳನ್ನುಚ್ಚರಿಸಿದ್ದನೋ, ಅವುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ಪರಮಾಹ್ಲಾದವಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ನೆಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಪರಪುರುಷರೊಡನೆ ಭಾಷಣ-ಪ್ರತಿಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತ ಕೂಡುವದು ಅವಿನೋಗೋ, ಆಗಿನ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಸೇರದ ಮಾತಾದ್ದರಿಂದ, ಅವಳು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಲು ಸೂಚಿಸಿದಳು ಮಾತ್ರ. ಅವಿನೋಯ ಹೀಗೆ ಸಂಕಟಕ್ಕೊಳಗಾಗಿರಲು, ಕಾಸೀಮನ ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಅವಳು ಬದುಕಿ ಉಳಿದಳೆಂಬ ವಾರ್ತೆಯು ತೀವ್ರವೇ ಆ ಛಾವಣಿಯ ತುಂಬ ಪಸರಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಖಾನನಿಗೂ ಟೀವುವಿಗೂ ಅದ ಹರ್ಷವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಸಲ್ಲ.

ಮರುದಿನ ಕೂಡಿದ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಟೀವುವು ಕಾಸೀಮನನ್ನು ತನ್ನ ಹತ್ತರ ಕರೆದು:— ಕಾಸೀಮಾ, ನಿನ್ನಿನ ಬೇಟೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾವು ನಿನ್ನ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಕಣ್ಣುಟ್ಟು ನೋಡಿದೆವು; ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಖಾನಸಾಹೇಬರ ಹೆಂಡತಿಯ ಪ್ರಾಣವು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಉಳಿಯಿತೆಂದು ಕೇಳಿದೆವು. ಆ ಮದವೇರಿದ ಆನೆಯ ಮದವಿಳಿಸಿದವರಿಗೆ ಇನಾಮು ಕೊಡುವೆವೆಂದು ನಾವು ನಿನ್ನೆಯೇ ಹೇಳಿರುವೆವು. ಅಂದಮೇಲೆ ನಾವು ಆ ಬಕ್ಷೀಸನ್ನು ಈಗ ನಿನಗೇ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ, ಎನ್ನಲು, ಕಾಸೀಮನು ನಮ್ರಭಾವದಿಂದ:—ಸರ ಕಾರ, ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ? ತಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಖಾನಸಾಹೇಬರ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು; ನಾನು ತಮ್ಮ ನಮ್ರ ಸೇವಕನು, ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು.

ಆಗ ಟೀವುವು ಹಿಳ್ಳೇ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ:—ಕಾಸೀಮಾ, ನಿನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಖಾನಸಾಹೇಬರು ಈ ಮೊದಲೇ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವಿಂದು ನಿನ್ನ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಏರಿಸುವೆವಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರದ ಜಾಗೆಗೆ ವರ್ಗ ಮಾಡುವೆವು. ಇಂದಿನಿಂದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಅಂಗರಕ್ಷಕನಾಗಿರಬೇಕು. ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ಹತ್ತರವೇ ಇರಬೇಕು. ನಾವಿನ್ನು ಈ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಿದ್ದೇವೆ. ನಾವೂ ನೀನೂ ಕೂಡಿಯೇ ಆ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜೀರಿಗೆ ತರ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಇಂದಿನಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ದಂಡಿನ ಜಮಾ ದಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಹುಕುಮು ಮಾಡಿದನು.

ಕೂಡಲೆ ಕಾಸೀಮನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ನೆಲಮುಟ್ಟಿ ಸಲಾಮು ಮಾಡಿ, ದರ್ಬಾರದೊಳಗಿನ ತನ್ನ ಹೊಸ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತನು. ಆಗ ಸಭಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ನಾನಾ ಬಗೆಯಿಂದ

ಹೊಗಳಿದರು. ತದನಂತರ ಅವರು ಕಾಸೀಮನನ್ನೂ ಸ್ತುತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿಯ ಖಾನನಂಥ ಕೆಲ ಸುಜನರು ತ್ರಿಕರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಹೊಗಳಿದರೆ, ಇನ್ನುಳಿದ ಅಸೂಯಾಗ್ರಸ್ತರಾದ ಕುಜವರು ಸುಲ್ತಾನನೇ ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಹೊಗಳಿದ ಬಳಿಕ, ತಾವು ಸುಮ್ಮನಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದೆ ಮುಖಸ್ತುತಿ ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಹಿಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಸೀಮನ ಅಭ್ಯುದಯವು ಭರದಿಂದ ನಡೆಯಿತು.

—0—

ತ್ರಾವಣಕೋರದ ಯುದ್ಧ.

ನಮ್ಮ ನರವೀರ ಕಾಸೀಮನು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯಕೃತೃತೆಯ ಮೂಲಕ ದಿನೇ ದಿನೇ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರಲು, ಹಿಂದು ದಿನದ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನು ಸಭಿಕರನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ: —ಸರದಾಂ ಮತ್ತು ದರಕದಾರರೇ, ತ್ರಾವಣಕೋರದ ಅರಸನ ಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದ ನಮ್ಮ ವಕೀಲನು ಅವನಿಂದ ತಂದ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿರುವಿರಾ? ಕಾಫರರಾದ ಆ ಫಿರಂಗಿಗಳ ಬೆಂಬಲದಿಂದಲೇ ಅವನು ಇಷ್ಟು ಉನ್ನತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವರ ಕುಮುಕಿನಿಂದಲೇ ಅವನು ನಮ್ಮ ನಾಯರ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ನಾಡಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಪ್ಪಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಅವನ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿ ಹೋಗಿ ಆತನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಅವನನ್ನು ಮಣ್ಣುಗೊಡಿಸಬೇಕು. ನಾಳೆಯೇ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ದಂಡುಗಳೂ ತ್ರಾವಣಕೋರದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಡತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ನುಡಿದನು. ಆ ಮೇರೆಗೆ ಅವನ ದಂಡುಗಳು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಸರ್ವಸನ್ನಾಹದೊಡನೆ ಹೊರಟು, ತುಸ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತ್ರಾವಣಕೋರದ ಕೋಟೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟವು.

ತ್ರಾವಣಕೋರದ ಕೋಟೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದ

ರಿಂದ ಅದು ಕೈ ಸೇರುವದು ಕಠಿಣ ಕೆಲಸವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೊಡನೆ ಟೀಪುವು ಅದಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದರೆ, ಅದು ಬೇಗನೆ ಹಸ್ತಗತವಾಗುವ ಸಂಭವವಿತ್ತು. ಯಾಕಂದರೆ, ಈ ಮೈಸೂರ ಹುಲಿಯು ಇಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಬಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಮುತ್ತಬಹುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಕೂಡ ಆ ತ್ರಾವಣಕೋರದ ಮಹಾರಾಜನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಯುದ್ಧದ ಸನ್ನಾಹವನ್ನಿನ್ನೂ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಟೀಪುವು ತ್ರಾವಣಕೋರದ ಕೋಟೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ಅದನ್ನು ಮುತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ವಕೀಲನನ್ನು ಮಹಾರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಳಿಸಿ, ತನ್ನ ನಾಯರ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಮರಳಿ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಸಿದನು. ಅವನ ಆ ಇಚ್ಛೆಯು ತ್ರಾವಣಕೋರದ ಮಹಾರಾಜನಿಂದ ಪೂರೈಸುವ ಸಂಭವವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವನು ಹಾಗೆಂದು ತಟ್ಟನೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಕೆಲ ದಿನಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಜವಾಬನ್ನು ಕಳಿಸುವೆವೆಂದು ಟೀಪುವಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿ, ಅವನು ಹಿಳಗಿಂದೊಳಗೆ ಯುದ್ಧದ ತಯಾರಿಯನ್ನು ಹಿತ್ತರದಿಂದ ನಡೆಸಿದನು. ಯೋಗ್ಯ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಹಿಂದೆ ರಡು ಮುದ್ದತುಗಳನ್ನು ಕಳೆದು, ಹೊಸ ಮುದ್ದತನ್ನು ಮಹಾರಾಜನು ಕೇಳಿದನು; ಆದರೂ ಮಡ್ಡತಲೆಯ ಆ ಟೀಪುವಿಗೆ ಮಹಾರಾಜನ ಅಂತರಂಗವು ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ನಾಲಕ್ಕಾರು ತಿಂಗಳುಗಳಾದರೂ ಅತ್ತ ಹಿಪ್ಪಂದದ ಮಾತುಗಳು ನಡೆದೇ ಇದ್ದವು. ಇತ್ತ ಟೀಪುವಿನ ಸೈನಿಕರು ಉಂಡು-ತಿಂದು ಮೋಜಿನಿಂದ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಅಂಥ ಅಲಸ್ಯತನದ ಇರವು ಸೇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೈತುಂಬ ಕೆಲಸವಿರದ್ದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅವಿವೇಕವು ಸ್ಮರಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ದಂಡಿನ ಕೂಡ ಖಾನನೂ ಅವಿವೇಕವೆಡೆ ಬಂದಿದ್ದನು ಖಾನನ ಅಡಿಗೆಯವನಾದ ಝುಲ

ಫೀಕರನೂ ಬಂದಿದ್ದನಾದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕಾಸೀಮನೆಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಸಾರೆ ಝುಲಫೀಕರನು ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ವೀರಬೀಬಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಕರೆಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದನು. ಅವಳು ಅವಿನಯ ತವರುಮನೆಯ ದಾಸಿಯಾದ್ದರಿಂದ, ಅವಿನಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಖಾನನಂಥ ಮುದಿಹದ್ದಿನ ಕೂಡ ಅವಿನಯ ಲಗ್ನವಾಗಬಾರದೆಂದು ವೀರಬೀಬಿಯು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ದುಡ್ಡಿಗೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆದಿದ್ದ ಅವಿನಯ ತಂದೆಯು ಯಾರ ಮಾತನ್ನೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ವೀರಬೀಬಿಯು ಕಾಸೀಮನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ಅವಿನಯಗೆ ಇವನಂಥ ನರವೀರ ತರುಣಪತಿಯು ಲಭಿಸಿದ್ದರೆ, ಹಿಳಿತಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಿನಯಗಾದರೂ ದಿನಾಲು ಕಾಸೀಮನ ಸಂಬಂಧದ ಹಿಂದಿಷ್ಟು ಹರಟೆಯನ್ನಾದರೂ ಹೊಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತಸಂಬಂಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರೆ ತಪ್ಪಲ್ಲೆಂದು ಅವರಿಬ್ಬರ ಅಂತಃಕರಣದ ಪರಮಪಾವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಆ ವೀರಬೀಬಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು.

ಝುಲಫೀಕರನು ಕಾಸೀಮನೆಡೆಗೆ ಬಂದಾಗಲೂ ಅವಿನಯ ಸಂಬಂಧದ ಹಿಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿಯೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾಕಂದರೆ, ಅವಳ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಾಸೀಮನು ಆತುರನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬದನ್ನು ಆ ಅಡುಗಲಜ್ಜೆಯು ಎಂದೋ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಹಿಂದು ದಿನ ಆ ಝುಲಫೀಕರನು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ:— ನನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ವೀರಬೀಬಿಯು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆಯು ಯಾವಾಗ ಬಂದರೆ, ಅವಳಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದೀತು? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು.

ಆ ಭೆಟ್ಟೆಯ ಯೋಗವು ಬಹು ಗುಪ್ತವಾಗಿಯೇ ಆಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು; ಯಾಕಂದರೆ, ಅವಿವಾಹದ ದಾಸಿಯು ಕಾಸೀಮನ ಭೆಟ್ಟಿಗೆ ಬರುವ ಕಾರಣವೇನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಚರ್ಚೆಯು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಯಲ್ಲಿ ನಡೆದರೆ, ಅದರಿಂದ ಕಾಸೀಮನಿಗೂ, ಅವಿವಾಹ-ಅಬ್ಬಲರಹಿ ಮಾನಖಾನರಿಗೂ ಕೂಡಿಯೇ ಅಪಮಾನವುಂಟಾಗುವಂತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಯಾವ ಗದ್ದಲವೂ ಆಗದಂತೆ ಹಿಂದು ದಿನ ವಿವಾಹಗಳು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಭೇಟಿಯಾದಳು. ಆ ವೇದಲನೆಯ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮಾತು-ಕಥೆಗಳಾವವೂ ವಡೆಯಲಿಲ್ಲ; ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದೆ ಆರೇಳು ಸಾರೆಯು ಭೇಟಿಗಳ ನಂತರ ಹಿಂದು ದಿನ ವಿವಾಹಗಳು ಗಟ್ಟಿ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ:—ಅಂದು ಆ ಮದವೇರಿದ ಆನೆಗೆ ಅಂಜಿ ಅವಿವಾಹಿಯು ನಿಶ್ಚೇ ಸ್ತಿತಳಾಗಿ ಬಿದ್ದಾಗ ನೀವು ಅವಿವಾಹಿಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರೇಮದ ಮಾತನ್ನು ನುಡಿದಿರೋ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಯೇ ಅವಳಿಂದ ಕಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಳಾಗಿ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು; ಆದರೆ ಕಾಸೀಮನು ಅಂದು ಅವಳಿಗಾವ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಕೊಡದೆ, ಮುಗುಳುನಗೆ ನಕ್ಕು ಸುಮ್ಮನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟನು.

ಎಷ್ಟೋ ತಿಂಗಳುಗಳು ಕಳೆದ ನಂತರ, ಇನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡುವದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಟೀವುವು ಆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯಿಂದ ಮುತ್ತಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಜನರಿಗೆ ಹುಕುಮು ಮಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲದೆ ಅಂದೇ ರಾತ್ರಿ ತಾನು ಸ್ವತಃ ಕೆಲ ದಂಡನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಯಾವ ಕಡೆಯಿಂದ ಏರಿ ಹೋದರೆ ಆ ದುರ್ಗವು ಹಸ್ತಗತವಾಗಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ಕಣ್ಣುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ಬರುವ ಸಲುವಾಗಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಕಾಸೀಮನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಅಂಗರಕ್ಷಕನೊ ದಂಡಿನ ಜಮಾದಾರನೊ ಆದ್ದರಿಂದ, ಆತನೊ ಅಂದು ಸುಲ್ತಾನನೊಡನೆ ಸಾಗಿದ್ದನು. ತ್ರಾವಣಕೋರದ ದುರ್ಗವು

ಬಹು ವಿಶಾಲವಾದದ್ದಿತ್ತು. ಇವರು ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಹೊರಟರಲು, ಕಲ್ಲು-ಮುಳ್ಳಿನ ದಾರಿಯಿಂದಲೇ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ, ಇವರಿಗೆ ತುಸ ತೊಂದರೆಯಾಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ಕಾಸೀಮನು ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಏರಿ ಹೋದರೆ ದುರ್ಗವು ತೀವ್ರವೇ ಹಸ್ತಗತವಾಗಬಹುದಾಗಿತ್ತೋ, ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಅವನಿಗೆ ಅದನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಆ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನೇರಿ ಹೋಗಲು ಮಾರ್ಗವೇ ಕಾಣಿಸದಾಯಿತು ಆಗ ಆತನು:—ಕಾಸೀಮಾ, ಇದೇ ಆ ಸ್ಥಳವೆಂಬ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಿನ್ನ ತಪ್ಪು ತಿಳವಳಿಕೆಯಾಗಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ? ನೋಡು, ತಪ್ಪಿ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹಿಂಜರಿ, ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನ ಸಂಗತಿಯಿದೆಯೆಂಬದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೋ, ಎಂದು ಗದ್ದರಿಸಲು, “ಸುಲ್ತಾನಸಾಹೇಬ, ಇದೇ ಆ ಸ್ಥಳವು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಂಚವೂ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಈ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಳದಿಂದ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಸೈನ್ಯವೂ ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾರದು ಮೊದಲು ನನ್ನೊಡನೆ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಜನರನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಳಿಸಿರಿ. ಯಾಕಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಹಿಳಮುಗ್ಗಲು ಕಾವಲುಗಾರರಾರಾದರೂ ಇರುವರೇನೆಂಬದನ್ನು ನಾವು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆ ಮೇಲೆ ತಾವು ಹಿಳಗೆ ಬರುವಿರಂತೆ, ಎಂದೆಂದು, ಕಾಸೀಮನು ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಲು, “ಕಾಸೀಮಾ, ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ; ಆದರೆ ನಾನೂ ನಿನೊಡನೆ ಬರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದೆಂದು, ಜನರು ಬೇಡ-ಬೇಡವೆಂದು ದುಂಬಾಲ ಬಿದ್ದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಸುಲ್ತಾನನು ಕಾಸೀಮನ ಹಿಂದಿಂದೆ ನಡೆದನು.

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಯಾವ ಕಡೆಯಿಂದ ಆ ಕೋಟೆಯ ಬಹಿರ್ಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೋ, ಆ ಕಡೆಗೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಬಂದೋಬಸ್ತು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಇವರು ಅಂದು ಯಾವ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೊರಟಿದ್ದರೋ, ಅದು ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನದೂ, ಮುಳ್ಳುಗಳ್ಳಿ

ಯಿಂದ ತೀರ ಮುಚ್ಚಿದ್ದೂ ಆಗಿತ್ತು. ಟೀವುವಿನ ದಂಡೆಲ್ಲ ಕೋಟೆಯ ಮುಖ್ಯ ಬಾಗಿಲದ ಕಡೆಗೇ ತಳವೂರಿದ್ದರಿಂದ, ಆ ಕಡೆಗೇ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯಿಂದ ಬಂದೋಬಸ್ತು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಆ ಇಕ್ಕು ಟ್ಟಿನ ಭಾಗದಿಂದ ಇವರು ನಿರ್ಧಾಸ್ತರಾಗಿ ಹೊರಟರು. ಅವರು ಕೋಟೆಯ ಹೊರಭಾಗಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಸುಲ್ತಾನನು ಅಂಥ ನಿರ್ಧಾಸ್ಥ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಹೊಗಳಿದನು. ತದನಂತರ ಆ ಆತ್ಮಸ್ತುತಿ ಪ್ರಿಯನು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಗಟ್ಟಿ-ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಸುಲ್ತಾನನು ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಬಡಬಡಿಸಿದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಸುಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳ ನಂತರ ಯಾವ ಕಡೆಯಿಂದಲೋ ಸಿಕ್ಕು ಹಾಕುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕೇಳಬರತೊಡಗಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆರಡು ಗುಂಡುಗಳ ಸಪ್ಪಳವೂ ಕೇಳಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಸುಲ್ತಾನನು:—ಎಲೈ ಕಾಸೀಮಾ, ಕಾವಲುಗಾರರು ಎಚ್ಚತ್ತಿರುವರು ಕಂಡೆಯಾ? ಎನ್ನಲು, ಕಾಸೀಮನು ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೋಗಗೊಡದೆ:—ಸರಕಾರ, ತಾವು ಮುಂದೆ ಹೋಗಬಾರದು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕು ತಮ್ಮ ಜೀವನನ್ನು ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಕೆಡವಬೇಡಿರಿ. ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಈ ಸೈನಿಕರೊಡನೆ ಹೋಗಿ ಅವರಿಗೆ ಹಿಂದು ಕೈ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಸುಲ್ತಾನನು ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ಬಳಿಕ ಕಾಸೀಮನು ತನ್ನ ಸೈನಿಕರೊಡನೆ ಆ ದುರ್ಗದ ಕೊತ್ತಳವನ್ನೇರಿ ಕಾದಬೇಕೆಂದು ಹವಣಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನ ಬೇರೊಂದು ದಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು. ಆ ದಂಡಿನ ಗುಂಡುಗಳು ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಗಳನ್ನೇರುವ ಕಾಸೀಮನ ದಂಡಾಳುಗಳಿಗೆ ತಾಕ

ಹತ್ತಲು, ಅವರು ಪಟಪಟನೆ ಕೆಳಗೆ ಕಂದಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯ ಹತ್ತಿದರು. ಬರಬರುತ್ತ ಹಿಳಗಿನವರ ಗುಂಡುಗಳ ವರ್ಷಣವು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನು ತನ್ನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದ್ದನು. ಗುಂಡು ಯಾವ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದು ಯಾರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದೀತೆಂಬದರ ನಿಯಮವುಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಕಾಸೀಮನು ತನ್ನ ಜನರನ್ನು ಕೋಟಿ ಯೇರುವದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದನು; ಹಾಗೂ ಕಂದಕದಲ್ಲಿ ಜಗಿದು ಈಚೆಯ ದಂಡೆಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಜೀವದಿಂದ ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಕಂದಕ ದಲ್ಲಿ ಹಾರಿದರು; ಆದರೆ ಆ ಕಂದಕದ ಈಚೆಯ ದಂಡೆಗೂ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಆಳು ಎತ್ತರವಾದ ನಿಡಿದಾದ ಗೋಡೆಯಿದ್ದ ದರಿಂದ, ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಸಾಧಿಸದಾಯಿತು. ಆಗ ಕಾಸೀಮನು ಹಿಬ್ಬನನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅವನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದನು. ಅವರ ನೆರವಿನಿಂದ ಉಳಿದವರು ಹತ್ತಬೇಕೆಂದು ಅಜ್ಜಿ ಮಾಡಿದನು. ಅತ್ತ ಕೋಟಿಯೊಳಗಿನ ಜನರು ಗುಂಡು ಹಾರಿ ಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಹಲಕೆಲವು ಗುಂಡುಗಳು ಈ ಜನರ ಸವಿೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವು ಹಿಬ್ಬರಿಗೆ ತಾಕಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಗಾಯಪಟ್ಟು ಕಂದಕದಲ್ಲಿಯೇ ಉರುಳಾಡಹತ್ತಿದರು ಕಾಸೀಮನ ಸಂಗಡಿಗರಲ್ಲಿ ಜೀವದಿಂದಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ದಾರಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತ ಓಡತೊಡಗಿದರು. ಕಾಸೀಮನೂ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಹಿತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ನಿಂತು, ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯಿಂದ ಕಾದಿದರೆ ಈ ದುರ್ಗವು ತಮ್ಮ ಕೈ ಸೇರಬಹುದೆಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರಲು, ಎಡಭಾಗದಿಂದೊಂದು ಬಂದೂಕಿನ ಗುಂಡು ಬಂದು ಅವನ ಎಡ ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಿತು. ಆದರ ವೇದನೆಗಳು ಅಸಹ್ಯವಾದವು. ಆ ಕೂಡಲೆ ಬವಳಿ ಬರಲು, ಅವನು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತನಾಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನು! ಕಾಸೀಮನ ದಂಡಿನ ಅತ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸುದ್ದಿಯು ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿ

ನಲ್ಲಿಯೇ ಟೀಪುವಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು. ಕಾಸೀಮನು ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಜಯ ಪಡೆಯದ ಹೊರತು ಹಿಂದಿರುಗುವದಿಲ್ಲೆಂದೇ ಅವರ ಖಾತ್ರಿಯಿತ್ತು. ಅಂತೇ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಿಷ್ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಕಾಸೀಮನ ದಂಡಿನ ಜನರು ಓಡಿ ಬಂದ ಸುದ್ದಿಯು ಹತ್ತಿದ ಕೂಡಲೆ ಸುಲ್ತಾನನು ಅಗಿಂದಾಗಲೇ ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿ-ಮುತ್ಸದ್ದಿಗಳ ದರಬಾರ ಕೂಡಿಸಿ 'ಯಾ' ಆ ದರಬಾರದಲ್ಲಿ ವೊದಲು ಯಾರು ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂಬದುತ್ತಿತು. ರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಯಾಕಂದರೆ ಆಗ ಸುಲ್ತಾನನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತಪ್ಪನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನೆದುರಿಗೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಬ್ಬರಿಗೂ ಧೈರ್ಯ ಸಾಲಲಿಲ್ಲದು. ಕಡೆಗೆ ಸದಾ 'ರೀ' ಎಳೆಯುವ ಹಿಬ್ಬ ಮಹಾಮೂರ್ಖ ಗೃಹಸ್ಥನು:—ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಬಲು ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಬಡ ಸೇವಕರದೇನಾದರೂ ತಪ್ಪಾಗಿದ್ದರೆ ಕ್ಷಮಿಸಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ನುಡಿದನು ಮಾತ್ರ. ಕೂಡಲೆ ಕೆರಳಿದ ಹೆಣ್ಣು ಹುಲಿಯಂತೆ ಸುಲ್ತಾನನು ಗರ್ಜಿಸಿ:—ಭಲೆ-ಭಲೆ! ಎಂಥ ಪೌರುಷ ವಂತನಿವನು? ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತಿಗೆ “ಹೌದ್ದೇವರೂ” ಎಂದೆನ್ನುವ ನಿನ್ನಂಥ ಹರಾಮಖೋರರಿಂದಲೇ ನಮಗಿಂದು ಈ ದೆಸೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನೀಚಾ, ಇಷ್ಟು ದಿನ ಇದೇ ಕಡೆಯಿಂದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಬೇಕೆಂದು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಂದು ನಮ್ಮ ಕಾಸೀಮನ ದಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಆ ಅತ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾಯಿತು. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಈ ನಾಚಿಕೆಗೇಡಿಯು 'ಈ ಸೇವಕನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸಬೇಕೆ'ಂದು ಈಗ ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಥೂ, ನಿನ ಮುಸುಡಿಗೆ ಸೆಗಣೆ ತಿಕ್ಕಲಿ..... ಎಲೈ ನಮ್ಮ ಆ ಕಾಸೀಮನು ಈಗಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತು ಆತನ ಸಂಗಡ

ಹೋಗಿದ್ದ ಲಾಲಖಾನನಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಲಾಲಖಾನನು ಮುಂದೆ ಬಂದು: “ಹಜರತ್, ಕಾಸೀಮಲ್ಲಿಯನ್ನು ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಶೋಧಿಸಿದೆವು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಪತ್ತೆಯೇ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ಇತ್ತ ಕಡೆಗೇ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿದೆವು. ಇಲ್ಲಿಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಲೊಲ್ಲನು” ಯೇನು ನುಡಿದನು ಮಾತ್ರ. ಕೂಡಲೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಕ್ರೋಧವು ದಂಡೈಡಿಯಾಯಿತು. “ಎನಂದಿ? ಆತನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ? ಹರಾಮಖೋರಾ, ಹೀಗೆಂದು ನುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ನಾಚಿಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೇ? ಹೋಗು, ಈಗಿಂದೀಗಲೇ ಹೋಗಿ ಆತನ ಪತ್ನಿ ಹಚ್ಚಿ, ನನ್ನೆಡೆಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಬಾ ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆತನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ಕರೆತರಲೇಬೇಕು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಗತಿಯೇನಾ ದೀತೆಂಬದನ್ನು ನಾನು ಈಗಲೇ ಹೇಳಲಾರೆನು. ಹೊರಡು ಇಲ್ಲಿಂದ, ಮೋರೆ ನೋಡುತ್ತ ಮತ್ತೇಕೆ ಕುಳಿತೆ?” ಎಂದು ಓದರಿ ಲಾಲಖಾನನನ್ನು ಹೊರಹೊರಡಿಸಿದನು

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧ ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನಖಾನನು ಮುಂದೆ ಬಂದು ವಿನಯದಿಂದ:—ಹಜರತ್, ಈ ಸೇವಕನಿಗೆ ಅಜ್ಜಿ ದೊರೆತರೆ ಈತನೂ ಲಾಲಖಾನನೊಡನೆ ಹೋಗಿ ಕಾಸೀಮನ ಪತ್ನಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ಆ ಹುಡುಗನ ಗತಿ ಏನಾ.....” ಖಾನನ ಬಾಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಶಬ್ದಗಳೇ ಹೊರಡದಾದವು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಪಟಪಟನೆ ನೀರುದರಹತ್ತಿದವು. ಖಾನನ ಆ ಕರುಣಾ ಜನ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಸಿಟ್ಟು ಇಳಿಯಿತು. ಅವನು ಖಾನನಿಗೂ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದನು.

ಇತ್ತ ಮೊದಲಿನ ರಾತ್ರಿ ಗುಂಡು ಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ, ಮರುದಿನ ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ಸ್ವುತಿ

ಯುಂಟಾಯಿತು. ಅವನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ತೆರೆದು ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನವರಾರೂ ಆತನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬಹು ದೂರದಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ತನ್ನ ಕಡೆಯ ಜನರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಬಟ್ಟೆ-ಬರಿಗಳನ್ನೂ ವೈರಿಗಳ ಕಡೆಯ ಪೆಂಡಾರಿಗಳು ಸುಲಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವದು ಮಾತ್ರ ಆತನ ನೆಜರಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಆತನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಹಗಲೆಲ್ಲ ಬಿಸಿಲು ಬಡಿದುದರಿಂದಲೂ, ಗುಂಡಿನ ನೋವಿನಿಂದಲೂ ಆತನಿಗೆ ಬಹಳ ನೋವಾಯಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬಲು ಸಂಕಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ವೈರಿಗಳಾದರೂ ಬಂದು ತನಗೆ ನೀರು ಕೊಡಲೆಂದು ಆತನು:—ನೀರು-ನೀರು! ಎಲೈ ಯಾರಾದರೂ ಬಂದು ನನಗೆ ನೀರು ಕೊಡಿರಿ. ನೀರು ಕುಡಿಯಗೊಡದೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಡಿರಿ. ನನಗೆ ನೀರು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನಿಮಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು-ಮರಿಗಳ, ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ, ಕುಲದೇವರ ಆಣೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಬೇಗನೆ ನನಗೆ ನೀರು ತಂದು ಕುಡಿಸಿರಿ, ಎಂದು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿವಿೂರಿ ಕೂಗಿಕೊಂಡನು.

ಆದರೆ ಅವನ ದನಿಯು ಅಶಕ್ತತೆಯ ಮೂಲಕ ಎಂದು ತೀರಬಿದ್ದದ್ದರಿಂದ, ಅವನ ಶಬ್ದಗಳು ಅಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಪೆಂಡಾರಿಗಳಿಗೆ ಕೇಳಿಸದವೋ-ಇಲ್ಲವೋ ಯಾರು ಹೇಳಬೇಕು? ಒಂದುವೇಳೆ ಕೇಳಿಸಿದವೆಂದು ತಿಳಿದರೂ ಆ ಸುಲಿಗೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ದಯೆಯು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಬೇಕು? ಆತನ ದನಿಯು ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿ ಅವರು ಅವನೆಡೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ, ಅವರು ಅವನನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗಲೆ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು; ಇಲ್ಲವೆ ಸೆರೆಯಾಳೆಂದು ಒಯ್ಯು, ತಮ್ಮ ಅರಸನ ತುರಂಗದಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಆಗ ಅದಾಸದೂ ಸಂಭವಿಸಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಒದರು ವಿಕೆಯಿಂದ ದಾದು ಹತ್ತದಾಗಲು, ಕಾಶೀಮನು ತಾನೇ ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿಂದ ನೀರು ತಂದು ಕುಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ಏಳಹೋದನು; ಆದರೆ ಅಷ್ಟು ಅಲ್ಪ ಕ್ರಮದಿಂದಲೇ

ಅತನಿಗೆ ಪುನಃ ಬವಳಿ ಬರಲು, ಅವನು ಮತ್ತೆ ಸ್ವೃತಿ ತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದನು!

ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೂರೂಸಂಜೆಯ ತಂಗಾಳಿಯು ಅವನ ಮೈಗೆ ಸೋಂಕಲು, ಅವನಿಗೆ ಪುನಃ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಆಗಲೂ ಅವನಿಗೆ ನೀರಡಿಕೆಯಿಂದ ಸಂಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನು ಬೀಳುತ್ತ-ಎಳುತ್ತ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವಡಗಿ ಸುತ್ತಲೂ ಕತ್ತಲುಗವಿಯಿತು. ಸವಿೂ ಪದಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ನರಿ-ನಾಯಿಗಳು ಸಪರಿವಾರ ದೊಡನೆ ಹರ್ಷಭರದಿಂದ-ಅಬ್ಬರದಿಂದ ಕೂಗುತ್ತ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಆ ಮಾಂಸಭಕ್ಷಕ ಮೃಗಗಳು ಆ ಹೆಣ್ಣುಗಳೊಡನೆ ತನ್ನನ್ನೂ ಎಲ್ಲಿ ತಿನ್ನಬರುವವೋ ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯುಂಟಾಗಲು, ಅವನು ಆ ಮರವನ್ನೇರ ಹೋದನು; ಅದರಿ ತೀರ ಅಶಕ್ತದೇಸೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಕಾಷೀಮನಿಗೆ ಅದು ಶಕ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬರಬರುತ್ತ ತಂವು ಹವೆಯ ಮೂಲಕ ಅತನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹುಷಾರಿಯೆನಿಸಿದರೂ ಅಶನಾ ಭಾವದಿಂದಲೂ, ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಅವನ ಅಂತರಂಗದ ದಾಹವು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು ತಾನು ಹೀಗೆಯೇ ಅನ್ನ-ನೀರುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸಾಯುವದೇ ಖಂಡಿತವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಈ ಸಂಕಟದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಪಾರು ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅತನು ಪೈಗಂಬರನನ್ನು ಅನನ್ಯಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತೊಡಗಿದನು!

ಕಾಷೀಮನ ಆ ಕೂಗಿಗೆ ಎಚ್ಚತ್ತು ದೇವರೇ ಅತನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ದೂತರನ್ನು ಕಳಿಸಿದನೋ-ಎನೋ ಎಂಬಂತೆ, ಕಾಷೀಮನಿಂದ ತುಸ ಅಂತರದ ಮೇಲೆ ಯಾರೋ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅತನಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಅಲ್ಪವಕಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಸಂಭಾಷಣವು ತೀರ ಸವಿೂಪಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಅವರೊಡನೆ-ಇದ್ದ ಹಿಲಾಲಿನ ಬೆಳಕೂ ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿತು; ಹಾಗೂ ಆ ಅಗಂತುಕರೊಡನೆ ಬರು

ತ್ತಿದ್ದ ಅನೆಗಳ ಕೊರಳೊಳಗಿನ ಕಿರಿಗಂಟೆಗಳ ಸಪ್ಪಳವೂ ಕೇಳಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅದರಿಂದ ಕಾಸೀಮನ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತೆ ಆಶೆ-ನಿರಾಶೆಗಳೆಂಬ ತೊಡಕಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಅಲೆದಾಡಹತ್ತಿತು.

ನಮ್ಮ ಕಾಸೀಮ ಅಲ್ಲಿಯು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸವಿಸ್ತರವಾದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ದರೂ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಆಗೋ ನೋಡಿರಿ; ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜನರ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಬಿದ್ದಿವೆ. 'ಕಾಸೀಮಾ-ಕಾಸೀಮಾ' ಎಂದು ಓದಿರಿಂದ ಖಾನನ ದನಿಯು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಆತನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ 'ಓ-ಓ' ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಆತನ ದನಿಯು ಅಶಕ್ತತೆಯ ಮೂಲಕ ತೀರ ಬಿದ್ದಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ, ಅದು ಖಾನನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಆ ಜನರು ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ, ಆತನ ಹೆಸರುಗಳೊಂಡು ಓದರುತ್ತ ಅವನ ಹತ್ತಿರವೇ ಬಂದರು. ಆಗ ಅವನು ಅವರಿಗೆ ಕೂಗಿ ದನಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಎದ್ದೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆತನ ಆ ಚಲನವಲನವು ಹಿಲಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಕೊಡಲೆ ಅವನು:—ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಜೀವಂತ ಇದ್ದು, ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದಾದ್ದರಿಂದ, ಎಲ್ಲರೂ ಇತ್ತ ಬರಬೇಕು, ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಸೀಮನ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನೆರೆದರು. ಆಗ ಕಾಸೀಮನಿಗುಂಟಾದ-ಹರ್ಷವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಸದಳವು. ಅವನು ತನ್ನ ಹಿಂದು ಕೈಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ತನ್ನ ಇರವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿಲಾಲಿನವನು ಅವನ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಕೆಡವಲು, ಆತನೇ ಕಾಸೀಮನೆಂಬದು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಖಾತ್ರಿಯಾಯಿತು!

ಆಗ ಖಾನನು ಆತನ ಹತ್ತರ ಕುಳಿತು:— ಶುಕರಮುದಾ! ಅಲ-ಅಹಮ್ಮದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ!! ಮಿತ್ರರೇ, ಈ ನಮ್ಮ ಕಾಸೀಮಅಲ್ಲಿಯು ಮುದಾನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಜೀವಂತನಿರುವನು ಪಾಪ, ಈತನು ಹ್ಯಾಗಾ

ಗಿರುವನೆಂಬದನ್ನು ನೋಡಿದಿರಾ? ಯಾ ಅಲ್ಲಾ! ಯಾ ಮೌಲಾಲಿ! ಈ ನಮ್ಮ ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಉಳಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರೇ, ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನೂರು ಜನ ಫಕೀರರಿಗೆ ಇಚ್ಛಾಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ಹುಡುಗಾ, ಕಾಸೀಮಾ; ತಮ್ಮಾ, ನೀನೀಗ ಮಾತನಾಡಬೇಡ. ಮಿತ್ರರೇ, ಆ ಮೇಣೆಯನ್ನು ಇತ್ತ ತನ್ನಿರಿ. ಈತನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಲಗಿಸಿರೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ, ಬಹು ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಎತ್ತಿರಿ, ಎನ್ನಲು, ಕಾಸೀಮನು ಖಾನನ ಮೋರೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ, ತನಗೆ ನೀರಡಿಕೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಸಂಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಖಾನನು ತನ್ನೊಡನೆ ತಂದಿದ್ದ ಹಿಳ್ಳೇ ತಂಪಾದ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತ ನೀರನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕುಡಿಸಿದನು.

ಎರಡು-ಮೂರು ಲೋಟಾ ನೀರು ಕುಡಿದ ಮೇಲೆ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಹುಷಾರಿಯೆನಿಸಿತು; ಆದರೆ ಆತನು ತೀರ ಅಶಕ್ತನಾದುದರಿಂದ ಅಂಥ ವೃದುವಾದ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಬ್ಬರೂ ಆತನಿಗೆ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮೇಣೆಯು ಭಾವಣೆಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಖಾನನು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಡೇರಿಗೆ ಹಿಬ್ಬು, ಕಾಸೀಮನನ್ನು ತನ್ನ ಪಲ್ಲಂಗದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದನು; ಹಾಗೂ ಆತನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡದಿರನ್ನೇ ನೇಮಿಸಿದನು. ಝುಲಫೀಕರನು ಪಾಕಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದಂತೆ, ರೋಗಿಗಳ ಶುಶ್ರೂಷೆಯ ವಿದ್ಯೆಯೂ ಆತನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅವಗತವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವನೂ ಕಾಸೀಮನ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೆ ಕಾಸೀಮನು ಜೀವ ಮಾತ್ರ ದೊರೆತ ವರ್ತಮಾನವು ಸುಲತಾನನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲು, ಅವನು ತನ್ನ ದರ್ಬಾರದ ನಿಷ್ಣಾತ ಹಕೀಮನನ್ನು ಕಾಸೀಮನ ಔಷಧೋಪಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಸ್ವತಃ ಖಾನನ

ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಕಣ್ಣುಟ್ಟು ನೋಡಿದನು ಸುಲ್ತಾನನೇ ಬಂದು ಕಾಸೀಮನನ್ನು ನೋಡಿಯಾನೆಂಬ ಭರವಸೆಯು ಖಾನನಿಗೆ ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಬಳಿಕ ಕಾಸೀಮನಿಗಾದರೂ ಆ ಭರವಸೆಯು ಹೇಗೆ ಇರಬೇಕು? ಅದರೆ ಹಾಗೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು, ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅನಂದವೂ ಉತ್ತೇಜನವೂ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದರ್ಬಾರದ ಹಕೀಮನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕಾಸೀಮನ ನಾಡಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಮೆಲ್ಲನೆ: — ಈತನು ಬದುಕುವ ಆಶೆಯಿಲ್ಲ; ಆದುದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಚರಿಸುವದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಅಂದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದವನೇ ಸುಲ್ತಾನನು ಸಿಂಹನಂತೆ ಗರ್ಜಿಸಿ:— ಛೇ-ಛೇ! ಹಕೀಮಸಾಹೇಬ, ಹಾಗೆಂದಿಗೂ ಆಗಲಾರದು. ಇಂಥ ಅಭದ್ರ ನುಡಿಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮಂಥವರು ಆಡಬಾರದು. ಈ ಹುಡುಗನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಬದುಕುವನು; ಮತ್ತು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಮತ್ತೆ ರಣಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗುವನು. ನೀವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಔಷಧಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಈತನಿಗೆ ಕೊಡಿರಿ. ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನಾವು ಕಂಡ ಕನಸಿನಂತೆ ಈತನು ಬದುಕಿ ನಮಗೆ ಯಶಸ್ವಿಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ, ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ, ಹಕೀಮನಾದರೂ ಮಾಡುವದೇನು? ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯಿಂದಲೂ ಕಾಸೀಮನ ಉಪಚಾರವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಬಳಿಕ ಸುಲ್ತಾನನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ದರ್ಬಾರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ತ್ರಾವಣಕೋರದ ಅರಸನನ್ನು ಬಹು ಬೇಗನೆ ಹಣ್ಣಿಗೆ ತರುವ ಆಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದನು.

ಇತ್ತ ಸುಲ್ತಾನನು ಖಾನನೊಡನೆ ದರ್ಬಾರಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ ಬಳಿಕ, ಅವಿನಿಯು ಮೊರನಳೊಡನೆ ಕಾಸೀಮನ ಬಳಿಗೆ

ಹೋದಳು; ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಖಾನಸ ಇತರರ ಹೆಂಡದಿರೂ ದಾಸ-ದಾಸಿ ಯರೂ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಆಗ ಅವಳು ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರದೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ತನ್ನ ಮಹಾಲಿಗೆ ಬಂದು, ಅವರೆಲ್ಲರ ಎದುರಿಗೆ ಕಾಸೀಮು ನೋಡನೆ ಮಾತಾಡುವ ಧೈರ್ಯವು ತನಗಾಗುವದಿಲ್ಲೆಂದು ವಿೂರಣ್ ಬೀಬಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಆಗ ಆ ಚತುರೆಯು:—ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ; ನಾನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿ, ಹಿಮ್ಮೆ ಕೆಮ್ಮುವೆನು. ಆ ಕೂಡಲೆ ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮಿವರಿಗೆ ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವದೆಂದು ಹೇಳಿ, ಕಾಸೀಮನ ಬಳಿ ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಖಾನಸ ಇತರ ಹೆಂಡದಿರನ್ನೂ, ದಾಸಿಯರನ್ನೂ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿ, ಹೊರಟು ಬರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವೊನೆಗೆ ಸೂಚಿಸಿದಳು.

ಅವೊನೆಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾಸೀಮನನ್ನು ನೋಡಿದವಳೇ ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಸಿ ಕುಳಿತಳು! ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಆಕೆಯ ಬಾಯಿಂದ ತಬ್ಬಗಳೇ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ನಂತರ:—ವಿೂರಣ್, ಇನ್ನು ಈ ನನ್ನ ಬಹುಪ್ರಾಣವು ಬದುಕಿ ಉಳಿಯಬಹುದೇ? ಯಾ ಅಲ್ಲಾ, ಯಾ ಕರೀಮ, ನಾನು ಬಯಸಿದ್ದೇನು, ಇದು ಈಗ ಆಯಿತೇನು? ಇನ್ನು ಈ ಮೂರ್ತಿಯು.....ಎಂದೆಂದು, ಅವೊನೆಯು ಕಾಸೀಮನ ಕಾಲ್ಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಬವಳಿ ಬಂದು ಬಿದ್ದಳು. ಆಗ ವಿೂರನಳ ಹೌ-ಹಾರಿತು. ತಾನು ಇವಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಕರೆತಂದೆನೋ, ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಚಿಂತೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಖಾನಸನಾಗಲಿ, ಅತನ ಇತರ ಹೆಂಡದಿರಾಗಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಇವಳ ಈ ದೆಸೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಏನಾದೀತು-ಏನಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಎಂಬದನ್ನು ಯಾರು ಹೇಳಬೇಕು? ಎಂದು ಅವಳು ಕಳವಳಿಸಹತ್ತಿದಳು. ಕೂಡಲೆ ವಿೂರನಳು ಸವಿೂ ಪದಲ್ಲಿದ್ದ ತಣ್ಣೀರನ್ನು ಅವೊನೆಯ ಕಣ್ಣು-ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ, ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಂಪಡಿಸಿದಳು ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಅವೊನೆಯು ಸಾವಧಳಾದಳು.

ಅಗೆ ಅವಳನ್ನು ದೂರ ಎತ್ತಿ ಕೂಡಿಸಿ, ಆಕೆಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಎೊರನಳು ಮತ್ತಿಗೆ:—ತಂಗೀ, ಹೀಗೇಕೆ ಮಾಡುವೆ? ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚು ಚಂಚಲವಾಗುವದು. ಅದುದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಕಳಿಸುವೆನು ನಡೆ, ಎಂದಂದು, ಅವಿನಯ ಉತ್ತರದ ದಾರಿ ಕೂಡ ನೋಡದೆ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಡೆದಳು.

ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಸೀಮನು ಪ್ರಾಣಾಂತ ಸಂಕಟದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಉಳಿದನು. ಅವನ ಗಾಯವು ಮಾಯಹತ್ತಿತು. ಆದರೂ ಇನ್ನೂ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ನೀನು ಎದ್ದೇಳಬಾರದೆಂದು ಸುಲ್ತಾನನೊ ಖಾನನೊ ಹಕೀಮನ ಪರಾಮರ್ಶದ ಮೇರೆಗೆ ಆತನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಪುಣೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವಿನಯೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅವನಡೆಗೆ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ ಬಂದು ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ಅವರಿವರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅವರ್ಣನೀಯವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿತ್ತಲ್ಲದೆ, ಪರಸ್ಪರಿಯೊಡನೆ ರತನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಪಾಪಬುದ್ಧಿಯು ಕಾಸೀಮನಲ್ಲಾಗಲಿ, ಅನ್ಯವುರುಷನೊಡನೆ ಹಿತಗುಜಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಂದ್ಯ ವಿಚಾರವು ಅವಿನಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಎಂದೂ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಖಾನನು ತನ್ನ ಹಡೆದ ತಂದೆಯಂತೆ ಇರುವದರಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಶುಕ್ರಾಪೆಯು ಇಷ್ಟು ನೆಟ್ಟಗಾಗಿ, ತಾನು ಈ ಸಂಕಟದಿಂದ ಪಾರಾದೆನೆಂದು ಕಾಸೀಮನು ಅವಿನಯ ಬಳಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಆಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೆಟ್ಟಗಾಗಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಹಾಜರಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಕೆಲ ತಿಂಗಳುಗಳ ಅವಧಿಯು ಬೇರಾಯಿತು. ಆ ವರೆಗೂ ಸುಲ್ತಾನನು ದಿನಬಿಟ್ಟು ದಿನದಂತೆ ತಾನೇ ಆತನ ಭೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಆತನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನಲ್ಲದೆ, ನೆಟ್ಟಗಾದ ಮೇಲೆ ಆತನನ್ನು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಚಾಕರಿಗೆ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಸಂಬಳವನ್ನೂ ಪದವಿಯನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದನು.

ಕಾಸೀಮನು ಅಶಕ್ತನಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಾಗ ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನು ಇತ್ತ ತ್ರಾವಣಕೋರದ ಅರಸನ ಕೂಡ ಕಾಳಗ ನಡೆಸಿದ್ದನಲ್ಲದೆ, ಅತ್ತ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ತುರ್ಕಸ್ತಾನದ ಶಹನ ಕಡೆಗೂ, ಅಫಗಾನದ ಅಮೀರನ ಕಡೆಗೂ ತನ್ನ ವಕೀಲರನ್ನು ಕಳಿಸಿ, ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷರನ್ನು ಹೊಡೆದೊಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಸೈನ್ಯವಾಗಿ ಬಂದು ನೆರವಾಗಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದನು; ಆದರೆ ತುರ್ಕಸ್ತಾನದ ಶಹನು ಸುಲ್ತಾನನ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಮುಂದೆ ತುಸ ದಿನಗಳನಂತರ ನಿಜಾಮನೂ ಮರಾಟರೂ ಇಂಗ್ಲಿಷರೊಡನೆ ಕಲೆತು, ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿ ಬರುವರೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಬಡಿಯಿತು ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುಲ್ತಾನನು ತ್ರಾವಣಕೋರದ ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ದುಮುಕುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದುದರಿಂದ, ಆಗ ಅವನ ಕಾಲಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೆಟ್ಟು ಬಡಿದಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ವ್ಯಗ್ರವಾಯಿತು ಆಗ ಅವನು ಹಿಳ್ಳೇ ನಿಕರದಿಂದ ಕಾದತೊಡಗಿದನು.

ಸುಲ್ತಾನನು ಹಿಳ್ಳೇ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಕಾದಹತ್ತಿದ ತುಸ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತ್ರಾವಣಕೋರದ ಕೋಟೆಯು ಅವನ ಹಸ್ತಗತವಾಯಿತು. ಆಗ ದಂಡಾಳುಗಳೆಲ್ಲ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಪತಿವ್ರತೆಯರ ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಹುಡುಗರು ಹುಪ್ಪಡಿಗಳನ್ನು ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ಕೊಲ್ಲುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಮನೆ-ಮಠಗಳನ್ನು ಸುಲಿದು ಸುಡುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಮಗ್ನರಾದರು! ಸುಲ್ತಾನನು ತನ್ನ ತೋಫಿನ ಗುಂಡುಗಳ ಸುರಿಮಳೆಗೆರೆದು ಆ ಕೋಟೆಯ ಕೊತ್ತಳಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೆಲಸಮ ಮಾಡಿ ಪನು. ತ್ರಾವಣಕೋರನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಸುಲ್ತಾನನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ತ್ರಿವರ್ಗದ ದಂಡುಗಳಿಗೆದುರಾಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಶೀಠಂಗ ಪಟ್ಟಣದ ಕಡೆಗೆ ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿದನು.

ಹೊಸ ಸಂಕಟ.

ಕಾಸೀಮು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಹೊಸ ಸಂಕಟವು ವಿಚಿತ್ರಕರದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಅಂಥ ಸಂಕಟದೊಳಗಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನು ಪಾರಾಗುವದು ದುಸ್ತರವೇ ಸರಿ. ಅಬ್ದುಲ್ ರಹಿಮಾನಖಾನನ ಎರಡನೇ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಕುಲಸಮಾಬಿ. ಕಾಸೀಮನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಿನಿಂದ ಅವಳ ಚಿತ್ತವು ಹುಣ್ಣುವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ತನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಗಂಡನು ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಬೇರೆಯವಳನ್ನು ಲಗ್ನವಾದುದರಿಂದ, ನೊದಲೇ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸ್ವಭಾವದ ಆ ಕಣ್ಣುಮಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಕೆಡಕೆನಿಸಿತ್ತು. ಆಕೆಯು ಹಿಳ್ಳೇ ಹಟಮಾರಿಯೂ, ಸಿಟ್ಟಿನವಳೂ, ಕಾಮುಕಳೂ ಆಗಿದ್ದಳು. ಅದರಿಂದ ಕಾಸೀಮನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಿನಿಂದ ಅವಳು ವಿಹ್ವಲಳಾಗಿದ್ದಳು. 'ಅರೇಬಿಯ. ೬ ನಾಯಿಟ್ಟ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿನ ಮುಸಲ್ಮಾನ ದೇಶದ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರ ವಿಷಯವಾಸನೆಯ ಕಥೆಗಳನ್ನೋದಿದವರಿಗೆ ಕುಲಸಮಾಬಿ ಯಾವ ತರಗತಿಯವಳಿದ್ದಳೆಂಬದನ್ನು ಬರೆದು ತಿಳಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯು ಕಾಸೀಮನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯು ಹಿಮ್ಮೆ ತನ್ನ ವೃದ್ಧ ದಾಸಿಯಾದ ಸೋಯ ೬ ಎಂಬವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಗೌಪ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿ, ಅವಳನ್ನು ಕಾಸೀಮನೆಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿದಳು. ಸೋಯ ೬ಳಾದರೂ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಲೀಲಾ ನಾಟಕಗಳನ್ನಾಡಿದವಳು. ಅಂದಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೆ ಆ ಕೆಲಸವು ಗೆಡಚೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕುಲಸಮಾಬಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಲವಂಗಗಳನ್ನು ಸೋಯನಳು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಹಿಂದು ಕೊಟ್ಟಳು. ತರುಣ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರು ಲವಂಗಗಳನ್ನು ಹಿಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕಳಿಸುವದೆಂದರೆ, "ಲವಂಗದ ಕಾರದಂತೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಸೂಚಿಸುವದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಅಪರಚಿತ ಸ್ತ್ರೀಯೊಬ್ಬಳು

ಬಂದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಅಕ್ಷರ್ಯವೆನಿಸಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸೋಝನಳು ತಂದ ಆ ಲವಂಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಳಿಕಂತೂ ಅವನು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ಬೆಪ್ಪಾದನು. ಆಗ ಅವನು ಸೋಝನಳನ್ನು ಕುರಿತು:—“ತಾಯಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿರುವರೋ, ಅದು ಎಂದಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು. ನೀನು ಯಾರಿಂದ ಬಂದಿರುವೆಯೋ ಅವರಿಗೆ—ಕಾಸೀಮಅಲ್ಲಿಯ ಅಂತಃಕರಣವು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಮುಗ್ಧವಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಅದು ಇನ್ನಾರಿಗೂ ಸಿಗಲಾರದು. ಸುಲ್ತಾನನ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ನೆನಗಿಂತ ಸುಂದರರೂ, ತರುಣರೂ, ಧನ-ಕನಕ ಸಂಪನ್ನರೂ ಆದ ಎಷ್ಟೋ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥವರ ಕಡೆಗೇ ಅವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಸೋಝನಳು ಕುಲಸಮಳ ದಾಸಿಯೆಂಬುದಾಗಲಿ, ಖಾನನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕುಲಸಮಳು ಆ ತರದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿರುವಳೆಂಬುದಾಗಲಿ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಲವಂಗಳನ್ನು ತಂದಿರುವ ಈ ವೃದ್ಧ ದಾಸಿಯು ಯಾವಳೊಬ್ಬ ನವನರ್ತಕಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದಿರುವಳೆಂದೇ ಅವನ ಗ್ರಹಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಗೊಥವಾದ ಆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದನು.

ಸೋಝನಳು ಕಾಸೀಮನಂಥ ಎಷ್ಟೋ ತರುಣರನ್ನು ನಾನಾ ಬಗೆಯಾಗಿ ಕಂಡಿದ್ದಳು. ಅದರಿಂದ ಅವಳು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಹೊರಟು ಹೋಗದೆ:—“ತರುಣಾ, ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವಳು ಪ್ರೀತಿಸುವಳೋ, ಅವಳು ಯಾವಳೊಬ್ಬ ವಾರಾಂಗನೆಯಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮನೆತನದ ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯೋದಯವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದು, ನೀನು ಅವಳ ನಿಮಂತ್ರಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಹಿಲ್ಲೆನಬೇಡ” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದಳು. “ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು

ಅಂಥವಳ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದೆ? ಹೊರಡು ಇಲ್ಲಿಂದ. ಯಾಕೆ? ಬೇಗನೆ ಹೋಗುವಿಯೋ, ನೌಕರನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸಲೋ? ನೀನು ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯ ಕಡೆಯವಳಾಗಿದ್ದರೆ, ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನೇ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಬಾರದೇ? ನಿನ್ನಂಥ ಮುದುಕಿಯು ಅವಳನ್ನು ಈ ತರದ ಅವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವದುಂಟೆ?" ಎಂದು ಕಾಸೀಮನು ಸೋಯ್ಯನಳಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ ಹೇಳಿ, ಅವಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ಸೋಯ್ಯನಳು ಸಿಟ್ಟುಬೆಂಕಿಯಾಗಿ ಕುಲಸಮಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅವಳ ಕ್ರುದ್ಧ ವೊಗವನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸವಾಗಲಿಲ್ಲೆಂದು ಆಕೆಯು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಳು. ಏನಾಯಿತೆಂದು ದುಂಬಾಲು ಬಿದ್ದು ಕೇಳಿದರೂ ಸೋಯ್ಯನಳು ಮಾತಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಅವಳು:—ತಂಗೀ, ನೀನು ಆ ನೀಚನ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಅವನ ಅಂತರಂಗವು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ತೊಡಗಿದೆಯಂತೆ! ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಉರಿಯುವದರಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕುವ ನಿದ್ಧಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಳು. ಮೊದಲೇ ಕಾಮಾತುರಳಾಗಿದ್ದ ಕುಲಸಮಬಿಯು ಆ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಅಧೀರಳಾದಳು.

ಮರುದಿನ ತಾನೇ ಕಾಸೀಮನೆಡೆಗೆ ಹೋಗಿ, ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದನ್ನು ಕುಲಸಮಬಿಯು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಆ ಸಾಹಸವನ್ನು ಕಂಡು ಆ ವೃದ್ಧನಾರೀ ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿದ್ದ ಸೋಯ್ಯನಳಿಗೆ ಕೂಡ ಅಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಆ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಡೆಂದು ಸೋಯ್ಯನಳು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು; ಆದರೆ ತೀರ ಕಾಮಾತುರಳಾಗಿದ್ದ ಘೋಷೆಯೊಳಗಿನ ಆ ಬೀಬಿಯು ಅದನ್ನು ಕೇಳದೆ, ಮರುದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಗೇ ತೀರುವೆನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಕುಳಿತಳು.

ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಶತ್ರುಗಳು ನುಗ್ಗಿ, ಟೀವು ವಿನ ಕೆಲವು ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಹಸ್ತಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವರ್ತಮಾನವು ಬಂದಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಯಾವುದೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದನು; ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಕಡೆ ಯದೊಂದು ಪತ್ರವು ಅವನಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ: “ನೀನು ಪ್ರಾವಣಕೋರದ ರಾಜನಿಗೂ ಅವನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಕಾರಣ ವಿಲ್ಲದೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವರ ಕೋಟಿಯನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿ ರುತ್ತೀ. ಈಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ಆ ಕೋಟಿಯನ್ನು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು; ಹಾಗೂ ಇನ್ನೊಂದು ಆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ಜಾವೊನು ಕೊಡಬೇಕು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಸಂಗವು ಕಠಿಣವಾದೀತು!” ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಸಂಗತಿಯು ಇತ್ತು. ಆ ಪತ್ರದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಯಂತೂ ಸುಲ್ತಾನನ ಪಿಕ್ಕವು ತಲೆಗೆರಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಡುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು, ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಯಾವ ಕಡೆಯಿಂದ ಉಪಟಳವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರೋ, ಅದೇ ಕಡೆಗೆ ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿ ಹೋದನು. ಅಬ್ದುಲ್‌ಝಮಾನಖಾನನೂ ಆತನೊಡನೆ ಹೋದನು. ಅವೊನೆಗೆ ಬೇಡಬೇಡವೆಂದು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳದೆ, ಆಕೆಯೂ ಖಾನನೊಡನೆ ತೆರಳಿದಳು. ಕಾಸೀಮನು ಇನ್ನೂ ಆತನನ್ನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಆತನನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನು ಬೇಕಂತ ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಕರೆದೊಯ್ಯಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಲೇ ಖಾನನ ಎರಡನೇ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕುಲಸಮಬಿಗೆ ತನ್ನ ಬೇತನ್ನು ಪಾರುಗಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ತಾನಾಗಿ ಹಿಳ್ಳೇ ಅನುಕೂಲ ಪ್ರಸಂಗವು ಹಿಡಿದು ಬಂತು.

ಮರುದಿನ ಮೂರುಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ಅವಳು ಸೋಝನೆ ಕೊಡನೆ ಮೈತುಂಬ ಬುರುಕ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಕಾಸೀಮನ ಮನೆಗೆ

ಹೋದಳು. ಬಾಗಿಲ ಕಾಯುವವನು “ನೀವು ಯಾರು? ಯಾರ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಿರುವಿರಿ?” ಮುಂತಾದುದನ್ನು ಕೇಳಹತ್ತಲು, “ಕಾಸೀಮ ಅಲ್ಲಿಯು ಕರೆಕಳುಹಿರುವದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆವು” ಎಂದಂದು, ಅವರು ಕಾವಲುಗಾರನಿಗೆ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕದೆ ಹಿಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದರು ತಮ್ಮ ಯಜಮಾನನು ಹಿಳ್ಳೇ ಕ.ದ್ವಾಚಂಕೆಯವ ನಾಗಿದ್ದು, ಈ ದಿನ ಸುಜೆಯ ಮುಂದೆ ಈ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದುದೇಕೆ? ಎಂಬುದರ ಗೊಥವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ, ಅತಿಶಾ ಯಯು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟನು. ಹಿಳಗೆ ಹೋದೊಡನೆ ಇವರನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾಸೀಮನು ಬೆರಗಾದನು. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮುಖವು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಸಂತಪ್ತವಾಯಿತು. ಆಗ ಆತನು:— “ನೀವು ಯಾರು? ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದಿರುವಿರಿ? ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹಿಳಗೆ ಬಿಟ್ಟಿ ವರಾರು?” ಎಂದು ಗದ್ದರಿಸಿ ಕೇಳಹತ್ತಲು, ಕುಲಸಮಳು ತನ್ನ ವೋರೆಯ ಮೇಲಿನ ಬುರುಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದೊಗೆದು, ಅವನ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ ನಿಂತು, ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ತೋರಹತ್ತಿದಳು.

ಕುಲಸಮಳು ರೂಪಸುಂದರಿಯು. ಆಕೆಯು ಹಿಳ್ಳೇ ಗೌರ ವರ್ಣದವಳಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು, ಹಣೆ ಮುಂತಾ ದವುಗಳು ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದವು. ಅವಳ ಮೈಕಟ್ಟಂತೂ ನೋಡು ವವರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ನೋಹವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತಹದಿತ್ತು. ಕಾಸೀ ಮನು ತನ್ನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವನೆಂಬದು ಅವಳಿಗೆ ತೀದ ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತಂದು:—“ಪ್ರಿಯಕರಾ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಿನಿಂದ ಈ ದಾಸಿಯ ಚಿತ್ತವು ಹರಣವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಹೃದಯವನ್ನು ಬಗೆದು ತೋರಿಸುವದು ಶಕ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯವಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರೇಮವಿದೆಯೆಂಬ ದನ್ನು ನಾನು ನಿಮಗೆ ತೋರಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ಅದು

ಅಶಕ್ಯದ ಮಾತು. ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಸಂದರ್ಭವೇನೆಂಬದನ್ನು ಜಾಣರಾದ ನೀವು ತಿಳಿದೇ ಇರುತ್ತೀರಿ.....” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಲು, ಕಾಸೀಮಠಿಯು ಅವಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮಾತಾಡಗೊಡದೆ: —“ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಮೇಲಿಂದ ನೀನು ವಾರವನಿತೆಯಾಗಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ; ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಕುಲೀನ-ಗರತಿ-ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿರುವಿಯಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು.

“ಅಹುದು. ನಾನು ಸುಳ್ಳೇಕೆ ಹೇಳಲಿ? ನಾನು ನನ್ನ ಮುದಿ ಗಂಡನಿಂದ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಈ ದಾಸಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಪಾದ ದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ಕೊಡಿರಿ. ಇಲ್ಲಿ ನಬೇಡಿರಿ” ಎಂದಂದು, ಕುಲಸಮಳು ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಆ ಕಂಬನಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಧೀರ, ಶೂರ, ನರವೀರನ ಮನಸ್ಸು ಕೂಡ ಅವಳ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವ ಬೇತು ಮಾಡಿತು. ಆತನ ಮುಖಭಾವದಿಂದಲೇ ಅವನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ತಿಳಿದ ಸೋಯಸಳು:—“ಅಲ್ಲಿಸಾಹೇಬ, ಇನ್ನು ವಿಚಾರ-ಪ್ರತಿವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯಬೇಡಿರಿ. ಈಕೆಯ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಿರಿ. ನಾನು ಆ ಬದಿಯ ಪಡಸಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು. ದಾಸಿಯ ಆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಕಾಸೀಮಠಿಯು ಮೈ ನಡುಗಿತು. ಅವನು ಆಪಾದ-ಮಸ್ತಕದ ವರೆಗೂ ಉರಿಯುತ್ತ ಕುಲಸಮಳನ್ನು ಕುರಿತು:— “ಎನೆಮ್ಮಾ, ನೀವು ನಮ್ಮ ಖಾನಸಾಹೇಬರ ಕುಟುಂಬವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ! ಯಾಕೆ? ಅಹುದೋ-ಅಲ್ಲೋ ಹೇಳಿರಿ” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಕುಲಸಮಳು ಭರಗುಟ್ಟಿ ನಡುಗುತ್ತಿದಳು. ಕಡೆಗೆ ಅವಳು ನಿರ್ಲಜ್ಜತನದಿಂದ:—ಅದರೆ ಏನಾಯಿತು? ಎನ್ನಲು, ಕಾಸೀಮನು ತಿರಸ್ಕಾರಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ:— ಹೊರಡಿರಿ

ಇಲ್ಲಿಂದ ವೊದಲು! ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆತನ ಆ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿರಹವ್ಯಥೆಯಿಂದ ಬವಳಿಬಂದ ಕುಲಸಮಳು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಳು! ಸೋಯ್ಯನಳಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ, ಹಿತ್ತಲಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಅವರಿವರನ್ನೂ ಆಗಲೆ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸಿದನು; ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುವವರಿಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಯಾವ ಹೆಂಗೆ ಸನ್ನೂ ನನ್ನ ಅವ್ವಣೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಒಳಗೆ ಬಿಡಕೂಡದೆಂದು ಕಾಸೀಮನು ಕಟ್ಟಿವ್ವಣೆ ಮಾಡಿದನು.

ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಕಾಸೀಮ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆ ಕುಲಸಮ ಹಾಗೂ ಸೋಯ್ಯನರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಹೊಸ ಶತ್ರುಗಳಾದರು. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಜಾಫರ ಜಮಾದಾರನು-ಈ ವೊದಲು ದಂಡಿನ ಬೊಕ್ಕಸದಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿದ್ದ ಹಣದ ನಿಜವಾದ ಲೆಕ್ಕವು ಕಾಸೀಮನಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನು-ಈತನನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಹಗತನವು ಬೆಳೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತೇನೆಂದರೆ:—ಅಬ್ದುಲ್ ರಹಿಮಾನಖಾನನೂ ಆತನ ಹಸ್ತಕನಾದ ಕಾಸೀಮನೂ ಸೇರಿ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲದ-ಸಲ್ಲದ ಆರೋಪವನ್ನು ಹೊರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಖಂಡಿಟ್ಟ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ಸರಕಾರವು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೋಧ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಜಾಫರನು ಸುಲ್ತಾನನ ಕಡೆಗೆ ಹೋದನು. ಮಾತು-ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಈತನು ಸುಳ್ಳುಗಾರನೆಂಬದು ಸುಲ್ತಾನನ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಲು, ಆತನು ಇವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ:—ಅವರು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಮಾಡಿದಂತೆ ನೀನು ಭರಣಾ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಹೊನ್ನುಗಳನ್ನು ಇಂದು ಸಂಜೆಯೊಳಗೆ ಖಜೀನಿಗೆ ಭರತಿ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಗತಿ ನೆಟ್ಟಗಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಈ ವರೆಗೆ ನೀನು ಯಾವ ನಂದಿದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದೆಯೋ,

ಅದೇ ನರಕದಲ್ಲಿ ಕೂಳೆಯಬೇಕಾದೀತು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದನು! ಆಗಿನಿಂದಂತೂ ಆ ಕುಟಿಲ ಜಾಫರನು ಕಾಸೀಮಠದಲ್ಲಿಯ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯಹತ್ತಿದನು.

ಸೋಝನಬಿಯು ತನ್ನ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಲೀಲಾ ನಾಟಕಗಳನ್ನಾಡಿದವಳೆಂಬದನ್ನು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರು ಅರಿತೇ ಇರುವರು. ತಾರುಣ್ಯಕಾಲದೊಳಗೆ ಅವಳು ಜಾಫರ ಜಮಾದಾರನ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದಳು. ನಡುವೆ ಆತನು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ವರ್ಗವಾಗಿ ಹೋದುದರಿಂದಲೋ, ಮತ್ತಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಯೋಗವುಂಟಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಈಚೆಗೆ ಜಾಫರನು ಮತ್ತೆ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಆ ಉಭಯತರ ಮೈತ್ರಿಯು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಕೂಡಿ ಬಂದಿತು. ಹಿಂದುದಿನ ಸೋಝನಳು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಕರನಿಗೆ ಕುಲಸಮಳನ್ನು ಕಾಸೀಮಠ ಹೇಗೆ ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿದನೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಸಲು, ತನಗೂ ಆ ನೀಚನು ಎಷ್ಟು ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವನೆಂಬದನ್ನು ಜಾಫರನು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅವನು ಕಾಸೀಮಠ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುವಾಗ ಆತನಿಗೂ ಅಮೀನಿಗೂ ದುಷ್ಟಸಂಬಂಧವಿರಬೇಕೆಂದು ಅಂದದ್ದೊಂದೇ ತಡ; “ನನ್ನ ಅಂತರಂಗವು ಬೇರೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ” ಎಂದು ಅಂದಿದ್ದ ಕಾಸೀಮಠ ನುಡಿಯನ್ನು ಸೋಝನಬಿಯು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು, ಆ ಎರಡನೆಯವಳೆಂದರೆ-ಅಮೀನೆಯೇ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಕಾಸೀಮಠನು ನಿನಗೆ ಮೈರಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ನಮಗೂ ಹಗೆಯಾಗಿರುತ್ತಾನಾದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ಬಗೆಯಿಂದಾದರೂ ನಾವು ಅವನ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕೆಂದೂ ಆಕೆಯು ಅಂದಳು.

ಸೋಝನಳು ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕುಲಸಮಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು, ಆ ಕಾನೂತುರಳು:—ಅಮೀನೆಯು ತನಗೆ ಎರಡೂ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ

ಸವತಿಯಾಗಿರುವಳಲ್ಲವೆ? ಈಕೆಯ ಸತ್ಯಾನಾಶವಾಗದ ಹೊರತು ನನ್ನ ಬಯಕೆಯು ಈಡೇರಲಾರದು, ಎಂದಂದು, ಸೋಯನಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಯಾವನೋ ಹಿಬ್ಬ ಮಾಂತ್ರಿಕನ ಕಡೆಯಿಂದ ಅವಿನೇಗೆ ಮಾಟ ಮಾಡಿಸಿದಳಂತೆ.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

ಸುಲ್ತಾನನು ಅತ್ತ ಕಡೆಯ ದೊಂಬೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದನು. ಅವನ ಕೂಡ ಖಾನನೂ, ಅವಿನೆಯೂ ಬಂದರೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಅವಿನೆಯು ಬಂದ ನಂತರ ಅವಳ ದಾಸಿಯಾದ ಎರನಳು ಎಂದಿನಂತೆ ಕಾಸೀಮನ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಹತ್ತಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ಕಾಸೀಮ ಮತ್ತು ಅವಿನೆ ಇವರ ಹಗೆಗಳಾದ ಜಾಫರ, ಸೋಯನ ಹಾಗೂ ಕುಲಸಮ ಈ ಚಂಡಾಲತ್ರಯರು ಈಚೆಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವರ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ಯನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ಯಾವಾಗ ತಮ್ಮ ಶೈಗೆ ಸಿಗುವರೋ ಮತ್ತು ತಾವು ಯಾವಾಗ ಅವರ ಕೇಡು ಬಗೆಯುವೆವೋ ಎಂದು ಅವರು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ದೈವದ ಗತಿಯು ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುವಂತೆ, ಮನುಷ್ಯನ ಆಶೆ-ನಿರಾಶೆಗಳಾದರೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುತ್ತವೆಂದು ಅನ್ನಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂಥವನೇ ಯಾಕಾಗಲೊಲ್ಲನು; ಹಿಂದೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಸದಾ ತೊಡಗಿರಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ರೂಢಿಗನುಸರಿಸಿ ಅವಿನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ವೃದ್ಧ ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನಖಾನನ ಪ್ರೇಮವು ಈಚೆಗೆ ತುಸ ವಿರಲವಾಗಹತ್ತಿತು; ಮತ್ತು ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ವಿಪರೀತ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಉದ್ಭವಿಸಿದವು. ಕುಲಸಮಳು ಅವಿನೆಗೂ ಖಾನನಿಗೂ ಮಾಟ ಮಾಡಿಸಿ ಅವರೀವರಲ್ಲಿ ವಿತುಷ್ಟತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದಳು. ಅವಿನೆಯ ವಿಧಿಲಿಖಿತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚಾರ

ದೋಷವಿದೆಯೆಂದೂ, ಆಕೆಗೆ ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಲಾರದೆಂದೂ ನಾನಾಂಕಿತ ರಮಲಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೂ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯರಿಗೂ ಕುಲಸಮಳು ಹಿಳಗಿಂದೊಳಗೆ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಅಮಿಷ ಹಚ್ಚಿ, ಅವರಿಂದ ಆ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಖಾನನ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಸಿದಳಲ್ಲದೆ, ನಿಮಗೆ ಸಂತಾನ ಪಡೆಯುವ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಎರಡನೇ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದಲೇ ನಿಮಗದಾಗುವ ಸಂಭವವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಿಸಿದಳು. ಆಕೆಯ ಆ ಸಾಹಸವು ತೀರ ಹುಸಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ; ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಸಿದ್ಧಿಸಿತು.

ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವೃದ್ಧ ಖಾನನು ಕುಲಸಮಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ-ಬರತೊಡಗಿದನು. ಮನುಷ್ಯನ ಲಕ್ಷ್ಯವು ಎರಡೂ ಕಡೆಗೆ ಎಂದೂ ಸರಿಯಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಮಂದವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ ; ಎರಡು ಕೈಗಳಿದ್ದರೂ ಹಿಂದು ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕಿಂತ ತುಸುಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಬಲಹೀನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ನ್ಯಾಯಕ್ಕನು ಸರಿಸಿ ಖಾನನ ಚಿತ್ತವು ಕುಲಸಮಳ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದಂದಿನಿಂದ, ಅವನು ಅವಿನಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ-ಬರುವದು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ನೊಂದಲೇ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ವೃದ್ಧಪತಿಯನ್ನು ತಂದೆಯ ಹಿತ್ತಾಯದಿಂದ ವರಿಸಿ ಶೇಷೋಹೀನಳಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದ ಆ ತರುಣ ಅವಿನಯ, ಖಾನನು ತನ್ನ ಪವತಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಹತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಕೊರಗಹತ್ತಿದಳು ಮನಸ್ಸಿಗೇ ಅನಂದವಿಲ್ಲದ ಬಳಿಕ ತರೀರದ ಪ್ರವುಲ್ಲತೆಯು ಉಳಿಯುವದೆಂತು? ಹೀಗೆ ಅವಿನಯ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಮೋಹಕ ಕಳೆಯು ಕುಂದಹತ್ತಲು, ಖಾನನು ಆಕೆಯ ಕಡೆಗೆ ಇಣಕಿ ಕೂಡ ನೋಡದಾದನು

ತನ್ನ ಪತಿಯು ತನ್ನ ಇಳುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಬಳಿಕ ಕುಲಸಮ

ಕಂಠ ವ್ರಾತ್ಯ ಹೆಂಗಸು ಆ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಳೇ? ಅವಳು ನಾನಾ ಬಗೆಯಿಂದ ಆತನ ಕಿವಿ ಕಚ್ಚಾಡಿ ಅವಿವಾಹವನ್ನು ವಿಷಯವಾಗಿ ಖಾನನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಷವನ್ನು ಕಲಿಸಿದಳು. ಅದರಿಂದ ಕಲುಷಚಿತ್ತನಾದ ವೃದ್ಧ ಖಾನನು ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಅವಿವಾಹವನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಆಕೆಯೊಡನೆ ನಾಲ್ಕು ಹಿತವಚನಗಳನ್ನು ಅಡುವದೊತ್ತಟ್ಟಿಗೇ ಉಳಿದು, ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಪುರುಷನುಡಿಗೆಳೆದ ಅವಳ ಕೋಮಲ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಘಾತ ಮಾಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಬರಬರುತ್ತ ಅವಿವಾಹವು ಕೃತತೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಅವಳಿಗೆ ಹೃದಯರೋಗವೇ ಗಂಟು ಬಿದ್ದಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನದ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವವಳೆಂದರೆ, ವಿದೂಷಕಿಯೊಬ್ಬಳೇ. ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಇರುವದೊಂದೇನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲೆಂದೂ, ಖಾನನು ಸಮ್ಮತಿಸಿದರೆ ಆತನ ಸಮ್ಮತಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ಆತನು ಅಲ್ಲಗಳೆದರೆ ಕಾಸೀಮನ ಸಹಾಯದಿಂದಾಗಲಿ ತಾವು ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬೇಕೆಂದೂ ವಿದೂಷಕಿ ಅವಿವಾಹವು ಎದುರಿಗೆ ಮಾತು ತೆಗೆದಳು. ಆಕೆಯು ವೇದವೇದವೆಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ತೀರ ವಿಸ್ತರಿಸಿದಳು; ಆದರೆ ಬರಬರುತ್ತ ಖಾನನು ಸವತಿಯು ಚಾಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತನ್ನನ್ನು ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಳಿಕ, ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದು ವಿದೂಷಕಿ ಬೇಕಿಗೆ ಆಕೆಯೂ ಸಮ್ಮತಿಸಿದಳು.

ಖಾನ ಹಾಗೂ ಅವಿವಾಹ ಇವರಿರ್ವರಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದ ಮನಸ್ತಾಪಗಳ ಸಂಗತಿಯು ಕಾಸೀಮನಿಗೂ ತಿಳಿಯಿತು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಇರಗೊಡುವದಕ್ಕಿಂತ ಅವಳ ತವರೂರಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಬಿಡುವದೇ ಏಕೆತವೆಂದು ಅವನಿಗೂ ಅನಿಸಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ವಿದೂಷಕಿ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದನು. ಖಾನನು ಮಾತ್ರ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ತವರು ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಊರು

ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಾಗ ಅವಿನಯನ್ನು ಕಳಿಸುವ ಗುಪ್ತಾಲೋಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದು ದಿನವೂ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆ ದಿನ ಕತ್ತಲೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಅವಿನಯು ಕಾಸೀಮನ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕು, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೊಂದು ಮೇಣೆಯು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು ಅವಳು ಬಂದು ಆ ಮೇಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೊಡನೆಯೇ ವೊರನಳು ನಾಲ್ಕು ಜನ ವಿಶ್ವಾಸಿಗಳ ಜನರೊಡನೆ ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಹೊರಡಬೇಕು, ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಈ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಆ ತ್ರಿವರ್ಗರು ಒಳ್ಳೆ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಿದರು; ಅದರೆ ತಮ್ಮ ಈ ಬೇಡಿಕೆ ನಡೆದಿರಲಿಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆಯಾರಾದರೂ ಪಾಳತಿಯಿಟ್ಟಿರುವರೆಂಬದರ ಕಡೆಗೆ ಅವರು ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಸೋಯ್ಯನಬಿಯು ಅವರ ಬೇಡಿಕೆ ಕಂಡುಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಜಾಫರನಿಗೂ ಕುಲಸಮಳಿಗೂ ತಿಳಿಸಿದಳು ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಯಾವಾಗ ರಸಾತಲಕ್ಕೆ ಮೆಟ್ಟುವೆನೋ ಎಂದು ಜಾಫರನೂ, ಅವಿನಯ ಮುಸುಡಿಗೆ ಕಲಂಕಹಚ್ಚಿ ತನ್ನ ದಾರಿಯೊಳಗಿನ ಆ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕಿತ್ತೊಗೆಯುವೆನೋ ಎಂದು ಕುಲಸಮಳೂ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಅವರಿವರಿಗೂ ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಮಾಹ್ಲಾದವಾಯಿತೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಲವಶ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಜಾಫರನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಖಾನನ ಮನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಅದರೂ ಈ ಸುದ್ದಿ ಬಡಿದ ಬಳಿಕ ಅವನು ಹಿಂದು ದಿನ ಖಾನನ ಬಳಿಗೆ ಬೇಕಂತ ಹೋಗಿ, ಕಾಸೀಮನು ಅವಿನಯನ್ನು ಕೊಡಿಕೊಂಡೊಯ್ಯುವನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಉಪ್ಪುಕಾರ ಹಚ್ಚಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಮೊದಮೊದಲು ಖಾನನಿಗೆ ಆ ನೀಚನ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ಭರವಸೆ ಕೊರಲಿಲ್ಲ. “ಕಣ್ಣುಟ್ಟ ನೋಡಿದ ಬಳಿಕಂತೂ ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವದಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ?” ಎಂದಂದು,

ಜಾಫರನು ಆತನನ್ನು ಆ ಗೂತ್ತಾದ ದಿವಸ ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ಕಾಸೀಮನ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಕರೆತಂದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು.

ಸಂಜೆಯಾಗಿ ಕತ್ತಲು ಬೀಳಹತ್ತುತ್ತಲೇ ಜಾಫರನು ಖಾನನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಹಿಂದು ಮೇಣೆಯು ಕಾಸೀಮನ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಿತು. ತುಸಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ತುಂಬಾ ಬುರುಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವಿನೆಯೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ವೃದ್ಧ ಖಾನನು ಕ್ರೋಧಸಂಕಪ್ತನಾದನು. ತನ್ನ ಕೈಗತ್ತಿಯ ಹಿಂದೆ ಎಟೆನಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ತುಂಡರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿ ಕುಳಿತನು. ಅವಿನೆಯು ಇನ್ನು ಮೇಣೆಯನ್ನೇರತಕ್ಕವಳು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಸೀಮನು ಅವಳ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಪ್ರೇಮಭರದಿಂದ:-ಹೋಗು; ನಿನ್ನ ತವರು ಮನೆಗಾದರೂ ಹೋಗಿ ಸುಖದಿಂದಿರು. ಮತ್ತೆ ಯಾವಾಗ ಯೋಗವೊದಗಿ ಬರುವದೋ, ಆಗ ಭೇಟಿಯಾಗುವೆನು, ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ನುಡಿದನು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಜಾಫರನು ಖಾನನ ತೊಡೆ ಚಿವುಟೆ-ಚಿವುಟೆ, ಅವನನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರೇಗಿಗೆಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದ್ದನು; ಹಾಗೂ ಬಾಯಿಯಿಂದ:-ಖಾನಸಾಹೇಬ, ನೋಡಿದಿರಾ ನಿಮ್ಮ ಈ ಕಾಸೀಮನನ್ನು! ಈತನು ನಿಮಗೊಳ್ಳೇ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾಗಿರುವನಲ್ಲವೆ? ಆಗದೇನು ಮಾಡಿಯಾನು? ನಿಮ್ಮ ತರುಣ ಹೆಂಡತಿಯ ಪ್ರಿಯಕರನಾದವನು, ಮುದಿಹದ್ದಾಗಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗದೆ ಇದ್ದಾನೆಯೇ? ಆ ನಿಮ್ಮ ತರುಣಿಯನ್ನು ಈ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಕರನು ಈಗ ಓಡಿಸಿಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿರುವನಲ್ಲ? ನೀವು ಹೀಗೆ ನೋಡುತ್ತ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡುವವರೇನು?

ಈ ಪ್ರಕಾರದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಆ ನೀಚ ಜಾಫರನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ವ್ಯವಹಾರಜ್ಞಾನ ರಹಿತನಾದ ಆ ಖಾನನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತಪ್ಪನಾದನು. ಆತನು ಅವೇತಭರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, ತನ್ನ

ಕೈಬಿಡ್ಗದ ಹಿಂದೆ ಏಟನ್ನು ಅವರಿವರ ಮೇಲೆಯೂ ಹಾಕಿದನು; ಆದರೆ ಅದು ಖಾನನ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ಇಬ್ಬರ ಮೇಲೆಯೂ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನೆಯ ಕಾಲಿಗೆ ಬಡಿದುದರಿಂದ, ಅವಳು ಕೂಡಲೆ ಮೂರ್ಛಿತಳಾಗಿ ಬಿದ್ದಳು. ಸುತ್ತಲೂ ಕತ್ತಲು ಮುಸಕಿದ್ದರಿಂದ, ಖಾನನು ಹಾಗೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ನೋಡಲು ಯಾರಿಗೂ ಗೋಚರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನೆಯೊಬ್ಬಳಿಗೇ ತನ್ನ ಬಿಡ್ಗದ ಏಟು ಬಿದ್ದದರಿಂದ ಖಾನನ ಸಂತಾಪವು ಶಾಂತವಾಗದೆ, ಆತನು ಮತ್ತೆ ರೋಚಿಸಿದ್ದು, ಮತ್ತೊಂದು ಏಟನ್ನು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಹಾಕುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಯೆತ್ತಿದನು; ಆದರೆ ಕಾಸೀಮನು ನಡುವೇ ಆತನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ:—ಈಕೆಯನ್ನು ಸವಿಸಿ-ಸವಿಸಿ ಕೊಲ್ಲುವದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿಮಗೆ ಸಂತೋಷವೆನಿಸುತ್ತದಲ್ಲವೆ? ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹರಿಗಡಿಯುವಂಥ ಅಪರಾಧವು ಇವಳಿಂದ ಅದಾವದುಂಟಾಗಿದೆ? ಜೀವಕ್ಕೆ ತುಸ ಅರಾಮವುಂಟಾಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ತವರುಮನೆಗೆ ಹೊರಡುವದೇ ಇವಳ ಮಹಾಪರಾಧವೋ, ಅಥವಾ ಯಾರ ನಿಷ್ಕಾಳಜಿತನದ ಮೂಲಕ ಇವಳು ಇಷ್ಟು ನವೆಯ ಹತ್ತಿರುವಳೋ ಅವರ ತಪ್ಪೋ? ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಲು, ಖಾನನು ತೆಪ್ಪಗಾದನು. ಆಗ ಕಾಸೀಮನು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಅವನೆಯನ್ನು ಪಚರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎರನಳು ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೀರು ಹಚ್ಚಿದ್ದಳು. ಝುಲ ಫೀಕರನು ಅವಳ ಗಾಯವನ್ನು ತೋಳಿದು ಕಟ್ಟಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದನು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಖಾನನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಚನ್ನಾಗಿ ತೆರೆದವು. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ದುಷ್ಟ ಸಂಶಯವು ಕೇವಲ ಸಂಶಯವೇ ಹೊರತು, ನಿಜಾಂಶವೇನೂ ಇಲ್ಲೆಂದು ಅವನ ಮನಃಪರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಆತನು ತನ್ನನ್ನು ಈ ಪರಿ ರೀತಿಗೆಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕುಟಲ ಜಾಫರನನ್ನು ಹರಿಗಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ:—ಯಾ ಅಲ್ಲಾ! ಯಾ ರಹೀಮ!

ಕಿದರ ಹೈ ಓ ಸೂವ್ವರ, ಬೇವಕೂಫ, ರಂಡೀಕೆ ಅವಲಾವ! ಎಂದೆ ನ್ನುತ್ತ, ಜಾಫರನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಅವೊನೆಗೆ ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಗಾಯವಾದದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಕೆಲ ದಿನ ಗಳ ವರೆಗೆ ಹಿತ್ತಟ್ಟಿಗಿದ್ದು ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇನ್ನು ಕೆಲ ದಿನ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಔಷಧೋಪಚಾರ ಮಾಡಿ, ಅವಳಿಗೆ ತುಸ ವಾಸಿಯಾದ ನಂತರ ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಕರ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿರೆಂದು ಕಾಸೀಮನು ವೊರನಳಿಗೂ ಝಲಫೀಕರ ನಿಗೊ ಹೇಳಿದನು; ಆದರೆ ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿರುವದು ಸರ್ವಥಾ ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ವೆಂದೂ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಇಂದೇ ಹೊರಟು, ದಾರಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ದರೂ ಗುಪ್ತಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದು, ತುಸ ನೆಟ್ಟಗಾದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ತೆರಳುವೆ ವೆಂದೂ ಹೇಳಿ, ಕಾಸೀಮನ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು, ಆಗಲೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಬೋವಿಗಳಿಂದ ಅವೊನೆಯ ಮೇಣೆಯನ್ನು ಹೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೈದರಾಬಾದದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದರು ಹೀಗೆ ಕಾಲಗತಿ ಯಿಂದ ಕಾಸೀಮನಿಗೂ ಅವೊನೆಗೂ ಹೊಸ ಸಂಕಟಗಳುಂಟಾಗಿ ಅವರಿವರಲ್ಲಿ ವಿರಹವುಂಟಾಯಿತು!

—0—

ಟೀಪುವಿನ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ವಪ್ನ.

ತ್ರಾವಣಕೋರ ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಟೀಪುವಿನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕಡೆಯಿಂದ ಉಪಟಳವಾಗಹತ್ತಿತು. ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ನುಗ್ಗಹತ್ತಲು, ಟೀಪುವು ಹಿಳ್ಳೇ ರಭಸದಿಂದ ಹೋಗಿ ಅವರ ದೊಂಬೆ ಮುರಿದು ಬರುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಬೇರೆೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ನಿಜಾಮನೂ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಮರಾಟರೂ ಅವನ ರಾಜ್ಯ ದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ, ಅದನ್ನು ಸೆಳಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಮೂವರು ಶತ್ರುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಸಂಧಿ ಸಾಧಿಸಿ ಏರಿ

ಬರಹತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಟೀವುವು ಹಿಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಡು ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಆತನು ಹುಂಬನೂ, ಧರ್ಮನಿಷ್ಠನೂ ಮಹಾ ಕ್ರೂರನೂ ಆಗಿದ್ದಂತೆ, ಸ್ವಸ್ವಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಕೊಡುವವನೂ ಆದ್ದರಿಂದ, ಎಂಥ ಚಿಂತಾಜನಕಪ್ರಸಂಗವೊದಗಿದಾಗಲೂ ಅವನು ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಕೂರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯ ತನ್ನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಸಂಗತಿಗಳ ಕಡೆಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟು ಆತ್ಮಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನಾದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಸದಾ ಗಂಭೀರನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹೀಗಿರಲು, ಹಿಂದು ದಿನ ಹಿಬ್ಬ ಸಾಂಡಣೀಸ್ವಾರನು ಹಿಂದು ಮಹತ್ವದ ಪತ್ರದ ಫೈಲಿಯನ್ನು ತಂದು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಹಿಪ್ಪಿಸಿದನು. ಆಗ ಸುಲ್ತಾನನು ಮೊದಲಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಕಂಡ ಸ್ವಸ್ವವನ್ನು ಹಿಳ್ಳೇ ಆಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಸಭಿಕರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಆ ದಿನದ ಸ್ವಸ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅಲ್ಲಾಸು ಆತನಡೆಗೆ ಬಂದು:— ಎಲೈ ಸುಲ್ತಾನನೇ, ನಿನಗೆ ಹಸಿವೆಯಾಗಿದೆಯಷ್ಟೇ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಸುಲ್ತಾನನು ಅಹುದೆಂದು ಹಿಪ್ಪಿ:—ಅಲ್ಲಾ, ನನಗೆ ಅಂತಿಂಥ ಕೀಳುಬಗೆಯ ಅನ್ನವು ಬೇಕಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಮಹಮ್ಮದ ಪೈಗಂಬರರ ಧರ್ಮವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಯಾವ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರ ಪ್ರಾಣಗಳು ಕಾಫರಿಂದ ನಾಶವಾದವೋ, ಅದರ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಅನ್ನವನ್ನು ನೀನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕೊಡು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ಆಹಾರವನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂಗೈ ಕಸುವಿನಿಂದ ನಾನೇ ಸಂಸಾದಿಸುವೆನೆಂಬ ಭರವಸೆಯು ನನಗಿದೆ; ಎಂದು ಜೇಳಿದನಂತೆ! ಕೊಡಲೆ ಅಲ್ಲಾ ದೇವರ ಸೂಚನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಆತನ ಸೇವಕರು ಅವನದೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಖರ್ಜೂರದ ಮೂರು ತಾಟುಗಳನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಆ ಅಲ್ಲಾಸು ಪ್ರೇಮಲವಾಣಿಯಿಂದ:—ಎತ್ಸಾ, ಇಗೋ ನಿನಗೆ

ತಕ್ಕದ್ದಾದ ಆಹಾರವನ್ನೇ ಈ ನನ್ನ ಸೇವಕರು ನಿನ್ನ ಮುಂದಿಟ್ಟರು ತ್ತಾರೆ. ಈ ಆಹಾರವಾವುದೆಂಬದು ನಿನ್ನಂಥ ಮಹಾ ಚಾಣಾಕ್ಷ ನಿಗೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಅನುಜ್ಞೆ ಗೈದನು; ಹಾಗೂ ಸರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಸ್ವಸ್ಥವು ಬಯಲಾಯಿತು!

ಸಭಿಕರೇ, ನಿಮಗೆ ಈ ಸ್ವಸ್ಥದ ಅರ್ಥವು ಗೊತ್ತಾಯಿತೇನು? ಛೇ! ನಿಮಗಂದಿಗೂ ಇದರ ಅರ್ಥವು ತಿಳಿಯಲಾರದು ನಾನೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳಿ: “ಅಲ್ಲಾನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಆ ಮೂರು ಖಾದ್ಯದ ತಾಟುಗಳೆಂದರೆ ಆ ನನ್ನ ಮೂವರು ಹಗೆಗಳಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ, ನಿಜಾಮ ಹಾಗೂ ಮರಾಟರು. ಅಲ್ಲಾನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಾನು ಆ ಮೂವರ ಚಂಡುಗಳನ್ನೂ ಮುರಿದು ಬಿಡುವೆನೆಂಬದಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ” ಆಗ ಸಭಿಕಲ್ಲಿಯು ತಲೆ ಬೆಳ್ಳಗಾದ ಕೆಲ ಮುತ್ಸದ್ವಿಗಳು ಟೀಪುವಿನ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ವಸ್ಥವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಕ್ಕರು. ಇನ್ನೂರಿದ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾಕರಾದ ‘ಹೌದ್ದೇವರೂ’ ಎಂದೆನ್ನವ ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರು ವಾ-ಹವ್ವಾ-ವಾಹವ್ವಾ! ಇನ್ನು ನಮಗೆ ಯಾರ ಅಂಜಿಕೆಯೂ ಉಳಿಯ ಲಿಲ್ಲ, ಎಂದಂದು ನಕ್ಕರು.

“ಏನಂದಿರಿ, ಹೆದರಿಕೆಯೇ? ಇಂಥ ಅಂಜುಬುರುಕತನದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಈ ಮೈಸೂರ ಹುಲಿಯ ಮುಂದೆ ತೆಗೆಯುವಿರಾ? ಅದರ ಹೆಸರನ್ನೇ ಮರೆತು ಬಿಡಿರಿ. ಇನ್ನು ತುಸ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಫ ಗಾಣದ ಅವೂರನ್ನೂ, ನೇಪಾಳ-ಭೂತಾನದ ಅರಸರೂ, ಜಯಪುರ-ಜೋಧಪುರದ ರಜಪೂತರೂ ನನಗೆ ಬಂದು ಕೂಡುವರು. ಆ ಬಳಿಕ ಈ ಮೂವರ ಹಲ್ಲು ಮುರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಅದೆಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಹಿಡಿಯುವದು?” ಹೀಗೆಂದು, ಅವನು ಸಾಂಡಣೀಸ್ವಾರನು ಆಗಲೇ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಆ ಧೈಲಿಯನ್ನು ಹಿಳ್ಳೇ ಗರ್ವದಿಂದ ಹಿಡಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ತನ್ನವರ ಕಡೆಯ ಯಾವದೊಂದು ವಿಜಯವಾರ್ತೆಯೇ ಇರಬಹುದೆಂದು ಆ

ಸುಲ್ತಾನನ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಆ ಲಕ್ಷೋಟಿಯನ್ನು ಹಿಡೆದು ಓದಹತ್ತಿದಂತೆ ಅವನ ಮುಖಲಕ್ಷಣವು ವ್ಯಸ್ತವಾಯಿತು ಅವನು ಕ್ರೋಧಸಂತಪ್ತನಾದನು. ಆಗ ಅವನಿಂದ ಸುಮ್ಮನಿರುವದಾಗಿದ್ದ ರಿಂದ:— ಯಾ ಫತ್ತಿಹೋ, ಯಾ ಅಲ್ಲಾ ಮಸೂಫ, ಸೂವ್ಸರ, ರಂಡಿಕೇ ಅವಲಾದ! ಆ ಲವಡೀಮಗನು ಸೈಯ್ಯದ ಸಾಹೇಬನಲ್ಲ; ಸೈಯ್ಯದ ಬೀಬಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನನ್ನು ಆ ಬದಮಾಷ್ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಈತನು ತಿರುಗಿ ಬರಹತ್ತಿದ್ದಾನಂತೆ. ಇತ್ತಲಿಂದ ಸಹಾಯಕ ದಂಡು ಕಳಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವರ ಸಮಾಚಾರ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ. ಥೂ ಅವನ ಮುಸುಡಿಗೆ.....ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಿಬ್ಬ ಸಿಪಾಯಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ಹಿಂದು ಬಂದೂಕನ್ನಾಗಲಿ ಆತನೆಡೆಗೆ ಕಳಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವದಿಲ್ಲ ಹೋಗಲಿ ಮಗನು ಆ ಕಾಫರರಿಂದ ಸತ್ತು ಹೋಗಲಿ ಸಭಿಕರೇ, ಈತನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದೇ ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆ? ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆಗ ಹಿಬ್ಬ ಮುತ್ಸದ್ದಿಯು:—ಖಾವಿಂದ, ಸೈಯ್ಯದಖಾನರ ಸಂಗತಿಯು ಸುಲ್ತಾನಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುವಂತಹದೆಂಬದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಆ ಕಾಫರರ ಸೈನ್ಯವು ಇವರ ದಂಡಿಗಿಂತ ಅತಿಕಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಇವರಾದರೂ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಸೈಯ್ಯದ ಸಾಹೇಬರು ಅಂತಿಂಥ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲ ಅವರಿಂದ ರಣಹೇಡಿಯಂತೆ ಎಂದೂ ವರ್ತನವಾಗದು. ಪ್ರಸಂಗವೇ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಯಾರೇನು ಮಾಡುವದು? ಆದ್ದರಿಂದ ಸುಲ್ತಾನಸಾಹೇಬರು ದಯವಿಟ್ಟು, ಅವರ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಯೋಗ್ಯ ಕುಮುಕನ್ನು ಕಳಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಯಾಕೋ ಆತನ ಮಾತು ಆಗ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ ಅವನು ಅತ್ತ ತನ್ನ ಬೇರೆ ದಂಡನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು.

ಹೀಗೆ ಸುಲ್ತಾನನು ಮಹಾ ಗರ್ವಿಯೂ, ಹಟಮಾರಿಯೂ,

ಸ್ವಸ್ವಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟು ಆತ್ಮಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾಗುವವನೂ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನ ಲಹರಿಯು ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತ ಹೊರಳಿತೆಂಬದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮಹಾಧರ್ಮನಿಷ್ಠನೆಂದು ಅನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಸಂಧರ್ಮಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಅತ್ಯಾಚಾರವನ್ನಂತೂ ನಮ್ಮ ಈ ದಕ್ಷಿಣಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ-ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶದವರಿಗೆ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಊರಲ್ಲಿ ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನು ಹಿಡಿದ ಹಿಂದೆರಡು ಹಿಂದುದೇವತಾವಿಗ್ರಹಗಳಾದರೂ ಆತನ ಅತ್ಯಾಚಾರದಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಈಗಲೂ ನುಡಿಯುತ್ತ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತವೆ. ಆತನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೇಲೆ ಕಡೆಯ ಸಾರೆ ಅಂದರೆ ೧೭೯೭-೯೮ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ದಾಳಿಯಲ್ಲಂತೂ ನಾನಾ ಅನೇಕ ಶತ್ರುಗಳು ಅವನಿಂದ ಘಟಿಸಿದವು. ಅವನು ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಇಂಗ್ಲಿಷ್-ನಿಜಾಮ ಹಾಗೂ ಮರಾಟರ ದಂಡುಗಳನ್ನು ಕಂಡಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸುತ್ತ ತುಂಗಭದ್ರಾ ಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಟ ಬಂದನು. ಅವನು ಎಷ್ಟೋ ಪಾಳಯಗಾರರನ್ನೂ ಮಾಂಡಲಿಕ ರಾಜರನ್ನೂ ಧರ್ಮಾಂತರಗೊಳಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಪ್ಪದವರನ್ನು ಹರಿಗಡಿದು ಚಲ್ಲಿದನು. ಟೀಪುವಿನ ಅನಾಹುತಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಅಗಡಿಯ ಇನಾಮದಾರರ ಪೂರ್ವಜನಾದ ಹಾವನೂರ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಬಹದ್ದೂರ ಹಣಮಂತಗೌಡನೆಂಬ ರಣಶೂರನು ಮೇಡ್ಲೇರಿಯಲ್ಲಿ ಬಲಿಯಾದನು ಟೀಪುವು ಆತನನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಲಾರದೆ, ಮೋಸದಿಂದ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು, ಹಿಂದೂಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುಸಲ್ಮಾನೀ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿರುಗಿ ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದಂತೆಯೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಪ್ಪದ್ದರಿಂದ ಅವನ ರುಂಡವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಪಟ್ಟಣದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಅವನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸೆಳೆಕೊಂಡಂತೆಯೂ ದಂತಕಥೆಯುಂಟು.

ಟೀಪುವು ತನ್ನ ಆಳಿಕೆಯ ಕಟ್ಟಿಕಡೆಗೆ ಇಷ್ಟು ಕ್ರೂರತನದಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆತನ ಬಾಲ್ಯಸ್ವಭಾವವು ಇದಕ್ಕೆ ತೀರ ವಿಪರೀತವಾಗಿತ್ತು. ಟೀಪುವಿನ ತಂದೆಯಾದ ಹೈದರನು ಮೈಸೂರ ಮೂಲ ಮಹಾರಾಜರ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಒಡ ಶಿಪಾಯಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಆತನ ತಲಬು ಅವನ ಕುಟುಂಬ ಪೋಷಣೆಗೆ ಸಾಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಆಗ ರಾಜದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಘನತೆಗೇರಿ ಮುತ್ಸದ್ದಿಯಾಗಿದ್ದ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿ ಆತನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಟೀಪುವನ್ನು ದನ ಕಾಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದನು. ಟೀಪುವಾದರೂ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೈದರನಂತೆ ಪರಧರ್ಮಸಹಿಷ್ಣುವಾಗಿದ್ದನು. ಅದರಿಂದಲೇ ಆತನು ಪೂರ್ಣಯ್ಯನಂತಹ ಕಟ್ಟಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದನು.

ಹೀಗೆ ಟೀಪುವು ಪೂರ್ಣಯ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದನದ ಚಾಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಹಿಂದು ದಿನ ಆ ಬಾಲಕನು ದನ ಕಾಯುವದಕ್ಕೆಂದು ಅಡವಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಂದು ಯಾಕೋ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನಿಗೊಳ್ಳೇ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿತು. ಗಿಡದ ನೆಳಲಿನ ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಹೋಗದೆ, ಆತನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆ ನಟ್ಟಡವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಲಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಏಳು ಹೆಡೆಯ ನಾಗರಹಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಹೆಡೆಗಳನ್ನು ಪಸರಿಸಿ, ಆ ನೆಳಲು ಟೀಪುಬಾಲಕನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹೋದ ದನಗಳು ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾದರೂ ತಿರುಗಿ ಬಾರದ್ದರಿಂದ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರೇ ಆತನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹುಡುಕುತ್ತ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ, ಟೀಪುವಿನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಹೆಡೆಗಳಿಂದ ನೆಳಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಿಂತ ಆ ನಾಗರಹಾವಿನ ದೃಶ್ಯವು ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಆಗ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ

ಬಾಲಕನ ವಿಧಿಲಿಖಿತದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ-ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಿರುವದರಿಂದಲೇ ಇಂದು ಈ ಮಹಾಶೇಷನು ಇವನ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು.

ಮುಂದೆ ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಟೀಪುವಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಲು, ಆ ಸರ್ಪವಡಗಿ, ಅದು ಹಿಂದು ನಿಡಿದಾದ ಖಡ್ಗವಾಗಿ ಅವನೆದುರಿಗೇ ಬಿದ್ದಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆತನು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಹತ್ತರ ಸದಾ ಇರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಕಾಲಗತಿಯು ಮೂಲಕ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನ ಉಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಮುಂದೆ ಹೈದರನ ತರುವಾಯ ಟೀಪುವು ವೈಷ್ಣವರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದನು. ಆತನು ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾಗಿದ್ದದರಿಂದ, ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಆತನು ಕಡೆತನಕ ಪ್ರಜಾನುರಾಗಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಆತನ ರಾಜ್ಯವೂ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ “ತೋಟ ಕಡಲಿಗೆ ಮಂಗಮೋತೀಕಾಯಿಯೇ ಮೂಲ” ಎಂಬಂತೆ, ಆತನ ಪರಧರ್ಮಚ್ಛಲನವೂ, ಕ್ರೂರತನವೂ, ಮಹಾ ಗರ್ವವೂ ಆತನ ರಾಜ್ಯನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾದವು.

ಸುಲ್ತಾನನಾದ ಟೀಪುವೇ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅನನ್ಯತೆ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಳಿಕ, ಆತನ ಚಾಕರರಾದ ಜಾಫರನಂಥ ನೀಚ ಜನರು ಪೂರ್ಣಯ್ಯನ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಹೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇನು? ಯಾವ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನ ಸಹಾನುಭೂತಿಯು ಮೂಲಕ ಟೀಪುವು ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪ್ತಿತನಾಗಿ, ಮೈಸೂರಹುಲಿ! ಎಂದು ಮೆರೆದನೋ, ಅದೇ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನ ರಾಜಕಾರಣದ ಮೂಲಕ ತುಸ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆತನು ರಣದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತು ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನ ಆಭ್ಯುದಯ-ಅವನತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹಿಬ್ಬ ಕವಿಯು ಮಾಡಿದ ಕವನವನ್ನು ಇದರಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ:—

ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನ ಸಾಹೇಬರ ಸಮರ ಕೇಳಿ ಮನಪೂರಾ || ಸಲ್ಲ ||
 ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನ ಸಾಹೇಬರ ಪಾಪ ಇನ್ನು ಸಣ್ಣವರಾ | ಆ ಪೂರ್ಣ
 ಯ್ಯನ ಮನೆಯ ದನ-ಕರಾ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಸುಕುಮಾರಾ | ಬಿಸಿಲಿನೆ
 ತಾಪದಿಂದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದನೋ ಚದುರಾ || ೧ || ಆಗ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ
 ಆರು ತಾಸಿಗೆ ನಿದ್ರೆಯು ಹತ್ತಿತು ಭರಪೂರಾ | ಆಗ ಬಂದಿತು ಏಳು
 ಹೆಡಿ | ನಾಗರಹಾವಾತನ ನೋಡಿ | ಬೇಗ ತನ್ನ ಹೆಡೆಗಳ ತೆಗೆದು
 ಅಡ್ಡ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಮುಖದ ಮ್ಯಾಲೆ ನೆರಳ ಮಾಡಿತಣ್ಣಾ
 ಸುಲ್ತಾನ ಸಾಹೇಬರ || ೨ || ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರು
 ನೋಡಿದರಾ ವಿವರಾ | ಗುಲ್ಲು ಕೇಳುತ ಮಾನವರಾ | ಸರ್ಪವಾದಿತು
 ಹತಿಯಾರಾ | ಮೆಲ್ಲಗಾತನ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದರಾ ಮಜಕೂರಾ |
 ನಿನಗೆ ಸಲ್ಲುವದು ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕಾರಾ || ೩ ||
 ಗುರುವಿನ ಮಾತಿನಂತೆ ಮುಂದಕವನು ಆಳಿದ ಮೈಸೂರಾ | ಸರಸದಿ
 ಮಂತ್ರಿಯ ಅಧಿಕಾರಾ | ಪೂರ್ಣಯ್ಯಗೆ ನೇಮಿಸಿಕಾರಾ | ಹರೂಷ
 ದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರಲು ಗಂಭೀರಾ | ಆರಸಿನ ಬಲದಿ
 ಪೂರ್ಣಯ್ಯನ ಮಗಳ ಕೆಡಿಸಲು ಜಾಫರಾ || ೪ || ಖಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಪೂರ್ಣ
 ಯ್ಯನವರು ತಿಳಿಸಲು ಮಜಕೂರಾ | ಕೆಟ್ಟಮಾತನು ಕೇಳಿ ಜರಾ |
 ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದನು ಸರದಾರಾ | ದುಷ್ಟನಾಯಿ ಮುಟ್ಟಿದ ಗಡಿಗೆಯ
 ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡೋ ನೀ ಪೂರಾ | ಎಟ್ಟ ಮಾತು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳು
 ಇಟ್ಟನು ಮಂತ್ರವರಾ || ೫ || ಹಿಳಗಿಂದೊಳಗೆ ಮದ್ರಾಸಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ
 ದನೋ ತಾರಾ | ದಳವು ಕೂಡಿತು ಇಂಗ್ಲಿಷರಾ | ಕಾಳಗವಾದಿತು
 ಘೋರತರಾ | ತಿಳಿಯದ ಹಾಗೆ ಮದ್ದಿನ ಕೋಣೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹೊಯಿಸಿ
 ದನೋ ಪೂರಾ | ಬಹಳ ಮೋಸವಾಯಿತು ಸುಲ್ತಾನರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿ
 ಕಾರಭಾರಾ || ೬ || ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನು ಹತಿಯಾರಾ ಹಿಡಿದು ಮಾಡಿ
 ದನೋ ಸಮರಾ | ಸರ್ಪವಾದಿತು ಹತಿಯಾರಾ | ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲವನ ಹಣೆ

ಯಬರಾ| ಸಪ್ತಗೆ ಮಾಡಿದನೋ ಮಾರಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತಂದನೊ ನೀರಾ|
ಆಗ ನೆಪ್ಪು ಮಾಡಿ ಮದ್ದಿನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದನು ರಣಶೂರಾ|| ೭ ||
ಎಣ್ಣೆ ಹೊಯ್ದ ಮದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಚಿಂತಿಸಿದನು ಪೂರಾ| ತಣ್ಣಗಾ
ದವೋ ಕಾಲನರಾ | ನಮಗಿನ್ನಾತ್ಮಕ ಸಂಸಾರಾ | ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ
ದೇವರ ಧ್ಯಾನಾ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಗಂಭೀರಾ | ಕೇಳಿದಣ್ಣಾ ಗುಂಡು
ಬಂದು ಎದೆಗೆ ಬಡಿದವು ಐದಾರಾ ||೮|| ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟಿರಾಗೆ ದೇವರ
ನೆನಿಸಿ ಸುಲ್ತಾನ ಸಾಹೇಬರ| ಕ್ಷೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗವುರ | ಸ್ಥಾನ
ದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿತು ಸಮರಾ | ಜಾಣತನದಿ ಗೋರಿಯ ಕಟ್ಟಿ ಮೇಣ
ಬತ್ತಿಯ ಜುಮರಾ | ಹಚ್ಚಿ ಜಾಣ ಕೃಷ್ಣ ರಾಜ ಕನವಳ್ಳೀಶನ
ದರ್ಬಾರಾ || ೯ ||

....೦....

ಟೀಪುವಿನ ಅಳಿಗಾಲ!

೦೦೦೦ ದಿ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ
ಅನ್ಯಾಯಗಳೂ ಭರದಿಂದ ಜರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಬಳಿಕ ಈತನ ಅಳಿಗಾಲವು
ಸಮೀಪಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಬಗೆಯ ಅನಾಹೂತಗಳು ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ
ಏಕೋಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಡೆದಿರುವವೆಂದು ಧೋರಣೀಪುರುಷರು ತರ್ಕಿ
ಸಿದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷರ ದಂಡು ಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದ ಏರಿ ಬರತತ್ತಿದ
ಸುದ್ದಿಗಳು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರತೊಡಗಿದವು ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಹೇಗೆ ಸನ್ನ
ದ್ಧವಾಗಬೇಕೆಂಬದು ಟೀಪುವಿಗೆ ಹೊಳೆಯದಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು
ಆ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುವದಕ್ಕಿಂದು ಹಿಂದು ಪ್ರಚಂಡವಾದ ದರ್ಬಾರು
ಕೂಡಿಸಿದನು. ಇದೇ ಆತನ ಆಳಿಕೆಯೊಳಗಿನ ಕಡೆಯ ದರ್ಬಾರವು!
ಅಂದು ಆತನು ಹಿಳ್ಳೇ ಗಂಭೀರ ದನಿಯಿಂದ:—ಸರದಾರ-ದರಕ
ದಾರರೇ, ಫರಂಗಿಗಳ ಉಪಟಳವು ಬನೇ-ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ನಡೆದುದ
ರಿಂದ, ನಾವಿನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು

ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಒಬ್ಬ ಸೇನಾನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿ, ಅವನ ಕೈಯೊಳಗೆ ದೊಡ್ಡ ದಂಡು ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು, ಅವನಿಂದ ಆ ಬ್ರಿಟಿಶರ ಮಗ್ಗಲು ಮುರಿಸಬೇಕೆಂದಿರುತ್ತೇನೆ. ಹೇಳಿ, ಯಾರು ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷರೊಡನೆ ಕಾದಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಿರುತ್ತೀರೆಂಬದನ್ನು..... ಎಂದು ನುಡಿದು ಸುಮ್ಮನಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ—ಸರಕಾರ, ನಾನು ಹೋಗುವೆನು—ನಾನು ಹೋಗುವೆನು, ಎಂದು ಹಲಕೆಲವು ಸರದಾರರು ರಭಸದಿಂದ ನುಡಿದ ಶಬ್ದಗಳು ಸಭಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಗೊಡಹುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಧ್ವನಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ಶಬ್ದಗಳು ಒಳ್ಳೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು; ಆ ಶಬ್ದಗಳು ನಮ್ಮ ನರವೀರ-ಕಾಸೀಮಠದಲ್ಲಿ ಹಾಗು ಅಬ್ದುಲ್-ರಹಿಮಾನಖಾನರವೇ ಆಗಿದ್ದವೆಂಬದನ್ನು ಬೇರೆ ತಿಳಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಅವರಷ್ಟು ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠ ಸೇವಕರು ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನ ಅವನತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬರಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ 'ಹೌದ್ದೇವರೂ' ಎಂದು ಟೀಪುವಿನ ದನಿಗೆ-ದನಿ ಕೊಡುವವರೇ ಆಗಿದ್ದರು.

ಖಾನನಾಗಲಿ, ಕಾಸೀಮನಾಗಲಿ ಅಂದು ಅಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ “ನಾನು ಹೋಗುವೆನು-ನಾನು ಹೋಗುವೆನು” ಎಂದು ನುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಅವರಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠತೆಯೊಂದೇ ಕಾರಣವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದಿನ ಅವರೀವರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜೀವಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ಉತಾವಳಿತನದ ಮೂಲಕ ತಾನು ಕಾಸೀಮನಲ್ಲಿ ಅವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತಾಳಿ, ಅವನಿಗೆ ಕತ್ತಿಯ ನೆಟ್ಟು ಹಾಕಿ, ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಕಲಂಕವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವದರಿಂದ, ತಾನು ಇನ್ನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಬಾಳುವದಕ್ಕಿಂತ ಸುಲ್ತಾನನ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ರಣದಲ್ಲಿ ಮಡಿದು ಹೋಗುವದೇ ವಿಹಿತವೆಂದು ಬಗೆದು ಖಾನನು ಅಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ‘ನಾನು ಹೋಗು

ವೆನೆ'ಂದು ನುಡಿದಿದ್ದರೆ; ಖಾನನ ನೆರವಿನಿಂದ ಘನತೆಗೆರಿ ಮಾನ-
ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ, ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆತ
ನಿಗೆ ಸಂತಯವುಂಟಾಯಿತಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಆ ಅಭಾಗಿ
ಅವನೊಡನೆ ಪ್ರಾಣಾಂತ್ಯದ ಸಂಕಟವುಂಟಾಯಿತಾದ್ದರಿಂದ ತಾನನ್ನು
ಈ ಭುವಿಯೊಳಗೆ ಇದ್ದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲೆಂದೂ, ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಸುಲ್ತಾನನ ಸಲುವಾಗಿ ಕಾದಿ ರಣದಲ್ಲಿ ಮಡಿದು ಬಿಡಬೇಕೆಂದೂ
ಆತುರದಿಂದ ಕಾಸೀಮನೂ 'ನಾನು ಹೋಗುವೆನೆ'ಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ
ನುಡಿದಿದ್ದನು.

ಸುಲ್ತಾನನು ನಾನಾ ಬಗೆಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ತಡೆಯನ್ನುಂಟು
ಮಾಡಿದನು; ಆದರೂ ಅವರು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ
ಸಾಗಿ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತನು. ಮನುಷ್ಯನು ಸಾಯಲಿಕ್ಕೆ
ಸಿದ್ಧನಾದ ಬಳಿಕ ಅವನಿಗೆ ಅಂಜಿಕೆಯು ಏತರಿಂದುಂಟಾಗಬೇಕು?
ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಸೈನ್ಯವು ಕಾಣುವದೆಂದೋ, ತಾವು ಅವರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು
ಅವರ ಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ಆಹುತಿಯಾಗುವದೆಂದೋ ಎಂದು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನೆನೆ
ಯುತ್ತ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿ ಹೋದರು. ಅಂದು ಶತ್ರುಗಳ
ಸೈನ್ಯವು ಅವರಂಪಾರವಾಗಿದ್ದದರಿಂದ ತುಸಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಖಾನನ
ದಂಡುಸೋತು ಖಾನನೂ ರಣದಲ್ಲಿ ಮಡಿದನೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯು ಕೇಳಿಸ
ಹತ್ತಿತು ಕಾಸೀಮನು ತನ್ನ ದಂಡಾಳುಗಳಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿ, ಪುನಃ
ಸಾಗಿ ಹೋಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಮೊದಲೇ ಎದೆಗಿಟ್ಟಿದ್ದ
ಆ ದಂಡಾಳುಗಳು ಖಾನನ ಅವಸಾನದಿಂದ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹೌಹಾರಿ,
ದಾರಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತ ಓಡಿ ಹೋದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ದಂಡಿನ
ದೊಂದು ತುಕ್ಕಡಿಯು ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿ ಬಂದು ಕಾಸೀಮನನ್ನು
ಮುತ್ತಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಇನ್ನು ಅವನು ಅವರೊಡನೆ ಕಾದಲಿಕ್ಕೆ ನುವಾಗುವ
ವನು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ದಂಡಿನೊಳಗಿನ ಒಬ್ಬ ಸಿಪಾಯಿಯು

ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದು ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಸೀಮನ ರುಂಡದ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆಯತಕ್ಕವನಿದ್ದನು; ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರ ದಂಡಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನು ಹಿತ್ತರದಿಂದ ಬಂದು ಅವನ ಕೈಗೆತ್ತಿಯನ್ನು ನಡುವೇ ಹಿಡಿದು:—
 “ಹಾ! ಇವನು ಅವರ ದಂಡಿನ ಅಫೀಸರನಾಗಿ ತೋರುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಮೇಲೆ ಶಸ್ತ್ರವನ್ನೆತ್ತಬೇಡಿರಿ ಈತನ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೆಷ್ಟು ಕಸಿ ಯಿರೆಂದರಾಯಿತು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆ ಹುಕುಮಿನ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಸೀಮನು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಸೆರೆ ಯಾಳಾದನು ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಕೈದು ಮಾಡಿದವನು ನಮ್ಮ ವಾಚ ಕರ ಚಿರಪರಿಚಿತನಾದ ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ಬನ್ನನ ಜೀವದ ಗೆಲೆಯನು. ಕ್ಯಾಂಪ್ಬನ್ನನು ಸತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಟೀಪುವು ಆತನನ್ನೆಲ್ಲಿಯೋ ಅಜ್ಞಾತ ವಾದ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವನೆಂದೂ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಈ ಸೇನಾಪತಿಯು ಮೊದಲು ಕ್ಯಾಂಪ್ಬನ್ನನ ಗೆಲೆಯನಾಗಿದ್ದನು ಮಾತ್ರ; ಆದರೆ ಈಚೆಗೆ ಆತನು ಕ್ಯಾಂಪ್ಬನ್ನನ ತಂಗಿಯ ಕೂಡ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದ್ದನಾದ್ದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಭಾವ-ಮೈದುನನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಕ್ಯಾಂಪ್ಬನ್ನನ ಪತ್ನಿ ಹಚ್ಚುವದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶ್ವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡಿಸಿದ್ದನು ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಾಪುರದ ಹತ್ತರ ಯಾವ ಘೇರ ನಿಂದ ಕ್ಯಾಂಪ್ಬನ್ನನು ವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದನೋ, ಆತನ ಕೈಗೆೊಂದು ಪತ್ರ ವನ್ನು “ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಅಫೀಸರನು ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ಇದನ್ನು ನೀನು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡು” ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಆ ಪತ್ರವೂ ಕ್ಯಾಂಪ್ಬನ್ನನ ಈ ಭಾವ-ಮೈದುನನ ಹಸ್ತಗತವಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಮುಂದಿನ ಸಂಗತಿಯು ಮಾತ್ರ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಟೀಪುವಿನ ಕಡೆಯ ಯಾವನೊಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖನು ಭೇಟಿಯಾದ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಕ್ಯಾಂಪ್ಬನ್ನನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಅವನು ಕಾಸೀಮಲ್ಲಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಡೇರೆಗೆ ಸನ್ಮಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಇವನಿಗೂ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ಕಾಸೀಮನು ಸ್ವಭಾವತಃ ಉದ್ಭಟನಲ್ಲ; ಆದರಿಂದ ಆತನು ಆ ಕಠಿಣಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ದೇಹಭಾನೆಗೆಟ್ಟು ಅವಿಚಾರದಿಂದ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ಹುದ್ದೆದಾರನಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸೌಮ್ಯಶಬ್ದಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸಿದನು. ಟೀವುವಿನ ದಂಡಾಳುಗಳಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಸೀಮನಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಮಲದಾರನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಸೌಜನ್ಯವಿರಬಹುದೆಂದು ಅಫಿರಂಗಿಯು ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಸೀಮನ ಮಧುರಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆತನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು. ಆತನ ನೆರವಿನಿಂದಲೇ ಕಾಸೀಮ ಅಲ್ಲಿಯು ಖಾನೆನ ಪ್ರೇತವನ್ನು ಹುಡುಕಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣು ಕೊಡುವ ಕಾಸ್ಮ ಮಾಡಿದನು. ಕಾಸೀಮನು ತಮ್ಮ ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ ಪರಿಚಯದವನಿರುತ್ತಾನೆಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಆತನು ಟೀವುವಿನ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ನೆರವಾಗಿ, ಅವನ ಪ್ರಾಣವುಳಿಸಿರುವನೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳಿಯಂತೂ ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಅಂತಃಕರಣವು ಸದ್ಗದಿತವಾಯಿತು. ಆಗ ಆತನು ಕಾಸೀಮನನ್ನು ತೀರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು:— “ಕಾಸೀಮಸಾಹೇಬ, ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಮಲ್ದಾರನಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಈಗಲೇ ಬಂಧಮುಕ್ತಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ಸದ್ಯಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಾರದವರಾಗಿರುತ್ತೇನೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ಈಗ ನೀನು ನಮ್ಮ ಸೆರೆಯಾಳೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರಬೇಕು; ಇಲ್ಲವೆ ನಮ್ಮ ಚಾಕರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು; ಆದರೆ ನೀನು ನಮ್ಮ ಚಾಕರಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಾರೆಯೆಂಬದು ನಿನ್ನ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ನಿಶ್ಚಯ ಕಳೆಯ

ಮೇಲಿಂದ ನಾನಾಗಲೇ ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತೇನೆ ಆ ನೀಚ ಸುಲ್ತಾನನ ಚಾಕರಿಗಿಂತ ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದ ಚಾಕರಿಯು ಕೀಳುತರದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡು” ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಸೀಮನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಮೂಲಕ ತುಸ ತ್ವೇಷವೂ, ಪರಾಧೀನತೆಯ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಾದ ವಿಷಾದವೂ ಉಂಟಾದವು; ಆದರೆ ಉಪಾಯಗಾಣದೆ ಆತನು ಕೆಲಕಾಲ ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ದಂಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿ ಇರಬೇಕಾಯಿತು.

ಖಾನನು ಸತ್ತು ಹೋದದ್ದೂ, ಕಾಸೀಮನು ವೈರಿಗಳ ಸೆರೆಯಾಳಾದದ್ದೂ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು, ಅವನ ಹೌ-ಹಾರಿತು. ಇನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷರು ತನ್ನ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವನ್ನೇ ಮುತ್ತುವರೆಂದು ಅವನ ಖಾತ್ರಿಯಾಯಿತು. ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ಕುರಿತು ಅಲೋಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆತನು ಮತ್ತೊಂದು ದರ್ಬಾರನ್ನು ಕೂಡಿಸುವವನಿದ್ದನು. ಆ ದರ್ಬಾರವು ಕೂಡುವ ಮುನ್ನಾದಿನವೇ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವು ಕಾವೇರೀ ಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದ ಸುದ್ದಿಯು ಟೀವುನಿಗೆ ಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಆತನು ಆ ಸುದ್ದಿ ತಂದವನಿಗೆ:—ಎನಂದಿ? ಆ ಕಾಫರರು ಹೊಳೆ ದಾಟಿ ಬಂದರೇ? ಛೇ! ನೀನು ತಂದ ಸುದ್ದಿಯು ಸುಳ್ಳಾಗಿರಬೇಕು. ಅವರು ನನ್ನ ಸವಿೂಪಕ್ಕೆಂದೂ ಬರಲಾರರು. ಎಷ್ಟೇ ಬಲವಾಗಿದ್ದರೂ ನರಿಯು ಹುಲಿಯ ಪೆಳೆಯನ್ನು ನುಗ್ಗುವದು ಹೇಗೆ ಅಶಕ್ತವೋ, ಅದರಂತೆಯೇ ಆ ನೀಚ ಫಿರಂಗಿಗಳು ಎಷ್ಟು ಬಲಾಢ್ಯರಾದರೂ ಈ ಮೈಸೂರಹುಲಿಯ ವಾಸಸ್ಥಳವಾದ ಈ ಕಾವೇರಿ ಹೊಳೆಯ ಇಬ್ಭಾಗದೊಳಗೆ ಬಹು ಭದ್ರವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಈ ನನ್ನ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಅವರು ಎಂದೂ ಮುತ್ತಲಾರರು, ಎಂದು “ಭಾವೀ ಬಿದ್ದರೂ ಭಾಂಜೋದ” ಎನ್ನುವಂತೆ, ಆ ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ ಉದ್ಧಾಮ

ತನದಿಂದ ಸುಡಿದನು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ದಂಡು ಸೋಸಲೆಯ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಪಟ್ಟಣದ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬರಹತ್ತಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಸುಲ್ತಾನನು:-ಈ ಕಡೆಯಿಂದ ಇವರು ನನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ನುಗ್ಗಿಬೇಕಾದರೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಯಾವನೊಬ್ಬ ಕಾರಭಾರಿಯು ಇವರಿಗೆ ಫಿತೂರಾಗಿರಲಿಕ್ಕೆಬೇಕು. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಮುಂಡೇಮಕ್ಕಳಿಂದ ಈ ದುರ್ಭೇದ್ಯಕೋಟೆಯನ್ನು ಎಂದೂ ಶೈವತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸವಿೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಶಿಪಾಯಿಯು ಗಟ್ಟಿ ದನಿಯಿಂದ:-ಸರಕಾರ, ಆ ನಿಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಿಗೆ ಕಾಸೀಮಅಲ್ಲಿಯೇ ವೈರಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲಾಗಿರುವನೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿರುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಕಾಸೀಮನ ಮೇಲಿನ ದ್ವೇಷ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ನೀಚನು ನುಡಿದನು. ಹೀಗೆ ನುಡಿದವನು ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಾಫರಜಮಾದಾರನ ಹಸ್ತಕನಾದ ಮಾದರನೆಂಬ ಶಿಪಾಯಿಯೇ. ಜಾಫರನನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ವರ್ಗ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಯಾವ ಬಗೆಯಿಂದಲೋ ಆ ಮಾದರ ಜೋದನು ಸುಲ್ತಾನನ ಪಾಸ ತೈನಾತಿಯ ಶಿಪಾಯಿಯಾಗಿದ್ದನು.

ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಆ ಶಿಪಾಯಿಯು ಮಾತು ಮೊದಮೊದಲು ನಿಜವೆಂದು ತೋರಿತು; ಆದರೆ ಕಾಸೀಮನ ಚರಿತ್ರವೆಲ್ಲ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆತನಲ್ಲುಂಟಾದ ದುರ್ಭಾವನೆಯು ಅಳಿದು ಹೋಯಿತು. ನಂತರ ಆತನು ತನ್ನ ಹಸ್ತಕರಾದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ತಾನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು:-ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ನಿಜವಾದ ಹಿತಚಿಂತಕರಾಗಿದ್ದರೆ, ಇಂದು ನೀವು ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಿರುವೆವೆಂದು ಈ ನನ್ನ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಆಣೆ ಮಾಡಿರಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸದವರು ನನ್ನ

ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಕೂಡ ನಿಲ್ಲಬೇಡಿರಿ. ಅಂದರೆ ನಾನೂ ನನ್ನ ದೈವವೂ ಕೂಡಿ ಮನಬಂದಂತೆ ನಡೆಹುಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದೀತು. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಈ ವರೆಗೆ ನಾವು ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಮೇಲೆ ಸ್ವತಃ ಏರಿ ಹೋಗದಿದ್ದದ್ದೇ ತಪ್ಪಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಆ ತಪ್ಪಿನ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡುವದರ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಅವರು ಇಂದು ನಮ್ಮ ರಾಜ ಧಾನಿಯನ್ನು ಮುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಮಾನವಿದ್ದರೆ, ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ದೇಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಅಭಿಮಾನವಿದ್ದರೆ, ನೀವು ಈಗಿಂದೀಗಲೇ ವೈರಿಗಳನ್ನು ತುಂಡರಿಸಲು ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿರಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಬಳೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬುರುಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಬೀಬಿಗಳಾಗಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಾವು ನಿಮ್ಮಂಥ ಹೇಡಿಗಳ ಬೆನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತದ್ದರಿಂದಲೇ ಆ ಕಾಫರರು ಇಂದು ಹೊಳೆ ದಾಟಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವರು, ಎಂದು ರೊಚ್ಚಿನಿಂದ ನುಡಿದನು.

ಸುಲ್ತಾನನ ಆ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಜನರಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನರು ಸುಲ್ತಾನನ ಪಾದ ಮುಟ್ಟಿ ಆಣೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ತತ್ತರರಾದರು. ಇಷ್ಟಾಗುವದರೊಳಗೆ ಪಟ್ಟಣದ ಕಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ತೋಪುಗಳ ಸಪ್ಪಳವು ಕೇಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಪ್ರಚಂಡ ತೋಪುಗಳ ಸುರಿಮಳೆಯಿಂದ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಆ ಕಡೆಯ ಕೊತ್ತಳಗಳು ನೆಲಸಮವಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಒದಗಿತು! ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣುಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸುಲ್ತಾನನೂ, ಅತವ ಹಸ್ತ ಕರೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೈಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಯಾವ ಮೈಸೂರ ಹುಲಿಯ ಗುಡುಗನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ಎಷ್ಟೋ ಗಾವುದ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಶತ್ರುಗಳ ಸೈನ್ಯವು ಹತವೀರ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ, ಅದೇ ಆ ಮೈಸೂರ ಹುಲಿಯ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ, - ಆ ಹುಲಿಯು ಸೆಳೆಯಂತಿರುವ ಪಟ್ಟಣದ

ಕೊತ್ತಳಗಳು ಮೈರಿಗಳಿಂದ ನೆಲಸಮವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆ ಹುಲಿಯು ಮುಂದುಗಾಣದೆ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ ಕುಳಿತಿತ್ತು. “ಕಾಲಾಯ ತಸ್ಯೈ ನಮಃ” ಎಂಬಂತೆ, ಪ್ರತಿಕೂಲ ಕಾಲವೊದಗಿದಾಗ ಎಂಥ ಬಲಿಷ್ಠನ ಗತಿಯಾದರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತಿರುವದು ಲೋಕರೂಢಿಯಾಗಿದೆ ಯೆಂದು ಹಿರಿಯರನ್ನುವ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

ನಿಜಾಮನ ಸಹಾಯ ಬೇಡುವದು, ಮಂಟರಿಗೆ ಆತೆ ಹೆಚ್ಚಿ ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಹಿಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸುಲ್ತಾನನ ಕಾರಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಈ ಮೊದಲೇ ಅವಯಶವುಂಟಾದದ್ದರಿಂದ, ಈಗ ತಾನು ಯಾವ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬದೇ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯ ದಾಯಿತು. ಫ್ರೆಂಚರ ಸಹಾಯವು ತನಗೆ ಖಾತ್ರಿಪೂರ್ವಕ ದೊರೆ ಯುವದೆಂದೂ, ಕಾಬೂಲದ ಅವಿರ, ತುರ್ಕಿಸ್ತಾನದ ಸುಲ್ತಾನ, ಇಜಿಪ್ತದ ಪಾಷ್ಠಾ ಮುಂತಾದವರು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಕುಮುಕು ಮಾಡೇ ಮಾಡುವರೆಂದೂ ಆತನು ಈ ವರೆಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದ ನು; ಆದರೆ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೈವದ ಹೊರತು ಅವನಿಗಾರೂ ನೆರವಾಗುವವ ರಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ನಿರಾಶಾಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾದ ಬಳಿಕ ಎಂಥ ಶೂರ ಮನುಷ್ಯನಿದ್ದರೂ ಮಾಡುವದೇನು? ಕಡೆಗೆ ಕೊತ್ತಳಗಳು ನೆಲಸಮವಾದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಂಜೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಅಂದಿನ ಕಾಳಗವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಮರುದಿನ ಅವರು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಕಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಸುಲ್ತಾನನು ಅವರಿಗೆದುರಾಗುವ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿ ದನು ಪಟ್ಟಣದ ಕಿಲ್ಲೆದಾರನು ಅಂದು ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆಯೇ ಸುಲ್ತಾನನೆಡೆಗೆ ಬಂದು:—ಸರಕಾರ, ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಕೊತ್ತಳವು ಪೂರಾ ಬಿದ್ದಂತಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ದಂಡು ಹಿಳನುಗ್ಗುವದು ಖಂಡಿತವು. ಅದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು

ಬೆಳಗಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಭದ್ರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸದಿದ್ದರೆ, ಈ ಸಯ್ಯದಖಾನನ ಹೆಸರು ಬದಲಾಗಿಡುವಿರಂತೆ, ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡರೂ, ತನ್ನ ದುರ್ದೈವದ ಮೂಲಕ ಸುಲ್ತಾನನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸದೆ:— ನಾವು ಆ ನೀಚ ಫಿರಂಗಿಗಳಿಗೆ ಹೆದರುತ್ತೇವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಿಯಾ? ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಾವು ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾಫಂಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿಬಿಡುವೆವು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಕೊಂಚವೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ, ಹೋಗು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.

ತಾನು ಜೀವಂತನಿರಲಿಕ್ಕೆ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಬರುವಷ್ಟು ಸಾಹಸವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಮಾಡಿದರೂ, ಸುಲ್ತಾನನು ಕಡೆಯ ವರೆಗೂ ಅವರನ್ನು ಕಸಿದಾರ್ಥವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು! ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸುಲ್ತಾನನು ಸ್ವತಃ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಕೊತ್ತಳದ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ತುಸು ನಿಮಿಷಗಳ ನೊಡಲೇ ಸಯ್ಯದ ಕಿಲ್ಲೇದಾರನು ಇಂಗ್ಲಿಷರ ತೋಫಿನ ಗುಂಡಿಗೆ ತುತ್ತಾದನೆಂಬುದು ತಿಳಿಯಿತು. ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಕೊತ್ತಳಕ್ಕೆ ಬಿಂಡಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತೋ, ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಕಡೆಯ ಜನರಲ್ ವೆರ್ಡನೆಂಬ ಸೇನಾ ನಿಯು ಸ್ವಸ್ಥೈರ್ಯದೊಡನೆ ಒಳನುಗ್ಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಗಂಟೇ ಬಿದ್ದಿತು. ಆಗ ಸುಲ್ತಾನನು ತನ್ನ ದಂಡಿಗೂ ಅತ್ತಕಡೆಗೇ ಬರಲು ಹುಕುಮು ಮಾಡಿದನು. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದೊಳಗಿನ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ದೇವಾಲಯದಿಂದ ಉತ್ತರದ ಕಡೆಯ ಹೊಳೆಗೆ ಈಗಿರುವ ಘಾಟಿನ ಹತ್ತರದಲ್ಲಿ ಉಭಯ ಸೈನ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ತುಮುಲವಾದ ಕಾಳಗವಾಯಿತು. ಆಗ ಇತ್ತಂಡದಲ್ಲಿಯೂ ವೀರಾವೇಶವು ಧೈ-ಧೈ ಎಂದು ಕುಣಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮೈಸೂರ ಹುಲಿಯಾಗಿದ್ದ ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನು ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಗುಂಡು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. “ತಾವು ಇಲ್ಲಿ ಇರಬಾರದು; ಹಿಂದೆ ನಿಂತು ನಮಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನೆ ಕೊಡಬೇಕು. ನಾವೇ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗು

ವೆವು” ಎಂದು ಅವನ ಹಿತಚಿಂತಕರು ಅವನಿಗೆ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರೂ, ಆ ದುರಭಿಯಾನಿಯಾದ ಸುಲ್ತಾನನು ಆಗ ಯಾರ ಮಾತನ್ನೂ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ:—ಛೇ; ನಾನು ಎಂದೂ ಹಿಂಜರಿಯಲಾರೆನು. ಈ ಫಿರಂಗಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಯಮಸದನಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿಯೇ ಪಟ್ಟಣದೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡತಕ್ಕವನು. ಇವರು ನನ್ನನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದರೇ ಇವರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಸಿಕ್ಕಿತು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ, ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಕಾದುತ್ತಿದ್ದನು.

ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ಜನರ ಪ್ರೇತಗಳಿಂದ ಉತ್ತರ ಕಡೆಯ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಕಂದಕವು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಹತ್ತಿತು. ಅಂದಿನಂಥ ತುಮುಲ ಕಾಳಗವು ಜನರಲ್ ವೇರ್ಡನ್ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಮೊದಲಿನದಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಆತನೂ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಮುಂದುಗಾಣದಾದನು. ಕೊತ್ತಳಕ್ಕೆ ತೋಫಿನಿಂದ ಖಂಡಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಅದರೇಚಗಿದ್ದ ಮತ್ತೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕಂದಕವನ್ನು ದಾಟಿ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಂದಕದಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ನೀರು ನಿಂತಿತ್ತು. ಆಗ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ದಂಡಿನವರು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲವೊಂದನ್ನು ಮುರಿದು ಅದರ ಉದ್ದಾದ ಹಲಿಗೆಗಳನ್ನು ಎಳೆದು ತಂದು, ಆ ಚಿಕ್ಕ ಕಂದಕದ ಮೇಲೆ ಚಲ್ಲಿದರು. ಕೂಡಲೆ ದಂಡಾಳುಗಳು ಆ ಕಂದಕ ದಾಟಿ ಸಾಗಹತ್ತಿದರು. ಹೀಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ದಂಡು ಆ ಚಿಕ್ಕ ಕಂದಕ ದಾಟಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನ ಸೊಂಡೆಯೊಣಗಿತು! ಅವನು ತೀರ ಹತವೀರ್ಯನಾದನು ಆಗ ಆತನು ಕರ್ಕಶದನಿಯಿಂದ: — ಎಲೆ ನಡೆಯಿರಿ, ಇನ್ನೇತಕ್ಕೆ ಕಾಳಗವು? ಮೊದಲು ಎಲ್ಲ ಬೀಬಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಬಿಡೋಣ. ಅವರನ್ನು ಈ ನೀಚರ ಕೈವಶವಾಗಗೊಡಬಾರದು ನಡೆಯಿರಿ, ಬೇಗನೆ ನಡೆಯಿರಿ. ತುಸು ವಿಲಂಬವಾದರೆ ಆ ಕೆಲಸವೂ ನಮ್ಮ ಕೈವೊರಿ ಹೋದೀತು, ಎಂದು

ಅನ್ನುತ್ತ, ನನ್ನ ಮೇಣೆಯು ಎಲ್ಲಿದೆ? ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ ಅತ್ತಿಂ
ದಿತ್ತ-ಇತ್ತಿಂದತ್ತ ಧಾವಿಸಹತ್ತಿದನು; ಆದರೆ ಅಂಥ ಆ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ
ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಮೇಣೆಯು ದೊರೆಯುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಆಗ
ರಾಜಾಖಾನನೆಂಬ ಆತನ ಕೇವಲ ಹಿತಚಿಂತಕನು:— ಸರಕಾರ,
ತಾವು ಇನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಾರದು. ಪಶ್ಚಿಮ ಕಡೆಯ ಬಾಗಿಲಿ
ನಿಂದ ದಾರಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಜೀವವುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
ಮುಂದಿನ ವಿಚಾರ ಮುಂದೆ, ಎಂದಂದನು.

ಆದರೆ ದುರ್ದೈವಿಯಾದ ಆ ಮುಠ್ಠಾಳ ಸುಲ್ತಾನನು ಇಂಥ
ಹಿತೋಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುವವನೇ? ಅವನು ಮಂಕು ಹಿಡಿದ ನಾಯಿ
ಯಂತೆ ಅವನ ವೈ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ:— ಚೂಪ ರಹೋ! ಝುನಾ
ನಾದ ಜನರು ಅತಿ ಪವಿತ್ರರು. ಅವರನ್ನು ಮೊದಲು ದಾಟಿಸಬೇಕು.
ದಾಟಿಸುವದಾಗದಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಈ ಖಡ್ಗದಿಂದ ತುಂಡರಿಸು
ತ್ತೇನೆ, ಎಂದಂದು ತನ್ನ ಹಿಂದ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಅರಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ
ಧಾವಿಸಹತ್ತಲಿಕ್ಕೂ, ಎತ್ತ ಕಡೆಯಿಂದಲೋ ಹಿಂದು ಗುಂಡು
ಬಂದು ಅವನ ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ನಡಲಿಕ್ಕೂ ಗಂಟೆಬಿದ್ದಿತು. ಕೂಡಲೆ: ಅಲ್ಲಾ
ಯಾರ! ಏ ರಂಡೀಕೇ ಅವಲಾದ! ಸೈತಾನ ಲೇಜಾವೋ ತುಮಕೂ,
ಎಂದು ಓದರುತ್ತ ಅವನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನು. ಆತನು ಹಿಳ್ಳೇ ಕಂಠ
ಶರೀರದವನಾದ್ದರಿಂದ, ಅಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನವರ ಸಹಾಯ
ದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದೆದ್ದು ಪಟ್ಟಣದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದನು.
ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೂ ಹಿಂದು ಗುಂಡು ಬಂದು ಅವನಿಗೇ ತಾಕಿತು.
ಆದರೂ ಸುಲ್ತಾನನು ಅಸಾವಧನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆತನ ಜನರು ಆತ
ನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡೊಯ್ದು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಹಿಂದು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ
ಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಅವರು ಆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊರುವವ
ರಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನು:—ನೀರು-ನೀರು, ಬೇಗನೆ ನೀರು

ಕೊಡಿದಿ; ತುಸ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿರಿ, ಆ ಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹಿಮ್ಮಿರಿ, ಎಂದು ಹಿಂದೇಸವನೆ ಕೂಗಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆತನ ಜನರು ಅವನಿಗೆ ನೀರು ಕೊಡುತ್ತ ಕುಳಿತು ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡದೆ, ಆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಭರದಿಂದ ಅರಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎಳೆಂಟು ಜನ ಇಂಗ್ಲಿಷದಂಡಾಳುಗಳು ಹಿಡುತ್ತ ಬಂದು: “ಇಗೋ ನೋಡಿರಿ; ಯಾವನೋ ಹಿಬ್ಬ ಅರಸನು ಹಿಡಿ ಹೋಗುತ್ತ ಲಿದ್ದಾನೆ. ಹಿಡಿಯಿರಿ ಈತನನ್ನು; ಇವನಲ್ಲಿರುವದನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಲಿಯಿರಿ. ಬಳಿಕ ಇವನನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ಬಿಡಿರಿ, ಎಂದಂದರು. ಕೂಡಲೆ ಅವರೊಳಗಿನವನೊಬ್ಬನು ಟೀಪುವಿನ ಕೊರಳೊಳಗಿನ ಬಹು ಮೂಲ್ಯವಾದ ಕಂಠಾಭರಣವನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲು, ಆಗಲೂ ಸುಲ್ತಾನನು ಕೆಂಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ:—ಎ ಕುತ್ತೀಕೇ ಅವಲಾದ! ಕಾಫೀರ!! ಎಂದು ಚೀರಿ, ತನ್ನ ಕಠಾರಿಯನ್ನು ಆ ಶಿಪಾಯಿಯ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟನು!

ಕೂಡಲೆ ಉಳಿದ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಶಿಪಾಯಿಗಳು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು ಗೆದ್ದರು. ಟೀಪುವಿನ ಜನರಿಗೂ ಅವರಿಗೂ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಕಡೆಯ ೧೦೦-೧೫೦ ಜನ ಸೋಲ್ವರರದೊಂದು ಟೋಳಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದಿತು. ಆ ಬಂದವ ರಲ್ಲಿಯ ಹಿಬ್ಬಿಬ್ಬರಿಗೆ ಟೀಪುವಿನ ಗುರುತು ಹತ್ತಿತು. ಸೋಲ್ವರ ರೆಂದರೆ ದ್ವಿಪಾದ ಹಿಂಸ್ರಪಶುಗಳೆಂದೇ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನು ತಮ್ಮ ಜನರನ್ನು ಬಹು ನಿಷ್ಠುರತನದಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಅಂದಬಳಿಕ ಕೇಳುವದೇನು? ಹೆಂಡ ಕುಡಿದ ಮಂಗಳಿಗೆ ಚೇಳು ಕಚ್ಚಿದಂತಾ ಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಹಿಬ್ಬ ಸೋಲ್ವರನು ತನ್ನ ರಾಯಫಲನಿಂದ ಟೀಪು ವಿಗೆ ಗುಂಡು ಹಾಕಿ, ಅವನನ್ನು ಕೊಂದೇ ಬಿಟ್ಟನು!

ಸುಲ್ತಾನನು ಮಡಿದ ಬಳಿಕ ಅಂದು ಆ ಶೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಗೊಂದಲವನ್ನು ಯಾರು ಹೇಳಬೇಕು? ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಅಲ್ಲೋಲ-ಕಲ್ಲೋಲವಾಯಿತು! ಆತನ ಶವವನ್ನು ಅದೇ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಯೊಳಗಿಂದ ಅರಮನೆಗೆ ಹಿಮ್ಮೆತ್ತರು. ಸುಲ್ತಾನನ ಮಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆಗ ಉಂಟಾದ ಶೋಕವನ್ನು ಅದಾವ ಕಠಿಣ ಹೃದಯನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಾನು? ಸುಲ್ತಾನನ ವೃದ್ಧ ತಾಯಿಗೂ, ಆತನ ಪ್ರಿಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ಫರೀದಾ ಬೀಬಿಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಮರಣಾದಿಂದ ಈ ಮೊದಲೇ ತರಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಪವಿತ್ರ ಪ್ರೇತವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಟೀವುವಿನ ಪ್ರೇತಕ್ಕೆ ತೊಡಿಸಿದರು. ಮುಲ್ಲಾ ಜಿಯು ಬಂದು ನಮಾಜು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಹಳ್ಳಿ ಸೌಜನ್ಯದಿಂದ ನಡೆದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಬೇಂಟೆಬಾಜಾವಾದ್ಯವನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ಮಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಆತನ ಅಂತ್ಯವಿಧಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದರಲ್ಲದೆ, ದುಃಖ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೊಂದು ಕೆಲ ತೋಪುಗಳನ್ನೂ ಹಾರಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಅಂತ್ಯವಿಧಿಯು ಬಹು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದಲೂ, ಶಾಂತತೆಯಿಂದಲೂ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿತು.

—0—

ಉಪಸಂಹಾರ.

ಕ್ರೈಸ್ತಸುಲ್ತಾನನು ಸತ್ತು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಶೀರಂಗಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಹಸ್ತಗತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಆಯಾಸಪಡುವ ಕಾರಣವೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಟೀವುವಿನ ಉಪದ್ರವಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದ ಜನರು ಇಂಗ್ಲಿಷರಿಗೆ ತಾವಾಗಿಯೇ ಸಹಾಯಕರಾದರು. ಪಟ್ಟಣದ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಟೀವುವಿಗೆ ಸೋಲು ಉಂಟಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ: ಟೀವುವಿನ ಕಡೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನೊಬ್ಬನು ಇಂಗ್ಲಿಷರಿಗೆ ಫಿತೂರಾಗಿ, ಆಯತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮದ್ದಿನ ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಸುರುವಿಸಿದನೆಂದು

ಅನ್ನುವರು. ಆ ಮದ್ದಿನ ಕೋಣೆಗಳ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ಶೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ರೇಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಶನ್ನಿನ ಹತ್ತರ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಕಾಣ ಬಹುದು ಇಂಗ್ಲಿಷರಿಗೆ ಫಿತ್ತೂರಾದ ಗೃಹಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರದೇಶದ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನ ಹೆಸರನ್ನು ಹಲಕೆಲವು ಇತಿಹಾಸಜ್ಞರಾಗಲಿ, ಕವನಗಾರರಾಗಲಿ ಎತ್ತಿರುತ್ತಾರಂತೆ; ಆದರೆ ಆ ಸಂಗತಿಯು ಅಷ್ಟೊಂದು ವಿಶ್ವಸನೀಯವಾಗಿ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆಯೇ ಇರಲಿ; ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಮುಸಲ್ಮಾನೀ ರಾಜ್ಯವು ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಕಾರಸ್ಥಾನದ ಮೂಲಕ ನಾಮಶೇಷವಾಯಿತೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಮಾತ್ರ ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿದೆ.

ಟೀಪುವು ಸತ್ತು ಅವನ ರಾಜ್ಯವು ಹಸ್ತಗತವಾದ ಬಳಿಕ, ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಕೈದಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಟೀಪುವಿನ ಕಡೆಯ ಜನರು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಬಂಧಮುಕ್ತರಾದರು. ಆಗ ಕಾಸೀಮನು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಬಹು ಮರ್ಯಾದೆಯ ಚಾಕರಿಯು ಸಹಜವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅವನು ಆ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ ಟೀಪುವಿನ ನಿಂದ್ಯಾಚರಣೆಯು ಅವನಿಗೆ ಎಳೆಪಟ್ಟ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವಾದರೂ ಅವನು ಆತನನ್ನು ಎಂದೂ ನಿಂದಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಧರ್ಮಾಭಿಮಾನದ ಕಾರಣದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಮಹತ್ವದ ನೆವವಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಪ್ಪುಂಡವನ್ನು ನಿಂದಿಸುವದು ಮುಸಲ್ಮಾನೀ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ನಿಂದ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ಅದುದರಿಂದ ಆ ಧರ್ಮಾಭಿರುವು ತನ್ನ ಅನ್ನದಾತೃವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಕಾಸೀಮನು ಹೀಗೆ ಟೀಪುವನ್ನು ಸದಾ ಹೊಗಳುವದನ್ನು ಕಂಡು ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ಬೆನ್ನನ ಭಾವ-ಮೈದುನನು ಒಮ್ಮೆ ಅವನಿಗೆ: “ಕಾಸೀಮಾಜಿ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಒಡೆಯನನ್ನು ಬಹು ಪರಿಯಾಗಿ

ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವೆ; ಆದರೆ ಅವನು ಅಷ್ಟು ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಿರುವ
 ದಿಲ್ಲ. ಆತನು ಬಡ ಹಿಂದುಗಳನ್ನೂ, ಇತರ ಧರ್ಮೀಯರನ್ನೂ
 ಗೋಳಾಡಿಸಿದುದು ಆತನ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಕಲಂಕವನ್ನಂಟು ಮಾಡುವ
 ದಿಲ್ಲವೇ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಲು, ಕೂಡಲೆ ಕಾಸೀಮಠು:—
 ನೀವನ್ನವರು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೂ, ಟೀವುವಿನಂಥ ಶೂರ
 ನೂ, ಮುತ್ಸದ್ವಿಯೂ ಇನ್ನು ಈ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವೇ ಜನ್ಮ
 ವೆತ್ತಲಾರನೆಂಬದಕ್ಕೆ ನೀವಾದರೂ ಸಮ್ಮತಿಸಬಹುದು. ಯಾಕಂ
 ದರೆ ಆತನು ಬಹು ಸಾಹಸಗನಿದ್ದನು. ಆತನ ಕಾರಸ್ಥಾನವು ಬಹು
 ದೂರದ ವರೆಗೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಹಿಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯ
 ದಲ್ಲಂತೂ ಅವನನ್ನು ಹೋಲುವವರು ವಿರಳವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.
 ಆತನ ಇಡಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವದೊಂದು ಮೂಲೆಯೊಳಗಿನ ಕಡ್ಡಿ
 ಕೂಡ ಆತನ ಹುಕುಮಿನ ಹೊರತು ಅಲ್ಲಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ತೀರ
 ಪ್ಸುಲ್ಲಕ ಮಾತೇ ಯಾಕಾಗಲಿಲ್ಲದು, ಅದು ಆತನ ಕಿವಿಯ ವರೆಗೆ
 ಹೋಗಿ ಅವನಿಂದಲೇ ಅದರ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ವರೆಗೆ
 ನಡುವಿನವರಾರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಬಾಯಿ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಅಸ್ಪದ
 ವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ಮಹಾ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಯು. ಆತನ ಧೈರ್ಯ
 ಕ್ಕಂತೂ ಬೆಲೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೇ ಅವನು ವೀರರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಮರಣ
 ವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾನೆ. ಆತನು ತನ್ನ ಸೌಕರರನ್ನು ಬಹು ಪ್ರೇಮ
 ದಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾವನನ್ನು ತನ್ನವನೆಂದು ತಿಳಿಯು
 ತಿದ್ದನೋ, ಆತನ ಹಿತದ ಕಡೆಗೆ ಅವನು ಸದಾ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡುತ್ತಿ
 ದ್ದನು. ಆತನಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಅವಗುಣಗಳು ಇರಬಹುದು-ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು
 ಅದಾರು ಹೇಳಬೇಕು? ಮನುಷ್ಯನು ಅನೀತಿಮಾನನೇ ಆಗಿರುವನು.
 ಅಂತೇ ಅವನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ನಾನಾ ವಿಪತ್ತುಗಳಿಗೆ
 ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಟೀಪೂಸುಲ್ಲಾನಸಾಹೇಬ

ರಲ್ಲಿ ನಾಸು ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಸುಗುಣಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿ ದ್ದರಿಂದ, ಅವರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಗಣ್ಯರಾಗತಕ್ಕವರೇ ಸರಿ” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು.

ಕಾಸೀಮನ ಆ ಮಾತಿಗೆ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನ ಭಾವ-ಮೈದುನ ನಾದ ಆ ಸೇನಾಪತಿಯು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಮ್ಮತಿಸಿದನು. ಪಟ್ಟಣವು ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಹಸ್ತಗತವಾದ ಬಳಿಕ, ಆ ಸೇನಾಪತಿಯು ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನ ಶೋಧವನ್ನು ಒತ್ತರದಿಂದ ನಡೆಸಿದನು. ಕಾಸೀಮನೂ ಅವಿನಯ ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ತಲುಪಿದಳೋ- ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿ ದನು. ಅಲ್ಪಾವಕಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ವಿಶ್ವಸನೀಯವಾದ ಸಂಗತಿಯು ತಿಳಿಯಿತು. ಅದು ಎಂತೆಂದರೆ:—“ಅವಿನಯ ಮೊರನ ಹಾಗೂ ಯುಲಫೀಕರ ಇವರೊಡನೆ ಕೆಲ ದಿನ ಬೆಂಗಳೂರ ಬಳಿಯ ಲ್ಲಿದ್ದು, ಔಷಧೋಪಚಾರ ಹೊಂದುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಖಾನನು ತೀರಿಕೊಂಡ ಸುದ್ದಿಯು ಅವಳಿಗೆ ಬಡಿಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವರೆಲ್ಲರು ವಿಹ್ವಲಚಿತ್ತ ರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎತ್ತೋ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಬಹುಶಃ ಅವರು ಹೈದರಾಬಾದದ ಕಡೆಗೇ ಹೋಗಿರಬಹುದಾಗಿದೆ.”

ಮುಂದೆ ಹಿಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಸೀಮನು ಅವಿನಯ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಡುವವನಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಜಾಫರ ಜಮಾದಾರನಿಗೆ ಖಾನನು ಸತ್ತ ಸುದ್ದಿ ಬಡಿದ ಮೂಲಕ ಅವನು ಅವಿನಯ ಶೋಧ ಮಾಡುತ್ತ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆತನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿದ್ದೇನೆಂದರೆ: ಖಾನನ ಈ ಸುಂದರ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಯುನಾನಿಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಂತರ ಖಾನನ ಎಲ್ಲ ಧನ-ದೌಲತ್ತುಗಳನ್ನೂ, ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಅವನ ಮಧ್ಯಮ ಹೆಂಡತಿಯಾದ

ಕುಲಸಮೂಹನ್ನೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು; ಆದರೆ ಜಾಫರನು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತಲುಪುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಸುಲತನನೊ ಮಡಿದು, ಅತನ ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲ ಬ್ರಿಟಿಶರ ಹಸ್ತಗತವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಅವನ ಎಲ್ಲ ಬೇತುಗಳೂ ಮಣ್ಣು ಪಾಲಾಗಿ ಬಿಟ್ಟವು. ಜಾಫರನ ಆ ಎಲ್ಲ ಬೇತುಗಳು ಅವನ ಸಹಚರಿಣಿಯಾದ ಸೋಯ್ಯನಳ ಮುಖಾಂತರ ಝಲಫೀಕರನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲು, ಅತನು ತನ್ನ ಒಡತಿಯನ್ನು ಆ ನೀಚರ ಬಲೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಸೀಮನು ತಡೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರೂ ಕೇಳದೆ, ಅವಳೊಡನೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಅವರು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆಂಬದು ಮಾತ್ರ ಸೋಯ್ಯನ, ಜಾಫರ ಹಾಗೂ ಮಾದರಚೋದ ಈ ಚಾಂಡಾಲತ್ರಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ; ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರು ಎಂದಿಗೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡುವವರಲ್ಲ.

ಜಾಫರನೇ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಶಕ್ತಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರು ಮೊದಲು ಬೇರೆ ದಾರಿ ಹಿಡಿದು ಹೋದಂತೆ ನೆಟಿಸಿದ್ದರೂ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಹೋಗಿರಬೇಕೆಂದು ಕಾಸೀಮನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಯಾಕೆಂದರೆ ತನ್ನ ತವರು ಮನೆಯ ಹೊರತು ಅನೊನೆಗೆ ಇನ್ನು ಬೇರೆ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಮೇಲೆ ಕಾಸೀಮನು ಅತ್ತ ಕಡೆಗೇ ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದನು; ಆದರೆ ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನ ಶೋಧ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಶಕ್ತಿ ಎಂದಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನ ಭಾವ-ಮೈದುನನಿಗೆ ಅತನು ವಚನಬದ್ಧನಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಆ ಕೆಲಸವಾಗದ ಹೊರತು ಅವನು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನನ್ನು ಟೀಪುವು ಯಾವ ತುರಂಗದಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವನೆಂಬದು ಜಾಫರನ ಹೊರತು ಉಳಿದವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇ

ಕಾಲಕ್ಕೆ ಜಾಫರನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲು, ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನ ಭಾವ-ಮೈದುನನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಜಾಫರನನ್ನು ಹಿಡಿತರಿಸಿ ಪರಭಾರಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ಆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಹಚ್ಚಿದನು. ಆ ಬದ್ಧಾಪನು ಮೊದಮೊದಲು ನಿಜ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಉಸುರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನ ಭಾವ-ಮೈದುನನು ಅತನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪಿಶ್ತೂಲನ್ನಿಟ್ಟು: — ನಿಜವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಸುಖರೂಪವಾಗಿ ಪಾರಾಗುವಿ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಈಗಲೇ ಈ ಗುಂಡಿನಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಮ ಸದನಕ್ಕೆ ಟ್ಟುವೆನು ನೋಡು, ಎಂದು ಗದ್ದರಿಸಲು, ಆ ಪೌಗುಪ ಗೇಡಿಯು ಅದಕ್ಕಂಜಿ, ನಿಜಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು.

ಕೂಡಲೆ ಅವನು ತನ್ನ ಕೈಕೆಳಗಿನ ಕೆಲ ಜನ ಸ್ವಾರಸೊಡನೆ ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನನ್ನು ಸೆರೆಯಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕೊಯಿಮತ್ತೂರ ಪ್ರಾಂತದೊಳಗಿನ ಆ ದುರ್ಗಮ ಕಿಲ್ಲೆಗೆ ಕಳಿಸಿದನು. ಇವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನು ತೀರ ಆಸನ್ನಮರಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಟೀವುವು ಜೀವಂತನಿಗುವ ವರೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ಅಂತಿಂಥ ಅನ್ನವಾದರೂ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಟೀವುವಿನ ಕೊಲೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿಯ ಕಿಲ್ಲೆದಾರನು ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನು ಬದುಕಿರುವನೋ-ಸತ್ತಿರುವನೋ ಎಂಬದನ್ನು ಕೂಡ ನೋಡದಾಗಿದ್ದನು. ಈಚೆಗೆ ಏಳು ದಿನಗಳಿಂದ ಕೂಳಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಕೇವಲ ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಾಗಿ, ಬರೇ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವವನ್ನು ಹಿಡಕೊಂಡು ಬಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಕಾಸೀಮನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಲು ಆ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರದ ಮನುಷ್ಯನ ಗುರುತು ಇವನಿಗೆ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇವನ ಗುರುತು ಹತ್ತಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡು:—ಕಾಸೀಮಅಲ್ಲಿ, ಯಾವಾಗ ಬಂದೆ?

ಎಂದು ನುಡಿದವನೇ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದನು. ಅವನ ದನಿಯ ಗುರುತಿ ನಿಂದ ಇವನೇ ಹರ್ಷಾರ್ಥ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನೆಂದು ತಿಳಿದು, ಕಾಸೀಮನು ಅವನನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಉಪಚರಿಸಿದನು. ಹಿಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನಿಗೆ ಮಾತಾಡುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯು ಬಂದಿತು. ನಂತರ ಅವರು ಆತನನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದರು. ತುಸು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ-ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತಲುಪುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ-ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನು ಸತೀಜನಾದನು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ತಂಗಿಯೂ, ಭಾವ-ಮೈದುನನೂ ಸಂತೋಷಭರಿತರಾದರು. ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನ ತಂಗಿಯೊಡನೆ ಬಂದಿದ್ದ ಆತನ ಭಾವೀಪತ್ನಿಗಾದ ಅನಂದವನ್ನಂತೂ ವರ್ಣಸಲಸದಳವು!

ಬಳಿಕ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನು ತನ್ನ ಭಾವ-ಮೈದುನನ ಎದುರಿಗೆ ಕಾಸೀಮಅಲ್ಲಿಯನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿದನಲ್ಲದೆ, ಈತನಿಂದಲೇ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಭೇಟಿಯಾಗಿರುವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ತುಸು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬೆಂಗಳೂರ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಮದ್ರಾಸದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಲು, ಕಾಸೀಮಅಲ್ಲಿಯು ಬೆಂಗಳೂರ ವರೆಗೆ ಅವರೊಡನೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು; ಆದರೆ ಆತನ ಆ ಬೇಡನ್ನು ಕೇಳಿ ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನಿಗೂ ಆತನ ಕುಟುಂಬದ ಜನರಿಗೂ ಬಹು ವಿಷಾದವೆನಿಸಿತು. ಅವರು ಆತನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇಂಗ್ಲಿಷ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬರೆದು ಕಾಸೀಮ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಟೀಪುವಿನ ರಾಜ್ಯದೊಳಗಿನ ಕೆಲ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಬಳಿಯಾಗಿ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಕ್ಯಾಂಪ್ಪನ್ನನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಸೀಮಅಲ್ಲಿಯು ಸಮ್ಮತಿಸಿದ್ದರೆ, ಆಗ ಅದು ಅತಕ್ಕವನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಆತನು:—ಯಾವ ರಾಜನ ಉಪ್ಪಿನಿಂದ ನನ್ನ

ತರೀರದ ಪೋಷಣೆಯಾಗಿದೆಯೋ, ಆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನು ಮೈರಿಗಳಿಂದ ಹತನಾಗಿರಲು, ಆತನ ಪಕ್ಕಾತ್ ಆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಉಂಬಳಿಗಾರನು ನಾನಾಗಬೇಕೇ? ನನಗೆದು ಬೇಡ. ಉಂಡ ಮನೆಯ ಜಂತಿ ಎಣಿಸುವ ನೀಚಕೋಟಿಯೊಳಗಿನವನು ನಾನಲ್ಲ, ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಹಿತ್ತಾಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ತುಸ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಸರಕಾರದಿಂದ ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ನೆಗೆದು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ದೊರೆಕಿತು. “ನಮ್ಮ ಕಡೆಯ ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ಬೆನ್ನನ ಜೀವವುಳಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಅಲ್ಪ ಧನವು ನಿಮಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ” ಎಂದು ಆ ಮೊತ್ತದೊಡನೆ ಹಿಂದು ಪತ್ರವಿದ್ದು, ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಆಗಿನ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಮುಖ್ಯ ಅಮಲದಾರನ ಹೆಸರಿನ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರಗಳಿದ್ದವು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಅಬ್ದುಲ್‌ರಹಿಮಾನಖಾನನ ನಿಜವಾದ ವಾರಸದಾರರು ಯಾರೂ ಇರದ್ದರಿಂದ, ಅವನ ಮೃತ್ಯುಪತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಆತನ ಎಲ್ಲ ಧನದೊಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಇನ್ನು ಶೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇರುವದು ಪ್ರಯೋಜನಕರವಾದದ್ದೆಲ್ಲೆಂದು ಬಗೆದು, ಕಾಸೀಮನು ಆ ಇಸ್ಪೇಟಿನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾರಿ, ನೆಗೆದು ಹಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಬಳಿಕ ಅವನು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ನೆಗೆದು ಹಣವನ್ನೂ ಸಂಗಡ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಸಾಗಿದನು. ಕಾಸೀಮನು ತಮ್ಮ ದಂಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚಾಕರಿಗಿರಬೇಕೆಂದು ಕ್ಯಾಂಪ್ಬೆನ್ನನೊಡಲಾದವರು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು; ಆದರೆ ಅದು ಕಡೆಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಕಾಸೀಮನು ಹೊರಡಲು ಕ್ಯಾಂಪ್ಬೆನ್ನನೂ ಆತನ ಭಾವಮೈದುನನೂ ಅವನನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಯವುರದ ವರೆಗೆ ಕಳಿಸಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಅವರು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಮತ್ತೂ ಹಿಂದು ಕಾರಣವಿತ್ತು.

ಯಾವ ಫಕೀರನು ಕೇವಲ ಭೂತದಯಾ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ತನಗೆ ಔಷಧೋಪಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದನೋ, ಯಾವನು ಸ್ವ-ಪರಭಾವವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತರದೆ, ತನ್ನ ಗುಪ್ತವತ್ರವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ ಅಫೀಸರನಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿದ್ದನೋ, ಆ ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಾಪುರದ ಮಹಾತ್ಮಾ ಫಕೀರನಿಗೆ ಭೇಟಿಯಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆ ವೃದ್ಧ ಫಕೀರನು ಕ್ಯಾಂಪ್ವನ್ನನನ್ನು ಕಂಡು ಹಿರಿ-ಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿದನು. ಅತನು:—
“ಬೇಟಾ, ಅಲ್ಲಾ ತುಮಕೂ ಭಲಾ ಕರೇಗಾ” ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದನು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಸೀಮನು ಹೈದರಾಬಾದದ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದನು; ಕ್ಯಾಂಪ್ವನ್ನಾದಿಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಕಾಸೀಮನು ತಲುಪಿದ ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಝುಲಫೀಕರನ ಶೋಧ ಹಚ್ಚಿದನು ಕಾಸೀಮನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೂ, ಅವನ ತಂಗಿಗೂ ಬಲು ಹಿಗ್ಗು ಉಂಟಾಯಿತು. ನಂತರ ಮೊರನಳು ಅವನನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು:—ಕಾಸೀಮಅಲ್ಲಿ, ಮಿಂಚಿ ಹೋದ ಮಾತಿಗೆ ಚಿಂತಿಸಿ ಫಲವೇನು? ಅವಿನಯು ಈಗಾಗಲೇ ಕೈ ಬಿಡತಕ್ಕವಳು; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇನ್ನು ನೀವು ಅವಳೊಡನೆ ನಿರಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಿರಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿಯು ನಮ್ಮ ಮುಸಲ್ಮಾನೀಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ. ಅವಿನಯು ಇನ್ನೂ ಹುಡುಗಯ್ಯ ಮೇಲಾಗಿ ಅವಳ ಸಮ್ಮತಿಯ ಹೊರತು ಅವಳನ್ನು ಆ ಖಾನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ತೊಂದು ಸರ್ವ ಶ್ರುತವಿದೆ. ಆದರಿಂದ ನೀವು ಅವಳೊಡನೆ ‘ನಿರಾ’ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ದೋಷಕರವಲ್ಲ, ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದಳು.

ಮೊದಮೊದಲು ಕಾಸೀಮನಿಗೆ ಆ ಸಂಗತಿಯು ಅಷ್ಟೊಂದು ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ವಿಚಾರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ

ದನು. ಕಾಸೀಮನು 'ಹೂಂ' ಎಂದದ್ದೊಂದೇ ತಡ; ಮರುದಿನವೇ ಅವೊನೆ-ಕಾಸೀಮರ 'ನಿಕಾ' ವಿವಾಹವು ಸಾಂಗವಾಯಿತು. ವಿವಾಹ ನಳು ಈ ವೊದಲೇ ಅವೊನೆಯ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಹಾಗು ಸ್ವತಃ ಅವೊನೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅಂದು ಮುಲ್ಲಾ ಜಿಯು ಬಂದು ಕುರಾಣದೊಳಗಿನ ಕೆಲ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಉಭಯ ವಧೂ-ವರಗಳ ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಿಸಿದನು. ಮುಸಲ್ಮಾನೀ ಕಾಯಿ ದೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಕಾಸೀಮನು ಫಟ್ಟಣದಿಂದ ತಂದ ಸೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಕೆಲ ಭಾಗವನ್ನು ಅವೊನೆಯ ಹೆಸರಿಗೆ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟನು ಅವೊ ನೆಯ ಸ್ವಂತದ ಜಿಂದಿಗೆಯು ಕಾಸೀಮನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಾಗದ-ಪತ್ರಗಳೂ ಆದವು. ದಿವಾಣಖಾನೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಪರದೆಯನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮುಲ್ಲಾ ಜಿಯು ಕುರಾಣಪಠಣವಾದ ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲ ಗಂಡಸರೂ ಹೆಂಗಸರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಕೈಂಗರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಆ ವಿಶಾಲವಾದ ದಿವಾಣಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಪರದೆಯ ಹಿಂದು ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ಕಾಸೀಮನೂ, ಮತ್ತೊಂದು ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ಅವೊ ನೆಯೂ ಹೀಗೆ ಎರಡೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿದವು. ನಾ ವೊದಲು- ನಾ ವೊದಲು ಎಂದು ಅವರೀರ್ವರೂ ಎರಡೂ ಮಗ್ಗಲಿನಿಂದ ಆ ಪರದೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡಿದರು. ಒಬ್ಬ ರನ್ನೊಬ್ಬರು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಅಂದು ಅವರಿಗೆ ಜಗನ್ನಿ ಯಂತನ ಸಂಕಲ್ಪದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬಲು ಸೋಜಿಗವೆನಿಸಿತು. ಅವರ ಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ಸೀಮೆಯೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

+ + + + +

ಕಾಸೀಮನ 'ನಿಕಾ'ಕ್ಕೆ ಅವನ ವೃದ್ಧ ತಾಯಿಯೂ ಬಂದಿ ದ್ದಳು. ವಿವಾಹವಾದ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಕಾಸೀಮನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ತಾಯಿಯನ್ನೂ ಕರಕೊಂಡು ಸ್ವಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ

ದನು. ಕಾಸೀಮನು ಈಗ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಬಡವನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾದ ಸಂಪತ್ತು ಕೂಡಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತನ ವಕೀಲನಾಗಿ ಕಾಸೀಮನು ಒಮ್ಮೆ ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದನಾದ್ದರಿಂದ, ಅವನ ವರ್ಚಸ್ಸು ಆ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಆಗಿನ ಗುರತು-ಪರಿಚಯದಿಂದ ಕಾಸೀಮನ ಪ್ರವೇಶವು ನಬಾಬನ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಆಗಿ, ನಬಾಬನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕೆಲ ಜಹಗೀರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು; ಅಲ್ಲದೆ, ಐದುನೂರು ಕುದುರೆಗಳ ಸರಂ ಜಾಮುವೂ ದೊರಕಿತು. ತನ್ನ ಸುಗುಣದಿಂದಲೂ, ಕೌರ್ಯ-ಸಾಹಸಗಳಿಂದಲೂ ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆತನು ಘನಶೀಲನಾದನು. ಶೀಲವೇ ಸೌಖ್ಯದ ಮೂಲವು. ನಮ್ಮ ನೆರವೀರ ಕಾಸೀಮನು ತೀರ ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಶೀಲವಂತನಾದ ಮೂಲಕ ಅವನು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಸುಖಿಯಾಗಿ ಬಾಳಿದನು.

* * * * *

ಜಾಫರನಂಥ ಕಡು ನೀಚನಿಗೆ ಮನುಷ್ಯರಿಂದ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವದು ಅಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೋ-ಎನೋ ದೇವರು ಆತನನ್ನು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಕೆಡವಿದನು. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವು ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಹಸ್ತಗತವಾದರೂ ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನ ಧನ-ದೌಲತ್ತುಗಳೇನೂ ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಾಫರನು ಒಂದು ದಿನ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ದರ್ಯಾದೌಲತ್ತುಬಾಗಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ವಿಪುಲವಾದ ಭೂಗತಧನವನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದನು. ಒಂದು ಹೇಸರಕತ್ತಿಯು ಹೊರಲಾರದಷ್ಟು ಬಂಗಾರ, ರತ್ನ, ಮುತ್ತು, ಹವಳ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು, ವ್ಯಾಪಾರಿಯ ವೇಷ ಧರಿಸಿ, ಮಾದರನನ್ನು ಆಳು ಎಂದು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಮದ್ರಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸುಖದಿಂದ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟನು; ಅದರೆ ಕಾವೇರಿ

ಹೊಳೆಯ ಹತ್ತರ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಯಾರೋ ಧಾವಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಅವರು ಕಂಡರು. ಕೂಡಲೆ ಅವರು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಾಗ ಆ ಧನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವದು ಅವರಿಂದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಅವರಿರ್ವರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಉಪವಕ್ತೃಗಳಲ್ಲಿ ಆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುರುವಿ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೀರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು. ಅರ್ಧ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಕೂಡ ದಾಟಿದರೋ-ಇಲ್ಲವೋ, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಡುಬ್ಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಆ ದ್ರವ್ಯದ ಗಂಟಿನ ಭಾರದ ಆಯಾಸದಿಂದ ಅವರಿರ್ವರೂ ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸತ್ತು ಹೋದರು! ಕಾಸೀಮನಂಥ ಶೀಲವಂತರು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಸುಖಿಗಳಾದರೆ, ಜಾಫರನಂಥ ದುಃಶೀಲರು ಅಧೋಗತಿಗಿಳಿದು, ಹೀಗೆ ನದಿಯು ಪಾಲಾದರು!

‡ ‡ ‡ ‡ ‡ ‡
ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ವನ್ನನು ಮದ್ರಾಸಿಗೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ, ಹಿಂದು ವರ್ಷದ ರಜೆ ಪಡೆಕೊಂಡು ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ತನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳಿಗೂ, ಅಪ್ಪೇಷ್ಟರಿಗೂ ಭೇಟಿಯಾದನು. ಮುಂದೆ ಹಿಂದು ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚರ್ಚದಲ್ಲಿ ಅ್ಯಮಿ ಯೊಡನೆ ಆತನ ವಿವಾಹವಾಯಿತು. ರಜೆ ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಪುನಃ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಬರಲು, ಅವನಿಗೆ ದಂಡಿನೊಳಗಿನ ದೊಡ್ಡ ಹುದ್ದೆಯ ಜಾಕರಿಯು ದೊರಕಿತು ಕ್ಯಾಂಪ್ವನ್ನನು ಸಾಯುವ ವರೆಗೂ ಕಾಸೀಮನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು.

ಶಿಕ್ಷಾ.....ಶಿಕ್ಷಾ
ಸಂಪೂರ್ಣ
ಶಿಕ್ಷಾ.....ಶಿಕ್ಷಾ

ವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸುಧಾರಿಸಿರಬಹುದು?

ಸಮಾಧಾನಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊಂದಬೇಕು? ಹಳೆ-ಹೊಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೈಋತ್ಯಾತಿರೇಕಗಳನ್ನು ಕಳೆದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸೋಪಪತ್ತಿಕವಾಗಿಯೂ, ಸುಲಭ ಹಾಗೂ ಮಾಮೂಲಿ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಈ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳ ದ್ವಾರಾ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಲೋಕಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು

೨ ಧೋರಣ:—ಯಾವದೇ ಹಿಂದು ಬಗೆಯ ಹಿಂದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಹಿಲವುಗಳನ್ನು ನುಸರಿಸದೆ, ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಾವೀ ನೈತೆಯಿಂದೊಡಗೂಡಿಸಿ ಈ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು. ಈ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರೇ ಕಾದಂಬರಿಗಳೇ ಹೊರಡುವವೆಂತಲ್ಲ; ಚರಿತ್ರ, ಪುರಾಣ, ನಾಟಕ, ಕಾವ್ಯ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳೂ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಡುವವು; ಆದರೆ ಆ ವಿಷಯಗಳು ವಾಚಕರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಬಗೆಯೂ, ಪುಸ್ತಕ ವಾಚನದಿಂದ ವಾಚಕರಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಬಗೆಯ ವಿಶೇಷ ತರದ ಅಂತರಿಕ ಜಾಗೃತಿಯು ಉಂಟಾಗುವ ಬಗೆಯೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲ್ಪಡುವುದು

೩ ಬಾಹ್ಯಾಂಗ:—ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಂತರಂಗದಂತೆ ಬಾಹ್ಯಾಂಗದ ಸೌಂದರ್ಯದ ಕಡೆಗೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುವುದು.

ಎರಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು

೨೨ (ಈಗಿನ ಮಾನದಿಂದಂತೂ)

ಪ್ರತಿಸಾರೆಗೆ ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಷ

ಪ್ರಾಕೃತಗಳು ಹೊರಬೀಳುವವು; ಹಾಗೂ ಅವೆರಡರ

ಬಲಯೂ ಟಿ. ಏ. ಸಹಿತ ೨|| ರೂ. ಗೆ ಎಂದೂ ಮೊರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹೊಸ

ಪ್ರಾಕೃತಗಳು ಹೊರಡುವ ಮೊದಲು ಎಲ್ಲ ಕಾಯಂ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೂ

ಮುಖಾಂತರ ತಿಳಿಸಿಯೇ, ಅವುಗಳನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ರಿಯಾಯ
ತಿಯ ಬೆಲೆಗೆ ವ್ಹಿ. ಪಿ. ಮೂಲಕ ಕಳಿಸಲಾಗುವದು.

೫ ಬೇಡಿಕೆ:—ಪ್ರಾಕೃತಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಲೆ ಸ. ಚಂದ್ರಿಕೆ
ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಡುವದು. ಬಳಿಕ ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ
ಕಾಯಂ ಗ್ರಾಹಕರೂ ಕೂಡ ಮತ್ತೆ ಪತ್ರ ಬರೆದೇ ಪ್ರಾಕೃತ ತರಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಯೋಗ್ಯ ಬೆಲೆಗೆ ವ್ಹಿ. ಪಿ. ಮೂಲಕ ಕಳಿ
ಸಲಾಗುವವು. ವ್ಹಿ. ಪಿ. ಪರತ ಬಿಟ್ಟವರಿಗೆ ಪ್ರಾಕೃತಗಳು ರಿಯಾಯ
ತಿಯ ಬೆಲೆಗೆ ಸಿಗಲಾರವು.

೬ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ:—ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ, ದೇಶಾಭಿ
ಮಾನಿಗಳೂ ಈ 'ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ'ಗೆ ತಾವು ಸ್ವತಃ
ಕಾಯಂ ಗ್ರಾಹಕರಾಗುವದಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮಿಷ್ಟ-ಮಿತ್ರರನ್ನೂ ಕಾಯಂ
ಗ್ರಾಹಕ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ, ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಕಾರ್ಯ-ಕಲಾಪಗಳಿಗೆ
ನೆರವಾಗಬೇಕು. ಈ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಸದ್ಗುರುವು
ಸಕಲರಿಗೂ ಕೊಡಲಿ!

ಭಿ. ಪ. ಕಾಳಿ,

ಶ್ರೀ ಶೇ. ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಅನಂದವನ

